

ХРИСТО КАЛЧЕВ
БЕЛИЯ ДЯВОЛ

БЪЛГАРСКИ ПИСАТЕЛ

ХРИСТО КАЛЧЕВ
БЕЛИЯ ДЯВОЛ

chitanka.info

На Марцела

1

Вангел, или Белия дявол, както го наричаха османлиите от Леванта, вече трети ден дебнеше край извора. Долу в краката му пътят се виеше от Битоля към вътрешността на Империята, за да се срещне със стратегическото шосе север-юг, по което пълзяха разбойническите кервани на Зарар Орхан бег. По този път се изнасяше стоката от Солун за Видин и София и слизаха кожените ремъци и седла, без които всяка конна армия беше немислима.

Вангел беше гол като охлюв, гладен като карпатски вълк и зъл като разгонена белка. Единственото му оръжие беше дълъг, клепан клин (с такива ковяха градските порти) и объл камък с ръкохватка и връх като острие на копие.

Белия дявол беше успял да се измъкне от зандана на Янина и вече втори месец бродеше из горите, избягващ населените места. Пътят му беше осеян с трупове, жертвите падаха под вълчия му удар, но това не му донесе нито сигурност, нито средства, нито намали угрозата от преследване. Русата му глава и сините очи бяха такава рядкост по бреговете на Леванта, че шансът да се смеси с тълпата и да потъне в нея беше химеричен.

При свада беше заклал Тефик-Хюсеин Арнаутина, мъж с престиж на бабаит, жесток, коварен, който се беше окопал в албанските планини и с венецианската си артилерия държеше спахиите в подножието им.

Вангел закла Арнаутина, но си осигури фанатичното преследване и на спахиите, и на арнаутските шайки, които не се свеняха да върлуват дотук, в подножието на Пелистера планина, на един ден път от битолския гарнизон.

Беше пролет и най-добрите години за Леванта и Средно море. Интересите на християнските държави се бяха насочили в океаните и европейските морета останаха в ръцете на турци и сарацини. Белия дявол знаеше това по-добре от всеки жител на континента, но русите коси щяха да го държат винаги „бяла врана“ в мургавата сган на

пиратството, затова, бягайки от Янина, той се насочи към вътрешността с надежда да прехвърли Дунава и да се смеси с морето на славяните на север от Империята.

Капанът над извора щеше да го снабди с дрехи, злато и кон или щеше да бъде гробът му сред смърдящата на гнило дъбовина, проядена от шарена сянка и земни червеи.

Белия дявол лежеше по корем във високия кавак и халюцинираше кервани. Устата му възпроизвеждаше вкуса на сиренова отвара, вятърът носеше мирис на хляб, на онази особена албанска питка, заквасена с боза и козе мляко.

Вечерта на третия ден от Битоля излязоха няколко конници, охрана на дебел велможа със зелена чалма, но Вангел прецени шансовете си и се отказа от нападение. Чувствуваше се слаб, недоспал, негоден за най-простото единоборство, камо ли за продължително бягство от спяхийска потеря.

Четвъртият ден мина в изравяне на корени и в спомени от Янинското кале. Нервно време, нервни спомени. На петия се зададоха двама конници. По-младният изпитваше страх от това „благословено от бога място“. Вангел го чуваше да моли, да увърта в прикритие на страха си, чуваше и стария да се гаври с момчето и паниката му. Когато се надигна от кавака гол, рус и синеок като ангел — отмъстител, религиозен ужас парализира турците. Без да бърза и без да изпуска първобитните си оръжия, Вангел се спусна леко и гъвкаво, колкото позволяваше смазаното му от глад тяло, измъкна от пояса на момчето двуостра кама, закла го бързо и сръчно, но и безболезнено и внимателно положи кървавия гейзер на прегорилата трева на просека. Едва тогава старият излезе от вцепенението си. „Аллах!“... — от гърлото му се изтръгна глух рев, ръката му стисна ятагана, но преди лезвието да блесне на слънцето, Вангел заби камъка в мекия връх на чалмата. Миг по-късно разкъсваше печено пиле, преглъщаше люти чушки, всяка една годна да изтрови британския флот, хляб и ядки, лоести овнешки плешки, смърдящи на татарско седло... Тялото му се бореше за живот.

Когато засити първия глад, съблече телата, хвърли кървавите дрехи в извора, замъкна трупове в кавака и го покри с шума. Мъртвите бяха значително по-дребни от него, в Леванта малко мъже стигаха неговия ръст, но все пак успя да стъкми един кат облекло,

удължи стремената на тъмнокафяв жребец, яхна го мокър и препусна по обратния път. Когато излезе от гората и обедното слънце започна да го суши, Вангел отвори торбата, яде невъздържано, преброи парите — тридесет и осем златни лири, — заби пищовите в пояса, опаса крив спахийски ятаган и се огледа. Идваше зима, затова Белия дявол тръгна на юг.

* * *

Не помнеше баща си. Когато проходи и се почувствува човек, в двора на къщата се разминаваха три семейства — на чичовците му Антон и Васил и тяхното: двете му сестри, не помнеше имената им, и майка му, русата ангелска мама Тео, която въртеше къщата, стопанския двор, посрещаше и изпращаше керваните с шаяк, водеше търговските тефтери, а вечер до грош предаваше печалбата на чичовците му. За да стоят далеч от отровните си жени, господарите дембели от сутрин яхваха конете и се запиляваха по циганските катуни, растящи като гъби след дъжд по течението на реката. Може би този род имаше фамилно име. Вангел не го знаеше. Когато майка му умря от „червен вятър“, той облече кожената ѝ шуба, препаса бащината сабя, оседла черната кобила на чичо си Васил и използвайки мъртвите часове преди вечеря, успя да се отдалечи от Битоля достатъчно, за да не го догони тридневното преследване. Пред градските порти на Солун Вангел продаде коня и след кратко скитане се качи на един кочерм, наречен „Дендемгеми“, като юнга, или „уна“ на лингва франка, както го нарече капитан Пèро паша, един от най-наглите пирати на Додеканезите. Корабът беше екипиран с левантинци, но плуваше под „полумесеца“, моряците носеха чалми, някои се обрязваха за парлама и нападаха търговци, дори турски, из безбройните острови на Егейско море. Испанците все още владееха Средиземно море и капитан Перо паша не смееше да си топи задника в християнското езеро, но когато Филип Испански и султан Селим се хванаха гуша за гуша, а в океаните изгря звездата на Френсис Дрейк, капитан Пèро паша насочи носа към Галиполи. На борда гъмжеше от свирепи типове, царе на пищова и камата, хора без уважение ни към своя, ни към чуждия живот, но бяха

сухоземни, боси във ветроходството, едва боравеха с такелажа и щяха да бъдат лесна плячка за морските вълци.

На третата година сарацините превзеха „Дендемгеми“ и издавиха екипажа. Живи оставиха един слаб като връв грък готвач и него. „Пират деца не дави!“ Готвачът продължи да плува на „Джема“. Капитанът беше французин от Сен Мало, наричаха го Жан Марс бег и не близваше мазните пилафи на мюсюлманите. Години по-късно Вангел щеше да го срещне отново и да се отплати за живота си, но тогава...

Екзекуцията беше на привършване, когато французинът излезе на палубата. Вангел седеше на края на редицата с вързани ръце и топуз на шията. Беше толкова уморен, че беше започнал да гледа на бъдещия си край с облекчение. Марс отрязва връзките и Вангел рухна в ръцете му. Събуди се на другия ден с чувството, че екзекуцията е само отложена.

— Откъде си? — попита на гръцки французинът. Вангел отговори. — Защо крадеш кораби?

— Случайно. Търсех храна и легло.

— Ако те оставя жив, какво ще правиш?

— Ще търся храна и легло — спокойно отговори Вангел.

— Остани при мен.

— Не искам да плувам с негри.

— Не всички сарацини са негри.

— Не всички.

— Добре. — Марс се усмихваше, но Вангел прие това като присмех. — Ще те смъкна на някой от островите. Твоя работа е да се добереш до континента!

— Моя — кимна Вангел.

Французинът му обърна гръб, но когато го пускаха да преджапа плитчините на югозапад от Кандия, Марс отново излезе на палубата.

— Грък ли си?

— Лерантинец.

— Рус?

— Майка ми беше руса.

— Имаш ли родители?

— Не.

— Колко си годишен?

— Повече от петнадесет.

— Шестнадесет си — каза Марс. — Отсега нататък брой годините!

Пиратът даде знак, но когато един либийски негър го грабна да го хвърли зад борда, попита:

— Имаш ли фамилия?

— Не.

Марс се замисли.

— От днес се казваш Аваля! — „Аваля“ на гръцки значеше безстрашен. — Ако решиш да се храниш от сабята, потърси ме! — извика французинът, преди да заповяда да опънат ветрилата.

* * *

До деветнадесетгодишната си възраст Вангел прекара на остров Крит. Започна да слугува у един млекар, грък от континента. Турците го взеха за селянин от вътрешността и му издадоха тескере на името Вангел Аваля. Белия се снабди и с възраст, и с фамилно име. Да бъде проклет този ден, дето даде възможност на властите да затягат примката около врата му...

Кир Спиро имаше козари и овчари, имаше и наемници за квасене на млякото, а Вангел го разнасяше в гюмове с магарешката си количка. Крит беше венециански, но Османия вече имаше своите пристанища в Кандия и властта на Републиката ставаше все по-формална. Вангел нищо не разбираше от политика и все още не се интересуваше от истинската власт. Айран пиеха и сеньор-рицарите с кадифените шапки, и аскерите от крепостния гарнизон, и светите отци чернокапци от православните манастири, накацали по непристъпните чукари на белокаменната островна столица.

Вангел по цял ден бродеше с магарето, но едното му око беше все в морето. Чакаше да минат година-две, да спечели някоя пара и да се прехвърли на континента. Работеше безропотно, вечер се свиваше в единия ъгъл на хамбара, между гюмовете, под наниз с чесън, и спеше мъртвешки, без сънища и без надежда, без вяра в бога, без идеи за бъдещето. Всичко, което знаеше за утрешния ден, се заключваше в две магически думи: „Ще видим!“ — кога, какво, за това Белия дявол не

мислеше. Турците го наричаха „Алтън гяур“ (златния гяур), подхвърляха му мръсни намеци, но те нито го засягаха, нито ги разбираше. Живееше кротко, ядеше малко, но животът в него беше крайно агресивен. Беше юноша, а надхвърли шестте стъпки и стърчеше с една глава над населението на острова, а и над болшинството от турския аскер. Мълчеше. Според кир Спирос това беше упорито, тягостно и тъпо мълчание. „Сега няма какво да кажа!“ — мислеше Вангел и мълчеше. Говореше турски с куртоазния табиетлък на битолския валия, гръцки като грък, критски — гръцки като критянин, а в Кандия научи и един нов език, смесица от всички средиземноморски, който някои наричаха левантински, други — лингва франка, или свободен език, но Вангел знаеше истинското му наименование. Този език говореха пиратите от всички флоти, затова трябваше да се нарича пиратски.

В неделя, след провлечената литургия, Белия дявол се качваше над пристанището и клякаше като скален орел на „своя камък“. Повтаряше на глас морски заповеди на лингва франка, подражавайки ту на Марс бег, ту на едноръкия англичанин кир Олдън, който ръководеше инженерните работи по венецианските фортификации.

Един следобед Белия дявол бродеше безцелно. Беше през зимата, в началото на сезона на бурите и морският живот беше замрял. Озова се в турската махала. Табиетлиите спяха, конете пръхтяха над пълните ясли, кадъните клюкарстваха по дворовете, но под навеса на кафенето върху плюшения миндер пиеха ракия двама от най-мръсните бабаити в Кандия — Хасан Гъотли и Епек Муса. Извикаха го. Вангел опита да подмине, но Гъотли препречи пътя му и насила го застави да седне. Година по-късно Вангел пропи, но тогава му се гадеше и отказа смокиновата смрад, която се опитваха да му наляят в гърлото.

— Стори ми хаир, аркадаш! — Гъотли намигна на Мусата. Епек, който беше дошъл до гуша и на своите, нямаше нужда от втора молба. Бабаитинът се пресегна, наведе главата на Вангел и заби носа му в кадифените възглавници. Белия дявол все още не знаеше какво го чака, но когато Гъотли застъпи прасците му и развърза пояса си, всичко му стана ясно. Скова го леден гняв, кръвта изтече от лицето му, ръцете изтръпнаха. „Гаврят се! С мъж така — не!“

Вангел измъкна камата от пояса на Муса и яростно замахна към слабините на Гъотли. Миг по-късно лезвието мина между ребрата и се

заби в бабаитското сърце на Епек Муса. Гъотли ревеше, хвърляше се като заклан петел, обливаше в кръв изуменото лице на мъртвия Муса. Вангел нямаше работа тук. Върза пояса, взе пищовите, изпразни ги в главата на онемелия кафеджия, заби камата в гърба на Гъотли Хасан, мина през задната врата-комшулук и наведен зад зидовете, полетя надолу по стръмните улици към пристанището.

Турците полудяха. Изклаха сума свят, разплакаха не една къща, разчекнаха де що видяха жена, но на никой и през ум не му мина, че зловещият убиец е мълчаливото дете със сините очи.

Вангел скри пищовите в хамбара. Тук никой нямаше да търси. Старият грък беше болен от мъчителна болест на очите, която всеки момент заплашваше да го ослепи, и като че ли бе последният човек в Кандия, който би дръзнал да се опълчи с оръжие на султанските арслани. Вангел беше спокоен, все така мълчалив и изпълнителен, но очите му започнаха да правят впечатление. Доскоро детският му поглед сега беше станал тежък и неподвижен като у соколите.

— Не ме гледай така, бог да те убие! — кръстейки се, кълнеше кир Спирос. — Пронизваш ме, дяволе!

— Напускам те. — Вангел сведе очи, обзет от досада. — Мине ли сезонът на бурите, ще се кача на първия кораб.

— Лошо ли ти е тук, Вангели?

— Ще търся майка си! — каза той и потегли по неравните калдъръми на Кандия, следван от вечния си спътник магарето.

„Къде да търся Марс бег?“ — трескаво мислеше Вангел. — „В кое от африканските пристанища хвърля котва? Измъкна ли се от този капан, непременно ще го намеря. Ако е жив... Смъртта избягва мъже като Марс бег!“

* * *

Още цяла година Вангел Белия дявол не напусна острова. Въртеше се из пристанището, чакаше кораби, но те бяха или турски военни фелуци, или венециански галери. Католиците бяха надменни свини, правеха се, че не разбират лингва франка и изпращаха в манастири за послушници всички, които непоканени се озоваваха на

борда им. Вангел нямаше време за губене. Трябваше час по-скоро да се докопа до африканския бряг.

Отмина пролетта, лятото, към края на октомври нервите му започнаха да изневеряват. Една нощ Вангел отвърза рибарска мауна, опъна ветрилото и седна на руля с шкота на кливера в ръце. Когато нощта свърши и слънцето изгря зад гърба му, Крит вече не се виждаше, но и морската пустиня беше толкова враждебна, че паниката просмука костите му. Пътуваше на запад. Познанията му стигаха, за да определи посоката, но невежеството му беше толкова всеобхватно, че единствено слепият шанс можеше да го изведе на желания бряг.

Слънцето потъна зад тежки облаци, заваля дъжд, топъл и ситен, дъжд за ниви и отвратителен в открито море. Мауната започна да се пълни с вода, но под властната ръка на небето вълните се успокоиха. Белия дявол успяваше да насочва лодката, да изгребва водата и да спазва курса, който бог му беше натрапил.

В морето прекара още два дни и две нощи без бряг и без ветрило на хоризонта. Беше откраднал гюм с вода и парче козя пастърма, но атавистично чувство за самозащита го подтикваше към въздържание. Пастърмата щеше да го подсоли така, че никакво количество вода нямаше да му стигне в този воден ад, а гърлото на гюма беше толкова тясно, че щяха да му трябват седмици, за да го напълни с дъждовна. Квасеше устните си, жабуркаше, но плюеше водата. Никой не беше го учил на този морски трик, ни бог, ни дяволът, но никой не беше го учил и да убива... Никой!

На четвъртия ден по зазоряване Вангел видя ветрила, но скоро ги загуби от поглед. Беше слаб, отпаднал и толкова премръзнал, че треската беше напукала устните и замъглила очите. Сви се на дъното на мауната, зави се с резервното ветрило и се приготви да посрещне „неизбежната“. Видя майка си с ведро на рамо, пристъпваща с пружиниращата си походка по стъпканата ливада към кладенеца, баща си — син в смъртта, брадясал, проснат на пръстения под на къщата — и двамата му братя, яхнали запенени коне да го преследват упорито по пътя към неизвестното, което така неудържимо го привличаше.

* * *

Събуди се от болки в гърба. Лежеше върху въжета, но беше завит с вълнено одеяло и кръвта му беше започнала да се сгрява. Отвори очи, валяше се на борда на тримачтова шхуна. Няколко крачки пред него могъщ негър със златни обеци пикаеше през борда и псуваше на лингва франка насрещния вятър.

— Пикай от другия борд! — каза Вангел.

В първия момент негърът не разбра откъде идва гласът, но после синьо-черните му очи се взряха в русата глава, подаваща се под пепеляво камилско одеяло.

— Какво каза? — попита абаносовият колос.

— Ако пикаеш от другия брод, вятърът няма да пълни ботушите ти.

Негърът погледна краката си, засмя се гръмко и приклепна до Вангел.

— Откъде се взе, гъско прелетна? Мислех да храня рибите с тебе!

— Бягам от Крит!

— От Венеция?

— От турците — каза Белия дявол.

Негърът имаше и добродушно, и свирепо лице. Когато се усмихваше и зъбите му сияеха на слънце, изражението му светеше, но ако беше сериозен или, не дай боже, разгневен, многобройните му белези се наливаха с кръв, пулсираха и Белия дявол можеше да се закълне, че в такъв момент го гледат няколко негъра.

— Грък ли си?

— От Битоля.

— Къде е това?

— На север от Солун, в планините.

— Как се озова на острова?

— Бягах от турците.

Негърът се прекръсти.

— Не си единственият! — Лицето му стана зло. Вангел потръпна гнусливо. Остра миризма на преседяла пот го удари в носа. — Неведнъж ме е достигал турски ятаган. — Християнин ли си?

Вангел се надигна. Тялото се подчиняваше, но беше далече от най-добрата си форма.

— И аз не знам какъв съм! Несторианец... Никакъв не съм?

— Мразиш ли негрите?

— Как ти хрумна такава глупост?

— Ще те пречукам, пале! Със Сюлейман се говори учтиво!

Вангел не трепна. Тия, които плашеха със смърт, рядко убиваха.

— Къпи се! — каза той. Погледът му опипваше шхуната. Имаше и други моряци, видя топове, натегнати на средата на предната палуба, гюлета, струпани в сковани вани. — Смърдиш като коч!

Негърът го придърпа за яката, краката му увиснаха, но когато погледите им се срещнаха, напуши го такъв смях, че след миг и двамата се търкаляха по палубата. Вангел не помнеше откога не беше се смял. Сега отприщи всичките извори на веселието, закърняващи в него. Пиратите ги заобиколиха. Бяха от всички народности, от всички раси, от всички възрасти.

— Дошъл е синът на Лиза Английска! — виеше негърът. — Капитан Сюлейман Белята му миришел лошо... Как го каза, на коч съм му миришел!

Пиратите се усмихнаха кисело и отидоха да си вършат работата. Остана само вахтата.

— Голям дон си бил ти бе! — тресеше се негърът. — Сега ще измъкнеш две ведра и ще ме изкъпеш... И масаж ще ми направиш, като Христовите братя на дон Филип Испанеца!

Вангел се омота с одеялото и се подпря на вантите. Дъждът беше спрял, скоро щеше да мръкне. Шхуната се носеше леко като хрътка, такелажът поскърцваше под напора на вятъра и всичко изглеждаше толкова сигурно, че душата му се размекна, отпусна се, прииска му се да плаче.

Негърът беше потиснал смеха си, лицето му беше кротко, лулата димеше между ослепителните му зъби.

— А сега? — попита той. — Къде си тръгнал?

— Търся един мъж.

— Насред морето?

— Из африканските пристанища. Капитан е на сарацински шебек.

— Името? — Негърът имаше таланта в секунда да мени маската си. Сега очите му приличаха на оръдейни дула.

— Марс бег.

— И аз го търся — разсеяно кимна Белята. — Ако го намеря, ще увисне на реята! Ела, господарят иска да те види!

* * *

Господарят беше еднометрово джудже — инвалид. Костна болест го правеше неподвижен и слава богу, ако можеше да ходи, светът щеше да научи за него. Беше кабирец, но се представяше за мавър и беше единственият син на емира Мобарак, завоевателя на берберите. Беше един от тримата „Дон де мар“ или Господар на морето. Марс бег беше другият, третият — един черкез, убиец от Адана, осъден на обезглавяване от султана. Черкезът беше участвувал в акция срещу Френсис Дрейк и оцелял по случайност, беше се помислил за безсмъртен. Безочieto и грандоманията му се бяха разраснали до такава степен, че го чакаха да се обяви за бог. Казваше се Махмуд, но се беше прекръстил на Мохамед Шаа Адам... името му не свършваше с това, но Вангел не запомни останалото.

— Аллах! — изкрещя джуджето, когато Вангел влезе в стаята. — Ела да ти пипна косата! Бързо!

Вангел не мърдаше. Сюлейман го грабна през кръст и го хвърли върху дивана, който служеше за столова, баня, клозет и т.н. Али Ибн Мобарак прекарваше живота си тук, леейки кръв чрез чужди ръце, засищайки уродливата си жестокост със садистично бавната агония на жертвите си. Джуджето вплете пръсти в косата му.

— Коприна! Кантонска коприна, Беля! На търга в Агадир ще получа теглото му в злато!

— Цената на момчетата падна, Емир! Много свят се разхайти.

— Няма да го продавам! — кресна отново джуджето. — Аз не търгувам с хора! Или ги убивам, или ги обичам! Ти знаеш!

Джуджето го тласна в гърба.

— Слез да те разгледам! — Това чудовище с мъртви крака имаше изключителна сила в ръцете и рядко изпускаше случая да я покаже.

Вангел отново се озова до Сюлейман капитан, объркан, но не уплашен, сгнусен, но не и отвратен. Още не. Това, което понасяше най-тежко, беше телесната му миризма.

— Сокон! — Емир Али удари камбаната, висяща до главата му. В каютата се втурна мургав сарацин с дивия вид на рис. От пояса му стърчеше цяла оръжейна. Пищови, ками, сабя, тръба с отровни стрели за близък бой, викингска брадва с оловен топуз на верига... На главата му имаше синьо-бяла чалма. Вангел Белия дявол за първи път виждаше белотата доведена до абсурд. От този ден животът често щеше да го среща с този парадокс в мръсния, кървав свят на пиратите.

— Сокон, облечете момчето! Изкъпете го! Чалма не! Косата да се вее! И оръжие — не! Ще му дам от емирското! Бързо!

Сарацинът се поклони разсеяно и се обърна към негъра.

— След един пясък Малта ще изплува...

— Паника! — кресна Сюлейман. — Всички на борда! — Преди да излезе от каютата, капитанът светна с белите си зъби и намигвайки, каза: — Изпуснах масажа!

Докато шхуната, притихнала като ястреб, опипваше водите пред Ла Валета, Вангел използва възможността да „възкръсне“. Яде царевична каша, ряза тънки парчета пастърма, пи вода до преливане. След като се изкъпа, Сокон го замъкна в трюма, показва му испански сандъци с дрехи и коприна и излезе на палубата да дебне плячка. Белия избра английска кожена риза „уингард“, ръкавици „гартлет“, тесни сукнени панталони и испански ботуши — надбедреници.

Сюлейман опипваше крепостта с бинокъла, псуваше, плюеше през борда, ужасен от мисълта, че бреговете мортири са в състояние да покрият такава дистанция. Плячка нямаше. Подветрената страна на пристана приличаше на есенна гора от мачти, но в открито море нямаше нищо годно за апетита на сарацините. Сюлейман обърна кораба на юг и опъна ветрилата, а Сокон разпредели вахтата и седна по турска с испански мех между коленете.

— Ела, левантинецо — каза той. Гласът му звучеше дружелюбно. — Пил ли си ром? — Вангел поклати глава. — Знаеш ли си годините.

— Деветнадесет.

— Още две и моретата ще писнат от тебе!

— По-рано! — Вангел му обърна гръб и тръгна към каютата на джуджето.

— Машалла! — Грубият смях на пирата го следваше, докато вратата хлопна зад гърба му.

— Седни! Бързо! — припряно заповяда емирът. — Как ти викат?

— Вангел.

— Само толкова?

— Вангел Аваля... от Битоля, в Македония.

— Да не си от рода на Скендер Завоевателя?

— Нямах Скендер между тия, които помня.

Джуджето се засмя дрезгаво.

— Знам, че няма. Искаш ли да служиш на Пророка?

— Не.

— Не, защо не? А ако те осиновя? Под зеленото знаме ще бъдеш ужас и за християни, и за езичници. Един ден ще наследиш емирата на Мобарак? Баща ми е стар, аз... Уродите не живеят дълго. Стариат емир е белязан — косата му е бяла от рождение, очите червени като на заек, аз — сам виждаш. И ти си белязан, коса от коприна, очи от алепско стъкло... Ще владееш пустинните касаби. Ние не се подчиняваме на мароканския султан.

— Нямам време — каза Белия дявол. — Търся един мъж, християнин. Плува със сарацините.

— Кой? — попита Джуджето. Подпирайки се на длани, той се движеше по миндера, пързалаяйки мъртвите си нозе по камилските одеяла.

— Марс Дон де мар.

Али онемя.

— Познаваш ли го?

— Удави капитан Перо... — кимна Вангел. — Взе на абордаж нашата лодка... Няколко дни плувах на „Джема“.

— Ако го срещнеш, ще го убиеш ли?

— Ще му предложи сабята си!

— Брей! — Али се усмихна иронично. — Защо не му я предложи, когато те взе на борда?

— Още нямах шестнадесет години — каза Вангел.

— Такаа! — Джуджето се надвесваше от миндера и очите им бяха на едно ниво. — Сега си мъж, пират, син на дявола!... Марс бег е мой смъртен враг!

— Негърът ми каза.

— Кой?

— Сюлейман.

Али се задави. Лицето му посиня като при задух и за един миг Вангел почувства съжаление към него.

— Ако те чуе, че го наричаш „негър“, ще те принесе курбан залудо! Той се смята за мавър.

— Оттук ще изляза въоръжен — неопределено каза. Вангел.

— Какво?

— Ти ми обеща оръжие!

— И ще се справиш с него... Със Сюлейман Белята?

— Ако се налага — все така кротко отговаряше той. Чуваше пляска на вълните, скърцането на такелажа. Плуваха с всички платна и с пълните възможности на шхуната.

— Мъжът трябва да има самочувствие — каза емирът. — Дори и недораслият. Значи знаеш, че Марс бег е мой враг, и отказваш наследството на Мобарак заради някакъв посран французин? И за по-дребни обиди ще те заколя, момче!

— Не лъжа — каза Вангел. — Или мълча, или истината.

Джуджето изглеждаше уморено.

— Добре. Ще видим. — Изпълзя в ъгъла си, скъта се между възглавниците и затвори очи. — В кования сандък ще намериш оръжие... Всичко необходимо за пират като тебе. Ще спя, кажи на Сокон да ти опъне койка.

* * *

Вангел заживя със сарацините, мръсна сбирщина, която крадеше, убиваше, пиеше и се веселеше с истерично буйство. Въпреки свирепия си вид Сокон му се стори най-търпим.

— Земяци сме — каза той. — Аз съм лаз.

Вангел го прие, без да знае кои са лазите и в коя част от неговото земство живеят.

На седмия ден влязоха в пристанището на Агадир. Когато излязоха от Средиземно море и нагазиха в океана, сарацините станаха нервни. В далечината се мяркаха мачтите на испански галеони. Сюлейман Белята сви на изток и с обрани платна запълзя по релефа на континента. В Агадир бяха на разсъмване, с подути от неспане очи и с

горещи благодарности към всевишния. За никой не беше тайна, че и този път аллах ги е отървал от кладата.

* * *

В онези години владетелите на Иберия не съзнаваха значението на Гибралтар и атакуваха атлантическите сарацини от остров Мадейра. Беше достатъчно да разположат артилерията си на северния бряг, за да отделят Средно море от океана, и завинаги да спасят бреговете си от марокански и мавритански пирати. Португалия не взимаше пленници, не произвеждаше съд, не се церемонеше с враговете си. Всички сарацини, заловени в морето, намазваха клупа на бесилото, а който дръзнеше да слезе на португалска суша, потъваше в бездната на всепречистващия огън. Флотата на крал Педро плуваше на запад от Новия свят към Островите на подправките и сушата му беше оставена без надеждна защита, но сарацините избягваха всичко португалско, без да говорят за паническият страх, който изпитваха от големите донове на Атлантика. Пиратите съсредоточаваха усилията си по испанските брегове и островните държави на Средиземноморието. Португалия вече десетилетия си правеше оглушки на испанските молби за съвместно прочистване на моретата. Вместо помощ изпращаха петиции до папата с предложение да застави италианските полиси Венеция, Генуа и Неапол да подкрепят краля в изтребването на сарацините, но градовете — републики се страхуваха от растящото величие на Филип и бяха далеч от мисълта да подкрепят собственото си унищожение. Вангел не познаваше политическите проблеми на света, но още тогава се чудеше защо католическите корони търпят сарацинската краста. Нямахше съмнение, че един ден ще излязат от летаргията си и ще ги размажат като бълхи по чаршаф. По-важно беше, когато този ден дойде, той, Вангел Аваля, да е далеч от сарацинските брегове, достатъчно богат, за да бъде господар на себе си, и достатъчно неизвестен, за да се смеси безопасно с християнското население на Отомания.

Формално Агадир беше подчинен на мароканския султан, но се ползваше от статута на свободен град. В пристанището му намираха убежище дори английски бригове, а не беше рядкост някой застигнат

от атлантическите бури галеон да потърси завет зад естествените му вълноломи. Моряците избягваха тези брегове, заставаха на котва под усилена вахта и не излизаха на пристана. По неписан закон и стара традиция сарацините, а и английските и френски корсари не се нападаха в залива, но на суша всякакви задръжки падаха и човек се пързеляше като по лед върху кървавата слуз на подовете на пристанищните кръчми. От пустинята духаше горещ вятър, а влагата беше такава, че върху очите се спускаше солена, потна пелена, през която светът се деформираше като през призмата на кристал. Със стъпването си на суша Вангел се закле час по-скоро да се махне оттук, но по пладне вятърът духна от океана и климатът стана поносим. „Няма да бързам“ — реши той.

Вангел скиташе из сенчестите, тесни улици на пристанището, прескачаше негри, заспали в прахта, отбягваше помийните залпове от тесните решетъчни прозорци. В джоба му дрънчаха двадесет златни крусадос, които Али му подари, и търсеше къде да се нахрани. Отбягваше крайбрежните кръчми, макар че все повече се уверяваше, че трябва да се върне пак там. Али се качи в запердена носилка и потегли към вътрешността.

— Ще пътува през пустинята — каза Сокон. — Ще минат три месеца, преди да го видиш отново.

— А дотогава? Какво ще правим ние?

— Ще чакаме да мине зимата. Започват бурите.

— Три месеца?

— Аз пия в хана на Прокоп. — Сокон му обърна гръб. — Ако ти потрябва жена, обади се.

— Ей!

— Какво има?

— Къде да намеря Жан Марс?

— Бенгази, Хайфа... На източния бряг на Средно море. На три седмици път, ако си със „Златното руно“ на Дрейк.

„Отново в капан!“ — Вангел потътри ботуши из агадирските сокаци. Още на първите метри косата му се превърна в проблем. Виждаше враждебни погледи, едва потискана злоба, глуха, ръмжаща омраза, но пищовите, сабията и двуострата тосканска кама му пробиваха път все още из смърдящите на гнило квартали. Врящото от

пияни пирати пристанище бе по-малко опасно от притихналата агадирска касаба.

Вангел положи длани на пищовите, завъртя се на пети и тръгна по обратния път. Нападението започна с кучета, а после от сенките на кедрите изплуваха мъже с кърпи на лицата, боси, с голи саби в ръце. Вангел щеше да побегне, но озъбените псета щяха да го повалят на първите метри. Смърт или пробив. Смъртта нямаше да му убегне, значи... Вангел измъкна пищовите и тръгна срещу нападателите. Маврите спряха. Русото момче имаше вид на човек, годен да стреля.

— Айааа! — изрева един от тях, но когато замахна със сабята, Вангел стреля и отнесе лявата половина на главата му. Стоманата издрънча на паважа, от къщите нададоха викове, разкрещяха се жени, лавнаха кучета. Засадата беше наблюдавана през зидове, зад решетки на прозорци, от короните на дърветата. Нападателят отстъпваха бавно, ръмжаха диво, зъбеха се, но когато Вангел вдигна втория пищов, панически хвърлиха сабите и с крясъци побягнаха назад. Белия дявол извади кесията с барута, напълни оръжието, натъпка го, положи хартията, сачмата, вдигна чакмака и тръгна към пристанището. Никой не се опита да го спре.

По заповед на Урода Вангел живееше в бивш харем с десетина пирати от различни шхуни, все под флага на Мобарак. Още на първия ден разбра цената на крусадосите. Али му беше дал злато, достатъчно да храни цял месец половината население на Агадир.

„Защо да не остана при това джудже?“ — мислеше той. Ядеше лют пилаф под сянката на харемските смокини. Животът беше взел да му се услажда. Мълвата за нападението беше стигнала до пристанището и цената му нарасна. Пиратите все още не го канеха да пие с тях, не му предлагаха жени, макар все по-често да му минаваше наум да опита. Бардаците бяха много и най-различни, срещаха се жени от всички раси и от всички възрасти.

— Иди при опитна жена — каза Сокон. — Първия път е важно да се получи. Много важно. — Лазът прекарваше целия ден гол и Вангел нямаше основание да не му вярва.

„Ако Адам и Ева са прародители на всички — мислеше Белия, — аз съм някакъв далечен братовчед на негъра Сюлейман, на Али Ибн Мобарак, дори на Гъотли Хасан... Тогава защо се избиваме?“ Разсъжденията му бяха лишени от морал, не съдържаха покаяние, не

бяха предвестник на ново поведение. Това беше констатация, породена от прозрение. „Хората са испанци, турци, негри, англичани и всички произхождат от Адам и Ева?“ Имаше нещо съмнително в това твърдение. Мисленето се бе появило от дълбоката, всеобхватна скука, действащият човек нямаше време за мислене. Белия дявол лентяйстваше по цял ден, наливаше тялото си с месо, единственото му усилие беше да пропъжда мухите и малко по малко започна да подрежда представите си за света или поне да отхвърля тия, които му се струваха недостоверни. От дете знаеше, че да си турчин е достойнство, българин от Македония — зла участ. „Бог наказва тия, дето обича!“ Това беше пълна глупост! Белия дявол плю гневно и се потопи в малахитения фонтан, който разделяше бившия султански бардак от вечно бясната кръчма на Прокоп.

Един от малкото местни пирати (мароканците избягваха морето) домъкна за косата раздърпана, тъмнокожа жена, но без типичните за негъра нос и бърни. Съблече я със залитане, хвърли в басейна чехлите ѝ, дрипавата ѝ, прилична на хитон роба и хълцайки, пиан я облада.

За миг взря несигурния си, плуващ поглед във Вангел, махна с ръка, изправи се с мъка и залитайки, се понесе към кръчмата.

Когато болката отмина, жената се надигна. Лицето ѝ беше мръсно, от носа ѝ беше текла кръв, от очите — сълзи, прекарали през мургавото ѝ лице солени бразди. Изправи гъвкавото си тяло, прекрачи фонтана и се отпусна във водата. Слабините ѝ бяха боядисани с червена къна и блестяха на слънцето като огън, ноктите ѝ имаха тъмнозеления цвят на отровата.

— Имаш ли сода?

Вангел донесе. Жената изпра робата и заедно с чехлите я изхвърли на единственото слънчево петно, което смокините пропускаха между харема и кръчмата.

— Ела да ми изтъркаш косата — каза тя. — Боли ме гърбът. Не мога да си вдигна ръцете.

Белия дявол се подчини по-скоро от любопитство, отколкото от похот, но все по-трудно откъсваше поглед от мургавите дъги на ханшовете ѝ. Когато натопи глава, за да изплакне косата, Вангел се върна от другата страна на басейна. Деляха ги пет-шест метра. Косата прилепна, кръвта се отми, лицето светна, черните зърна на гърдите ѝ плунаха над водата.

— Дай една смокиня! — тя се отпусна на дъното и опря глава в малахита. Вангел хвърли плода пред устата ѝ. — Красиво е! — огледа се, без да мърда, сега само раменете ѝ бяха над водата. — Някога тук е бил летният сарай на султан Хасан Мавъра. Преди пиратите да го прогонят от Агадир. Сигурно има сто години оттогава. Дай още една... Сам ли живееш в харема?

— От известно време съм сам. Бяхме много.

— Казват, че емирът на кабирците е умрял. Ако е вярно, напразно чакаш джуджето.

Вангел сви рамене, зает от единствената мисъл да я накара да излезе от басейна.

— С джуджето или не, напролет тръгвам.

— Откъде си?

— Далече... От северния бряг на Средно море... после на изток, през проливите, между островите и после навътре в сушата.

— Как се домъкна тук?

— Дълга история... — Вангел нямаше нищо против да ѝ я разкаже, но в очите ѝ не видя желание да я чуе.

— Колко... годишен си?

— Двадесет — излъга той.

— Убил си един от хората на Шабан Кучето на пророка?

— Кой е Шабан?

— Бербер, разбойник... Излязат ли пиратите от пристанището, той командва Агадир.

— Него трябваше да застрелям!

— Ще ти го покажа — с въодушевление откликна тя. — Всяка вечер е на рибарския стапел.

— Ще го убия — апатично кимна той. — Как ти викат?

— Дарма.

— Откъде си?

— На юг... има една пустиня и след това е моето село. Там са истинските маври. Тия тук са негърска сбирщина. Нашите халифи са владели Испания... Бил ли си с жена?

— Кой те домъкна тук? — Вангел избягна прекия отговор.

— Белята. Има три години... Може и повече.

— Какво взимаш? — Вангел не довърши въпроса, но той беше ясен.

— Два динера.

— Колко динера има в едно златно крусадо?

— Много... Не знам. За едно златно крусадо можеш да купиш лодка с платно и още едно за обръщане на галса.

— Излез от тоя гьол, дявол да те вземе!

Дарма се усмихна.

— Беше ли тук, когато... с оня?

Вангел кимна.

— Бяхме пияни. Сега не чувствам нищо. Изтрезнях.

— Какъв ти е той?

— Никакъв. Дори името му не знам.

— Мароан се казва — подсети я той с пълното съзнание за абсолютната незначителност на сведението. — Аз ще ти дам златно крусадо!

— Ние сме маври! — гордо каза Дарма. — Мавърът не краде! Ако взема златно крусадо, ще бъде кражба.

— Ела да живееш тук. — Вангел едва преглъщаше думите, пот шурна по гърба му. — Ще готвиш, ще лежиш под смокинята... Никой няма да млати главата ти у камъните.

Дарма се усмихна отново, надигна се, подпря длани на малахита, подскочи и седна на реборда. Тялото и блестеше, чисто и гъвкаво като на видра.

— Ще хвърлиш тия парцали... Ще ти купя коприна от кантонската — припомни си той думите на Урода. — Ако тръгна по море, ще ти дам пари да се върнеш при своите.

— Аз съм на повече от двадесет — каза Дарма. — Може и двадесет и петгодишна да съм?

— Ако реша, ще стана емир на Мобарак — припряно, все по-смутен и още по-несигурен каза той. — Само да поискам, Али ще ме признае за син! Тогавя ще ти подаря... целия Агадир с все негърската му сбирщина!

— Не! — Дарма поклати глава, все още запазила усмивката си, но сега лицето ѝ беше тъжно. Вангел можеше да се закълне в живота си, че това, което вижда в очите ѝ, е тъга. — Шабан ще ме заколи! За да го напусна, трябва да му броя петдесет динера!

„Спечелих!“ Все още не знаеше какво иска, как ще го постигне, за какво му е тази жена, какви неясни и противоречиви планове

нахлуват в душата му.

— Имаш парите! — Гласът му беше чужд, глух, дрезгав. — Ще ги донеса веднага... Но ти ще му ги дадеш утре сутрин! Разбираш ли!

Дарма кимна, краката ѝ правеха вълни, гърдите и се тресяха от вътрешния ритъм, весело учудване разтягаше кестеновата кожа на лицето ѝ и показваше хищни, бели зъби.

— Ще ти омръзна! — каза тя.

Вангел скочи обзет от ярост.

— Това е моя работа!

Дарма онемя. Пред нея стоеше убиец.

Кръчмата вреше. Вангел погледна за Сокон, Белята или някой от сарацините на Урода. Нямаше никой или почти никой. На една от масите двама пирати на Али играеха на кости, игра, подобна на зарове, но по-проста и по-жестока. Излезе. Беше започнал приливът. Вятърът духаше от морето и градът започваше да се съживява. По сокаците се разминаваха търговци с особена порода бели магарета, типични за тази част на Африка. Забулени жени с товари на главата, балансираха сърчно като котки по покрив, мъже във вълнени бурнуси, стискаха под бели, прилични на нощни ризи роби дръжките на ятаганите. Вангел огледа пристанището. Естествената подкова на залива се простираше на около левга от южния вълнолом — естествен планински нос, препречващ на северозапад напора на Атлантика, до изкуствения бент от камък и глина, построен от измряла цивилизация в неизвестни времена. Улиците към морето бяха стръмни, градът хълмист, така че Белия виждаше залива като на тепсия. Пред него на основния кей мързеливо се поклащаха три сарацински шхуни, после следваше дълъг, мръсен плаж, пазар за риба, и зад него рибни кейове. Вангел тръгна с вид на скучаещ лентяй, извървя улицата, слезе на брега и продължи към рибарските мауни върху седефените отломки на океана. Трябваше да се докопа до пазара, без да предизвика вниманието и тревогата на забулените марокански кадъни. Цветът на косата го беше направил популярен, а срещата с хората на Шабан му бе донесла славата на опасно момче.

Всеки миг слънцето щеше да падне в океана и брегът да потъне в непрогледен мрак. Инстинктът му подсказваше, че именно тогава трябва да попита: „Кой е Шабан?“ Вървеше бавно, с широка крачка, с ръце на гърба и чепка грозде, захапана между резците. Над града се

подаде луната, завиха зурни, чуха се изстрели. Слънцето се гмурна във вълните, Вангел хвърли чепката, измъкна пищовите и с бързи крачки се вряза сред пазарния мравуняк. Търговците палеха лоените фенери. Трябваше да бърза. Докопа в движение някакво дете, притисна го в камара с пъпеши:

— Къде е Шабан Кучето на пророка?

— На зеления пристан — без следа от страх отговори детето.

Вангел хукна. Жълт, червен, черен... Това беше зеленият пристан. Ето дървената буна, и тя боядисана в цвета на Мохамед Учителя. Няколко чалмалии клечаха и чистеха риба. От кея висяха два чифта крака и две лули просветваха в мрака, някой опитваше да запали лойта в кандило от костенурка.

— Шабан, търси те Белята! — извика Вангел. — Чака долу на шхуната.

Една сянка се отдели от буната и отстъпи назад.

— Нямам работа с Белята! — Дори на анемичната светлина на кандилото лезвието на ятагана блесна достатъчно ясно, за да няма съмнение, че е в ръцете му. — Кажи му: Шабан го няма! Няма го, търсих го, речи!

Вангел ускори крачката, някой извика:

— Палето на Али!

Шабан драсна към града. Махайки с ръце, ятаганът проблясваше и издаваше пътя му в мрака. Вангел го настигаше бързо, без усилие, без гняв, но с безпощадността на вълк, който ще убие, защото обстоятелствата са го убедили, че тази смърт е необходима. Шабан се обърна и хвърли ятагана като копие. Страхът правеше ръката му мека и острието мина далеч от целта. Вангел не виждаше очите му, но ужасът се изливаше в потта му и смрадта беше такава, че по нея би го проследил и в ада.

Вангел подпря дулото в челото му, с лявата ръка измъкна камата, заби я в корема и отскочи назад. Не дочака агонията, сигурен, че никога вече няма да чуе за Кучето на пророка.

Тръгна към града, без да бърза, но и без да се влачи. Вътрешна сила командваше поведението му, движеше го, насочваше го, предопределяше всяка негова крачка, пазеше го от вътрешни болки, но и от животинския страх, превръщаш мъжете в скимтящи кучета. Белия не мислеше за последствията, природата го беше лишила от

аналитичен ум, но в замяна на това му беше дала всички качества на действия, а това го правеше да изглежда внушаващ опасност, придаваше му онази спокойна и плавна сила, която, комбинирана с решителност, можеше да направи и от детето демон.

Мароан го нямаше при Прокоп, но Вангел знаеше къде да го търси. Над пристанището имаше скален редут, а на върха бяха бившите казарми на Хасан Мавъра. Там спяха сарацинските пирати, из многобройните масивни постройки, украсени с арки и арабески, се помещаваха бардаците, далече от проклятията на мюезините, които виеха от минаретата и бяха в състояние да насъскат враждуващите племена към кървава саморазправа с порока. Ако през зимата, когато сарацините слизаха на брега, това беше невъзможно, то през останалите сезони „цветята на злото“ бяха пред истинска угроза от разкъсване.

Колкото, приближаваше калето, толкова се усилваше воят на зурните. Вангел стъпи на конския плац и се огледа. В този коптор не човек, цял кораб можеше да бъде укрит. Под висящ фенер Белята играеше комар с двама негри, пиеха вино от дървени чаши, смееха се с удари в бедрата и хазартът беше повече повод, отколкото същност на веселието. Дивата ярост и дивото веселие бяха единствените състояния, в които приличаха на хора. Беше ги виждал изпаднали в безпричинна и непреодолима тъга, която ги затъпяваше до такава степен, че и на парчета да ги накълцаш, нищо не би ги извадило от сладостта на скръбта.

Вангел обходи двата етажа на централната сграда, но не намери Мароан. Сарацините спяха, валяха се с жени, пееха, играеха комар, биеха се, пиеха.

— Земляк! — извика Сокон. — Мен ли търсиш?

Накичен с цялата си амуниция, лазът пушеше лула, повесил крака от прозореца на третия етаж, и плюеше шумно по стотиците котки, ровещи се в камарите смет, струпани от вятъра на симетрични могили.

— Скитам. Какво правиш там?

— Плюя.

— Емирът на Мобарак умрял?

— Майната му... На теб какво ти става?

— Бави ме.

Лазът не отговори. Лулата му беше загаснала и той блъскаше с чакмак по кремъка.

— Сам ли си горе? — извика Вангел, когато димът отново обви лицето му.

— Не чувам гласове... Сигурно са отзад, при зурнарите.

— Къде е това „при зурнарите“?

— При огъня. Палят го в леглата на мортирите.

Вангел се повъртя из двора, но при първото невнимание на лаза се измъкна навън. Луната беше изчезнала зад облаци, океанът ръмжеше, вятърът се усилваше, зараждаше се буря.

Огънят осветяваше лицата на сарацините, струпани в полукръг около тримата зурнари, свирещи лаещите си, протяжни мелодии в унес, близък до транса. В първия момент всички му се сториха еднакви, но когато очите свикнаха, различи Мароан. Стоеше прав в третия полукръг и притворил очи, тресеше раменете си в ритъма на музиката. Стараейки се да не попада в светлината на огъня, Вангел заобиколи кръга и застана зад сарацина. За миг музиката се разклати, замря, изглеждаше, че замлъква, но музикантите поеха въздух и воят продължи.

Подгъбнал от пот, Белия дявол се пресегна с две ръце, едната запуши устата на Мароан, другата преряза гърлото му от ухо до ухо. Тялото омекна, започна да се свлича, чалмата се килна и Вангел се принуди да я хване със зъби. Никой не му обърна внимание, никой не почувствува смъртта.

Чалмата още беше в зъбите му. Вангел нави косата си, натъпка я под коприната, нахлупи я ниско, до вежди, и с ръце на гърба се върна в калето. Сокон го нямаше на прозореца. Беше му омръзнало да плюе по котките. Вангел натопи кожените ръкави в курната, изми лепкавата кръв на сарацина, изтри тосканката в коприната на чалмата, зари плата под купчина смет и тръгна по наклона към кръчмата на Прокоп.

Колкото приближаваше бившия харем, толкова по-бавна ставаше крачката му. Почувства смазваща умора, болки в стомаха, гадене. Вангел Белия дявол се страхуваше, но още не знаеше как се нарича това чувство. Отново плувна в пот, усети сърцето си в гърлото, в слепоочията; коленете му започнаха да се подгъват, кръстът престана да го държи.

Дарма прозря състоянието му.

— Ела — кротко каза тя. — Имаш нужда от сън. Урода ти прати кон и денкове... Внесоха ги, утре ще ги разгледаме заедно.

Вангел се остави в ръцете ѝ. Дарма смъкна ботушите, сукнения брич, кожената риза. Положи го на възглавницата, подреди оръжията до главата му.

— Спи — прошепна в пълния мрак. — Започва буря.

Тя измъкна робата през глава, уви ръце около кръста му, положи глава на гърдите и няколко минути по-късно Вангел чу равното ѝ дишане. Лежеше по гръб, заслушан в рева на океана, ужасен от страшната леност на органите си. Мъжът в него или не беше пробуден, или беше роден мъртъв.

2

В петък, ислямската неделя, Вангел Белия дявол влезе в Одрин. Пазачите на северната врата спяха. Размина се с пътуващ катун и тропотът на копита се сля в общ шум в тежката обедна омара. Когато се отдели от крепостната врата, хвърли чалмата, разпусна косите си и отново яхна коня.

„Сега къде?“ Прашните, смърдящи улици го изведоха на чаршията. Все по-често срещаше селяни, мъкнещи стока за продан. Размина се с патрулен разезд, но не му обърнаха внимание. Русите коси не бяха чак толкова рядкост, както по бреговете на Леванта, но мнозинството продължаваше да е турско. „Трябва да вапцам косата!“

Белия се чувствуваше уморен, зажаднял за уседнал живот.

— Ей ти! — извика той. — Как се казва този град?

— Едрине — отвърна сополив селянин. — Християните го наричат Одрин.

— На колко пробега е от Истанбул?

— С твоя кон три. — Селянинът отговаряше неохотно, с вродено подозрение. — Ако държиш изгрева все на лява ръка.

— А хан? — Белия обра поводитите. — Хан за нощуване има ли?

— Какъв искаш? С жени, за паши и бейове, за джамбази и ябанджии?

— За джамбази.

Селянинът му показва кой сокак да държи и побърза да се махне. Вангел предизвикваше страх. „Час по-скоро трябва да боядисам косата!“ Пътят го поведе към по-богатата част на града. Оградите бяха боядисани в зелено, чардаците — резбосани, къщите — прясно варосани, улиците — метени на полято, боклукът — прибран в дървени ковчези, които циганите прибираха в каруци и изхвърляха в Марица... Така се казваше реката, която го бе принудила да изгуби цял ден в търсене на брод.

„Ханът!“ Вангел слезе от коня и хвърли поводитите в ръцете на коняря. В пояса му дрънчаха тридесет и осем златни лири, достатъчно,

за да се държи като бей. Попадна в хана на Андон, чиста, уютна къща с етаж за гости и широка соба с чардак, която служеше за кафене, за игра на табла и за търговия. Вечер под светлината на лоените свещи гражданите разговаряха за история и политика с цялата наивност на уседнали, откъснати от света хора. Вангел се изми в коритото на дворната чешма, изпра дрехите си. „Ако изсъхнат, няма да се вдяна в тях!“, облече ги мокри и седя на слънце, докато взе да дими като еретик на клада. Когато реши, че е подсъхнал, качи се в единствената стая с едно легло, таванска и нетърпимо гореща, легна по корем и мигновено заспа.

Събуди го неясна тревога. Долу, на улицата, ехтяха гласове, някой пееше, жени пригласяха, след малко се чу и провлаченият глас на мюезина. Беше време за вечерна молитва, а това значеше, че в хана не е останал нито един от читаците. Вангел разкърши снага, натъпка крака в ботушите и залитайки като пиян, се спусна по паянтовата стълба.

Андон дремеше на чардака, с кехлибарена броеница в ръце. Зад печката се суетяха жена му и дебелиите му момичета. Андон имаше и двама синове, които се появяваха само при нужда. Според мълвата на обяд Вангел чу какви ли не приказки, момчетата преследвали извън града всеки търговец, който им изглеждал богат и беззащитен.

— Андоне — провикна се Вангел, — приготви храна за три дни път и дай нещо тук... Дай и ока вино!

— Идвам, ефенди. — Андон беше затлъстял мазник с мръсни очи и угоднически глас. От пръв поглед Вангел изпита желание да му разбие мутрата, а сега, кой знае защо, идваше му да го разкъса. Мразеше да му се навират в очите, да го потупват по гърба, да му надничат в лицата, когато залците едва се провират през гърлото.

Андон донесе кисело мляко, сирене.

— Сега ще опекаш питка — каза той, повдигайки пешовете си с намерение да седне срещу него.

— Аз не съм кон! — Вангел едва потискаше отвращението си. — Дай месо!

— Няма месо, ефенди! Свинете са слаби, а овнешкото отива за войските на султана, господ здраве да му дава. В избата има малко сланина, но в тези горещини?

— Дай сланина! — заповяда Белия. — Веднага! И за път! След един час конят да е изтемарен и оседлан! Път ме чака...

Андон хукна да изпълни заповедта на нервния странник, но вътрешно се смееше ехидно.

„Три коня ще оседлая, господине мой! Другото е в божиите ръце, да даде сполука всевишният!“

Андоновица хвърли вряла питка на масата и клатейки се като патка, се върна пред печката.

— Вино! — викна Белия. — Бързо!

Отхапа парче сланина, натъпка домати в устата, отчупи от питката, смачка го на топка и го глътна. Червата му куркаха от глад, можеше да се задоволи и с това, което беше на масата, но след няколко часа отново щеше да бъде гладен, а стомахът разтеглен, два пъти по-ненаситно лаком и два пъти по-чувствителен за глада. „Ако човек беше тревопасен, господ нямаше да му даде кучешките зъби!“

— Долей каната!

Андон се върна с вино, но и с тревожните очи на човек с грижи.

— Какво има?

— Късно става, ефенди? По мръкнало затварят портите. По шест часа турско време.

— Е?

— Не можеш да излезеш от града, ако не те преведе наш човек.

Вангел разбра всичко.

— Това са синовете ти, нали?

Андон зяпна, но за негова чест бързо се справи с изненадата.

— Да, ефенди. Ако не можеш да чакаш до съмване, синовете ще те изведат от калето.

Вангел се усмихна кисело.

— Защо не ме нападнат още тук? Или сам да развържа кесията?

— Какво говориш, ефенди? За какво нападение бълнуваш! Ние сме християни, люди божи! Бъркаш ни с черкезите, да им опустее името!

— Не дрънкай, скот! — Вангел не изпитваше гняв, но гласът на ханджията го дразнеше като гвоздей по ламарина. — Кажи на твоите дембели, че Вангел Аваля от десет години не изпуска оръжието... Нито ден! Повтори!

— Но аз?

— Повтори, скот!

— Да кажа на момчетата, че оръжието ти е отръки, ефенди! За казване ще им кажа, но не срами гостоприемството на ханджията, човече божи! Зло от мен видя ли?

Вангел не отговори, дояде сланината, допи виното и стана.

— Готов ли е жребецът, чорбаджи? Да го доведат отпред, и сметката за гостоприемството! Бързо!

Вангел препусна по неравния калдъръм, сви зад първия ъгъл и се укри в сенките на оградите. Не минаха пет минути, и двама конници префучаха с щръкнали задници и фесове между ушите на конете. Вангел изчака да заглъхне чаткането на копитата и се върна в хана.

— Сполай, чорбаджи! — Андон ровеше в чувалите с кросно и пресипваше зърно в делви. Избата беше от северната страна на хана и единствената светлина идваше от дебела, восъчна свещ. — Излъга ме ти, Андоне! Обеща да говориш на дембелите си. Сега какво ще си рекат момчетата, а? Като те намерят с червата в скута?

— Милост, ефенди! — Андон падна на колене. — Полакомих се... Да си откупя живота за десет жълтици?

— Сто!

— Нямам толкова, бей ефенди... — Андон не довърши фразата. В ръката на Белия лъсна камата.

— Както речеш... Сто, бей?

— Бързо! — изсъска Вангел. — Върнат ли се, ще трябва да затрия целия ти род!

Господи, какъв град беше Истанбул? Какво море от хора и на какво място строен?

Вангел беше спрял жребеца на хълма над Пера. В нозете му бяха дворците на султановите велможи, потънали в зеленина и разкош. Под тях — три морета и два пролива, кораби в спокойни, миролюбиви води, рибарски лодки като гларуси... А крайбрежната улица! Та долу пълзяха сто, двеста, триста хиляди души?

„Самият дявол, сатаната, няма да ме открие в този казан!“ — мислеше Вангел. — „Тук ще дочакам старините!“

* * *

— Ти ли сееш трупове? — попита Сокон. Зададе се от кръчмата на Прокоп с чаша ром в ръце, както винаги въоръжен до зъби, но с весели очи. Лазът изгледа облечената с пищността на Клеопатра Дарма и мина на гръцки. — Все някой ще ти разпори корема, момче!

— Внимавам — неопределено отговори Вангел. — Уродът е пратил да ме викат в Мобарак. Изглежда, наистина се готви да ме прави наследник?

— Това те пази... все още! — Сокон седна на малахита. — Не си губиш времето, сине майчин! Коя е тая?

— Дарма — Вангел не искаше да води интимни разговори, още повече че нямаше с какво да се похвали. — Мавританка. Какво ще ме посъветваш, да приема ли емирата?

— Нямах избор! Или ще вземеш наследството, или Али ще ти вземе главата? Ще те затрие по карагъзчийски, с най-мъчителната смърт, която древните са измислили.

— А ако приема? — Вангел не се страхуваше от Урода, но осиновяването щеше да го върже в Агадир или, още по-лошо, някъде из пустинята, а той се готвеше да предложи сабята си на онзи мъж, Марс бег, да плува на „Джема“ и да търси съдбата и късмета си сред белите мъже.

— Ако приемеш... е, тогава, господарю, кланям ти се до земята! — Сокон стана сериозен. — Ако приемеш и си спомниш, че сме земляци, Сокон лаза ще бъде най-верният ти капитан! — И пиратът изказа на глас тайните му помисли. — „Залагай на белия човек!“

— Ще видим. — Вангел влезе в харема и направи знак на Дарма да го последва. Сокон остана сам, допи рома и с разклатена крачка се върна при Прокоп.

— Да бъдеш господар е изкуство — каза Дарма, — от женското по-голямо!

— Пищовът и камата, това е господарят!

— Не! — Мавританката поклати глава. — Край с оръжието. Господарят не си цапа ръцете. Други вършат мръсната работа. Жени, коне, молитви, това е животът на емира. Ако решиш да плаваш като Урода, трябва да оставиш твърда ръка за заместник. Някой, който да може с кръв и огън да държи племената в подчинение. На твое място отсега ще купя душата на твоя главорез... Как беше идиотското му име?

— Сокон... — Вангел се протегна лениво и спусна нозе в басейна. — Ще ги накарам да вдигнат ограда... Ей там, зад смокините. Не искам Прокоповите свине да те гледат гола!

Беше луд от мисълта, че през опушените стъкла на кръчмата интимността на отношенията им, колкото и невинни да бяха, става достояние на нагли и порочни очи.

— Още днес ще започнат да строят! Белята е длъжен да задоволява всичките ми желания!

— Накарай ги да опънат платно — каза Дарма, погълната от педикюра си. — Един ден може да търсим спасение при Прокоп!

Вангел скочи. „Сам трябваше да се сетя!“ Дарма не беше привършила тоалета си, когато слугите на Ибн Мобарак опънаха зелен плюш по протежение на шестте решетки, поставиха резе на единствената врата, водеща към харема и към евентуалния път за бягство.

— Дори това е излишно — каза Дарма. — Ако на някой му се прииска жена, достатъчно е да се качи в калето...

— Не обичам да говориш така! — с глас на сърдито дете каза той.

— Какво има! — Дарма вдигна глава. — Какво съм казала?

— В моята страна не се говори така... Хората имат срам.

— Знаеш каква съм... Знаеш или не!

— Знам, и какво!

— Ако не ме харесваш, ще се върна в калето!

— Ще те убия! — каза Вангел, но в гласа му нямаше заплаха. Беше започнал да я обича. Още не го знаеше, но вече изпитваше ужас, че ще я загуби.

— Един ден все някой ще ме убие! Ако доживея тялото ми да се сбръчка като фурма, сама ще си забия ножа! И няма да ми е жал! Чуваш ли? Окото ми няма да мигне. Аз взех от живота това, което ми се полага!

Вангел се изправи объркан, размекнат. В главата му бушуваха какви ли не мисли, но нямаше думи да ги изкаже на глас и сърцето му биеше до пръсване.

— Колко мъже си имала? — глухо попита той.

— Много! Всякакви... Цяла година плувах с Лорни Метюс... Чувал ли си това име?

— Не.

— Сега пътува на север, с Дрейк... Търсят северния път за Индия.

Белия влезе в харема, просна се по очи, захапа възглавницата и зарева от бяс. Тресеше се целият, вода изтичаше от очите му, мокреше гърба, слабините...

Дарма го събуди с амоняк. Ръката му беше срязана при сухожилията. Мавританката му пускаше кръв. Беше облякла кашмирена роба, подарък от Урода, лицето ѝ беше усмихнато, но челото сгърчено от уплаха.

— Ще свършиш зле, момче! — Гласът ѝ звучеше меко, ласкаво. — Та ти... да не си се влюбил в мен?

Вангел седна на дивана, лапна китката и с език спря кръвта.

— Жените са като животните. — Дарма все още размахваше спасителната вода под носа му. — Търпение е спасението. Някои имат късмет. Като жената ла Лорни. Капитанът нито държанки има, ни на бардаци налита. Ни веднъж не ме е погледнал като жена. Попитах един от корсарите: „Лорни Метюс е по момчетата, нали?“ — а оня щеше да ми избие зъбите... И наистина в Портсмут го чакаше руса жена и три момчета, руси като слама, от тебе повече. Като Ибн Мобарак — албиноса. Радост, целувки, до сълзи чак... жена с късмет. Като гледах капитана да реве, виках си наум: „Това ли е Лорни Метюс, дете испанските кюрета на всяка литургия го проклинат от амвона до девето коляно!“ Това е аллах да надникне в люлката ти. Мъж — тигър, деца — ангели, а уважение... Ония главорези, англичаните, до един се изредиха ръка да ѝ целуват!

Дарма се отнесе. Не беше тук, а Вангел нямаше намерение да я връща на земята. Думите ѝ обаче му направиха впечатление. „Ще ги накарам да те уважават!“ — яростно мълвеше той, макар думите да оставаха в него. — „С огън и кръв и с моето уважение! За мен, Дармо, ти си светица! Най-чистата! И нека някой да каже, че не си! Ще разпръсна червата му от тук до екватора! Ако трябва, ще приема емирата на Мобараците! Щом Урода иска нов сатрап, ще бъда от Мохамед Пророка по-известен, от Исус по-популярен ще стана, ако реша да направя от една курва светица за преклонение!“

Вангел я прегърна, привлече я към гърдите си, положи глава на лицето ѝ, смеси косите си с нейните.

— Изглежда, започвам да те обичам! — каза той. — Не знам как се нарича това, може и любов да ме е връхлетяла?

— Горко ти! — прошепна тя. — Тежко на оня, когото любовта споходи! От проказата е по-мъчително!

Дарма взе лицето му в ръце, целуна го по очите, по устните.

* * *

С препоръката на Шамир Перес, еврейин посредник, Вангел получи служба на гавазин в Английското посолство в Пера, богатия квартал на Истанбул. Сградата се намираше срещу двореца на Индеримаи паша, — братовчед на султана и глава на Илдъза, министерството, упълномощено да управлява външните дела на Империята. Дворецът на Индериман паша, макар и частно имение, беше по-значително и по-желано място за срещи от самото министерство, строено в близост до Високата порта.

Шамир Перес беше злокобна фигура, но Белия му беше благодарен за помощта. Легацията имаше собствена охрана. Двама шотландци, силни като коне, респектираха и с физика, и с ледения блясък на погледите си, Вангел ги избягваше, а те нямаха претенции към функциите му на нощен пазач. Шотландците не говореха източните езици, Вангел не разбираше нито дума от лаещия им, гърлен говор и за дълго се разминаваха в мълчание. Белия дявол беше представен на посола чрез Нердим ханъм, жената на Индериман, красива арменка, приела исляма, но в сърцето си запазила несторианското си обожание към двете лица на бога. Перес, който оживяваше във всякакви ситуации, беше казал на Нердим ханъм, че властите търсят млад левантинец, дякон от охридската епархиална църква, по доноси на гръцките теолози за престъпления към престола. Чужда на дворцовата подозрителност, далече от интриги и мразеща насието, тя помоли лейди Дърмънд, жената на посола, да вземе левантинца на служба. Така Белия остана и заживя в столицата на Империята, недосегаем от законите ѝ.

Вангел каза името си на шотландците, те не можаха да го произнесат и го прекръстиха Ранг. Казваха се Шон Мърдок и Кърк Хоукинс, живееха в отделна пристройка, снабдена с всичко

необходимо, и се ползваха със страха и уважението на низшия персонал, макар никога да не проявяваха физическото си превъзходство. Още първата седмица Вангел разбра, че отношенията им с посола, лорд Джон Дърмънд, са по-интимни от нормалните за аристократ и прислуга, а не беше минал месец, когато му стана ясно, че Шон и Кърк са много повече, от първия съветник на легацията. „Тези момчета са генерали!“ — помисли Белия и не беше далеч от истината.

Един ден, на мръкване, дрямката му беше нарушена от водната струя на градинаря. Вангел чу песен. Думите бяха български. С години не беше чувал тази реч. Вангел скочи в ботушите, ръгна пищова под албанската антерия и излезе. Между египетските рози се подаваше клепоухо лице.

— Откъде си? — попита той. В космополитната имперска столица нямаше нищо невероятно да срещнеш сънародник.

— От далече... Стрелча е моето село.

— Отдавна ли си тук?

— На гурбет съм. — Градинарят заряза работата си и се подпря на мотиката. — Хванат ли студовете, хващам пътя.

— Женен ли си?

— Девет деца имам...

Вангел тръгна към града. До застъпване на служба имаше много време. На входа се размина с лорда и шотландците. Връщаха се от лов, възстановили дистанцията между патриций и парий. Този трик отдавна не му правеше впечатление. Лордът подхвърли нещо през рамо и отмина, шотландците го удостоиха с дивите си погледи. Нямаше агресия в тези очи, но и доверие нямаше.

Тогава чу крясъци, плач, глъчка... Еничарите подлагаха на клане гръцките квартали. Атинският архиепископ беше благословил за бунт милициите на капитан Ставракис...

Шотландците лежах по гръб, пиеха ракия, пушеха хашиш. Вангел беше в състояние да различи тази миризма от километри. Показа им, че отвързва кучетата, и се махна от прозореца.

— Ранг? — извика някой от двамата, но Шон го показа с пръст.
— Грък?

— Не — Белия поклати глава, — левантинец.

— Грък... масакро!

„Масакро“ значеше клане на лингва франка и Вангел разбра смисъла на въпроса.

— Тук сме в безопасност — каза той, колкото да чуят гласа му. Тези мъже го правеха нервен.

Службата започна с обход. По фасадата градината беше дълга двеста крачки, но оттам в трите посоки имаше най-малко още по хиляда. Зад легацията беше къщата на лорд Дърмънд, оградена с бели, рендосани дъски с медни върхове. Имаше и други постройки. Помещение за градинаря, конюшня с пристройка за прислугата, клетки за ловни соколи и кучкарник. Кучкарниците бяха два. Лейди Дърмънд имаше частен. Кучетата ѝ бяха малки, уродливи и злобни и биха били лесна плячка за шестте хрътки, които нощем му помагаша в опазването на легационната собственост. Вангел пусна животните и докато наблюдаваше вълнообразния им спринт между кленовете, лорд Дърмънд прекоси двора и влезе при шотландците.

Вангел се бореше с дрямката, клепачите му тежаха. Всеки момент птиците щяха да се събудят, а после щеше да изгрее и слънцето. Градът горя цяла нощ. Стонове раздираха тишината, но от близо час бяха стихнали. Заревото изтля и се сля със сивеещото утро. Лордът се върна. Залиташе. Махна с ръка, усмихна се със здравите си вълчи зъби.

— Ти си Ранг! — безсмислено, по-скоро като констатация каза той и отмина.

Оставаха три часа служба, после щеше да се хвърли в леглото и да спи до обяд.

Появи се градинарят. Лицето му беше изпито, безсънието го беше скъсало. Старецът се отпусна уморено до него. Лулата му димеше — къса, дървена, смрадлива, — потта му вонеше — стара, киснатата, люта. Вангел се направи, че наглежда хрътките. Като се върна, седна срещу него.

— Защо не спиш? — попита Белия.

— На такъв ужас спи ли се? Сума свят затриха, жени, дечица... Господи, няма ли край на мъките?

Вангел беше видял и чул всичко, но това беше турско-гръцка работа, не го засягаше и беше далече от мисълта да осъжда някого. Кръв се лееше по цял свят, кланета се предприемаха навсякъде и срещу всички малцинства. Силният убиваше слабия. Белия беше

разбрал тази истина в най-ранното си детство, свикна с нея и се задоволяваше да пази собствената си кожа. Зверства, клади, войни — отчиташе ги като епизодични и ги отминаваше хладнокръвно, със съзнанието, че са неизбежни.

— Трябва да прибера хрътките. Щом се събудят птиците, започват да лаят. — Подсвирквайки тихо, Белия тръгна с ремъците в ръка.

— Нямах сърце, левантинецо — чу тихия, укоризнен глас на градинаря.

Шотландците не спяха. Бяха скотски пияни, но будни, макар и замаяни от хашиша.

— Ранг? — това беше Шон. Беше започнал да различава гласовете им, но нямаше работа при тях.

— Ранг — повтори Белия и продължи по пътеката.

Когато прибра кучетата и тръгна към банята на персонала, от резиденцията излезе лорд Дърмънд. Походката му беше еластична и сигурна, лицето гладко избръснато, костюмът сменен. Сега беше във военен сюртук и с високи ботуши от черен чорт. Вангел избягваше срещите с него, но беше сигурен, че е пиян, и реши да съкрати пътя си, минавайки между посолството и резиденцията. Лорд Дърмънд каза нещо, Вангел не разбра, сви рамене и се усмихна. Опита да придаде на лицето си невинност, на усмивката — раболепие, но лордът заби жълто-зелените си, рисови очи в него. Белия дявол почувства унижението и мигом изтри гримасата... Сега двамата мъже се гледаха от упор и мълчаха. Посланикът му направи знак да го последва. Изкачиха мраморните стъпала на преддверието и влязоха във фойето. Вангел беше имал случай да прониква в дворец. Така че обстановката не го порази. Очите му оцениха лука, но той не беше нов за него и не го смаза под тежестта на патрицианския си товар. Дърмънд видя реакцията му и си състави заключенията. Този тип сто пъти повече приличаше на пират, отколкото на смирен дякон от вътрешността на Македония.

Лордът го преведе до дебелиите испяхани на салона и го качи в кабинета си на втория етаж. Посочи му кресло, предложи от пурите си, лакеят донесе кафе и закуски. Появи се жена с неопределена възраст, поклони се на лорда и седна срещу Белия.

— Посланикът на нейно величество, негово превъзходителство лорд Дърмънд иска да говори с вас. Разбирате ли гръцки? — Вангел кимна. — Негово превъзходителство иска да научи всичко за вас. Започнете от детството си и не лъжете! За лъжа негово превъзходителство ще ви изхвърли незабавно!

Кръвта изтече от лицето му.

— Преведете! — каза Вангел. — Аз съм левантинец. Бях моряк, сега живея на сушата. Търся начин да се прехранвам. Ако лордът е доволен от мен и моята служба, ще я изпълнявам честно и няма да се навирам в очите му. Ако не, ще се махна още сега. Кажете му още, че не обичам да ме плашат!

Жената се поколеба. Бледа руменина заля бузите и, но все пак преведе.

— Негово превъзходителство е доволен от службата ви и няма намерение да ви плаши. — Преводачката наведе очи. — Предупреждението ви направих аз, за ваше добро. Моля да ме извините! Лордът пита дали искате да поговорите откровено с него? Аз ще бъда тълмач.

— Кажете му, че ще отговоря на всички въпроси, на които е безопасно да отговоря!

Лордът кимна, наля две чаши с ракия и лично му подаде неговата.

— Какво ви заплашва, ако властите разберат кой сте?

— Смърт! — с крайна неохота призна Белия дявол.

— Има ли опасност да разберат кой сте?

— Малка. Моите престъпления са извършени в западния край на Империята. Вероятността да ме познае някой е нищожна, макар че русите коси са предателски.

— За какво ви преследва законът? Ако не искате, не отговаряйте!

Вангел мълча дълго. Главата му бучеше, цялата кръв се беше стекла в очите.

— В албанските планини, от Янина до Пелистера, името ми е широко известно... — все пак отговори той. — Властите ме държат отговорен за убийства.

— Човек убива по различни причини — каза лорд Дърмънд, — политически, религиозни, отмъщения, разбойнически налети...

— На този въпрос няма да отговоря!

— Добре. — Лордът кимна разбиращо. — Кога излязохте в морето?

— Като дете... Станах юнга при един грък. Въртяхме се из Додеканезите. После попаднах при сарацините. Плувах в Атлантика с един корвет, регистриран в Сен Мало...

— Под френски флаг? — Лордът беше искрено учуден.

— Почти. — Вангел се усмихна кисело. — Англичаните откъснаха краката на капитан Марс в Северния Атлантук и аз поех корвета.

— Говорите ли френски?

— Да. — Вангел взе кафето си. Ракията беше отвратителна. Всякакъв ром, дори Прокоповият, беше амброзия в сравнение с този боклук, наречен уиски.

Дърмънд отпрати преводачката.

— Ние сме врагове?

Белия продължи да се усмихва кисело.

— Никога не съм воювал с Британия. Марс казваше, че при друга политика... Извинете, изразяваше се „при разумна политика“, двата народа биха могли да владеят света.

— Споделяте ли това мнение?

— Не се наемам да отговоря. Моите интереси са твърде незначителни. Не познавам световната политика, но Жан Марс, един от най-големите моряци на нашето време, вярваше в сближаването на французи и англичани.

Лордът потъна в мълчание.

— Надценявате този французин. Той беше пират!

— Знам това чисто английско определение — каза Вангел. — С какво Дрейк, Хоукинс, Рейли и другите вълци бяха по-малко пирати? Само с това, че Короната ги скри зад титли и ги произведе капитан-адмирал.

— Бихте ли ми казали истинското си име? — усмихнат попита Дърмънд.

— На вас да. Казвам се Вангел Аваля. Османлиите ме търсят под прякора Белия дявол.

— Белия дявол? — Лордът възвърна аристократическата си сдържаност. — Колко време смятате да останете на служба при мен?

— Не дълго. Търся начин да се добера до Янина. Там е всичко, което имам. После ще напусна Османия. Ще ида на север... Някъде, където не ме чака дръвник и косата няма да прави такова впечатление.

— От пари ли имате нужда?

— Не! — Вангел знаеше достатъчно за неговия свят, за да се задържи на висотата на откровението. — Трябва ми кораб и време. Кораб, за да стигна до Янина; време, за да стихнат бунтовете и властта да изпадне в обичайната си леност.

— Кога очаквате да стане това? — Кой знае защо, Вангел чу повече от обикновеното любопитство.

— Гърците се бунтуват от май до октомври. На студ не държат и през зимата се връщат по домовете си. Турците са свирепи, имат кървав гняв, но не са злопаметни и не държат карез. До първите зимни дъждове всичко ще бъде забравено, страстите ще улегнат и ще настъпи моят час.

— Сигурен ли сте?

— Абсолютно! Омразата ще остане, но проявленията ѝ ще бъдат отложени до следващата пролет.

— И така докога?

— Докато съществува Империята и докато гръцката светиня „Света София“ не престане да бъде джамия.

Дърмънд седна да пише. В официалния доклад посланикът на Тюдорите съветваше да не се отлага натискът пред Високата порта за свободното плаване през проливите. Предлагаше да се пристъпи към незабавни действия, докато султанът е зает с потушаването на бунтовете на нелоялните си поданици. По-надолу лорд Дърмънд излагаше аргументите на Вангел Аваля — Белия дявол.

* * *

Цяла седмица пътуваха до емирата. Яздеха на ръба на пустинята. Отляво се простираше червеникаво пясъчно безбрежие, а когато вятърът духаше от югоизток, ставаше ад. Вангел имаше чувството, че това пътуване никога няма да свърши, че никакъв Мобарак не съществува, че костите му завинаги ще останат да белеят сред пясъка.

На петия ден пътят се запровира под склоновете на гола, ерозираща планина, а когато прехвърлиха билото, попаднаха в медните рудници на Мобараците. Роби копаеха мед и сребро, промиваха пясък за злато при почти пълната липса на вода. Носеха я с мулета от единствения извор в оазиса на Халила, зад южния скат на планината. Работеха негри роби, докарани с оръжие от бреговете на Нигер.

— Всичко ще бъде твое! — каза Сокон, поразен от величието на гледката. Стотина конници кабирци, белокожи и червенкоси, държаха в робско подчинение хиляди негри, пълзящи като термити около подкопания склон на планината. Воините слязоха от конете и се проснаха по очи в пръстта. Стояха така, докато не му омръзна да ги разглежда и не даде знак да станат.

— Остави ги в прахта! — каза Сокон. — Колкото по-слабо ни запомнят, толкова по-добре!

— Докато Али е жив, тия скотове ще бъдат в краката ми!

— Кой знае? — Сокон ставаше все по-нервен. — Тук владетелите и обожанието се менят като вятъра!

— Ти се страхуваш, лаз?

Бяха поели последния преход и на сутринта трябваше да стигнат Мобарак.

— Страхувам се — каза той, но Вангел беше забравил въпроса си. Плюеха пясъка, проникващ в устата през коприните, вързани под очите. Белия напругаше поглед на югоизток, откъдето трябваше да изплуват мобарашките бойници. — Да се страхуваш — продължи Сокон — значи да си нащрек и да не изпускаш оръжието! Смелостта е навик, но има сляпа смелост, а тя е лудост! Живея до днес, защото се страхувам!

Мобарак приличаше на красив сън след кошмарна треска. Бял и розов мрамор се редуваха с каменни колони, изписани с фрески. На места стените изчезваха зад зелените корони на палмите, за да се появят в нов нюанс, още по-ефирни в суровия пейзаж на пустинята.

— Урода знае да живее — каза Сокон, захласнат по ожарения от изгрева оазис. — Господи, защо е толкова скучен раят ти? Така трябва да изглежда раят — порочна красота сред пясъци!

Вангел беше „събрал“ жребеца и незнаещ как да се освободи от потресението, цукаше животното, мачкаше езика му, пореше корема му с шпорите.

— Защо не построиха това чудовище на брега на океана? — попита той.

— За да го опазят от пиратски очи! — отвърна Сокон.

Белия отпусна поводите, замахна с бича и се понесе като отвързан демон към този мираж, който, ако случайно съществуваше, още утре щеше да бъде негов.

Червив плод се оказа Мобарак. Площадът беше превърнат в арена за екзекуции. Дотам бяха стигнали емирите в перверзния си садизъм, че бяха имитирали гладиаторския стадион за измъчване и умъртвяване. Чуждата смърт и набезите на юг до река Нигер бяха единствените развлечения за петимните за кръв кабирци. Две трибуни от бял мрамор бяха издигнати така, че пътят през площада да е свободен. Имаше прорез север-юг и източната трибуна беше по-висока, за да спира пясъчния навей на пустинята.

Когато липсваха екзекуции, по пейките спяха просяци, керванджии, негри, бягащи от вътрешността на континента, дръзнали доброволно да паднат в робските капани на кабирците. На разсъмване личната гвардия на емира завардваше изходите и оковаваше за продан и каторга всички чернокожи, попаднали в трапа.

Оазисът нямаше крепостни стени, но дворците на видните кабирци бяха строени на калкан с пустинята, покривите имаха бойници, стените бяха каменни, облицовани с мрамор, и при затваряне на портите Мобарак изглеждаше непревземаем, и беше, защото никаква обсада не беше възможна в непоносимия климат на Сахара.

— Ще ни разделят — каза Сокон, — отвеждат ни в баните. Ще се срещнем при Урода.

— Откъде знаеш? — Вангел изпитваше отвратителното чувство, че нищо не зависи от него.

— Подслушах. Ти — в банята на емирите, а аз в обществената.

Вангел млъкна. На площада бяха закопани хора така, че само главите им се подаваха. На мъртвите лешоядите бяха изпили очите, черепите им зееха отворени и кухи. Живите бяха изпаднали в смъртен унес и скоро щяха да бъдат споходени от същата участ. Белия погледна разширените очи на лаза... Да, зависеха изцяло от каприза на Урода.

В средата на източната трибуна се отвори тежка, инкрустирана порта и въоръжен до зъби кабирец подпря късото си копие в гърдите на лаза. Бяха пред дома на емира. Пиратът нямаше работа тук. Вангел

мина под арката. Озова се в малък двор, павиран с разноцветни камъни. Част от конвоя остана при конете, а двама кабирци го въведоха в сарая. Извървяха дълъг коридор, надвесен над северната част на града, и влязоха в преддверието на банята. Поеха го евнусите, най-страшните обитатели на ислямските дворци. По широки ниски стъпала, между подпорни колони, се слизаше при шестте басейна, обиколени от дебели килими. Покрай стените бяха наредени миндери от коприна, отоманки с червена кожа, тепсии — маси, отрупани с плодовете на Африка, наргилета от кристал и сребро, пълни с гюлова вода, през която хашишът излизаше чист като утринен ветреца и превръщаше кървавата действителност в напевна приказка.

Евнухът Нюка Девичата ласка, личният масажист на Урода, му поднесе купа с портокалов сок и с ниски поклони му обясни, че трябва да остави дрехите си на прага на емировото чистилище. Вангел изпитачността на един дъх, махна белия вълнен плащ, който се спускаше в особен и трудно усвоим масур около тялото, измъкна през главата уиндгарда, но когато седна на стълбите, за да смъкне ботушите, внезапна отмала нахлу в тялото му и той изгуби съзнание. Събуди се изкъпан, намазан с благовонни масла, завит в ефирна, прохладна коприна, но обрязан. Али Ибн Мобарак, емирът на кабирците, му беше нанесъл най-тежкото оскърбление. Беше плюл в лицето на неговия бог.

* * *

Стамбулското пристанище беше по-скоро рибна борса и просяшко сборище, отколкото „военна врата“ на велика сила. Мауни, рибарски лодки, някоя и друга пленена шхуна, това беше почти всичко, което се клатеше в заливите. На запад в Галиполи се строеше първата истинска корабна работилница на Империята и скоро турците щяха да разполагат с флот, достатъчно могъщ за Средиземноморието и Леванта, ако интересите на християнските корони продължаваха да се средоточават в далечна Азия. Вангел беше стигал архипелага на Молукските острови, но само дързостта на Марс не беше достатъчна срещу Португалия и пътуването завърши безславно. Въртели се бяха в кръг из Малайско море, докато бурите не ги изхвърлиха на островите, кръстени Филипини в чест на крал Филип, владетеля на Източния свят.

Сега вървеше покрай тихата вода на Бяло море и мислеше как би постъпил на мястото на султана. С властта и златото на Османовци щеше да наеме корабостроители от Ротердам и Портсмут, да повика Пат О'Нийл, Смол Джон, Смарти Смайли Бруукс и някои от по-малко известните момчета, които все по-трудно се добираха до каперски свидетелства и вегетираха из крайбрежните кръчми на Лондон и Сен Мало, щеше да им повери флота с полумесеца и за три години да издави всички испанци от Пасифика до Бискайския залив. Вместо могъща имперска акция султанът пристъпваше на пръсти, топеше глезените си в морето, имаше мисленето и куража на васал и ежедневно губеше последните възможности да възвеличи империята си с нови земи, да влее в артериите нова кръв, да вдъхне на воините си доверие в собственото си величие. Султанът нямаше представа от гигантската битка в океаните, империята му тънеше в страх и невежество и един ден щеше да рухне под ударите на левантинските си поданици. Звездата на полумесеца щеше да загасне, но не в неговия живот.

— Вангел бей? — Развял пешовете на дълго, черно палто, евреинът бързаше срещу него.

— Мислех, че са те заклали, Шамир ага? — Вангел се усмихна. — Готвех се да търся леша ти из гяурските сокаци!

— Пепел ти на езика, ага! — Евреинът плю в пазвата си. — Гръм да те удари от чисто небе! На евреин така не се говори... дори на шега! — Перес се огледа, плю отново и снижи глас. — Дължиш ми пет лири за лоши новини и петнадесет за добри. С кои да започна?

— С които искаш! — Вангел се пресегна и го стисна за рамото. — Купувам всичко за една лира!

— Няма да стане търговията, бей ефенди! Само пет лири трябва да раздам тук-там... Знаеш, истината става все по-скъпа стока, гръм да я удари!

Вангел заби пръстите си и Шамир Перес, „шпаньола“, както го наричаха, приклепна с болезнена гримаса.

— Аман, бей, ще ми откъснеш ръката!

— Говори, чифут! Бързо! Ако ти е скъпа кожата!

— Десет лири?

— Две! Последно... или никой повече няма да чуе за тебе!

Новините наистина бяха добри и лоши. Вангел Аваля от Битоля, рус до бяло, синеок, в указа пишеше „могъщ“, се търсеше по цялата Империя за грабежи, убийства и морска война срещу султанските фелуци. Диванът не беше потвърдил оценката за главата му, обявена от Аян Янински, иначе вместо Перес на срещата щяха да дойдат въоръжени до зъби еничари. Добрите новини бяха незначителни. Шамир беше намерил мауна за продан, която някакъв анадолец щеше да докара от азиатския бряг.

— Вангел ага? — обади се Шамир. Белия се отдалечаваше по кея, макар по лицето му да беше прочел, че разговорът не е свършил. — Един човек иска да се срещне с тебе — Шамир се надигна на пръсти. — Знаем как да спечелиш петдесет лири.

— Какъв човек, турчин?

— Не! Ще научиш, като му дойде времето. Казаха ми, че лордът те пускал близо до двора си? Два часа сте пили кафе сами, в главната одая?

— Говори, ага, не ме подпитвай! Кой иска да говори с мен? Какво иска срещу петдесет лири?

Шамир опита да клинчи, но железните пръсти на Белия отново се забиха в рамото му.

— Говори се... — започна Перес. Не, шепне се, че султанът се готви да отвори александрийското пристанище за корабите на Елизабет Английска!

— Испанец ли иска разговора?

— Да, ага!

— Името?

— Забранено ми е...

Вангел стовари юмрука си върху черното кепе на евреина и го подхвана да не рухне в краката му.

— Не си играй, чифут! Животът ти пукнат грош не струва. Името?

— Дон Родриго Кортасар, дукът на Пинар...

— Посланикът при Портата? — Шамир кимна замаян. Погледът му все още блуждаеше... — Добре ме чуй, чифут бей! И аз имам новини за теб. Керванът с гайтаните от Балкана си купил за двеста и петдесет лири, а си поискал от великия везир хиляда двеста и петдесет. Анадолският катран струва пет лири балата, а не петдесет, както вече

трета година го продаваш в Долма Бахче, и накрая поръчката от Нидерландия за ветрила нито е холандска, нито струва двадесет и две хиляди лири. Струва десет хиляди и е тъкана в Генуа за пазарни тенти! — Вангел пушна еврейна и се приготви да тръгва. — Не ме интересува как печелиш, ага! Казвам ти това, за да те предпазя от предателство!

В тъмнозеления сумрак на градината Вангел видя лейди Даяна да излиза с каретата, но Дърмънд не беше с нея, не беше и при шотландците. Кабинетът му беше тъмен, в резиденцията светеха единствено помещенията на прислугата. Лордът или спеше, или го нямаше.

Когато се захлади и вятърът подухна от морето, шотландците запалиха фенерите по дърветата и започнаха традиционната си игра на кегли. Вангел се измъкна от стаята, облечен по английски, върза косата си с кожен ремък, заби пищовите в колана и с вид на умиращ от скука излезе от сянката на дърветата. Шотландците бяха хазартни типове и влагаха много страст в играта. Залагаха така, като че ли всеки миг ще се хванат за гушите, но свършеше ли играта, страстта умираше с бързината, с която се беше породила. Когато лордът се включеше, всякаква йерархия отпаднаше, посолът попаднаше под кодекса на общите правила, губеше или печелеше, но докато кипеше комарът, титлата му не значеше нищо.

Шотландците видяха Вангел. Кърк се взря в очите му, попита на френски:

— Случило ли се е нещо, Ранг?

Вангел поклати глава. „Лордът ви има доверие? Така да бъде!“

— Скучая — каза той. — Преча ли?

— Не, човече! — Шон беше по-дружелюбният от двамата, но вътрешни предчувствия му шепнеха, че е по-опасният. — Искаш ли да се включиш?

— Друг път! Сега ще гледам.

— Там, под клена... в извора, има родоско вино. — Кърк се наведе над улея за дървената топка. — Пий!

— Ще пия! — Вангел измъкна една от петте бутилки и се върна при играчите. Правилата бяха прости, но играта изискваше ловкост и сила, а шотландците разполагаха и с двете. Кърк спечели една лира и Шон отиде да реди кеглите.

— Ранг? — започна Кърк. — Чувал ли си за адмирал Хоукинс? Навремето беше партньор на сър Френсис.

— Бухала? Капитанът на „Миниън“?

— Виждал ли си го?

Вангел се усмихна.

— Щях ли да пия родоско вино? Бухала не взимаше пленници!

— Питам, в морето срещал ли си го?

Вангел не можеше да предвиди къде ще избие такъв разговор, но предпочиташе да избегне конфликт с шотландците.

— Когато Дрейк тръгна да търси северния път, Бухала остана да охранява бреговете на острова.

— Тогава кой потопи Марс?

— Никой! Марс не беше потопен. Едно гюлле откъсна крака му. Както стоеше на кварталдека, изведнъж се скъси с цял метър. Обстрелваше ни старият Бруукс, Розата на ветровете, бащата на Смрти Смайли.

Шон слушаше внимателно.

— Какво стана с Марс?

— Живя две години, после лапна дулото.

— Познаваш ли Смрти Смайли?

Вангел не отговори веднага. „По заповед на лорда ли ме разпитвате?“

— Заедно си пробивахме път от Агадир до Европа... — каза в края на краищата Белия. — Тогава Смрти Смайли беше на „Обзървър“. Краят на сляпата Испания, както я наричаше Дрейк. Същата година Ескориал разположи артилерия на двата бряга на Гибралтар.

— Помня тези години... — Дърмънд излезе от сянката на дърветата. — Сър Френсис съветваше Адмиралтейството да разположи артилерия на южния бряг.

— Така е... — Вангел кимна, стараяйки се да укрие изненадата си. „Дърмънд е подслушвал? Започнах да остарявам! Преди години щях да чуя и стъпките на котка!“ — Португалия все още беше независима и едва ли щеше да вземе страната на Филип. Както се изразяваше Марс, „Канарчето излетя от дланта ви!“.

— Ако ние имахме южен форт в Гибралтар, това щеше да бъде зле за французите? — подхвърли Шон.

— Аз не съм французин. — Вангел бръкна в пазвата си и извади голям кръст. — Това е подарък от Смарти Смайли. Изпрати ми го по английския морски агент в Сидра, Юстас Чатсуърд.

— Лорд Чатсуърд! — натърти Дърмънд. — Ранг, властите ви търсят усилено. Ако е вярно една трета от това, което ви приписват, вие сте страшен човек!

— Моята биография не е по-дебела, нито по-кървава от тази на който и да е англичанин, плувал с Дрейк, Рейли, Хоукинс и другите.

— Тези мъже имат Британия зад гърба си, Ранг!

Вангел надигна бутилката, отпи дълбока глътка, достатъчно дълга, за да обмисли отговора си.

— Имах възможността да се снабдя с надеждна защита — бавно каза той. — Можех да постъпя на френска служба. Тогава и аз щях да имам корона зад гърба си.

— Защо не го направихте? — попита Шон, без да изчака въпроса на шефа си.

— Защото кръвта ме теглеше, сър! — и отговорът беше за Шон. За първи път Вангел употребяваше тази титла. — Империята на Османовци ще рухне един ден. Тогава моите потомци ще възстановят достойнствата на страната си!

— Ще възродите Византия? — обади се лорд Дърмънд. — Вие сте мечтател, Ранг.

— На тези земи живеят древни племена, милорд. Елини, траки, илири, македонци... От тези ширини започва корабостроенето, земеделието, търговията... Византия обедини общите усилия за хиляда години и загина по реда си. Османия няма да издържи толкова, а когато дойде време да рухне, балканските народи трябва да бъдат готови да създадат своя, християнска държава.

— Дори ако наречете държавата с друго име, всъщност тя трябва да наследи Византия — каза Дърмънд. — Древните народи трябва да се издигнат до величието на съвременния свят, а това може да стане само за сметка на Отоманска Турция, Ранг. Вие се готвите да завладеете земите на настоящите си господари?

— Да, милорд! — Вангел беше пълен с гордост, но в гласа му се чуваше горест и това не убягна на англичанина. — Възкресението няма да дойде в моя живот, може би и в живота на децата ми, но един ден... нашите деца... — Вангел млъкна. Не знаеше нищо за

шотландците, но Дърмънд нямаше деца. „Не слагам ли пипер в рана?“ Шон и Кърк бяха забравили кеглите. Залогът се валяше в прахта, с върха на ботушите си Дърмънд подритваше топката.

— Какво ви доведе тук, Ранг? — попита посолът. — Имате ли да ми казвате нещо?

„Умен мъж — помисли Белия. — И жесток! Край на приятелския тон... Дърмънд не прощава дори неволна нетактичност!“

— Предложиха ми петдесет лири за едно сведение, милорд. Помислих, че заедно можем да обсъдим цената?

Лордът го погледна учудено.

— С мен? — От благоразположението му не беше останал и помен. Гласът му беше пълен с жлъч, с така удобната аристократична презрителност. — Кой ви поиска сведението?

— Дукът на Пинар и Овиедо — кротко отговори Белия, изострил всичките си сетива.

Ток мина по телата на британците. Видя ги да се споглеждат настръхнали, готови за бой, за леене на кръв. „Британо-испанската омраза започва да прилича на лудост!“

— От какви сведения се нуждае дон Родриго? — попита Дърмънд с овладения си, цветен баритон. — И от кого ги иска, Ранг? От вас, от мен?

— Интересува го английската средиземноморска флота в Александрия.

Шон изпсува, но тази ругатня ползваше и Марс, така че Вангел нямаше нужда от превод. Дърмънд мълчеше.

— Елате, господа! — Лордът тръгна към легацията. — Ще ви предложи нещо по-силно от вино!

Пиеха уиски, макар Вангел да предпочиташе и испански ром, и френски коняк, дори шнапса на холандците.

— Александрия? Дон Родриго ли спомена това име, Ранг?

— Не съм казал такова нещо, милорд. Евреинът, чрез който бях представен на вашия дом, опитва да ме купи за испанска служба.

— Петдесет лири не е малко злато! — подхвърли Кърк. — Защо се отказвате, Ранг?

— Не се отказвам. — Вангел се усмихна приветливо, но вътрешно беше стегнат като юмрук. — Дойдох да обсъдим цената. Заедно.

— Как мислите? — прекъсна го Дърмънд. — Британия предприема ли действия в Средиземно море?

— Истината ли искате да чуете, милорд?

— Разбира се!

— Тогава — да!

Посолът наведе глава и дълго не откъсна поглед от полира на бюрото.

— Как си представяте такава акция? Не по-зле от мен знаете, че във вътрешните морета няма нито един английски бриг и не би могло да има, докато Испания държи пролива под обстрела на артилерията си!

— Така ли да отговоря на дон Родриго, сър?

— Имате ли да му кажете нещо друго? — попита Шон.

— Ако трябва честно да спечеля петдесетте лири — да!

— Да чуем, Ранг! — Сега баритонът на лорда трудно криеше заплахата.

Вангел се огледа, прекръсти се мислено и направи крачката. Рядко беше бивал по-близо до смъртта и почти никога не беше се чувствал толкова умишлено паднал в капана. Британците можеха да му повярват, дай боже, и тогава шансовете му да изнесе съкровищата си от Империята нарастваха значително, но можеха да го вземат за провокатор, тогава след един пясък време щеше да бъде труп. Трудно би се справил, с който и да е от тях, бяха масивна порода — силни, упорити, фанатични. Срещу двама и в най-добрите си години нямаше шанс, а те бяха трима.

— Аз съм моряк, господа. Плувам много години, за да повярвам, че Британия ще се примири с испанска победа, па била тя и в такова незначително море като Средното.

— Примирение няма, Ранг — обади се Шон, — но и възможности също. Чувал ли си някой да е пренесъл корабите си по сухо?

— Константинопол е паднал така! Но дори днешните корита да изглеждат много тежки, тогава защо да не създадете флот в чуждо пристанище, а моряците да минат по суша?

— Все още не разбирам какво намекваш, Ранг? — каза лордът. — Можеш ли да бъдеш по-ясен?

— Да, милорд. По Марица спускат славонски дъб, разбичват го на греди и с гемии ги препращат в Александрия. Работата ръководи Ахмед бей, но истинското му име е Озмънд и е корабостроител от Плимут. От вътрешна България пристига такелажът във вид на въжета за рибарски мрежи, минава през Ахмед бей и потегля по море. В Пирин събират борова смола и през Солун я препращат на Озмънд. Албанците тъпчат катран в каци за сирене... И тези кервани имат същия път. Цял Истанбул клепа клинци, ковачите не могат да изпълнят поръчките — рей, нитове, скоби, абордажни куки, обръчи за топовете, колесарии за мортирите и всичко през Озмънд отива в Александрия. Сега ясно ли говоря, милорд?

Настъпи диво мълчание. „Сега ще ме разкъсат!“

— Продължавайте, Ранг!

— Няма съмнение, милорд, британската корона струпва материал, укрепва кейове, посреща дърводелци, кофражори, ковачи. Когато всичко необходимо е налице, за два месеца ще пусне на вода пет брига, максимум десет и преди испанците да се събудят, ще нападне Гибралтар от изток. Оръдията на Испания са насочени към атлантическата врата и изненадата ще бъде страшна. Британия ще струпа десант на африканския бряг, ще вдигне фортове и завинаги ще си осигури достъп до Средиземно море, а това ще бъде краят на испанските грандове!

Вангел свърши. Реки пот шуртяха под кожената му риза, задникът му беше залепнал за дървеното кресло, в устата му нямаше капка слюнка.

— Звучи убедително, само един пункт е слаб. От какви подбуди султанът ще отвори Александрийското пристанище за корабите на нейно величество?

— Най-дълго време ми отне този въпрос, милорд! Сега мисля, че мога да дам приблизително верен отговор. Иран! Иран е най-златоносната претенция на падишаха, а английската флота е пълновластен господар в Персийския залив. Един десант — и мечтата на султан Селим ще се пръсне като диня!

— Какво би станало, ако Британия удари първо Иран?

— Не, милорд, не сега! Това ще ускори разпадането на Отомания, но владенията ѝ в Средиземно море ще се разпределят между католическите монархии. Нито една протестантска държава

няма излаз тук, така че последният шанс на Британия — ислямският — ще отпадне. Вие ще ударите Иран, но в друго време и по друг повод! Преди това ще имате форт в Гибралтар!

Британците го изключиха от разговора. „Решават съдбата ми?“ Пищовите бяха на коленете му, но бяха два срещу шест. Прозорецът беше до десния му лакът. С едно движение би могъл да се хвърли от втория етаж в лехите с египетски рози, но това беше изход на страхливец. Всъщност и това не беше изход. Преди да е паднал долу, щяха да го надупчат като френско сирене. „Остава чашата!“ Вангел се пресегна, доля уиски и умишлено подпали гърлото си. Колкото побързо се замаяше, толкова по-лек щеше да му се стори един от двата изхода.

— Защо ни разказвате всичко това, Ранг? Ако е истина, ние непременно я знаем. Ако не — няма никаква стойност. Какво целите?

— С това започнах, господа. Да обсъдим цената?

— Вие се готвите да импровизирате пред испанеца? — попита Кърк. Алкохолът беше започнал да му тежи.

— Не, Кърк, иначе нямаше да бъда тук!

— Как да ви разбирам, Ранг? — Дърмънд побърза да се намеси.

— Имате ли причини да мразите Испания?

— Да, милорд!

— Мога ли да знам защо?

Сега беше ред на Вангел да мълчи, а можеше да говори с часове... „Не, не сега!“

— Милорд, нека свършим този разговор? За мен той е мъчителен!

— Последен въпрос, Ранг. Очаквате ли да чуете: „Да, прав сте! Прозрели сте нашата политика със султана и с известни неточности анализът е верен“?

— Не, милорд. Очаквам смяна на положението си. Аз съм ваш наемник, но не за злато! Нуждая се от закрилата на английския флаг. Срещу тази защита аз служа честно! Какъв кокал да подхвърля на дон Родриго и каква цена да му поискам?

Отново минаха на английски и отново говориха дълго. Лейди Даяна се прибра. Вангел се надвеси от прозореца и заповяда на градинаря да пусне хрътките.

— Този евреин... Може ли да стигне до вашите заключения, Ранг?

— Той е достатъчно хитър, но няма представа от мореплаване и притокът на стоките няма да му каже нищо!

— А дук де Пинар и Овиедо?

— Не го познавам лично, макар че съм го виждал. Болен човек, хром, моряк не е бил... но някой от съветниците му... Кой знае? Аз бих отзовал Озмънд веднага и още утре бих изхвърлил секретар-преводачката!

— Защо нея?

— Някой и нещо е накарало дон Родриго да поиска това сведение!

Дърмънд кимна. Лицето му беше замислено, но гневът и високомерието бяха паднали от маската.

— Мисля, че ви разбирам, Ранг... — бавно, много бавно рече той, дори провлачено. — Ще помислим за отговор и за най-достойната цена! Благодаря! Има ли начин да възнаградя коректността ви? Не се стеснявайте, вие сте между приятели!

— Да, милорд!

— Кажете?

— В Янина е всичко, което имам, милорд... пари, злато, скъпоценности. Трябва да ги скрия на сигурно място, докато уредя живота си извън границите на Империята. Това място е английската легация, а единствените хора, които могат да ми помогнат в Янина, са Шон и Кърк!

— Така ли? Защо точно те?

— Защото са моряци.

Дърмънд се смръщи.

— Кой ви каза, че са моряци, Ранг? Шон и Кърк са охрана на посолството.

Сега беше моментът Вангел да хвърли главния си коз.

— Милорд, Шон и Кърк ще водят Британската флота срещу Гибралтар!

Последва миг на вцепенение, бързи погледи, после залп от див смях. Аристократът забрави патрицианските обноски, падна на стола, сабята му отнесе всичко от бюрото. Шон се давеше с непрегълтнатото уиски, Кърк повръщаше от прозореца... Тореше розите... Бавно, малко

по малко се успокоиха, изтриха сълзите си, пиха, но при всяко споглеждане залпът, макар и приглушен, отново избухваше.

— Трябва да ликвидираме евреина! — каза Кърк. И го стори, но шест месеца по-късно, когато смъртта му не направи впечатление никому.

Лордът скрита вещите си под бюрото и отново напълни чашите.

— Така да бъде, Ранг, само едно не разбирам. Къде ще държиш златото си, докато търсиш място за заселване?

Вангел се огледа.

— Където сметнете, че няма да пречи!

— Тук?

— С ваше разрешение, да, милорд.

— Защо? Имаш ли обяснение?

— Разбира се, милорд! — Вангел знаеше, че е спечелил, и беше започнал да се наслаждава на новите отношения. — Вярвам само на пирати!

— Ние не сме пирати, Ранг!

— Разбира се, че не сте, милорд! Вие сте благородници, но бог да ме убие, ако Френсис Дрейк, Литъл Джон, Хоукинс и другите лордове не бяха от вашата банда!

Този път ревът беше такъв, че лейди Даяна се провикна от резиденцията:

— Господа, и аз искам да се посмея!

3

Събуди го Нюка Девичата ласка.

— Господарят иска да те види!

Вангел смени превръзката и заля зарастващата кожа с обезболяваща отвара от билки. Облече бели копринени потури, син пояс, синьо елече. Когато евнухът реши, че изглежда задоволително, плесна с ръце, в спалнята връхлетяха двама роби, проснаха се по очи и седяха така, докато не му омръзна и не показа с поглед, че толкова уважение е прекалено.

Негър роб му изнесе първия урок по връзване на чалма. Беше трудна плетка и Белия дявол не положи усилия да я усвои. Друго го вълнуваше — ослепителната белота на коприната.

— Къде е Сокон? — попита Вангел, когато застана пред емира.

— Тук аз задавам въпроси, гяур! — викна джуджето. — По очи! Бързо!

Вангел вдигна глава вироглаво. „Ще плюя в лицето на този урод! Най-много да ме заколи... Един ден така и така ще го направи“, но робите го грабнаха под мишниците и го хвърлиха по очи пред миндера на емира.

— Добре! — викна Али. — Ще стоиш така, докато ти наредя да станеш! Ще отговаряш оттам. Как мина пътуването от Агадир до Мобарак, Вангел дон?

— Мъчително! — дръзко отговори Белия. — Пустиня, горещини, смрад...

— Бог подхвърля на изпитания тия, които обича — афектирано, истерично продължи емирът. — Затова пъкълът е толкова страшен!

Вангел не разбра защо, но не попита. „Няма да ти доставя това удоволствие!“

— Случи ли се нещо по пътя, Вангел дон? Видя ли някоя забележителност?

— Робите ви, емир бег. Ако в пъкъла е наполовин на толкова лошо, по-добре човек свиня да се раждаше!

Али млъкна объркан. Чак толкова дързост никой не беше опълчвал срещу осветената му от бога власт.

— Прав си, Вангел дон — каза джуджето. — Аллах презира еднакво робите и свинете, затова им е отредил съдбата на неверниците. Пъкъл и на земята, и на небето!

Вангел реши да не го предизвиква. Подпря брада на лакът и се опита да разгледа покоите. Бяха го въвели в зала, опасана с миндери, сигурно тук се събираше съветът на емирата. По земята бяха проснати разноцветни килими, тепсии с грозде, купи с фурми и навсякъде, където и да погледнеш, наргилета с розова вода и сребърни табакери с хашиш. Че това е хашиш и какво представлява хашишът, Вангел още не знаеше.

— Стани, Вангел дон — меко заповяда емирът. — Ела седни, хапни... грозде. Освежава и гърлото, и душата. Опитай от фурмите. Робите ги берат с напеви, много сълзи има в тях, затова са толкова сладки. Ще ти сварят кафе. Отпусни се и се научи на обноски. В света на пророка уважението, почитанието, дължимо на господаря, божественият страх от аллаха са по-важни от пилафа и водата. Учи се да се подчиняваш, това е първият урок за война!

Поднесоха кафе, но вкусът му беше отвратителен и Белия не го докосна, но когато дръпна от наргилето, помисли, че отново го омайват, и захвърли мундщука.

— Какъв е този пушек, емир бег? — през кашлица попита той. — Застреляй ме, вместо да ме тровиш бавно!

Екна смях, Вангел скочи, но робите отново го проснаха по очи.

— Говорих ти, Вангел дон! Докато не ти позволя, няма да ставаш! Пази се от резки движения, сине! Охраната ще помисли, че ме нападаш, и ще те съсече като овен! — Емирът потисна смеха си, макар че в очите му все още светеха весели пламъчета. — Добре е, че си горделив и високомерен! Някои от пауновите пера ще влязат в емирското ти величие, но не още, синко! Повярвай на Белязания! Пази нрава си на пустинен лъв, но го увий в леност и мекота! Иди погледай лъвовете, дон! Няма по-отпуснати от тях, няма резки движения, няма робска истерия. Бавни, тежки, докато дойде ред за скок и удар! Тогава, сравнен с тях, и Нечестивият е посерко!

Това бяха единствените думи, които му направиха впечатление. „Ще запомня словото ти, емир, и един ден като пустинен лъв ще се

хвърля отгоре ти! Ти ме обряза, аз на парчета ще те накълцам! Ти ме хвърли по очи, аз в лайна ще те удавя!“

— Не е отрова това, дон, но е рано да го опиташ. Още не са те налегнали грижите и светът ти е любопитен, сине! Като доживееш до моите години, когато почнеш да се давиш от кръв, като не знаеш какво те боли повече, костите или душата, и ти ще потърсиш тоя пушек, дон! Сега се радвай на чиста душа и здраво тяло... Махни чалмата, раздрусай косите... Така, дон! Ей! — Емирът плесна с ръце. — Одалиските! — с остър фалцет заповяда той.

— Имам една молба към теб, емир бег. В Агадир яма една жена...

— Знам, Вангел дон. Пратих хабер на Белята да я доведе. До десет дни ще бъде в покоите ти.

— Благодаря, емир.

— Добре, сине. — Доволно, джуджето потри ръце. — Учи се на обноски. И преди да се радваме на танците, колко души затри в Агадир?

— Трима, емир!

— Нападнаха ли те?

— Да, емир бег... Шабан и забулените...

— Не питам за тях, дон! Защо затри Мароан?

Вангел изтръпна.

— Повярвай ми, трябваше!

— Мароан има род, Вангел дон, братя, братовчеди, а ти — врагове! Обет са дали да хвърлят сърцето ти на лешоядите! След три дни ще те попитам: „Какво ще правим с роднините на Мароан?“ — и тогава ще очаквам отговор!

Урода лапна мундщука на наргилето, облегна се на възглавниците и кимна. Зад пердетата звънна флейта и одалиските нахлуха в покоите...

* * *

— Готов ли си с отговора, Вангел дон? — попита Урода на третия ден. Прие го в кабинета си. И тук имаше миндер, но в подножието му трима писари увековечаваха мислите на господаря.

Първият записваше заповеди и закони, вторият — историята на славния род Мобарак, третият — поезията, бликнала внезапно в разюзданата фантазия на емира. По стената висяха орлови нокти, лъвска лапа и челюст на щука, символи на хищната власт във въздуха, на земята и във водата. Над миндера, на кожа от антилопа, беше изрисуван хералдическият знак на Мобараците, два кръстосани златни ятагана, златно слънце, изгряващо над червена пустиня, а най-отдолу надпис от масивно злато.

— Какво пише там, емир бег? — Вангел отбягна прекия отговор. Седеше по турски срещу Урода, пиеше портокалов сок и се мъчеше да прецени какъв е размерът на претенциите, който не би оскърбил емира.

— Ятаганите са за дневна светлина — отговори Али. — Тигрите ловуват нощем, лъвовете — през деня? Мобарак черпят енергията си от слънцето и воюват с ятагани! Не бива да го забравяш, особено ако един ден седнеш на този миндер!

— Ще го помня, емир бег! — Хроникьорът записа думите на Али и ги поръси със ситна пепел. — Мъдро! Господ ми е свидетел, не съм срещал човек, роден от жена, да говори по-красиво от теб, господарю!

— Подсети ме да подаря десет крусадос на Нюка, Вангел дон! — Али сияеше, лукавите му, често подли очи сега се разтягаха от щастие. „Налучквам пътя! — помисли Вангел. — Али не издържа на ласкателства! Значи това е камата, с която ще го заколя!“ — Добър учител е Нюка, а ти добър ученик, дон! Доволен съм и от двамата!

Чу се чаткане на конски копита, високи, отсечени заповеди, после дворът утихна.

— Е, сине? — обади се Али, но гласът му беше благ. — Реши ли как ще се справиш с враговете си?

— Не съм забравил, емир бег... Чудя се каква молба мога да ти отправя! Не искам да прося прекомерно, господарю!

— Говори! — Сега в гласа му се прокрадваше любопитство и тембърът звучеше по женски напрегнато.

— Мога да се крия, господарю, но не ми е в характера. Да се ударим, щом клетва са дали? Така мисля аз!

— Ще те нападнат дванадесет мавъра! А те знаят да си служат с ятагана!

— Мобараците са лъвове и спят нощем — каза Вангел, старейки се да имитира алегоричната му реч. — Аз нападам и нощем! Не знам какво животно живее в мен, емир бег, но аз се чувствавам не по-зле на тъмно. Хората на Мароан ще постъпят с мен като с Мобарак и ще дойдат нощем. Тогава аз и мъжете, които ще ми позволиш да избира сред сарацините, ще ги посрещнем с очи на котки.

— И къде ще стане това, Вангел дон? В моя дворец?

— В харема на Хасан Мавъра, господарю. Ще разгласим, че си вдигнал ръце от мен, ще се облека в пиратски дрехи и ще се върна в Агадир. Маврите няма да ме карат да ги чакам дълго!

— Знаеш ли на какъв риск се подлагаш, Вангел дон?

— Няма да се крия като фенек, господарю! Ако не ми позволиш да се сблъскам с Мароановите хора, няма да бъда достоен за твоето благоволение!

— Двадесет крусадос за Нюка! — каза фалцетът на емира, после настъпи тишина. Вангел взе чепка грозде и с истинска наслада накваси гърлото си. Урода мислеше. Под бялата чалма се подаваше сбръчканото му, напрегнато чело, малките, свински очи бяха притворени. — Как виждаш подробностите, Вангел дон?

— Ще ме нападнат между третия и петия ден през нощта, емир. Половината ще се съберат при Прокоп, другите ще нахлуят през колонната врата на харема. За знак ще им послужи гласът на моллата... И аз ще разделя хората си. Белята ще остане под колоните, Сокон в кръчмата, аз ще чакам, седнал до фонтана... В една от тези нощи непременно ще дойдат!

— А ако не дойдат?

— Тогава аз ще ги потърся, господарю!

— Добре... — с вътрешна неувереност кимна емирът. — Ще ти дам хора, но следобед, след молитвата, ще ми покажеш как владееш ятагана. А преди да тръгнеш за Агадир, ще приемеш правата вяра!

Вангел знаеше, че потапянето в ислямското море е неизбежно, и беше се примирил с тази мисъл. „И без това не вярвам в нищо! Дали ще бъда безбожник християнин или обрязан атеист за бога, ако има такъв, би трябвало да е безразлично!“

— Ще приема тези условия, господарю!

— Добре. — Али беше доволен. — А сега моля те, Вангел дон, да споделиш обяда с мен!

Боят с ятагани беше сложно изкуство. Оказа се важно как застават краката, на кой от тях е основната тежест, колко напред е изнесено тялото, какъв баланс осъществява свободната ръка. В първите схватки Вангел разбра колко безпомощен би бил той срещу кой да е що-годе подготвен фехтовач и скърцащ със зъби, давец се отбяс, налиташе срещу Орхан Бен Бел, кабирски велможа, воина, когото Али беше избрал за негов учител. Орхан беше ловък, гъвкав като змия и бързо го обсипа със сини съсиреци въпреки умишлено изтъпените, тренировъчни ятагани. Кабирецът не говореше лингва франка, Вангел не разбираше арабското наречие и с голямо неудоволствие ползваше преводаческите услуги на Девичата ласка.

— Разтвори краката, предният — напред, задният отстъпва, тежестта, разпределена така, че да чувствуваш равновесие в двете колене, кръстът мек, гъвкав... Не се накланяй напред, тялото неподвижно, ръцете отпуснати и винаги в баланс... рамото и лакътят на атакуващата ръка в една линия, върхът на ятагана на височината на очите... А сега атака!

Тялото смъдеше. Сините отоци се пукаха, кръв шуртеше от гърди, от рамене, от дясната ръка. „Добре, че това кабирско куче пази очите ми!“ Когато Али прекрати урока, Вангел не чувстваше тялото си. Евнусите го замъкнаха в банята, натопиха го в гореща вода и го оставиха да си вземе „солука“. Прехвърляха го от басейн в басейн и във все по-хладка вода, докато размякнатите му мускули се стегнат достатъчно, за да започне масажът. Намазаха го с кокосово мляко и се заеха да го възраждат. Мускул по мускул, нерв по нерв. Млякото проникна в тялото, отоците спаднаха, умората се превърна в блажена отмала. Тогава го завиха в копринен чаршаф и го оставиха да спи. Събуди го провлаченият глас на мюезина. Беше пет часът, време за молитва. Негрите почувствуваха, че се размърдва, и отново повикаха Нюка. Евнухът изтри тялото му с кърпа, напоена с мента, и му поднесе отвара от билки. Главата му се проясни, краката отново бяха годни да му служат, отоците спаднаха, но моравите белези седяха. Щяха да личат още дълго.

Нюка го изведе на верандата, надвесена над града, но защитена от стрели с гъста, резбована мрежа. Чакаше го дългобрад имам.

Въртеше бавно броеницата си, пиеше кафе и с невиждащи очи гледаше долу, в хорския мравуняк. Нюка му показва на коя възглавница да седне и покланяйки се ниско, се оттегли със страхопочитание. „Тоя трябва да е важна птица! — помисли Вангел, връхлетян от досада. — С Орхан поне времето не отива залудо!“

— Аллах е велик, Мохамед е неговият пророк! — изненадващо властно и на лингва франка произнесе имамът. — Трябва да го помниш и в радост, и в мъка, насън и наяве, и в предсмъртна агония!

Вангел мълчеше.

— Аз съм имамът на Мобарак. Раят на правоверния е възнаграждение за земния му живот. Мъжете са мъже, жените — жени, не кастратите на Иса Разпнатия между крадците. Правоверният не краде от правоверен, не посяга на жените на правоверния, не убива правоверен, освен ако законът не го изисква, но правоверният може да убива, да отнема жените и имота на неверниците и това му осигурява рая!

— Удобна религия — каза Вангел, развеселен от ислямската демагогия. — Ако знаех колко весело живеят правоверните, отдавна щях да се обрежа!

— Много свинско си изял, гяур! — тихо, но със зловещ фанатизъм произнесе духовникът. — Ако утре чуя присмех, чакат те петдесет тояги на голо!

Имамът се вдигна леко и развял белите си пешове, отмина по терасата, спусна се по стъпалата, яхна бялата си кобила и в карьер излезе от павирания двор. „И имамите като йезуитите са воини и пирати!“ — помисли Белия, гледащ с облекчение отдалечаването му.

Орхан застана успоредно с него и имитирайки движенията му, Вангел започна да симулира атаки и отстъпления. След време Жан Марс щеше да го посвети в тънкостите на това изкуство, сега Белия заучаваше отбранителни позиции пипнешком, като слепец. Застанал очи в очи срещу кабиреца, успяваше да отбие две на десет атаки. Слабо, но Урода беше във възторг.

— Вангел дон, демони живеят у теб! — размахваше късите си железни ръце и крещеше емирът. — Когато аллах сгъсти брадата ти, за

испанските свини ще настанат черни дни! Сто крусадос, ако на пет удара отбиеш два!

Вангел напрегна вниманието си, съсредоточи се и опита да спечели златото, но Орхан не му остави никакъв шанс. Бързо, жестоко и с усмивка той му нанесе пет смъдящи удара и с презрението на скален орел обърна гръб на жертвата си. „Чакай, куче! — беснееше унижението му. — Когато аз ти обърна гръб, ще дойде ред на лешоядите!“

Белия опита още два сеанса, но резултатът беше същият. После, грохнал от умора, отново падна в ръцете на евнусите.

— Светът не е единен! — каза имамът. — Християните се делят на католици, лютерани, ортодокси... Воюват помежду си и със слово, и с оръжие. Синовете на аллаха се нарекоха сунити, шиити, друзи... Светът е голям, гяур. Африка е пълна с езичници, част от индусите са хиндуисти, китайците се кланят на Буда и всеки с оръжие в ръка доказва предимствата на своята вяра. Реки от кръв се изливат в името на доброто и смирението и запомни, гяур, в името на човека! Религията е призвана да унищожи човека тук, на земята, за да го подготви за вечен живот. Всяка религия убива в името на различен рай, а людете са два вида, гяур! Едните държат меча и осъществяват правата вяра, другите подлагат глави под ударите на Висшето правосъдие! Един на сто хиляди в този грешен свят получава право на избор и ти си един от тях, гяур дон! Голямото изкуство на властта е да получат утеха тия, които ще загинат от ръката ти!

Вангел не изпускате дума. Предпочиташе истината за света на религията пред безсмислените ѝ закони, които всеки тълкуваше различно, но никой не спазваше. Опитът му показваше, че въоръжените мъже по някакъв начин чрез мълчаливо споразумение са в пълна зависимост от пазителите на вярата и че светските господари прилагат само външната страна на властта.

— Какво ме съветваш, имам? — попита той. — Да наследя миндера на Ибн Мобарак или да се посветя на аллаха?

Имамът се усмихна. За първи път някакво човешко настроение заместваше всеобхватната му омраза.

— Утре сам ще отговориш на този въпрос, гяур!

Вангел отново грабна ятагана. Бавно повтори всяко движение, „купено“ от Орхан. Трябваше да вижда какво върши. Огледало? Плесна с ръце и робите на Али се проснаха в краката му. Поставиха огледалото в тесния край на терасата, така че да вижда цялото си тяло и движенията в дълбочина до вратата-перде към покоите.

Белия смъкна дрехите и гол, с ятаган в ръка, започна да тренира нападателните пози. Движеше краката си така, както му беше показал Орхан, коригираше грешките, ако ги забележеше, гонеше бързина на краката, мекота и безшумност на придвижването. Плувна в пот, но продължи да връхлита и отстъпва, докато тялото му не привикна да запазва фехтовалната форма и в най-вихрената атака. Време беше да включи в работа и ръцете. Започна да търси място за невъоръжената и скоро му направи впечатление, че двете рамена трябва да бъдат на една линия, да не нарушават принципа на кобилищата и едва тогава движенията на ръцете не разстройват контура на тялото. „Това можеше да ми каже и онова куче, Орхан!“ Сега тялото плуваше леко напред и назад, годно да напада и да се защитава с много по-малко пот и усилия, отколкото хвърляше в началото.

С мрачна, жестока упоритост Белия се малтретираше, изостряше импулса на атаката, докато осъществи единство на мозък и мускулатура. Тогава се просна под копринения чаршаф и спа късо, възкръсващо... И отново... „Ще спечеля сто крусадос дори ако трябва да разкъсам Орхан със зъби!“

Когато взе ятагана, Вангел откри, че все още е дете. Не беше млад, малък беше. Беше нахвърлил на бой, краката му се справяха, но ръцете все още не бяха мъжки. Китката му се „развиваше“, рамото отмаляваше, пръстите изтръпваха. „Не ми достига сила!“ — беше единствената констатация, която честният мъж трябваше да направи пред себе си. „Годен съм само за отбрана!“ Че трябва да разгадае тайните на сабята, Вангел знаеше още от деня, в който избяга от бащиния си дом, но че ще се сблъска с толкова трудности, и през ум не му минаваше. „Трябва да трупам сила!“ Това значеше ядене, упражнения, отново ядене и отново... От тъмно до тъмно!

Вангел се натъпка с фурми, но му прилоша и докато не повърна, главата му се цепеше, стомахът се раздираше от спазми и газове...

Свечеряваше се, всеки момент вятърът щеше да духне от океана и да дойде онзи час на деня, в който най-силно чувстваше липсата на

Дарма. Тогава започваше разговорите с мавританката и винаги по един и същи начин: „С колко мъже си лягала?“ Дарма разказваше охотно, дори с известно съжаление, за бандата на Лорни. В неговата представа обаче историята ѝ добиваше трагичен вид и фантазията му неизбежно я превръщаше в жертва... Баща ѝ я продаваше на Белята, смърдящ негър пират, който я преотстъпваше на англичаните срещу буре ром, някъде на юг, в плитчините пред Абиджан. Белята беше получил и един мускат, но за него Дарма беше забравила. До появяването на Вангел животът ѝ беше низ от варварски мъчения. Сцената с Мароан го подвеждаше на погрешно мнение за еротиката, затова му беше толкова трудно да ѝ вдъхне уважение към морала, така, както той го разбираше, да възстанови човешкото ѝ достойнство, безброй пъти стъпквано в калта.

Белия задаваше въпроса си и с нарастваща болка изброяваше мъжете, които Дарма беше назовала. Беше твърде млад, за да знае, че в нейната професия десетки, дори стотици лица се смесват в объркан, блудкав спомен, че имената нямат никакво значение. Жена в нейното положение много по-точно би могла да каже колко тежи един мъж, отколкото да изрови името му от паметта си.

Когато стигаше края на любовната рота, Вангел започваше да замисля отмъщението ѝ. Всъщност своето, но в мечтите си го извършваше от нейно име. Добил права над емирата, той въоръжаваше шхуните и тръгваше да търси мръсните типове на капитан Лорни Метюс. Обсаждаше Плимут, избесваше екипажа по пристанищните фенери и спускайки се по трапа на агадирския кей, казваше на Дарма:

— Миналото ти е мъртво!

Обикновено сънят го оборваше, преди да е погледнал в бъдещето, но се случваше да мине и оттатък... Виждаше се облечен а ла Марс, но в ослепителното бяло на сарацините. Седеше на верандата на просторната си къща, кръстосал крака на удобен миндер, и гледаше Дарма, някъде долу в зеленината на градината, да придружава малкия им син при първите му крачки.

Събуди го Девичата ласка. Емирът на Мобарак го канеше да присъствува на вечерята. Заповядаше му да върже бяла чалма.

Завари Урода умислен, втренчил очи в мазния пилаф. Просна се пред миндера, но не дочака разрешение да се изправи, скочи на възглавницата и се приготви за дълъг, убийствено скучен разговор.

Нещо се беше случило. Емирът повика няколко кабирци и дълго разговаря с тях. Вангел опитваше по интонацията да „хване“ нещо от приказката им, но освен няколко лични имена не разбра друго. Когато останаха сами, попита:

— Случило ли се е нещо, емир бег?

— Какво... Да! Ахмед Бел Алам се е обявил за емир! Отхвърлил е моята власт! Търси помощ от берберските фамилии.

— Кой е Ахмед Бел Алам?

— Бербер, син на Хасан, бившия султан на Хасара-Вира. Моят баща, великият емир, аллах да го тури до дясното си коляно, го положи на дръвника и разтури пустинния султанат. Сега синът му търси правата си и ще ги намери, аллах Акбар! Още утре тръгвам срещу него! Плъх ще вържа на задника му, на бавен огън ще го опържа, кучето му краставо!

Урода беше син, мазните му пръсти правеха дири по белите шалвари, мъртвите му крака потрепваха като перки на акула. После му поднесоха наргилето и хашишът го пренесе в „рая“. Урода лежеше с отворени очи и език между зъбите. Приличаше на умрял. Тогава Нюка въведе гадателя.

— Някой в твоя род е строил къщи — каза шаманът. Пръстите му опипваха дланта на Вангел, очите му се лутаха из сарая, вратът му се източваше страхливо и поглеждаше нагоре, където лежеше вцепененият емир. — Родът ти е уседнал, в синьо го виждам... изпепелява, сиво е вече. Залинели родове, тлееща енергия. И възход е имало, но и залезът е тук. Слаба кръв и алчност... Алчността на гладната овца, завиждаща на вълка, дояждащ сестра й! Идва нова кръв, горчива... Сяра има в нея. Това е майка ти — бурно веселие, дълбока меланхолия. Сярата се отлага в кръвта, отделя мехури. И у тебе я има, чувствам миризмата й, но при тебе гъстотата е друга. Ярост! Бурно веселие, меланхолия и ярост!

Гадателят пусна ръцете му, изправи се и мина зад него.

Вангел виждаше протегнатите му ръце в отражението на сребърната табла, после ги почувствува и на лоба си.

— Няма строител в тебе, разрушител си! Има живот, уседнал няма! Установиш ли се, чакай смъртта... Не мога, Нюка! — каза гадателят и Вангел долови погнуса в гласа му. — Сярата ме задушава!

— Има ли страх от бога, шаман бег? — попита Урода. Беше дошъл на себе си, но лицето му беше уморено, сиво, за часове състарено с години.

— Не, господарю!

— Ще продължи ли злостастният род на Мобарак, шаман?

— Не, господарю! Отрова има в него. Само водата я пречиства! В морето ще живее, в морето ще умре!

— Ще затрия ли Ахмед Бен Алам — предателя? — все по-уморено попита емирът.

Гадателят се опита да не отговори, но малките очички на джуджето чакаха втренчено.

— Не, емир бег!

Урода мисли дълго, после плесна с ръце и дръпна въжето на камбаната. Стражарят връхлетя в сарая.

— Посечете го! — тъжно каза той. — Зула яде пилафа ми!

Кабирците отнесоха гадателя на смърт. Посякоха го долу, на средата на римския стадион. Не се чу вопъл, нито ударът на брадвата.

Напрежението започна на следващия ден. Сутринта Белята доведе Дарма, а на обяд започнаха да се стичат конници от кабирските села и околните оазиси. Вечерта се изви най-страшната буря, която беше виждал.

Бурята тръгна от чисто небе, но кабирците я почувстваха, вратите се отвориха и подслониха коне и войници. Слънцето се размаза в червено сияние, започна да припича диво, после дойде първият напор от вятъра — дълбока, гореща въздишка. Полетяха тръни, клони, мъртва скална коза падна на верандата в краката на Дарма, после долетяха пустинните лисици, после палмите и накрая пясъкът. Настъпи вцепенение. Мобарак можеше да издържи, хиляди пъти беше устоявал на бури, но можеше и да рухне под неспирния пясъчен удар и тогава смъртта им беше неизбежна. Родена далече от пустинята, Дарма изпадна в транс и зашепна молитви, свита на топка в източните ъгли на покоя. Вангел я остави да се бори с покаянието. Зад капациите връхлиташе сива пясъчна стена.

Белия прекара вечерта седнал, болезнено оглушен от непоносимия шум. Дарма заспа от немощ. Сокон и Белята заливаха с

вода вързаните върху ушите им коприни. Лицата издаваха физическа болка, устните стояха отворени, като на риби. Звуковата вълна режеше ушите, потта ослепяваше очите.

— Белята припадна! — извика Сокон. — Това е краят!

Вангел поклати глава. И през ум не му минаваше, че ще умре, но за да спори с лаза, значеше да положи усилия и той наведе глава в очакване на нещо по-добро.

Сутринта дойде, но не се съмна. Вятърът обаче като че ли отслабваше. Вангел скочи. Радост грееше на лицето му.

— Временно — каза Нюка, загледан в небето. — Духа сирроко. Ще стане по-лошо!

Вангел не повярва и отвори капациите. Дюнните преспи бяха навеели стените така, че пустинята започваше от прозореца и стигаше бог знае къде.

„Да, това наистина е краят! И да не поднови, пясъците ще вземат своето!“

Но бурята поднови напора си от всички страни едновременно. Вятърът се обърка. Чуваха го да удря от север, дори от юг. Захвърчаха керемиди. Някакъв подем като гигантска фуния всмукваше в кръг и нагоре това, което не беше метал и не беше заковано. През капациите не се виждаше нищо, но от вратата към двора всичко летеше в небесата. Дишаше се по-леко. Вангел обърна на запад главата на Дарма и върза вратата с ремъка на ятагана. Вятър не се чувствуваше, но някакъв вакуум смучеше всичко подвижно. Вече се виждаха дворните плочи, каменните пейки на стадиона, дори хлъзгавият дръвник, където посякоха шамана. Вятърът беше донесъл пясък, сега го отнасяше към небето, в скута на аллаха.

Начело на охраната, Нюка бродеше из сарая.

— Морето надви пустинята! — каза той. — Погледни фонтаните! Бълват с десеторна сила!

Дърпани от невидима ръка, фонтаните бяха избили бакърените си ограничители и развяваха водите си над стените на града. В средата на стадиона земята се пукна, бликна врял извор, замириса на сяр. Лееше се неговата кръв?... Какво би казал шаманът, ако беше видял знамението? Вангел стоеше зяпнал, омагьосан. Дишаше се. Вече се дишаше с пълни гърди. Белята се хвърли във фонтаните. Ревеше. Конете цвилеха, дворът се напълни с котки и кучета... Вода!

— Така аллах създава оазиса! — каза имамът. Вангел не беше усетил появата на божия наместник. — Не беше прав шаманът, дон! — или гласът му беше горд, или Вангел беше изглупял от радост, но чуваше ласкави нотки. — Аллах ти праща съра, Вангел дон! Има ли кръв и храна за кръвта, човекът не скита по света като псе, а усяда за власт и сила! Вовеки! Не, не беше прав...

Робите изнесоха емира.

— Ела, Вангел дон! — заповяда Урода. — Имам, тази нощ наследникът на Мобарак ще влезе в правата вяра!

Имамът се поклони.

— Има знак от всевишния, емир! — каза той. — Ишша Акбар!

— Пустинята! — изкрещя някой. — Пустинята отстъпва!

Хвърлиха се към източните прозорци и разтвориха капаците. Пустинята изчезваше във въздуха, бягаше на километри, още се виждаше, но скоро щеше да изчезне и последният пясъчен остров.

— Къде отиват тези вихри? — гласно, по-скоро себе си попита Вангел.

— Върху гяурите! — убедено отговори имамът. — Аллах ги наказва с горещини и безводие!

Изчезна последният пясък...

— Няма пустиня! — крещеше Орхан от покрива на сарая. — Няма пустиня! Нямааа!

Кабирците хукнаха извън стените, но останаха гологлави. Смерчът отнесе чалмите в небето.

— Гледайте, курбан! — Устремени като по стълба, в небето изчезваха дузина степни зайци. Ужасеното им цвърчене се чуваше до земята. — Аллах! — Имамът падна по очи и удари чело о пода. Емирът развърза позлатения си пояс и го изпрати дар на своя бог. Полетяха хиляди дарове и изчезнаха в безкрая... Свечеряваше се. От океана плъзнаха черни облаци, просветваха мълнии.

— Третият стадий. — Лицето на Нюка отново беше разтревожено. — Приберете господаря! Залостете вратите, приберете конете на сухо! След час ще се продъни небето!

Когато облаците застанаха между небето и земята, вакуумът се спуска като овнешки мех и дъждът ливна. Валеше повече от час, а земята беше още суха. После връхлетя ураганът и нощта се спусна. Цяло денонощие аллах дави правоверните. Океани се изсипаха над

тази земя, от векове невидяла дъжд. Дъжд, миещ души, грехове, кръв...

Мобарак подслони семейство лъвове. Кучетата, от три дни свикнали на всякакви чудеса, не им обърнаха внимание. Река от удавени плъхове течеше по наклона към морето. Утре щеше да се разбере, че труповете им са запълнили до връх медните рудници на емира. Тази вечер аллах освобождаваше правоверните от една вековна напаст.

Четвъртата сутрин дойде от лазурно небе. Природата изглеждаше спокойна, като че ли укротена. От потъмнялата, напоена земя започваха да се подават бурени и папрат... Сърни, господи, сърни се появиха в бившата пустиня!

Лъвското семейство напусна Мобарак, но озадачено от непознатата местност, приветствува утрото с могъщ рев. Дарма се събуди. Белия я заведе в банята, изкъпа я със сода, намаза я с кокосово мляко и я разтри, докато кожата ѝ отново взе да скърца.

На другия ден Мобарак осъмна в обсада. Султанът на Хасара-Вира беше използвал бягството на пустинята и струпа под стените на емирата конната си сбирщина. Кабирците псуваха отчаяно: „И Ахмед Бел Джедит, и Сюлейман Хазни, и старият Сюлейман Синът на пустинята, и Вербеатам...!“ Нямаха край предателите и всички се разположиха под сенчестата страна на крепостта, проснаха къси килимчета и се отдадоха на смирени молитви. Парализата беше пълна. Приближените на емира блуждаеха като сенки, не ядяха, не пиеха, не пропускаха единствено молитвите, но с все по-малка вяра в спасението.

С дълбокото убеждение, че пустинните междуособици не го засягат, Вангел прекарваше времето си в любов и укрепване силата на ръцете. Дарма, с вродената сигурност, че господарите се менят, победителите са различни, но жените неизменни и оцеляващи във всякакви смутове, подсилваше чувството му за незначителността на събитието. Когато не бяха вплетени на миндера или до гуша в някой от шестте басейна, Дарма се занимаваше с цветовете на тялото си, а Вангел вдигаше един объл камък, стремящ се да достигне числото хиляда, тичаше монотонно, до припадък отегчително в квадратния вътрешен двор или заставаше пред огледалото с ятагана в ръце.

Защитници и обсадени се псуваха вулгарно, замерваха се със стрели, но до сериозни бойни действия все още не се стигаше. Така мина цяла седмица. Една сутрин Вангел се събуди от паническа врява. От изток се точеше войска, това беше конницата на берберите, предвождаше я Ахмед Бен Бел, заклетият враг на Мобарак. След нестройните им редици се клатеха стенобитни машини, мъкнати от камили, обоз и всичко необходимо за дълга обсада. Вангел закуси с ненарушим апетит, но когато се готвеше да застане пред огледалото, в покоите нахлу Сокон.

— Разкарай я! — на гръцки каза той. — Белята ще доведе момчетата!

Вангел почувствува прилив на гняв, но разумът му подсказа, че не е момент за вражда със сарацините. Въпреки това напери гребен и вложи цялата гордост, на която беше способен.

— Дарма е моя жена! — възрази Белия.

Пиратите се зададоха по верандата. Поставяйки постове, Сюлейман Белята викна на лингва франка:

Пирати сме, дяволи брадати! Ще позволим ли тия овни да ни накълцат за курбан на лешоядите?

— Опасността е двойна... — Сокон се оглеждаше нервно. — Главорезите на емира? Орхан не ме изпуска от поглед, Нюка е сигурен, че ще обърнем гръб на крепостта!

— Вангел дон — каза Белята. — В твоята конюшня има двадесет коня, в сараите ти мускети и пищови! Сега е моментът да се отплатиш за живота си! Не си забравил, че Сюлейман капитан те измъкна полуудавен от морето?

— Не съм забравил! — кимна Вангел. — Седнете, трябва да се мисли! Колко шхуни има в Агадир? Три, нали?

— Три! — потвърди лаят. Останалите сарацини мълчаха. В присъствието на негъра всички мълчаха.

— Знаят ли в Агадир, че с Мобарак е свършено?

— Не — каза Белята. — В пустинята слуховете вървят бавно.

— Добре... — Вангел провлече глас. — Шхуните ще попаднат у берберите, затова ние ще ги изведем в морето.

— Нямаме достатъчно хора! — Сокон ставаше все по-неспокоен. — Трябва да седим на котва под ветровала, докато мине март... ако даде господ.

— Няма да даде! — прекъсна го Белия. — Слушай, Сюлейман капитан, ако оставим две шхуни на брега, ще ни преследва ли Али Урода или султана на Хисара-Вири! И в двата случая те ще имат два кораба, ние — един! Трите шхуни в открито море? Хора ще наемем при Прокоп... А сега, как да стигнем до Агадир? Колко души имаме?

— Девет — каза негърът. — Ще се измъкнем през портата на емира. Ще изколим стражата...

— Чакай, Сюлейман капитан! — Вангел вдигна глас. Беше дошъл мигът да поведе тези кървави мъже със силата на разума. — Дарма ще тръгне с нас! Възражения не искам! Ако не сте съгласни, търсете друг път! Аз си казах думата!

Лазът побърза да се намеси.

— Добре де, няма да се караме за дреболии! Кожите спасяваме! Две потери ще ни преследват!

Вангел отново взе думата.

— Ще чакаме мюезина. Щом кабирци и бербери паднат по очи, ще се отдалечим ходом един пясък време. После в Мобарак ще открият предателството, но за берберите бягството ще остане в тайна. Али не може да ни преследва през обсадата, а Ахмед няма да хукне да урежда сметките на смъртния си враг. Имам време, докато Мобарак падне или Али извие врата на самозванеца. Така... Екипаж за шхуните, излизаме в океана и се връщаме в Средно море. Щом англичани и португалци дръзват да плуват в сезона на бурите, ние, ако сме мъже, а не чуканите коне на гяурите, ще опънем ветрилата! Ако не, още сега да слагаме главите под брадвата!

— Чакай, дон — каза лазът. — За нас Агадир е единственото пристанище. На юг от Абиджан командват англичаните, отсреща, на източния бряг — португалци и испанци, в северния Атлантис — англичани и французи... В Агадир ни пази не емирът на Мобарак, а султанът на Мароко. В Средно море ще се сблъскаме с турци, с венецианци, генуезци, йоанити и най-лошото — с флотите на Марс бег и лъжепророка Махмуд Черкеза. Да предложим шхуните на победителя, иначе, както каза, главите на дръвника и каквото отсъдил господ!

— Лаз! — Белия, чувстваше подем на вожд. „Господ ми дава изход!“, трескаво мислеше той. — Ти си опитен моряк, честен мъж... Ти ще водиш едната шхуна, но докато не се качиш на борда, аз, Вангел,

ти забранявам да говориш! Белята ще води флота, третата шхуна — аз! Дарма ще бъде с мен! Сюлейман капитан, имаш ли въпроси?

— Имам, момче! — Негърът беше главното препятствие към властта, но разплатата с него трябваше да се отложи. — Като излезем от Агадир, къде ще хвърлим котвите?

— Знам къде, Беля! „Сега е моментът да го отуча да ме нарича «момче»“! Ще чуете в открито море! Който не е съгласен, да тръгва сам!

Пиратите мълчаха. И Белята, и Сокон имаха объркани, зли лица, но избор нямаха.

— Добре, момче! — натъртено повтори Белята. — Но ако в океана се окаже, че нямаш порт за котвите, ще увиснеш на реята! Съгласен ли си?

— Да, Беля!... Гавазите на Урода ще се опитат да ни спрат... Нюка, Орхан и имама — най-страшният и най-умният мъж сред правоверните! Ти — пръстът му се заби в негъра. — Ти ще се погрижиш за имама! Отсега до довечера имаш време да разбереш къде живее, да влезеш при него и да му вземеш главата! Не го ли направиш, той единствен ще се сети да предизвика Бербер султан да ни пусне потеря! Ясно ли е, Беля?

— Той е мъртъв! — каза негърът. — Не мисли за него!

— Добре... Орхан! Лаз, ти ще свършиш тази работа! Преди да издъхне, поздрави го от мен! Това е! Аз ще избия Нюка и евнусите. Нюка ме обряза, а аз ще му отрежа главата!... Ревне ли моллата, по конете и в пълна тишина отваряме Западната врата. После, каквото е рекъл господ!

Пиратите мълчаха, но вече знаеха какво трябва да вършат и лицата им изглеждаха спокойни. Тогава се чу гласът на Дарма:

— Аз не мога да яздя!

След сутрешната молитва започна първото масирано настъпление. Полетяха запалителни стрели, камъни. Слава богу, тия диваци не познаваха артилерията. После подпряха стълбите и полазиха по стените. Защитниците отблъснаха атаката, потушиха пожарите, събраха камъните и ги стовариха върху главите на нападателите. Мобарак даде малко жертви, но една от тях, най-свидната, беше Орхан.

Намериха го по очи до централната източна бойница със стрела, забита под лявата ключица на гърба. На никого не мина през ум, че Орхан е убит от защитник. Докладваха на Урода, че един от най-надеждните му офицери е загинал, докато е насърчавал кабирците, обърнал гръб към врага. Берберите се оттеглиха, но труповете останаха да лежат под крепостта и лешоядите долетяха с крясъци. Сега трябваше да напуснат Мобарак толкова тихо, че да не подплашат орлите. Паниката им щеше да бъде равносилна на предателство.

Емирът го повика. Вангел го завари заобиколен от военните си съветници, разтревожен, но не и подозрителен.

— Седни, бег дон — уморено каза емирът. — Хапни грозде... Кафе за Вангел Бен Али — разсеяно заповяда той, а когато мина достатъчно време и гостоприемството позволяваше, попита: — Кой започна враждата, бег дон? Сюлейман или имамът?

— Не разбирам, господарю. За каква вражда става дума? Моллите бяха намерили имама и Белята мъртви, обезкървени, както се бяха изразили: „С разкривени от омраза лица, със сърца, пълни с мъст!“ Белята беше заклал имама, но негърското му любопитство го беше задържало да изгледа агонията. — Паднал на пода, имамът беше събрал сили и с пищов, скрит из гънките на робата, беше пръснал наивното му сърце.

— Само с грабеж мога да си го обясня — каза Вангел, но умът му беше другаде. Лееше се кръв. Сега беше негов ред. — Сюлейман не познаваше имама, господарю. Никога не съм ги виждал заедно!

Нюка повтори думите му и Урода загуби интерес към разговора. Отново изпадна в пристъпи на гняв, псуваше лъже султана и „ония кучета“ — предателите. Когато състоянието му наближи апоплексията, Нюка му поднесе наргилето, Урода стихна и Вангел се измъкна от сарая.

Дарма печеше пиле. Защитниците не мислеха за обсадата, на никой не му идваше наум да пести провизиите, а Вангел не смяташе да се застоява под прицела на огнените стрели. Дивашките викове на нападателите му късаха нервите. Едвам се въздържаха да не замъкне наръч мускети на бойниците и да открие огън по пустинните кучета.

— Не се бъркай в чужда война — каза Дарма и беше права.

„Аз имам своя война, а тя има нужда от всичките ми сили!“ Оставаха Нюка и скопците му, а след тях Мароановите роднини!

Живият враг и през пустини е опасен!

Вангел преяде и легна да спи. Когато се изкъпа, Дарма го намаза с кокосово мляко и той излезе да подсъхне на вятър. На един изстрел бяха зелените чалми на берберите. Смях и гаври летяха към стената. Нападателят показвала косматите си задници, по-смелите приближаваха на коне и ругаеха емира-урод, маймунското му тяло, свинската му династия, незаченатото му потомство. Един зулу заплашваше да го вземе за фаворитка, друг — да направи първия черен емир на Мобарак. Дарма му превеждаше. В един миг берберите видяха русите му коси и дълго мълчаха. Намери се някой да им каже кое е русото момче. Гняв смени иронията.

— Халиф гяур! — зареваха берберите. — Син на копеле, потомък на светата курва!

Вангел прати Дарма за мускети, взе един, без да се обръща, и застреля най-близкия нападател.

— Аллах...! — зареваха чакалите на пустинята, но им мина меракът да демонстрират храброст.

— Този изстрел може да се окаже съдбовен, Вангел бег! — Нюка беше застанал зад гърба му и виждаше всичко. Подпухналото му месесто лице имаше умни очи, понякога тъжни, понякога подли, но никога вяли и отнесени. Този евнух беше негласният министър по вътрешния ред на Мобарак и се ползваше с пълното доверие на Урода. — Когато господарят реши да удари отцепниците, ти трябва да поведеш ордата!

— Емирът ще реши на кого да повери честта си! — „Сам падна в капана!“ — Искам да говоря с тебе, Нюка... Насаме. Ще ида да се облека. Почакай ме в покоите си!

— Нямам покои, бег. — Нюка се поклони ниско. — Живея на тавана. Някога там са държали клетките на пощенските гълъби.

— Почакай ме горе!

— Знам какъв разговор ще водиш с мене, бег! — „Този скопец е бил пират!“ — Странни неща стават в калето. Орхан загина от стрела в гърба. Сюлейман капитан нападна имама светец... Предателството лети във въздуха...

— Мълчи, Нюка! — кресна Вангел, оглеждайки се плахо. „Ще надуши ли капана старата лисица?“ — И аз, и ти служим на един господар! В името на емира ти заповядвам — иди ме чакай в стаята си!

Нюка задържа опипващите си очи на лицето му, после се обърна и с несигурна крачка започна да се отдалечава.

— Чакай, Нюка! — внезапно вдъхновение му подсказа правилния ход. — Скрий тези мускети при себе си!

Съмненията на евнуха се изпариха, очите му се усмихваха, лицевата маска се отпусна. Когато останаха сами, Вангел каза на Дарма:

— На всеки половин пясък изпращай по един евнух!

Скопците бяха четирима.

— Нюка — каза Белия дявол и приседна на ниското му легло. — Отдавна се каня да те питам. Ти откъде си? Кабирец?

— Не, бег. Кюрд от Иран. Баща ми беше овчар — керванджия. Имаше сто хиляди глави стадо и двеста планинци пастири.

— Как попадна тук? — Вангел знаеше, че Персия е във война с Отомания. Докато беше в Кандия, читаците няколко пъти празнуваха победата на Отоманския ятаган над сабята на ахменидите. Знаеше още, че Персия е далече на изток.

— Дълга история, бег... и тъжна. Мъж в моето положение избягва да си спомня миналото!

— Прости, Нюка, но като не обичаш да си спомняш миналото, с какво сърце си си позволил да ме обрежеш? Поне да ме беше питал, скопец бег. Може би щях да си дам съгласието?

Нюка вече знаеше какво го чака, но по бързина отстъпваше на момчето. Силата му беше мека и тежка, а за да опази живота си срещу двата пищова, трябваше да нападне внезапно и рязко. „Умирам!“ — реши евнухът, но опита последното средство, оправданието.

— Господарят заповяда, бег! — Нюка наведе глава и се огледа за мускетите. И Вангел ги виждаше — подпрени един до друг под капандурата, натъпкани, готови за смърт и разрушение. — На своя глава не бих посмял и косъм да махна от раменете ти!

— Аз ще посмея, скопец бег! Свърши се твоята! Имаш време, колкото да изпросиш опрощение от бога си!

— Смили се, Вангел бег. — В гласа му нямаше страх, по-скоро хитрост и желание да печели време. Белия измъкна пищова и го подпря на чалмата му.

— Бързай, Нюка! Броя до десет и натискам спусъка!

Скопецът замънка молитвата си, но преди края ѝ Вангел заби камата под ухото му. Нюка не гъкна. Вангел скочи, намести го на леглото и го зави с протритото вълнено одеяло. Един по един под това одеяло щяха да легнат всички евнуси, но първо златото! Вангел прерови килията, но не намери кой знае какво. В едно ковчеже откри няколко камъка, от пояса на Нюка измъкна кесия със стотина крусадос и това беше всичко.

Когато мюезинът зави от минарето, под одеялото имаше пет трупа, в кесията около хиляда крусадос плячка, а на запад препускаха в кариер девет конници. Сокон лазът водеше колоната, Вангел Белия дявол беше ариергардът. Яздеше ален, чистокръвен араби, но зад него на мароканското седло се друсаше и Дарма. Това беше краят на емирското му великолепие. Беше време да потърси единствения мъж, който му вдъхваше доверие и страхопочитание. На гърба на жребеца беше всичко, което имаше... „Исусе боже, помогни ми да се докопам до шхуните!“

* * *

— Кой сте вие, господине? — попита испанецът. Беше дребен, изтънчен мъж с искрящи черни очи и изящни ръце, отрупани с пръстени. Личеше изчистената раса, благородното потекло, но и онова смазващо високомерие, с което испанците бяха известни по всички географски ширини. Грандоманското им високомерие измести истинските добродетели на рицаря и позволи на Филип II да повери Непобедимата армада на такова надуто нищожество като дон Медина Сидония само защото се беше прочул с грандоманията си, широко подражаване от кастилските аристократи. Когато Дрейк и Рейли издавиха големите донове, оцелелите испанци изтрезняха и днес опитваха да „тъпчат по земята“. Дон Родриго Кортасар Дук де Пинар и Овиедо влачеше левия си крак и имаше вид по-скоро на богат йезуит, отколкото на воин. Белия беше достатъчно патил и печен, за да падне на колене пред чуждата надутост или да почувствува собственото си нищожество само защото някой, па бил той и испански гранд, иска да го види в очите му.

— Християнин, дон Родриго. Роден съм на един месец път оттук, на северозапад.

Вангел знаеше — за испанец „християнин“ значи единствено католик, но нито сега, нито някога се беше интересувал от догматичните различия.

— Поданик на Империята?

— Да, господине!

— Тогава не може да не знаете, че след битката при Лепанто отношенията между Испания и Турция рязко се влошиха?

— Знам, господине. При Лепанто аз се бих под испански флаг.

— Вие? Защо?

— Крал Филип твърдеше, че води флота си на помощ на християните от Леванта.

— Това ли беше единствената причина?... Извинете, как да ви наричам?

— Вангел, дон Родриго.

— Само Вангел?

— Християнските поданици на султан Селим нямат цената и на добитъка. Ваше превъзходителство знае това. А аз... очаквах Лепанто да прерасне в катастрофа за Отомания!

— И останяхте излъган, сеньор Вангел?

— Всички левантинци останаха излъгани, дон Родриго...

— Какво очаквахте, сеньор? Рухването на Империята, гибелта на султана?

— Господ не осъжда мечтите.

— Това е самата истина — дукът се усмихна пресилено. Мога ли да ви задам един личен въпрос?

— Заповядайте!

— Как си представяте бъдещето на християните от Отоманската империя?

— С възраждането на Византия, сеньор дук!

— Велика цел! — Испанецът се усмихна отново. — Имате ли последователи, сеньор?

— Отговорът на този въпрос има за залог главата ми, ваше превъзходителство!

— Извинете.

Вангел изпитваше ненавист към испанците, но умното лице на този гранд му харесваше и не би го подвел, ако Испания беше запазила значението си на морска сила. Испанското могъщество беше покрито с прах, Армадата лежеше на дъното край Шотландските острови, а за християните от Леванта беше от жизнено значение в Средиземно море да влезе английската флота. Рано или късно Турция и Британия щяха да се хванат за гуша, османците нямаше да издържат гигантската схватка и от ислямските отломки щеше да възкръсне новата империя на християните.

— Да минем към деловата част, сеньор? Онзи еврейин твърди, че имате сведения по ваша оценка за петдесет турски лири? Вярно ли е?

— Петстотин, сеньор дук! И не става дума за сведения. Аз съм единственият човек в Истанбул, който може да предвиди действията на Сент Джеймс и Високата порта в Средиземно море и Персийския залив... Бие нямате агенти нито в Лондон, нито в Илдъза.

Кортасар дълго не отговори.

— И с какво гарантирате искреността си, сеньор?

— С качеството на политическия анализ, ваше превъзходителство!

— Да чуем? Имате честната ми дума, че ако вашата и моята оценка съвпадат, веднага ще получите исканата сума!

Вангел поклати глава.

— Аз съм пират, дон Родриго. Този занаят се практикува от хора, които нямат доверие никому, нито на баща си, нито на бога! Честна дума!? За мен това не е повече от клетва в кладенец!

Презрението отново заля Кортасар. Би плюл в лицето му, ако ръстът и въоръжението му не бяха толкова внушителни.

— Какво ви кара да мислите, че имам нужда от политически анализ? — Дукът отбягна обръщението, но Вангел имаше набито ухо и щеше да постъпи по същия начин.

— Политическият анализ! — отговори той. — Испания няма достъп нито до турски, нито до английски висши кръгове. Нямате нито един военен наблюдател нито в империята, нито на Островите. Вие сте в пълна изолация. Над Испания тегне омразата на Франция, на Португалия... По кой път ще тръгнете, като всички водят в непрогледен мрак?

— Дори да сте прав, какво ми гарантира, че не сте агент на някоя от изброените сили?

— Хазарт! Ако съм агент, ще загубите петстотин лири, ако не — ще знаете какво да докладвате в Ескориал!

Кортасар втренчи блестящите си очи в него и дълго се мъчи да проникне в дебрите на пиратския мозък. Лицето му не издаваше вълнения, напротив, мъртви, неподвижни мускули, никакви чувства и страсти... „Трябва да спечеля презрението ти, гранде!“

— Добре, сеньор! — посолът възвърна учтивия тон. — Ще имате петстотин лири от частните ми средства. Утре ще ги получите от моя секретар. А аз кога ще чуя вашия политически анализ?

— Един час по-късно, там, където на вас е удобно, ваше превъзходителство!

Дон Родриго чу обръщението, но и тоя път не реагира. Вангел дебнеше всяко негово движение, всяка смяна на настроението, но испанецът пазеше плътно затворена душевната си книга. Йезуитското „*exertitia spiritualia*“, или „упражнение на духа“, при него беше достигнало съвършенството си.

— Тогава един час по-късно заповядайте в моята резиденция! Знаете ли къде е...

— Ще я намеря! — Вангел се поклони и бързо се отдалечи по кея. Когато се смеси с тълпата, намери прикритие и се обърна. Влачейки левия си крак, дукът вървеше към каретата, до него с поклони и подтичване пълзеше мазната фигура на Шамир Перес.

— Знаете ли, сеньор Вангел, какво ще стане, ако посъветвам Ескориал да не предприема стъпки пред Високата порта, а падишахът реши да отстъпи някой от портовете си на Британия?

— Да, ваше превъзходителство! Англия ще атакува Гибралтар, ще го превземе и ще монтира брегова артилерия на южния бряг. Така ще си гарантира свободен достъп до Средиземно море и ще отнеме и последния шанс на кастилците да си възвърнат морското господство!

— Давате ли си сметка какъв риск поемам, ако вашите съвети се окажат негодни?

— Вечно проклятие на рода Кортасар, а за вас лично — отлъчване от светата църква и обезглавяване!

— И въпреки това ме съветвате да приема анализа?

— Рано или късно ще го направите! Събитията ще потвърдят моята констатация!

— По какъв начин историята ще започне да доказва правотата ви, сеньор?

— С британско нападение в Персийския залив.

— Ако това се случи, вие ще получите от мен още петстотин лири, сеньор, но дотогава ще се въздържа от всякаква препоръка!

Дон Родриго де Кортасар Дук де Пинар и Овиедо стана.

Аудиенцията беше приключила.

Беше краят на август. В началото на ноември английските бригаде „Крист сейк“, „Нобъл лейди“ и „Сийгъл“ нападнаха турски кочерми в иранското пристанище Мозарган. Нито Високата порта, нито Илдъза даваха вид на разтревожени. Въпреки това новината заля света. Една вечер Перес потърси Вангел в легацията. Секретарят на дон Родриго щеше да се срещне с Белия дявол утре сутринта на крайбрежната улица по време на молитвата.

Испанският гранд удържа думата си и Вангел получи своите петстотин лири. Не се радваше. Мръсни пари, мръсна съдба! Един ден бог щеше да му прости тази подлост. „Аз съм левантинец! — крещеше вътрешният му глас. — Нашите народи трябва да оцелеят, а за да оцелеят, аз трябва да заложа на Британия!“

4

Десет дни шхуните седяха на котва под вълнолома. Вечер разузнавачите слизаха на брега, но се връщаха празни. Нямаше сведения от Мобарак. Океанът бушуваше, вълните прехвърляха вълнолома и клатеха корабите на борд. С изключение на Дарма всички страдаха от морска болест. Лудост беше да опънат ветрила срещу бесния Атлантик, но бездействието беше по-мъчително от океана.

Една нощ в залива се появи английският бриг „Обзървър“. Грогът му бе пречупен, марсели въобще не се виждаха, но оръдията бяха насочени към сарацините и пиратите в нервно напрежение зачакаха утрото. Денят дойде сив, мрачен, задушен. Метални облаци прихлупваха небето, вятърът режеше като кама, оглушаваше, опъваше до скъсване и без това излинените нерви. Вангел заповяда да пуснат лорчата на вода и отиде при Сокон на борда на „Лалия“.

— Ако не се върна до обяд, ще поведеш шхуните срещу брига!
— каза той, сигурен, че ще предотврати боя.

Англичаните бяха в окаяно състояние, без вода и само на сухари. Белия върна лорчата за продукти и седна срещу Уилямс Бруукс, известен по всички географски ширини с поетичния прякор „Розата на ветровете“. И Рейли, и Дрейк, и Хоукинс бяха започнали морските си кариери като редови саби на борда на „Уиндроуз“, старият моряк беше на висока почит сред великите си ученици и името му продължаваше да всява ужас.

Вангел се огледа. Беше попаднал между свои. Руси и синеоки мъже го наблюдаваха спокойно, без дивата, безпричинна омраза на кабирци и сарацини.

— Говоря гръцки и лингва франка каза той. Излезе тъмнокос, зеленоок мъж и застана зад Уиндроуз.

— Ползвай по-добрия си език! Ти си на борда на капитан Уилям Бруукс, известен като Уиндроуз. Чувал ли си това име?

— Не — преводачът говореше гръцки и Вангел продължи на този език. — Помоли капитана да извини моето невежество.

Бруукс се засмя гърлено, и му направи знак да седне. Белия отказа последните глътки уиски, които Бруукс великодушно му отстъпи. Бавно, с достойнство разказа на стария пират как се е озовал на котва в Агадир, не скри нищо, дори труповете из града, които го държаха далеч от пристанището. Вангел заповяда на лорчата да се върне с вода, храна и ром, но любопитството на Сокон беше от женското по-остро, така че той докара провизиите. Лазът седна до него на кварталдека и мълчаливо зачакаха англичаните да задоволят глада си.

— Моряците на Британия не воюват с Полумесеца — гърлено каза капитанът. — Наследникът на емира е почетен гост на „Обзървър“.

— Благодаря — Вангел се усмихна кисело. — Ако емирът на Мобарак залови своя наследник, ще го побие на най-тъпия кол на западния бряг на Африка! Емирът е мъртъв или пустинните чакали всеки момент ще вземат главата му!

От трапа се подаде жилав мъж, година-две по-възрастен от Вангел, с мръсни, кървави превръзки и на главата, и на гърдите.

— Това е Джон Бруукс — каза преводачът. Или младият грък беше връстник, или Вангел нищо не разбираше от хора. По-късно щеше да научи, че се казва Филип Ткон, че е роден в Солун и че се смята за пряк потомък на Македонската династия, държала Византийския трон от девети до единадесети век и останала в сянка до падането на Империята под ударите на Мехмед II Завоевателя на 24 май 1453 година. Бяха минали повече от сто години, но фамилията беше запазила и силата, и агресивността си. След разграбването на Константинопол, Тконите се бяха прехвърлили в Трапезунд, а след рухването на последната Империя на Комнините — в Солун, по-близо до Османовия трон, за чието сгромолясване работеха усилено.

Филип беше пратен в Лондон да изучи морското дело и да посее ненавист към неверниците сред морските вълци на Британия. Роден архонт, богат и умен, Филип трепереше от омраза пред всичко ислямско и беше готов да склучи договор и със сатаната, стига той да е в състояние да обърне християнските артилерии срещу османлиите. Схизмата беше смразила завинаги ортодоксалната църква с Рим, анатемата на папата тегнеше над Византия и католиците бяха загубени за съюзници срещу султана. Дори един ден Османовци да отстъпеха

под натиска на кръстоносците, народите на Източна Европа само щяха да сменят едно владичество с друго. Домът на Ткон Македонец се бореше за Велика Византия, а в яростните си, фанатични мечти Филип се виждаше седнал на Константиновия трон, със скиптъра на василевсите в ръка. Вангел нямаше представа от амбициите, но и да ги знаеше, те не го засягаха.

— Това е последният рейс на стария — каза Филип. — След ремонта Джон ще поеме командването. Наричат го Смарти Смайли. Моряците употребяват прякора за „хитрец“, но той предпочита другия смисъл „елегантния“. Смарти Смайли се смята за неотразим сред жените.

Лазът Сокон Мехия, който имаше същите представи за себе си, почувства звездния миг.

— Тази вечер ще го вода в калето на султан Хасан Мавъра! — каза той. — Ще мина да го взема с лорчата!

Филип преведе и попита:

— Византиец ли си, приятелю?

— Лаз — отговори пиратът. — Знаеш ли къде са бреговете на Лазия?

— Знам! — Филип се намръщи, лицето му изразяваше открито презрение. — Англичаните са родени в Уелс, Есекс, Йорк... Попитай ги какви са. До един ще ти отговорят: „Поданик на Британия!“ Разбра ли, пирате? Ти не си лаз, ти си роден по бреговете на Понт, но си византиец, воин на Велика Византия! Ако не — ти си презрян роб, безотечественик, нищожество.

Сокон кимна, премигвайки. С ятаган в ръка, с пръст на спусъка, на абордаж или на кон, той беше страшен нападател и безмилостен враг, но в споровете беше безпомощен като дете, мозъкът му не намираще аргументи, умствените усилия освобождаваха потните му жлези, ставаше вир-вода, очите му се наливаха с кръв, но мълчеше и хапеше устни в очакване на помощ. Единствената му надежда за подкрепа беше във Вангел и той я получи.

— Сокон има и родина, и чест, и смелост! — каза Белия дявол. — Сам ще се убедиш, византиецо!

— Помогни ни в ремонта! — обади се Смарти Смайли. — Имаме нужда от грот и такелаж.

Вангел изпрати лорчата да донесе резервната мачта на „Гаази“ — шхуна под командуването на Омар-Сид, негър от Централна Африка, близък приятел на Белята, пират и с кураж, и с късмет, а и с престиж сред сарацинската сбирщина.

Когато англичаните се хванаха на работа, Вангел се върна на „Емир“, флагмана на Урода. Нямахте вест от Мобарак. Нямахте да има още цяла седмица. Сарацините се валяха пияни на борда, настояваха да слязат на брега и Белия не влезе в спор.

— При нужда ще ви намеря при Прокоп — каза той, докато ги гледаше да залитат по трапа към лорчата.

След обяд Филип Ткон дойде на „Емир“. Византиецът не пиеше, ядеше умерено, не пушеше хашиш, но очите му горяха като в треска, гласът му беше загубил цвета си, ръцете му трепереха. Това беше пристъп на малария, но нито един от тях не знаеше признаците на тази болест.

Вангел го заведе на завет в кокпита, зави го с одеяло и се отпусна срещу него.

— Какви са ти намеренията, кир Вангелис? — Блуждаещите очи на архонта изглеждаха и болни, и тъжни.

— Ще предложи сабята си на Жан Марс, французина, ако бог го е запазил жив!

— Какво ще правиш с тия скотове, сарацините? Те са ислямити!

— Не всички, има и поклонници на слънцето... Защо питаш, кир Филип, имаш ли някаква идея?

— Ще ти кажа, като му дойде времето! На колко от тия кучета можеш да имаш вяра?

— Истинска вяра — никому! Защо питаш, византиецо?

Ткон Македонец потръпна зиморничаво и не отговори.

— Лазът изглежда предан! Можеш ли да разчиташ на сабята му?

— И да, и не! Ако го поведе към плячка, ще ме следва, ако не... Не знам!

— Имаш три шхуни. Можеш да се превърнеш в страшна сила!

— Испанците имат триста.

Филип сбръчка вежди.

— Ти имаш един враг, падишаха, и един съюзник — англичаните! Разбираш ли ме?

— Не...

— Ние сме една кръв, брат! И Сокон лазът, макар че е граблива птица и освен жени и ром в главата му няма нищо!

Това беше истина. Умен мъж беше византиецът и което беше най-странно, Вангел не беше нащрек с него.

— Продължавам да не разбирам.

— Трябва да събереш екипаж от нашите земи и да насочиш корабите срещу падишаха! Ще се обкичиш със слава, брат, дори смъртта да те настигне по пътя! — Филип се замисли, гласът му звучеше все по-уморено, лицето му ставаше сиво като водите на залива. — Ако не, ще те обесят като презрян пират — крадец на злато! Смърдящ плъх, криец се из плитчините, нападащ из засада жени и старци! — Филип плю. — Имаш нужда от друго знаме и друг екипаж! Това дойдох да ти кажа!

Мълчаха дълго, състоянието му се влошаваше всяка минута.

— Ние сме в Агадир, Филипе, в Атлантика... Много път има до нашите брегове! И засади! Да нападна падишаха? С пирати? С какво да им обясня такъв риск? С чест, със слава? Празни думи! И аз, и ти знаем, че турците не пренасят съкровищата си по море!

— Ще подменим екипажа, ще пленим нови кораби. — Вангел веднага чу множественото число. — Ще издигнем златните орли на Византия, ще се превърнем в имперска сила! Спечелим ли битката по море, ще слезем на сушата, ще пробудим гордостта на нашите народи и ще избесим османските свини, където и да ги срещнем по бреговете на Ефрат! Ще възкресим Византия, брат, за угода на всевишния и за благото на християнските народи. Иначе залудо сме живели и с право ще ни обесят с мъртъв плъх между зъбите!

— Той припадна! — каза Дарма. Не беше я усетил да влиза, не беше почувствувал ръцете ѝ на раменете си. Мавританката се върна с мокри кърпи. Бавно, но сръчно и внимателно свести византиеца.

— Спи, Филипе — Вангел изпитваше странна нежност към архонта. — Ще предупредя англичаните!

Филип се усмихна благодарно.

— Нека Смарти Смайли дойде на „Емир“. Прати да го повикат. Той ще бъде наш съюзник!

Треската отново го събори. Белия остави Дарма да го лекува и излезе на борда. Имаше нужда да бъде сам, за да подреди хаоса от мисли. „Аз погълнах отрова!“ Посрещна го бесният вятър. Бордът

беше пуст, в северния край на залива англичаните довършваха ремонта, на стотина метра на изток се поклащаше „Лалия“, зад нея „Гаази“, в далечината маранята клатеше Агадир като пиян негър на палуба... „Какво става с мен?“ — питаше се Вангел Белия дявол. Отговор нямаше. Все още не знаеше, че е почувствал първата мечта... Сега-засега различаваше само паниката ѝ!

Сокон занесе шест бурета ром за англичаните и замъкна Смарти Смайли на брега. Отиваха в бардаците на калето.

— Твоят грък е болен от малария — каза лазът на тръгване. — Ще потърся едни зърна... Белята имаше същите пристъпи.

Посред нощ Дарма го събуди.

— Ела на борда!

Нападаха ги лодки, дълги и тесни. С такива сарацините ловяха риба из залива или под прикритието на нощта нападаха като скакалци дори португалските каравели, кораби, с които само англичаните влизаха в единоборство.

Вангел се будеше нощем и не откриваше Дарма в леглото. Денем беше сънлива и не слизаше от миндера. Сега истината излизаше наяве. Дарма се страхуваше от нападение. Вангел измъкна наръч мускети.

— Легни на другия борд — каза той, — ако се появят лодки, викни ме!

Лодките бяха три. Такива корита можеха да поберат от тридесет до петдесет сарацини. Дали това бяха момчетата на Мароан? Вангел се прицели в силуета на кормилното гребло и натисна спусъка. Когато викът заглъхна и димът се разсея, видя, че гребците бяха останали без управление. Една след друга Вангел изпразни петте пушки и се зае да ги пълни. Задните лодки минаваха на обход. Вангел изпразни още пет мускета в първото корито, чу крясъци, чу и заповеди на агадирски диалект.

— Ще нападнат от три страни — извика Дарма.

Филип излезе на палубата. Походката му беше стегната, пристъпът изглеждаше отминал.

— Кой са нападателите, Вангелис?

— Мои врагове...

Византиецът легна до него и се пресегна за мускет.

— Не, Филипе... Иди на форпита! Лодките са три, една непременно ще се появи на носа!

Филип се премести в сянката на фока. Когато Дарма изнесе нови мускети, Вангел я прати да въоръжи архонта. После я върна на левия борд. Бавно, с прецизна стрелба, Вангел застреля трима сарацини, останалите натиснаха веслата и излязоха от зрителното му поле. Филип откри огън. Вангел зареди мускетите, легна до него и прогониха и втория нападател. И „Лалия“, и „Гаази“ мълчаха, но от борда на „Обзървър“ ревноха оръдия и Дарма затанцува на палубата. Артилеристите на брига пречупиха на две третата лодка, а половин час по-късно щурманът Дилейни се качи на „Емир“! Пътем беше избил и издавил сарацините от първата и третата лодка. Уиндроуз го беше изпратил да прибере Филип и да помогне на „русия сарацин“, ако „господин капитан“ Вангелис има нужда от помощ. Филип отказа да се върне, въпреки че опасността беше преминала. Дилейни отпрати лодката с десетина моряци и с другата половина остана на „Емир“. Белия му подари скъпоценни камъни от плячката на Нюка Девичата ласка.

— Ще ги занеса на жена ми, капитан — каза Дилейни. — Никога няма да забравя този жест!

Вангел щеше да се срещне още веднъж с Дилейни, но бъдещият капитан щеше да е забравил и жеста, и него.

Пиха ром, ядоха пъпеша, козе месо. Дочакаха разсъмването. „Лалия“ и „Гаази“ изглеждаха изоставени. Дори вахтата беше слязла на брега. Тежките, ниски вълни бяха погълнали и телата на нападателите, и остатъците от лодките. Бригът изглеждаше годен за плаване. Уиндроуз вдигна котва, опъна ветрилата и опита кораба в залива. Плуваше леко, но не се подчиняваше на руля. Лорчата доведе на „Емир“ Сокон и Смарти Смайли и върна Дилейни. Щурманът трябваше да провери скобите на греблото, да ги смени, ако ръждата ги е направила негодни, и да подмени въжетата на руля. Вангел му даде конопени въжета, усукани в кедрова смола, и изпрати златния ятаган на Урода на Уиндроуз. Това беше кралски подарък.

— Голям жест, Вангелис — каза Ткон. — Твоят народ не цени куртоазията. Османските кучета унищожиха кастите, а простолюдието мисли за насита на алчността си...

— И за кожата си, Филипе!

— И за кожата си, Аваля! Викни на Смарти Смайли и заповядай да не ни безпокоят.

Дарма им поднесе кафе и банани, но Смарти поиска ром. Седяха на миндера. Нито капитанът, нито архонтът знаеха да седят по турски, а в каютата нямаше столове. Краката им се люлееха свободно в ритъма на вълните.

— Това е лудост, Фил! — каза младият Бруукс. — Отомания има триста кочерми с двадесет до петдесет оръдия и най-малко сто фелука с над сто, включително и стенобитни. Вашите три шхуни са сняг на Екватора. Кралицата няма да одобри такава авантюра. Който забърка Британия в конфликт с Високата порта, ще загуби каперското си свидетелство и ще бъде обявен извън закона!

— Има изход, Смарти! — „чуваше“ се началото на треската или се обаждаше фанатичната възбуда, на която Филип Ткон беше така лесно податлив. — Корфу е под разпореждането на пашата на Янина, а в Адрианово море господствуват галерите на Венеция. На Корфу ние имаме подкрепата на църквата, а в Коринт, Солун, Трапезунд чакат архонтите, готови да вдигнат населението. Вангел иска да намери пирата — французин! Всякаква помощ ще бъде богато възнаградена. Със златото на империята се разпорежда вселенският патриарх, братът на моята майка! Съветът на архиепископите беше този, който ме изпрати в Лондон да търся подкрепата на Британия. „Лалия“ и „Гаази“ ще останат на Корфу, ще ги въоръжа с отчаян екипаж и ще тръгнат на лов из Додеканезите. Всеки пленен кочерм ще укривам на Далматинския бряг, докато получи нови надстройки, нова боя и кръщение. Ще плуваме с черни сарацински платна и поне една година турците ще дебнат алжирските шебеци между Оран и Балеарските острови. Вангел ще търси французина на либийския бряг. Марс е пират. Пиратът плува за плячка. Златото, което ще получи от съвета на архиепископите, е стократно повече от това, което е годен да награби за един човешки живот. Съберем ли няколко кораба около Кипър, Крит, Самос, ще изловим още петдесет кочерми... Тогава ще се разплатим с Марс и ще вдигнем знамето на империята. Остане ли без флот, падишахът ще загуби контрол над далечните земи. Ще слезем в Илирия, ще започнем поход на изток. Македония, Епир, Тракия, Малазия... Вангел Аваля ще обстрелва фортовете по море, аз ще ги обсаждам по суша... Ще изтласкаме рязаните кучета от континента. Веднъж натикаме ли ги в Арабската пустиня, междуплеменните вражди ще ги заличат от лицето на земята. Поведем ли тагмите срещу

Константинопол, от изток ще скочат грузи, арменци, маронити... Султанът няма да устои на кръстосания щурм без чужда помощ, а стигне ли се дотам, дори ония вълци, йезуитите, няма да подкрепят неверниците срещу християни, па макар и еретици!

Настъпи мълчание. Тютюнът пукаше в лулата на Смарти, вълните се разбиваха в десния борд, тежки като живак. „Аз, Вангел Аваля, водач на византийската флота?“ — Белия дявол все още твърде малко познаваше света и тази идея му се виждаше възможна.

— Каква подкрепа очакваш от нас, Фил? Нейно величество не би се ангажирала с конфликт в Средиземно море, ако не е абсолютно сигурна във вашата победа! Дори да поиска съвет от адмиралите, и Дрейк, и Рейли, и Хоукинс ще я посъветват да изчака до категоричен превес на силите.

— Ето защо исках този разговор, Смарти! — викна възбуденият архонт. — Уиндроуз приближава шестдесетте, адмиралите са потънали в рани, на една ръка броят зъбите си. Утре ти ще бъдеш този, който ще решава морските дела на Британия. Поискай от Уиндроуз да застави адмиралите да ни подкрепят в Сент Джеймс. Баща ти не е в състояние да откаже. На тебе не!

Тишината ги затисна отново, после отново Смарти я наруши:

— Ако Британия влезе в Средиземно море, Испания ще струпа галеоните си при Гибралтар и ще ни изтреби като китове. За вас е по-удобен конфликт на великите сили в Индийския океан и Атлантика.

— На първо време ние нямаме нужда от флот, Смарти. Трябват ни капитани, дърводелци, лоцмани. Трябват ни до смърт! Ето каква помощ ще поискам от тебе, капитане! Срещу нея гарантирам охолство за теб и за потомците ти до девето коляно! Не бързай с отговора. Ще дойда на „Обзървър“. Преди да обърнете нос към океана, искам да чуя твоята дума!

— Добре, Фил — Смарти погледна Белия. — Да чуем мнението на капитана.

„Слово, ти не си моята сила!“ Вангел почувствува потните струи под кожената си риза. Трябваше да говори. Късо, бавно, ясно — като воин.

— Филип е словото, аз сабята! — започна той. — Ще чакам вашия отговор!

— Ако те разбирам добре... — Англичанинът го опипваше със свитите си, сиви очи, но кой знае защо, това нито го безпокоеше, нито му беше неприятно. „Бих прекарал целия си живот сред тия хора. Когато ветрилата на «Обзървър» изчезнат на север, аз ще се почувствам по-малко сигурен!“ — Ти ще подчиниш корабите си на идеята на Фил?

И тогава Вангел Белия дявол произнесе фразата, която промени живота му:

— Да, капитан Бруукс. Тази цел е в негова власт. Изборът на средствата до края ще остане в мои ръце.

Англичанинът се усмихна.

— Така шансовете ви са по-големи — каза той. — А с Жан Марс може би стават реални? — Смарти скочи. — Умирам за сън, господа. Отивам да спя. Прекарах весела вечер, жалко, че не разбирам езика на Сокон... И довечера ще слезем в калето. На мръкване ще мина да го взема и ще донеса багажа ти. — Смарти говореше на Филип. — Оставаш ли на „Емир“?

— Да, Смарти. Кажете на капитана, че ще дойда да се разделя с него. Довечера те чакам!

Смарти Смайли Бруукс се обърна и слезе в лорчата.

— Война с падишаха? Това е самоубийство, Филип!

— От деня на раждането си човек върви към смъртта. Мъжът не умира в постелята си, Аваля! Националното унижение е непоносима болест! — Тогава Белия малко разбра за тази болест, но след години самият той попадна под ударите ѝ. — Древни народи, създателите на цивилизацията, стенат под кървавия ятаган на тълпа конни простаци! Нас ни управлява най-жалката порода хора, Вангелис! Утре ще започнат да ни продават като негри из плантациите на Новия свят! Утре твоят син, Аваля, ще бъде продаден като роб на някое тържище в Западна Индия и ти, пиратът, ще тръгнеш да отмъщаваш на единици! Ние сме във война с имперската идея, ние воюваме с догмата на исляма за един свят на опростени отношения, на роби и господари, на смърт или раболепно оскотяване. Какво предлагат те, рушейки нашия свят? С какво заместват те Омир, Архимед, Сократ, Александър, Константин, Юстиниан, мислители и поети, философи, астрономи, архитекти? Със скотската тъпота на Османовите наследници и с детинските закони на негодния и за детски учител пророк! Те отравят с

леност агресивни, умни и дейни народи. Те унищожават всичко, което не разбират, а те не разбират нищо, Аваля, освен осъзнатото право на господство с кръв! Византия е наследник на Римската империя, Рим е духовно дете на Атина, а Атина — просветител на света. Ти си потомък на Александър Велики и имаш историческото задължение да пазиш величието му! Разбираш ли, брат? В историческия ход звездите са огрявали атиняни, спартанци, македонци, траки, троянци, римляни... Нашият свят се е наричал Елада, Рим, Македония, Тракия, Илирия, Византия, но смисълът му е оставал същият — тържество на цивилизования свят и просветителско асимилиране на варварството! Падали сме под удари на скити, келти, араби и какви ли не нашественици, но в края на краищата сме събирали сили за възкресение! Това е нашата съдба, Аваля! За велика цел няма срамни средства! Без значение е броят на жертвите, простени са подлостта, коварството, убийството от засада... Обещавам ти опрощение от вселенския патриарх на великденската литургия в храма „Света София“!

Архонтът се бореше с треската, но фанатичните му очи горяха в огън. „Той е велик!“ — мислеше Белия дявол, поразен от духовната сила, която великата цел бе в състояние да вдъхне в несъвършеното човешко тяло. „Ще те следвам до пълно издихание!“ — това беше клетва. Вангел знаеше, че за първи път е истински подчинен, зависим, че е загубил свободната си воля и че го е направил доброволно. „Велика Византия“? — познанията му, а и фантазията не бяха годни да възпроизведат истинските граници на това понятие, но инстинктът подсказваше грандиозността на мечтата, а сетивата — кървавия ужас на реализацията.

Вангел Аваля идваше отникъде, беше без род, без отечество, без език дори... Къща, два гроба зад нея, утъпкана поляна към дълбок кладенец, русото лице на Тео, която идваше в съня му, няколко коня, страшните братя на баща му и накрая — паническото бягство... Достатъчно ли беше това, за да се чувства член на древен род, да изпитва гордост от потъналото в прах величие? Достатъчно ли беше да даде живота си, единствената ценност, която реално беше негова, за бъдещето на Велика Византия или на която и да е империя на артистичното начало и градивния дух? Животното в него казваше — не! Човекът — да!

Вангел остави Филип Ткон под грижите на Дарма и излезе на палубата. Бузите му горяха, възбудата го душеше така, както при първото проникване в жената. Съдба? — И християните, и ислямитите оправдаваха безсилието си с тази дума. Вангел не познаваше съдбата и нямаше намерение да ѝ се подчинява.

Над главата му висяха сивите облаци на Южния Атлантис, на палубата нямаше никой... Любов, съдба, страх, цел, па макар и велика? Защо жалкият човек от кръв и кости изтезаваше и без това мъчителния си живот с празни понятия? Какво значи всичко това? „Защо не мога без Дарма?!“ Защо скиташе като вятъра? Как се беше озовал тук, на хиляди левги от родния си град? Защо не смееше да слезе на брега? Защо се готвеше да стане оръдие в ръцете на този трескав фанатик? Вангел нямаше отговор на нито един от тези въпроси. Нямаше...

Белия дявол слезе в трюма и изпи първия ром. Този ден той намери само един отговор: тази убийствена за тялото течност, беше един от трите лека за душата...

Кои са другите два, все още не знаеше.

* * *

Вангел трябваше да осъществи идеята на Филип Ткон, а това значеше да се опълчи срещу сарацинската шайка. До каква степен можеше да разчита на Соко, на Омар-Сид и можеха ли новите капитани да се справят с екипажите си? „Мога ли да направя Ткон водач на една от шхуните?“

Не преди да намери аргумент за обявяване на новия поход. Това значеше да внуши на пиратите, че и той, и те играят двойна игра зад гърба на архонта. Имаше и такава възможност. „Момчета, Филип Ткон е по-богат и от персийски сатрап. По-лесно, а и по-безопасно е да отмъкнем неговото злато с един-единствен удар, отколкото да го събираме капка по капка в кървави абордажи!“ Това беше едната страна на заблудата, а другата — играта на Емир. „Ще повикам Омар-Сид и ще му поверя командването на флота, а Филип ще изпратя на негово място! Ще докарам на борда на «Емир» най-дивите типове и ще ги държа под око. Аз ще бъда емирът, богът, висшето правосъдие!

Щом Урода можеше да ги държи в подчинение от миндера си, защо да не мога аз, неговият наследник? Власт се удържа със сляпо подчинение! Ще забраня слизането на брега! За три дни, и само за респект!“

Дарма излезе от каютата, потърси го с поглед и тръгна към него. Седна, взряла очи в неговите, взе ръката му, задържа я в длани.

— Какво става с тебе? — попита тя. — Замисляш опасни ходове, без сам да знаеш къде ще те изведат! Баща ми казваше: „Войникът е силен на светло.“ Колебанието е мрак.

— Търся изход, Дарма. Ново пристанище, нови съюзници...

— Англичаните? — Дарма изрази цялото презрение, на което беше способна. — Не залагай на съюз с тях, Вангели. Познавам ги по-добре от твоя грък. Виждала съм ги да избиват португалци, испанци, да мамят холандци и французи, а тези народи са роднини на британците. Лорни казваше: „Да поробиш един негър е добре за нейно величество, да го убиеш — за Белия човек!“ Не знам с какви очи гледа Смарти Смайли на тебе и Филип, но ние, всички останали, за него не сме хора, нито за последния скот на „Обзървър“!

— Аз помагам на Смарти, не той на мен! Не моят живот зависи от него, изцяло в мой каприз е да ги избия до крак или да улесня пътя им към Англия!

Дарма поклати глава.

— Грешещ, Вангели, и тази грешка ти внушават те! Дори да ги нападнеш от три страни, всички ще станем храна на рибите! Не познаваш тия убийци, момчето ми! Моллата на Абиджан ги наричаше „божие наказание“. Само тях, англичаните. Внимавай със Смарти Смайли!

От Агадир се зададоха лодките и Белия загуби интерес към разговора.

— Ще видим — каза той. — Мълчи! Гледай, слушай, но мълчи, иначе, ей богу, наистина ще станем храна на акулите! — Вангел я целуна и се освободи от ръцете ѝ. — Погрижи се за Филип. Той трябва да оздравее. Направи каквото можеш, Дарма, вие маврите сте шамани. Вдигни Филип на крака и не ми задавай въпроси... Каквото направя за себе си, това е и за тебе!

Вангел събра сарацините на борда на „Лалия“. Сокон седна на кварталдека, запали вечната си, смърдяща лула и каза с пресилено

достойнство:

— Мобарак е в пламъци, дон! Берберът се е обявил за султан. Очакват тази нощ пълчищата му да влязат в града. Ако дръзнат да стъпят в Агадир, това значи война със султана на Мароко. Загубен е за нас този оазис, Вангел дон. Огънят е бъдещето на града, а който и да е победителят, ще беси и сарацините! — Сокон огледа смълчаните главорези. — Ние сме по-малко от триста души. Имаме храна и вода за три месеца. Взех хазната на Мобарак, ще я делим на три и ще търсим спасение на северния бряг на Африка. Аз ще поведе „Лалия“ към Оран, ще падна по очи пред халифа и ще му се закълна във вяроност. Омар ще тръгне на юг. Питай го! Казва: „Аз ще ловя негри в Нигерия и ще ги продавам на Антилите!“ Неговите хора казват: „Ние ще вървим с Омар-Сид бег. Негърът знае да търси златото!“ Това е. Ти ще вървиш с един от двамата или ще избереш твой път, дон? Както кажеш, така ще стане!

Вангел мълчеше. Сега е моментът — мислеше той хладно, без страх, без колебание. „Или след един пясък ще лежа на дъното, или тия кучета ще лаят в краката ми! С бога напред, Аваля!“

— Стани, лаз! — ниско, но остро заповяда той. — Бързо! — кресна. Сокон се подчини машинално. Белия извади пищова и го насочи в сърцето му. — По очи, лаз! Или ще разбия празната ти глава!

Глух ропот мина сред сарацините. Сокон прочете смъртната си присъда в очите му и изпълни заповедта лениво, отпускаяки се, намалявайки до минимум унижителния й характер. Вангел виждаше всичко. „Ще те направя бърз като пантера! — съскаше вътрешният му глас. — Или аз ще легна на твоето място!“

— Ела тук, Омар-Сид! — спокойно каза той. Негърът се откъсна от тълпата. — Взemi оръжието на лаза! Бързо! — това беше маниер на Урода, но в този миг може би най-доброто решение.

Омар-Сид измъкна „артилерията“ от пояса на Сокон и я хвърли в краката на Вангел.

— Вържи го! — все така спокойно, но с пищов в ръка и с тежки очи заповядваше Белия. — Ти и ти! — наслуки посочи двама. — Отнесете го в трюма! Върнете се веднага! И така, Омар-Сид, имаш ли да кажеш нещо?

— Аз съм негър, Вангел дон. Ще се върна при своите. Ще плувам надолу, под Екватора... Това е!

— Знаеш ли чии са шхуните, Омар-Сид?

— На емира... Защо, не са ли негови, дон?

— Негови са, пирате! Знаеш ли кой съм аз?

Сарацините се спогледаха, но все още мълчаха. Тази кървава, смърдяща шайка бавно се поддаваше на гнева си.

— Аз съм Ибн Мобарак! — кресна Белия дявол. — Чу ли емирът да ме обявява за наследник?

— Чух — отговори негърът. — Емирът е мъртъв. Гледай брега, ще видиш главата му!

— Аз съм жив! — Вангел вдигна пищова. — По очи, мръсен негър! Бързо! Преди да мигнеш, ще стрелям!

Един от сарацините, не знаеше името му, но беше забелязал дивия му вид, червеникавата брада и отрязаната китка на дясната ръка, излезе от кръга и тръгна към него. Без да дочака въпроса, Белия изпразни пищова в косматите му гърди. Очите на пирата отхвъркнаха от почуда, гласът спря на мъжеца и той рухна мъртъв в краката на негъра. Вангел измъкна втория пищов. Омар-Сид не дочака дулото да се изравни с челото му и се просна на палубата, свит по ислямски, с глава между дланите.

— Слушайте внимателно, момчета! — провикна се Белия. — Всички, които плуват на „Гаази“, на левия борд! Бързо!

Сарацините се подчиниха. Вангел търсеше очите им, но все още не откриваше онзи огън, който би го превърнал в кървава пита.

— Ей, ти с червената чалма? Хвърли тялото зад борда! Добре! Пускайте лодките и заминавайте! Ти! Как се каваш?

— Рашид, дон.

— Върви на „Емир“! Бързо, Рашид! Ти, името?

— Хосни, Вангел дон.

— Вържи негъра и го откарай при лаза! Другите да слушат внимателно! Корабите са мои, златото също! Ще плувате, където аз посоча, ще нападате по моя заповед, ще се подчинявате само на тия, които аз ви изпратя за капитани! Долу е лорчата на „Емир“, който иска, може да слезе на брега! Свободен е, но който остане тук, да знае: след бога волята на Вангел дон е всичко! Имате един пясък време за размисъл!

Вангел натъпка пищова и се облегна на борда. Двадесет и двама сарацина се качиха на лорчата.

— Хосни, откарай ги на брега и се върни веднага! Бързай! Няма да излизаш на брега... Да скочат в плитчините! Опиташ ли да отмъкнеш лорчата, ще те разкъсам с артилерия. Кой са топчиите на „Лалия“? — Излязоха двама сарацини. Спечени от времето, слънцето и вятъра, те приличаха на идоли от желязно дърво. — Пригответе мортирите, момчета! Тръгвай, Хосни!

Вангел изчака лорчата да отблъсне от шхуната и заговори отново:

— Един по един ще минете покрай своя емир и господар повелител, както се полага, с поклони, и ще произнесете клетвата... — Белия се замисли. „Филип трябваше да е тук!“ — Кълна се в аллаха, Великия, Единствения, и в Мохамед, неговия пророк, че ще служи честно на Вангел Дон де мар, ще се подчинявам на волята му, ще убивам неговите врагове като свои врагове, ще приемам неговите приятели за свои приятели! Ако наруша клетвата, нека аллах ме накаже о проклятие и вечен огън! Аллах Акбар!

Сарацините започнаха да се нижат, да падат по очи и да повтарят до втръсване една и съща глупост, наречена клетва за вярност. Вангел им подсказваше, променяше думите, но запазваше смисъла с надежда, че това позорно зрелище има някакво значение за тях и че страхът им от бога е достатъчно втълпен от моллите, за да гледат на този дивашки ритуал с необходимата сериозност.

* * *

Мауната се провираше през гъстия архипелаг на Додеканезите. Нощта беше тъмна и душна. Немаше луна. Беше потънала в пясъците на Африка, звездите падаха като зрели круши в мастилената кротка Егея.

Шон и Кърк седяха на кормилното гребло и кливера, а Белия и Сокон спяха на дъното на мауната. Наближаваха Коринт и турските фортове. Трябваше да ги отминат на тъмно, на гребла, притихнали като котки в храсти. После следваше Ионийско море и един ден път до входа на Янина.

Вангел се събуди и седна в коритото. Мауната беше лека, мореходна, извънредно бърза при опънати ветрила и попътен вятър.

Такова корито не можеше да бъде заплаха за фортовете и ленивите, вечно дремещи турци можеха да я пропуснат дори да я забележеха. Властите гледаха през пръсти на каботажната контрабанда. Сакатата им флота все по-рядко дръзваше да излезе от пристанищата и Турция малко по малко се превръщаше в пасивно защитаваща се сухоземна сила. Флотът имаше все по-малко значение, бреговата артилерия — все по-голямо. Скалните възвишения бяха осеяни с калета и работата на контрабандистите ставаше все по-опасна. Артилеристите, гинещи от скука, играеха комар, обстрелвайки гемии и мауни, попаднали в обсега на канонирите им.

— Ранг? — Шон му показваше огън някъде горе, на стотина метра по отвесния скат. Миг по-късно лавна оръдие и гюлето падна на две дължини от носа.

Сокон скочи и се хвана за мачтата.

Ветрилото! — викна той. — Опънете ветрилото!

Кърк напипа вятъра и мауната „дръпна“. Шон отклони греблото на юг и намали площта на артилерийската цел. Второто гюлле падна зад борда, трето не последва. Когато приближиха южния бряг, Шон обърна мауната на север. Плуваха на зигзаг, бързо и тихо.

— Подай рома, дон. — Сокон държеше мускет в ръце, седнал на носа, забил очи в мрака. Вангел му подаде испанския мех, изчака го да накваси устните си, после пиха от ръка на ръка.

— Това беше — каза лазът. — Остава Западната врата. Измъкнем ли се оттам, все едно сме в Янина.

Шотландците мълчаха.

— Нямам вяра в тия мъже! — каза Сокон. На твоє място, дон, минем ли остров Лефкас, ще ги хвърля зад борда!

Вангел се направи, че не чува, отиде до Шон, взе меха, огледа скатовете, отпи, върна се на мястото си и каза:

— Още една дума, лаз, и ти ще летиш в морето!

Сокон сви рамене, млъкна обидено и се взря напред, там, където трябваше да се появи Западната врата. Бяха отминали Ейон, най-тясната част на Коринт, оставаше им последното препятствие.

Плаваха шести ден. През нощта излязоха от Дарданелите и поеха на юг, към остров Лесбос. Цяла нощ се криха в плитчините на Митилини, докато отмина патрулът от Измир за Атина, после слязоха до остров Хиос и обърнаха запад-югозапад през архипелага към

Пелопонес. Четвъртия ден прекараха в един от заливите на остров Сирос, а вечерта отново опънаха ветрилата. Случи се попътен, макар и щормов вятър. Вангел знаеше, промъкнат ли се през Източния тунел, шансовете им рязко ще скочат. Шон и Кърк бяха опитни моряци, не познаваха паниката и бяха зажаднали за море. При опасност се превръщаха в извадени саби, отпуснатите им лица изпъваха чертите си, угасналите от уиски и хашиш очи светваха хазартно. Прав беше Сокон, когато каза:

— Тия типове възкръсват всеки ден!

През „тунела“ влязоха в широк Коринт, държаха се в средата на залива, а на сутринта се укриха в скалите под Делфи. Оставаха два дни път. Преди изгрева трябваше да излязат от Западната врата и да нагазят в Ионийско море, на югозапад от Ионическите острови, и без да се крият от патрули, да плават на север от Корфу.

* * *

Сарацините плаваха след „Обзървър“ до нос Ел Джадида, после Уиндроуз пое на северозапад, а Вангел поведе шхуните покрай Казабланка за Танджер и пролива към Средиземно море. Плаваха в непрекъснатата буря. Вятърът връхлиташе, шхуните се хвърляха по вълните с прибрани ветрила. Само щормовите марсели бяха опънати, но понякога напорът беше такъв, че и те бяха достатъчни, за да обърнат ветроходите. Окован във вериги, Омар-Сид водеше „Емир“, следваха го Сокон и Филип с „Лалия“, а „Гаази“ с един либиец капитан завършваше процесията. Тургут Сфакс беше от Бенгази и Белия разчиташе на него в търсенето на Марс.

Филип беше разковал лаза и по цял ден тъпчеше празната му глава с византийското величие. Сокон акуратно управляваше шхуната. Или мераците за независимост му бяха минали, или словото на архонта проникваше в ръждясалия му мозък. Вангел имаше една грижа — да се измъкнат от Океана. Сарацините плаваха със зле прикрит ужас, но клетвата ги задължаваше да следват господаря си, където и да ги поведе емирският му каприз.

Една сутрин берберите все пак влязоха в Агадир. Градът лумна в пожари. Когато вятърът отслаби напора си, писъците се чуваха до

шхуните. Конници донесоха отсечената глава на Урода, забиха я на копие и го закрепиха с лице към Океана. На другата сутрин главите бяха двеста. Вангел позна някои от пиратите, отплавали, с лорчата на „Емир“. Берберите смъкваха лодки по реката, валяха в катран стрели и копия и се готвеха да опожарят ветроходите.

— През нощта вдигаме котва — каза Смарти Смайли. — Уиндроуз съветва да тръгнете след него! Ще се разделим пред Казабланка!

— Тръгваме. — Кимна Филип — Аваля, задържа ли ни нещо тук? Омръзна ми да броя отсечени глави!

— Рисуваме бунт на сарацините... Тръгваме! — с мрачно упорство каза Белия. — Рашид, доведи Сокон и Тургут... Лазът във вериги! Бързо! — Когато сарацинът влезе в лодката, Вангел се обърна към Смарти. — Каква е болестта на Филип?

— Малария — Смарти Смайли потвърди диагнозата на лаза. — Не се мре от нея, но е упорита и мъчителна.

Филип се усмихна уморено.

— Поведем ли флота на Византия, духът ми ще оздравее! Моята болест се нарича унижение, Аваля!

— Няма такава болест! — каза Вангел, но Смарти поклати глава.

— Има, капитане. Унижението е смъртоносно. Сравнена с него, маларията е детска диария.

Филип отиде да се раздели с англичаните и се прехвърли на „Лалия“. Когато падна нощта, „Обзървър“ запали факли на рострата и вдигна платната. Шхуните обраха котвите и последваха брига. Посрещна ги яростта на щорма и мъртвата тъмнина на зимния Атлантик. Белия дявол не мигна, пиеше ром, застанал зад гърба на Омар-Сид, и напрягаше очи да търси огъня на англичаните.

— Свали ми веригите, Вангел дон! — помоли негърът. — Ще ти служи вярно!

— Ще те освободя в Средно море... и мълчи! Изпуснеш ли брига, ще те обеса на стенгата!

„Емир“ пореше вълните, обърна левия си борд на северозападния вятър. Сутринта закъсна или поне така му се стори. „Обзървър“ плаваше, избягвайки крена. Палубата му се обливаше с вода, но платната и флагът на Британия плющяха на вятъра. Вангел потърси шхуните. И Сокон, и Тургут Сфакс следваха курса, но нещо

изглеждаше различно... Белия дълго оглежда шхуните с бинокъла, докато откри причината. Там, където вчера пишеше „Лалия“, сега с пресни катранени букви беше изписано „Солон“. Филип не се шегуваше. Беше използвал още първата нощ, за да провъзгласи Византия.

— Рашид, ела тук! — Сарацинът изшляпа с босите си крака по борда и падна по очи. — Пригответи катран и боя, вземи въже и се върни!

Трябваше да прекръсти „Емир“. Очите му смъдяха, бурята го оглушаваше, будната нощ го беше смазала, но сега с настъпването на деня можеше да смени Омар-Сид с кой да е от сарацините. Трябваше да спят. Негърът в затвора си в трюма, той върху копринените миндери на емира.

Рашид седя клекнал с часове до брезентовия калъф с боята. Дарма се събуди, съблече се и започна да облива гъвкавото си тяло. Вангел огледа палубата. Сарацините отместваха погледи и рееха към далечния бряг на континента. Мина много време, преди да избере име. Накрая нарече шхуната „О Мегас“ (Великият), намек за Александър, за византийския флот и за неговия предводител Вангел Аваля Дон де мар, тръгнал на война с кочермите на падишаха.

5

Армадата на Свещената лига трябваше да се събере в залива на Катания, за да потегли към Коринт срещу падишаха. От Генуа излезе флотът на Фра Енцо Москин, от Венеция — великият дож Албано, от Валенция и Барселона потеглиха тежките галеони на адмиралите херцози Медина и Хихон. Беше пролет, годината беше високосна, през март слънцето залезе посред бял ден и гадателите изтълкуваха събитието като добро знамение. Гледано от Мадрид, затъмнението стана на изток над Отомания и беше божествен знак за бъдещото угасване на ислямската звезда.

Последният опит за уния между двете църкви беше пропаднал на Сиенския събор, но архиепископите на Атон, Солун, Атина, Родос и Хиос призоваха своите капитани да подкрепят похода срещу Селим II.

В Галиполи, главната база на Империята, се стичаха правоверни за решителен бой с „Любителя на конете“^[1].

Вангел трети месец чакаше архонта в пристанището на Киркира. Скучаеше, играеше на кости с пиратите, бездействуваше под угрозата някоя сутрин да осъмне под дулата на османските кочерми. Филип Ткон пътуваше към Олимп. В подножието на върха го чакаше Исак Погонат, принц на хазната и претендент за Константиновия скиптър.

— Ще се бавя сто дни, но ще се върна с цяла тагма! — каза Филип на тръгване.

— Какво ще правим със сарацините? — попита Белия.

— Ще ги изтребим до крак! — изсъска фанатичният, трескав архонт. — Като видиш огън накръст, докарай шхуните в устието на реката!

Вангел не каза ни „да“, ни „не“. Пет пари не даваше за съдбата на пиратите, но избиването им не беше безопасно.

Само на собствения си кораб Белия потуши два опита за бунт и все по-трудно опазваше Дарма от побеснелите за жени сарацини. При последното си връщане от града я завари гола, скимтяща, плувнала в

пот под тежкото тяло на Амин, сарацин от Кенитра, тих, смел мъж с рижа коса и изумрудени очи.

— Какво търсиш тук, Амин? — попита Белия, когато любовниците замряха и сетивата им отново започнаха да действат.

— Жена — спокойно отговори сарацинът.

— Защо не на острова?

— Аз съм пират и мюсюлманин! — продължи да отговаря Амин без какъвто и да било страх. — По-добре от мен знаеш, че за нас жени на брега няма!

— Досещаш ли се какво ще стане сега? — подражавайки тембъра му, попита Вангел.

— Ще ме застреляш и ще сгрешиш!

— Защо ще сгреша?

— Един мъж струва повече от една жена!

Вангел се замисли. Възможно ли беше да му е все едно кой люби Дарма, след като преди няколко месеца лееше кръв заради нея? Вангел свали дулото.

— Излез, Амин, и запомни! Това е каютата на Вангел дон! Ако още един път те заваря тук, ще те застрелям! Кълна се!

— Запомних, дон! — Амин завърза пояса си, скочи леко и без да губи достойнство, поклони се и излезе.

— Ще ме убиеш ли? — попита Дарма.

— Не знам... Като че ли не.

— Не ме обичаш. — Дарма се надигна, но прикри голотата си, свян, непонятен за нея. — Любовта е жестока!

— Ако не те убия, по-лошо! — разсъждавайки на глас, заключи той. — Не търпя бардак на борда... Как мислиш, мога ли да те държа в каютата и да свалям пиратите от корема ти?

— Убий ме — кротко каза мавританката. — Ако не го направиш ти, Филип Ткон ще го направи!

— Защо?

— Защото ме желае, но се страхува от своя бог! — Дарма го погледна в очите. — Защо сте избрали такъв бог?

— Не съм избирал нищо! — Белия набираше гняв. — Ни бог, ни отечество, ни семейство... Избрах тебе! Не, няма да те убия, ще те сваля на африканския бряг или ще те продам в Бриндизи... ще те

продам на търг. Амин ще свърши тая работа! Махай се! Ще спиш долу! Кажи на Амин, че съм заповядал да ти дадат койка.

Дарма се облече, събра мазилата, боите, прибра ги в кования сандък на Ибн Мобарак и го потътри към вратата.

— Прости, Вангел дон!

Мавританката си отиде, но Вангел започна да страда от самота. Бавно минаваше времето. Нямаше с кого да размени една дума. Филип беше в планините на Пинд, Сокон пиеше до припадък из безбройните винарни на острова. В трюма беше тихо. Ако сарацините разчекваха Дарма, правеха го в съглашение, по ред и без свади.

Вангел опита да спи. Тялото му кипеше от сокове, зад спуснатите клепащи мислите падаха с по-голяма сила, в объркан ред и внасяха неясна и непозната тревога в отегчената му от бездействие душа.

Филип Ткон мечтаеше за християнска империя и Вангел Аваля се беше заел да осъществи мечтите му. „Ти ще бъдеш моят Велизарий!“ — беше казал той. Белия не беше чувал за този пълководец, но въображението му беше в състояние да се докосне до приблизителната му биография. Името на Исак Погонат го тревожеше. Звучеше могъщо и опасно. Филип го произнасяше с респект, чувстваше се магнетичното му привличане към претендента, но и скрита омраза, комбинирана с обожание. Исак беше потомък на безкраен поменик от императори, враждували хиляда години с фамилията Ткон Македонец, династия, която се славеше с изключителната си жестокост.

Вангел слезе на брега. Градът спеше следобедния си сън. Дори магаретата дремеха с отпуснати глави. Подпря длани на пищовите и тръгна напосоки. Бризът вееше русата му грива, проветряваше мозъка, пропъждаше тревожните мисли. Над ниските покриви виждаше стенгите на „О Мегас“; през пролива — брега и континента, устието на реката и каменния път за Янина. По същия път трябваше да се спусне Филип Ткон начело на хиляда воители.

Островът изглеждаше безлюден, жени почти не се виждаха, макар и вечер, в безветрието протяжните им песни до късно трептяха в мрака. Отсреща в мъгла и дим белееше италианският бряг, на изток се простираше ерозиралата Далмация. Вангел беше на крачки от родното си място, но не изпитваше вълнение. Дори любопитството му беше притъпено. Род, родина... Животът му се стичаше така, че тези

символи не успяха да се оплодят в него. Рядко, много рядко сънуваше майка си, но сънят приличаше повече на кошмар, отколкото на сладки спомени или болка по осакатено детство.

„Аз съм животно! — мислеше той. — Изпитвам студ, страх, глад, но освен гняв и гордост като че ли други чувства нямам!“ Филип познаваше отчаянието, политическото унижение, мечтанието по нереални, но горестни и горчиви митове. Филип беше човек, а той?

По обратния път Белия откри жената. Това беше хищник, Пандора, но той видя единствено поразителната ѝ красота. Вървеше по улиците между къщите, покрай високите чардаци и без причина вдигна глава. На покрива на синя къща стоеше права тънка островитянка. С ръце на кръста, тя приличаше на изящна буква „Ф“. Чупливи коси и бадемов, тежък и ироничен поглед. Вангел вдигна ръка, като че ли пропъждаше видение.

— Коя си ти? — извика Белия.

— Убиец! — спокойно и равно произнесе момичето. — Пират! Ако братята ми бяха тук, щяха да те пребият като куче!

Вангел измъкна пищова и го насочи в нея, момичето не мръдна.

— Смела си!

— Махай се! Хайде, махай се, преди да са дошли...

— Как се казваш? — попита Вангел. Гласът му беше пълен с учтиво нахалство. Думите ѝ не го засягаха, красотата ѝ го влудяваше.

— София, а сега се махай!

— Аз съм Вангел Аваля. Капитан на оная шхуна, там, дето ѝ се виждат стенгите... „О Мегас“ се нарича.

— Колко души си затрил?

— Много! — Вангел се усмихна. — До гуша съм в кръв! Страхуваш ли се от пирати?

— Мразя ви! Ще се махнеш ли, пес?

— Ти си смела и... красива!

София се направи, че не чува.

— Сарацин ли си?

— Левантинец.

— Мюсюлманин?

— Родих се християнин... плюя на аллах! Аз съм Вангел, нищо повече.

— Баща ми казва, че сте под закрилата на патриарха. Вярно ли е?

— Не знам. Слез долу, вратът ми се вдърви да гледам в небето.

— Ако не се махнеш, ще те залее с помията! И с вряла вода! Безбожник!

Вангел подпря длани на пищовите и тръгна.

— Довиждане, София. По-красива жена не съм виждал, и по-зла!

Отправи се към пристанището. Очакваше, че момичето ще го спре, но нищо подобно не се случи. Преди да завие зад ъгъла, Вангел се обърна да ѝ махне за сбогом. София беше изчезнала. Час по-късно мислеше за нея като за видение.

Легна и спа непробудно. На свечеряване скочи да плува в солените води на Ионийско море, после запали лоен фенер и се зае с ятагана. Нападения, отбрани, измамни удари, вихрени атаки... Сарацините се струпаха да гледат, но бързо им омръзна и го оставиха да налита сам срещу въображаемия враг. Останал без публика, досадата го обзе бързо, изкъпа се, натърка тялото си с благовония и излезе на палубата. Сарацините пиеха ром, припяваха тъжните си песни и все по-дълбоко затъваха в бездната на хашиша. Дарма не се виждаше, но Амин беше на борда. Клатеше се унесен в еднообразната мелодия. Вангел застана зад гърба му.

— Къде е Дарма? — тихо попита той.

— В трюма — отговори сарацинът, без да се обръща. — Плаче.

— Плаче ли? Защо плаче?

— Не питам.

— Чувствителна кучка! — Вангел плю през борда и се върна на кварталдека.

— Ти ще вардиш подстъпите към площада! Ясно ли е?

— Ясно, дон! — поклони се охраната.

„Един ден ще се сблъскам с тия кучета!“ — мислеше Вангел, загледан в огромния корем на забързания, запъхтян кафеджия.

— Имаш ли известия от капитан Филип, кир Маноли?

— Пътува из Империята. Мое момче го заведе в подножието на върха, но се върна миналата седмица. Воините се стичат в Лариса и чакат знак да прекосят Пинд.

— Турците спят ли, кир? Или нямат шпиони на острова?

— За Корфу отговарям с главата си, Вангел дон! Турците имат форт на входа на реката, но щом подпалят кръста, войните на Погонат ще опожарят калето. Докато турците гасят кладата, левантинците ще се прехвърлят на корабите.

— Левантинци? — Вангел не очакваше това и не скри почудата си. — Не са ли ромеи войните на Империята?

— В тази част на полуострова християните са под влиянието на Тконите, а те са от македонски произход.

— Ти на коя от династиите се кланяш, кир?

Дебелият наду бузи, издиша въздух с шума на ковашки мех и отговори с достойнството на комедианта:

— Служа на всеки, който рие трона на падишаха!

— Добре... — Вангел знаеше, че нито ще чуе истината, нито, ако я чуе, ще разбере истинските различия между двете династии. — Нареди да дадат ром на моите хора! Кафе за мен. Върни се, имам да ти говоря, кир!

Манолис занесе ром на сарацините и кипна джезве за него.

— Знам какво те интересува, дон! — Малките му очички светеха в смесица от злост и ирония. — Видял си босите нозе на София, дъщерята на Шкодер Албанеца.

— Кой е той, кир? — Вангел не се изненада. Градът и островът бяха достатъчно малки, за да се забележи всяко ново лице, да се отчете и такова събитие като случайната му среща с момичето.

— Потаен човек е Албанеца. Никой нищо не знае за него.

— София каза, че има братя.

— Трима. Зли кучета!

Вангел беше чул достатъчно.

— Богат ли е Албанеца...

— Да, макар никой да не знае колко. — Кир Манолис огледа сарацините. — Умно си постъпил, дон. На твое място не бих стъпвал на брега без охрана. Албанците нападат в гръб и от засада.

— Теб лично заплашват ли те, кир?

Манолис се направи, че не е чул въпроса.

София не се появи. Вангел Белия дявол прекара дълги часове на верандата на кафенето. Когато тръгна към шхуната, сарацините плетяха крака от рома и не само не бяха надеждна защита, напротив, бяха се превърнали в бreme.

Застудя, струпаха се облаци, духна от северозапад и Ионийско море кипна. Сарацините обърнаха платната, залостиха люковете и се отдадоха на пиене. Вангел легна на нара на Мобараците. Вятърът ревеше, такелажът скърцаше, кранците едва удържаха ударите на шхуната в каменния пристан. Беше гладен, но освен маслини в каютата нямаше друго. „Дарма би сготвила!“, но с мавританката беше свършено. „Кога, по дяволите, ще се появят архонтите?“ Вангел напълни устата си с маслини, наметна кожата, която някога служеше за одеяло на Урода, и излезе на палубата. Градът беше замрял. Светлини не се виждаха, вятърът виеше тополите като тръстики, вълните прехвърляха вълнолома...

Континенталният бряг блесна като светкавица. Гореше кръстът на Фнлип Ткон Македонец.

— Албанецо! — извика Белия дявол — Заминавам на поход. Ако корабът ми оцелее и бог ме запази жив, ще дойда да поискам дъщеря ти София!

— Пирате! — Албанецът държеше пищовите към земята, синовете му се подаваха зад раменете с по една глава по-високи от побелелия си баща, мургави като сестра си и диви като истински „орли“ от Скепетария. — Ако кракът ти стъпи тук, ще отрежа бялата ти глава с тъпото на ножа!

— Албанецо! — Вангел следеше ръката му и беше готов да реагира, ако пищовът се надигне. — Ще откупя София! Ще ти дам теглото ѝ в злато!

— Не ми трябва златото ти, разбойник-капитан! Заобикаляй Киркира, ако милееш за живота си!

— Ще се върна, Албанецо! — Вангел се усмихна дръзко. — Като роден син ще ме имаш... От синовете ти по-мил ще ти бъда!

Белия се обърна и бавно тръгна към пристанището. „Ще стреля в гърба ми!“ — мислеше той без страх, по-скоро с любопитство.

* * *

— Свещената лига се готви за решаващ бой с падишаха! — Филип Ткон откри съвета на капитаните. Сарацините висяха по рейте. Избиха ги до крак, лукаво, с измама. Вангел запази живота на Сокон, Амин, Сургут Сфакс, а Дарма подари на Исак Погонат. „От уважение към Богоравния!“ Така го посъветва Филип, така постъпи.

Погонат беше слаб, високомерен паун, с очи, присвити в гримаса на вечна отврата, но с жилаво тяло и глас, научен да заповядва. Вангел бързо разбра, че не може да бъде равен с този мъж, отраснал сред владици, възмъжал за диадемата на василевс, тръгнал да отвоюва трона на великите си предшественици.

— Какво искаш в замяна, Вангел дон! — попита Погонат, загледан в мургавата плът на Дарма. — Злато имаш повече от мен, корабът ти е лебед, силата лъвска... — Исак си даде вид, че мисли. — Ако Христовите воители удържат победа и Източната империя възкръсне от торището на Исляма, ще ти подаря най-бързия жребец от влахернските конюшни! Черният Диомед ще бъде твой, дон, за гордост и украса на достойнствата ти!

— Поклони се — пошепна Ткон на лингва франка. Вангел се подчини, без да мисли. Това беше вечерта след чистката над сарацинското стадо. Повече от двеста пирати паднаха в кръвта си, а тия, които сложиха оръжие, още се вееха на рейте, разнасяйки лепкава, сладникава миризма. Погонат му обърна гръб и се качи на борда на „Архонт“ (така беше преименувал шхуната, на която се готвеше да бъде пръв след бога). Корабите бяха свили черните си ветрила, левантинците довършваха насмоляването на такелажа, гмурци отъркваха с грапи дъната на шхуните, товареха козе месо, сухари, бъчви с ром и вино, ядки и сушени смокини.

Градът беше възкръснал. Пиратските кораби свалиха знамето с полумесеца и развяха орлите на Византия. Маврите бяха избити. Христовите воители преплуваха провлака и заеха местата си на борда и зад тия промени стояха хилядолетните имена на Погонат и Ткон Македонец, макар русият пират да беше запазил адмиралските си функции. Три месеца в парализираната от страх Киркира ни една жена не беше дръзвала да напусне дома си. Мъжете спяха с мускети в ръце, с пръст на спусъка. Свещениците обявяваха анатеми, светската власт призоваваше към въоръжена съпротива и изведнъж... Всичко се промени като от „Пръст божи сътворено“! Хиляда въоръжени

християни се стекоха пред храма „Свети Георги“ на молебен и самият владика, негово блаженство Пимен, излезе пред воините с миро в ръка. Съзри течеха от очите на мъжете, в конвулсии ридяха девойки, пременени в бяло, в цвета на целомъдрието. Пред воините застана русият пират и двамата наследници на Константиновата диадема. Владиката извиси глас, тълпата се смълча, воините паднаха на колене за божия благословия и опрощение за греховете на войната.

Вангел обядваше унил, кой знае защо, изпитваше едновременно тъга и тревога. Сокон пиеше ром, седнал по турски до него. Мълчаха. Триста и петдесет напълно чужди мъже, повече и от сарацините, бродяха по палубата и Белия дявол беше задължен да ги чувства братя. Никакви братя нямаше Вангел и нямаше желание да има!

— Ей ти! — викна той. — Свалете обесените! Вържете им по един камък и на дъното! Бързо! Вземи още двама!

— Да, господарю — кимна морякът.

— Наричай ме дон! Върви!

Сокон вдигна глава. Изгледа с безразличие избиването на мюсюлманите, но не изпитваше нито ентузиазъм, нито вяра в откритата вражда със султан Селим II.

— Ще вървиш ли с мен, лаз? — попита Вангел. Сокон кимна и това беше всичко. Мълчеше, пиеше и спеше на пода в капитанската каюта, в големите горещини си постилаше на кварталдека. През москитиерата Белия виждаше приготовленията на „Солон“ и „Архонт“. При залез-слънце шхуните щяха да излязат от пристана и пресичайки Ионийско море, да се вляят във флотилиите на Свещената лига. След четири-пет часа бездействието щеше да свърши и да започне Великата византийска авантюра.

— Ей, пират — капитан, покажи се! — извика мощен, познат глас. — Аз, Шкодер Албанеца, искам да говоря с тебе!

Вангел изтри с ръкав брадата си и излезе на палубата. Долу, на пристана стоеше Албанеца, придружен от синовете си.

— Слушам! — викна Белия дявол.

— Щях да те убия, капитане! Господ въздържа ръката ми...

— Чувствувах го с кожата си! — усмихна се той.

Албанеца мислеше, лицето му се гърчеше като стари ботуши.

— Не можеше ли да кажеш „Албанец, аз служа на Кръста“?...

— Не.

— Разбирам. — Шкодер отново изпадна в мълчание. — Грък ли си, капитане?

— Българин от Македония.

— Взех те за ислямско куче... Бял негър.

— Да — кимна Вангел. — Сега знаеш истината.

— Господ въздържа ръката ми... вечна му слава! Щях да те убия, светецо!

— Забрави го! — Вангел се изчерви от удоволствие. Той, пиратът, хладнокръвният убиец — светец! И в най-наивните си сънища не беше помислял, че някога ще чуе това обръщение, адресирано към него.

— Прости, капитане!

— Прощавам ти, Албанец! — Вангел се вживя в ролята на светеца и вдигна ръката си за благословия. — Кажу ми на София, че не излиза от ума ми! Като червей ме яде лицето й, Албанец!

— Ако бог те запази жив, върни се в Киркира. Моят дом ще бъде твой, сине! София се кълне: „Ще го чакам!“ И повтори името си! Дъщерята каза: „Не го запомних!“

— Кажу ми — Вангел Авалю от Битоля в Македония... Ако оживее, ще се върне. Запомни ли, Албанец?

— Вангел Авалю от Битоля — като на себе си повтори Шкодер. Ще запомня. Синовете ми искат да се бият със султана, капитане! Трима са, двама обричам на Светия кръст!

Вангел Дон де мар огледа момчетата. Бяха високи и нервни. Ако бяха истински албанци, щяха да са верни и с кураж, а в този момент и сред това чуждо войнство Белия имаше нужда от близки хора.

— Да идват! — заповяда той. — Ще служат при мен! Ще ги пазя колкото мога и според волята божия!

Албанеца сложи лявата си длан на рамото на най-младия си син, другите двама целунаха десницата му и тръгнаха към трапа.

— Братя Шкодер ще служат вярно, капитан Вангел! Върнете се живи... и тримата!

— Всичко е в божиите ръце, Албанецо... Чакай!

Вангел се върна в каютата, разрови мобарашките съкровища, избра плътна златна гривна и испански йезуитски кръст с брилянти, зави ги в парче сърма и ги хвърли в краката на Шкодер.

— Занеси ги на София! Ако оживея — за годеж, пукна ли — за спомен.

* * *

Филип Ткон изложи основанията на похода, Погонат — великата му цел, Аваля капитан — начина на изпълнение.

— На трите шхуни има хиляда и триста души — започна Белия. — Първата ни грижа е да се снабдим с нови кораби. Една шхуна не бива да носи на борда си повече от двеста души, да не говорим с какви усилия ще ги храни, пои и подслонява. Ще плаваме под черно знаме, докато дойде ред да се присъединим към галеоните на императора. „О Мегас“ е флагманът на Кръста и ще остане флагман дори ако вземем фелука на самия султан. На сушата управляват претендентите за трона, в морето аз, Вангел Аваля Дон де мар. Исак Погонат командва „Архонт“, Филип Ткон — „Солон“... Първият пленен кораб е за лаза Сокон Мехия. Сокон е пират и знае всичко за морето. Капитаните ще избирам аз! Ще плуваме на каботаж, по брега, ще навлезем сред островите и ще ударим на абордаж всички годни за бой кочерми, ще сменим знамето, ще вдигнем белите платна и ще потърсим флотата на Легата срещу Коринт... Това е. Върнете се по шхуните. Изгрее ли луната, тръгваме! Сигнал — камбаната на „О Мегас“!

В отсъствието на стария Шкодер най-големият брат на София ползваше бащиния си авторитет. Момчето беше бързо и схватливо, имаше открит, весел поглед, пееше чудесно с дрезгавия си баритон и бързо се превърна в псалта на борда. Старият ги беше научил да стрелят, да се борят по гръцки, да хвърлят нож и примка, но за морето знаеха малко и служеха по-скоро за охрана на Вангел Дон де мар, отколкото като моряци. Менон, по-младият, приличаше поразително на сестра си, имаше лукавото ѝ дръзко изражение, знаеше да бъде учтиво нахален и полагаше всякакви усилия да се хареса. Първата му жертва беше Сокон.

— Ще направя капитан от това момче! — каза лазът. — Очите му врат, ръцете му са от желязо, умът по-остър от кама тосканка!

Вангел премълча, но изпита засилваща се антипатия към Менон и желание да го постави на място. Не намираше повод. Бъдещият му

шурей беше изряден, изпълнителен и буден, не пиеше, избягваше конфликтите (единствено комарът изостряше отношенията на борда), ставаше пръв, лягаше последен. За една неделя научи морските възли, имена на ветрила, рей, всякакви видове команди и маневри. Момчето се готвеше да застане на кварталдека и само смъртта щеше да го отклони от тази цел.

— Менон — каза Белия, — ти знаеш, че не ми харесваш?

— Да, капитан дон.

— Знаеш ли защо?

— Досещам се, дон. — Менон наведе глава, за да скрие дръзкия си поглед. — Смяташ ме за хитър!

— Не си ли? — Вангел вдигна главата му и се взря в красивите махагонови очи.

— Не съм глупак, дон.

— Пази се, момче! — Белия тръгна към фалшборда. — Сокон ти вярва. Ако го излъжеш, ще те вържа за котвата!

Шхуните плуваха на запад от Ионийските острови, но Белия дявол смяташе след Кефалония да обърне на изток, да прекоси Коринт и да се вмъкне в Егейско море. Турците очакваха удар от югоизток, съгледвачите дебнеха в пролива Китира, не очакваха атака в гръб, така че ако някъде можеше да попълни флота си, това беше в стотиците острови на Егея.

* * *

По разсъмване на велики четвъртък мауната влезе в устието на река Янинска. Сокон я насочи в подмолите, укри я в тръстиките и поведе Белия и шотландците през мочурищата към Острова на елените. Това беше обрасла скала сред блатата, през която се излизаше на пътя Янина — Корча.

Четиримата мъже се съблякоха, изчакаха слънцето, нахвърляха мокрите дрехи по клоните и легнаха да спят. Няколко часа по-късно Вангел отвори очи. Беше плувнал в пот, тялото го сърбеше, кожата му беше опъната като на пехотински тъпан, но дрехите сухи. Изкъпа се в хладните води на реката и скрита Сокон.

— Лаз, време е. Буди шотландците... Къде са конете?

— В манастира „Света Анастасия Родоска“, дон. На три часа път. Да изчакаме нощта?

— Никаква нощ. Тръгваме! По тъмно ще бъдем в Янина.

Лазът премълча и този път. Думата на Вангел дон ставаше все по-тежка, търпението му все по-малко, а това можеше да бъде пагубно.

Шотландците скочиха. Кърк беше в мехури от изгарянията, но въпреки това облече уиндгарда. „Пират болка не чувства!“ — презрително изсумтя Сокон и побърза да изчезне от зрителното поле на Белия.

Пресякоха безпрепятствено стратегическия път и навлязоха в гората. Долу в краката им се пенеха кротките води на Ионийско море. Някъде горе, под върха, беше манастирът.

— Ранг. — Шон мразеше пехотинските преходи и досадата беше изписана на лицето му. — Колко кораба имаш?

— Три шхуни!

— Къде ги държиш на котва?

— В залива на Сидра... В Малка Сидра.

— Защо ни предлагаш подкрепа? Не те разбирам.

— Искам английската флота в Средните морета.

— Защо?

— Лигата би султан Селим при Лепанто, но не ѝ стигна куражът да го изтласка от Европа.

— Това ще направим ние, така ли?

— Надявам се.

Шон вървеше мълчаливо, но продължаваше да мисли и Вангел чувствуваше, че ще поднови разпита.

— Възможен е Британски съюз с Високата порта. Ние и сега сме в приятелски отношения със султана.

Временно — каза Белия. — Интересите ви ще се сблъскат в Иран, в Арабския залив. Султанът допуска змия в ложето си!

— Екипирани ли са шхуните, Ранг?

— Сарацински платна, венецианска артилерия... Стара, раздута, но с фанатичен екипаж и добри капитани!

— Гърци?

— Левантинци.

— Каква е разликата?

— Гърците са един от народите на Леванта.

Шон прие този отговор без възражение.

— Кой командва флота в твое отсъствие?

— Двама архонти и моят шурей... Братът на жена ми.

Шотландецът не скри изненадата си.

— Ти имаш семейство, Ранг?

— Довечера ще видиш жена ми... и двамата ми сина! Ако е рекъл господ!

— Какво означава „архонт“?

— Принц.

— Принцовете на Византия?

— Да — Вангел го погледна в очите и за пръв път видя недоверие. — Погонат и Ткон Македонец са две от династиите дали най-значителните императори на Византия, Шон!

— И тези... принцове са под твое командване?

— В морето да.

Шон млъкна, но Вангел знаеше, че не напълно се е доверил на думите му. „И аз не бих повярвал!“ — мислеше Белия дявол, крачейки след Сокон лаза по острите зъбери на албанските предпланини.

* * *

— Ела да видиш синовете си, пирате! — каза София, когато Белия изпълни рамката на вратата. Жена му носеше къса бяла нощница и гърдите ѝ трепереха от ярост. „Дива котка!“ — с умиление мислеше той.

— Поздрави мъжа си, София Аваля — усмихнат каза Вангел.

— Мъжете стоят при жените си! — изсъска София. — Аз съм вдовица.

— Но синовете ти имат баща!

— Имат! — гневно каза тя. — Пират и убиец. Баща им провали вуйчовците им, вкара дядо им в гроба.

София се обърна и влезе при децата. Вангел я последва. Константин и Филип спяха по корем, боси и голи, изритали памучните чаршафи, чисти и силни, о тъмни кожи като майка си, но с русите перчеми на баба си Тео, дългокраки и плещести като него. Вангел застана над креватите и дълго се взира в поруменелите от съня лица.

Мъже растяха в далечна Янина. Смесена кръв, но красиви като всички рожби на любовта.

— Две години? — каза София. Вангел кимна. — Чаках да ни викнеш!

— За вас идвам!

— Две години минаха, пирате! Къде беше толкова време?

— Бягах, крих се... Знаеш ли каква потеря тръгна по петите ми!

— Знам. — Яростта спадаше, но София я подхранваше изкуствено и гласът ѝ режеше като арнаутски нож. — Знам, че не те настигна потерята. Знам колко души затри и колко жълтици отреди пашата за главата ти!

— Колко?

— Хиляда!

— Малко! Ако беше пуснал десет хиляди, сега да си вдовица... Вангел я оглеждаше. — Хубава си... ела!

— О, по дяволите, скот със скот! Убиец! — гласът ѝ премаляваше. Вангел направи две крачки и понесе София към леглото...

— Зарар Орхан бег се върна след два месеца — каза София. Лежаха по гръб и слушаха бухали, сови, щурци, бесния, но весел лай на вълкодава. — Дойде направо тук. Ще пали къщата. Татко отиде при Аян паша. Едва отървахме кладата. После ни стреляха хората на Арнаутина... Току изтреци пушката и стъклата рухнат. И един ден Албан бег застреля тате в гърба... В средата под шията...

— В средата... под шията... — измънка Вангел.

— После ни оставиха на мира. Аян паша казал: „София ханъм не е отговорна за кръвнината на мъжа си!“

— Добър мъж.

— Дължим му живота си. — София се подпря на лакът. — Останах без пари, Вангели! И златото е на свършване...

Белия я погали по косата.

— Аз съм тук, София. Не мисли за нищо. Стегни момчетата за път. След два дни тръгваме.

— Къде?

— Първо Стамбул, после на север, в Молдова... За нас няма живот в Отомания.

— Да се върнем на Киркира?

Вангел поклати глава.

— Ще ме обесят пред джамията... с краката нагоре!

— Познаваш ли някой на север?

— Не.

— Как ще живеем сред чужди хора?

— Както живеят всички. Спи, София. Утре ме чака тежък ден... а на север — брат ти Лазар.

Разсъмваше се, когато Сокон дойде на кон, водеше за поводите млад, жилав катър с две бурета за вода, вързани на самара. Предстояха седем часа път в планината, но първо трябваше да се измъкнат от Янина.

Шотландците се появиха в потури и везани елеци, но отказаха да се разделят с ботушите си и с погнуса гледаха чалмите, които Вангел се готвеше да им върже.

— В този град има награда за главата ми, господо! — остро каза Белия. — Ако се чуе, че съм в Янина, всички главорези на Албания ще се хванат за ятаганите.

Сокон и Кърк тръгнаха напред, Вангел и Шон изчакаха да заглъхнат копитата и потеглиха ходом. Вангел Дон де мар мразеше всичко, свързано с Арнаутия, мразеше и тия, с които се разминаваше. Всеки миг можеше да се появят гавазите на пашата — жестоки и подли дьонмета, живеещи с измамната илюзия, че са независими от Високата порта, боготворящи Аян, наследствения господар на града.

Белия беше клал главозамаяните слуги на пашата и би го правил до ден-днешен, ако Менон в желанието си да стане господар на флота не беше го издал на Аян. Тогава Вангел се принуди да търси спасение в същинска Албания, при врага и съперника на Аян, Тефик Хюсеин Арнаутина, зарязал на волята и благоволенieto на пашата София и момчетата. Повече от две години не знаеше нищо за тях. Само високомерието на Аян и отвращението му от детска кръв ги беше запазило за живота.

Сега Белия се готвеше да излезе от Янина и да проникне във владенията на Албан бег, брата на Арнаутина. „Куче! — ръмжеше вътрешният му глас. — Шкодер те чака в ада!“

Много сметки имаше за разчистване: с Исак Погонат, с Аян Янински, с Менон, с Амин и Тургут Сфакс, с Албан бег. Мъчни и страшни врагове натрупа Вангел Дон де мар. Сега отиваше да изкопае парите си, да отведе семейството си някъде на север, в безопасност, и да тръгне на поход за честта си...

* * *

Погонат бързо разбра колко полезен може да му бъде Менон срещу тираничната воля на Белия дявол.

— Архонт, за момчето отговарям пред баща му! — каза Вангел. Беше се качил на борда му и стоеше прав срещу седящия благородник, заобиколен от личната му охрана. — Само аз мога да го наказвам, хваля, да го убия, ако заслужи и се налага! Менон ще бъде капитан, ако аз реша, и само на кораба, на който аз го пратя!

— Чух те, капитане! — „Господи, на какво високомерие беше способно това височайшо момче!“ — Сега ти чуй мен, Погонат! Не ти, аз! Аз ще реша да те похваля или да те накажа! Да те убия, ако си го заслужил и ако се налага! Аз произвеждам капитани и им поверявам кораби! Ти си капитан на византийската флота, защото аз не съм казал: „Свалете го!“ Но ако още веднъж ми се появиш тук с безочие и нахалство, ще те обеса като пират!... И още нещо! Филип произхожда от династията на Македоните, но Византия е империя на ромеите, а Погонат е ромейска династия! Върви си!

Вангел Белия дявол си отиде, но цяла нощ се въртя като луд. Можеше да вдигне момчетата и да се качи на „Архонт“ на абордаж и не Погонат него, а той, безименният скитник, да обеси на рейте това високомерно копеле, да разчекне между корабите онази мавританска курва Дарма, която седеше до Исак и се усмихваше нагло.

— А тебе, кучко, ще те върна в трюма! — каза той на лингва франка, напускайки борда на „Архонт“.

— Трябва да отстъпиш, Вангелис! — започна Филип на другата сутрин. Погонат беше обявил „капитанско кръщение“ на Менон и

молебен. Пленената фрегата на входа на Галиполийския залив сега беше преобоядисана, прекръстена и щеше да бъде официално поверена на шурей му. Фрегатата беше строена в Портсмут, имаше изключителни мореходни качества и щеше да направи от Менон опасен враг. — Ние воюваме срещу Полумесеца! Всяко кръвопролитие между нас е подарък за султана!

— Това значи утре да се поклониш на император Исак Погонат!
— Вангел още не беше се отказал от абордажа.

— Ако от това зависи възраждането на Византия, готов съм да го направя!

Три дни след кръщението Менон и Белия дявол се срещнаха. Лазът им предостави каютата си на борда на шхуната „Егея“ и излезе навън да ги пази от предатели. Ако Исак разбереше за тази среща, с Менон беше свършено, а той я беше поискал.

— Защо ме мразиш, дон? — попита албанецът. — Аз не съм предприемал нищо против тебе!

— Змия си ти и го знаеш! Какво искаш?

— Помирение.

— Между капитани и равни? — Белия се изсмя в лицето му. — Може би ще ми предложиш услугите си срещу архонта?

— Ако се наложи... Не забравяй, че съм брат на София!

— Не го забравям, Меноне! Затова си жив.

— И все пак, дон, защо ме мразиш?

— Защо те мрази Лазар, собственият ти брат?

— Защото няма куража да се пресегне за това, което иска!

— Ти какво искаш, Меноне! Можеш да бъдеш откровен. Днес не рискуваш нищо.

— Власт и злато. Това, което искате и ти, и Ткон, и Погонат... и султана дори. Искам двете смъртни злини, които правят от мъжа мъж! Лазар не е мъж, затова е готов да ти слугува!

— Ти не слугуваш ли на Исак?

— Давам вид... докато постигна онази власт, която ще ми отвори път към златото!

— Погонат очаква да го подкрепиш във възстановяването на Империята!

— Ако властта и златото са там, ще го подкрепям до смърт. Империята не влиза в моите планове, дон. Дали Византия или

Отомания, и на двете робии ще трябва да се служи!

— Знаеш ли какво ще стане с тебе, червей, ако предам този разговор на Погонат?

Менон се усмихна:

— Няма да го направиш, дон!

— Защо?

— От срам! Предателството не е за мъже... А ти си мъж, ей богу!

Вангел Аваля Дон де мар се почувствува и поласкан, и почуден. Тази змия беше годна да разсъждава.

— Меноне, не слушай Погонат! Ще възстановим Империята, но не той, Ткон Македонец ще сложи диадемата на василевс... Не ти, аз, докато съм жив, ще стоя начело на флота... Твоето капитанство е лош сън, момче! Утре ще ти хвърля куките и с тебе е свършено! Иди и си помисли. Следващата ни среща ще бъде на борда на „О Мегас“. Ако цениш живота си и само защото сестра ти ражда децата ми! Тръгвай бързо!

Менон го предаде. Същата нощ гюлета разбиха каютата на мобарашките емири. Стреляха в тъмнина, без фенери, подло, из засада, но Вангел знаеше — стреля Менон Шкодер по заповед на Погонат.

На сутринта Филип упражни целия си авторитет, за да свика на борда на „Солон“ капитански съвет. Председателстваше Исак. Беше облякъл коприна от Сиам, червени ботуши и пурпурна мантия. На главата му блестяха брилянтите на диадемата.

— Християнските флоти се движат на изток — започна той. — Утре ще вдигнем платната, ще смъкнем калъфите на мортирите и ще връхлетим ислямските кучета! Наближава нашият час, Христови воини! Тази флота започна да се струпва по пиратски, но днес е морската сила на Велика Византия и аз, нейният законен предводител, няма да търпя пиратски трикове! Нека чуят всички! Аз, Исак Погонат, ще обеся всеки, който върви против волята ми, а моята воля е волята на Империята! Повтарям, ще обеся всеки, който не се подчинява на божествената цел, та дори ако този „всеки“ е самият Вангелис Дон де мар!

— Внимавай, архонт! — провикна се Белия дявол. — Докато съм жив, не е ясно кой ще виси на рейте!

— Стража! — Исак скочи и заби пръст натам, където предполагаше, че е челото му. — Вържете го!

Вангел измъкна пищовите и просна в кръв тия, които се готвеха да изпълнят заповедта. Сокон застана зад него, а Филип се хвърли срещу архонта.

— Спрете! Полудяхте ли! — крещеше той. — Архонт, отмени заповедта. Войници во Христе, върнете се по местата си! Прибери пищовите, Аваля! От високомерие ще погубите делото! Седнете!

Стражите бълваха кръв, оловото беше разкъсало стомасите им и след къса, кървава агония свършиха. Исак не откъсваше втрещен поглед от жертвите на лекомислието си.

— Моля те, архонт! — продължи Ткон. — Седни и се успокой!

Погонат се подчини машинално.

— Изнесете телата! — продължи да командва Филип. — Хвърлете ги зад борда! Ей ти, донеси кофа вода и сода! Изтрий кръвта и се махай.

Вангел срещна очите на Менон. Възхищение, но не и страх се четеше в очите на младия Шкодер. „Има мъж в него!“ — мислеше Белия, докато подвиваше крак на възглавниците. Настъпи тишина. Сокон Мехия дишаше зад него, Филип седеше отсреща, до лявото рамо на Погонат, и трепереше. „От малария или от нерви?“

— Чуй ме, архонт — тихо и равно започна Белия. — Тази флота е мое дело. Аз я доведох от Агадир в Киркира, аз избих сарацините, за да кача на борда твоите воители! Попитай Филип, архонт като тебе, защо го направих? И моята цел е християнската империя, макар причините да са други и интересът ми, личният — жалък! Запомни, архонт, от вражда с Вангел Аваля Дон де мар най-малко полза ще имаш ти! Тия два трупа са на твоя сметка, императоре! Ако обърна руля и откарам „О Мегас“, ще се превърнете в стадо овце и джагалите ще ви изколят до крак! Кой от вас познава морето? Кой мисли, че е узрял да води флота, освен лаза, разбира се!

Белия се изправи, Сокон се вдигна след него.

— И още нещо, архонт, не насъсквай това куче! — Вангел посочи Менон. — Посегнеш ли към врата ми, ще ти изтръгна сърцето, и твоето, и неговото!

Вангел се качи в лорчата и се върна на „О Мегас“. Сокон тръгна с него. Моряците довършваха ремонта на каютата, затова седнаха на кварталдека. Сокон надигна меха с ром, Вангел поиска стакан албанско вино и маслини.

— Това не е последната кръв, дон! Да съм на тебе, да съм извил императорския врат!

— Последната кръв ще бъде пурпурна! — кимна Белия. Имаше идея. Имаше я от дълго време, но сега ѝ идваше времето или се поддаваше на лошите си настроения. — Лаз, прати Тургут и Амин в Сидра. Да намерят Жан Марс. Ще приготвя писмо и подаръци. Да му кажат: „Твоят кръщелник Вангел Аваля, русото момче, ще те потърси. Чуеш ли, че Филип Испански се е ударил със султан Селим, брой десет дни и го чакай!“ Кажи на Тургут, че ако Марс ме чака ще получи сто крусадос. И сега им дай сто и мауната. Да я държи подарък от мен. Той, Тургут Амин, роб да му бъде! Разбра ли?

— Разбрах, дон.

— Добре. Наздраве, лаз, бог доброто!

Вангел Белия дявол не беше заспал още, когато дойде вестносец от Филип Ткон Македонец. Архонтът му изпращаше известие да търпи до битката със султана. „После заедно ще ударим това високомерно куче!“ — завършваше посланието. Филип повеждаше борба за короната.

* * *

Битката при Лепанто започна с парад на величия. Хуан Австрийски мина пред флота на флагмана, „Мадре де Диос“. Под пъстрите хоругви и ветрилата на Кръста Свещената лига запя „Те Деум“. После флагманът отстъпи и армадата потегли на бой под флага на адмирал Диоту Кан, дук до Кадамещу, правнук на капитан Кадамещу, открил островите Зелени нос за крал Енрике Мореплавателя и Португалия. С флота плуваха дождът Винченцо Медичи, херцог Жан Люксембургски, вюртембергският херцог Густав-Август, графовете Артоа и Бургон, още над четиристотин графове и барони, рицари и известни авантюристи, някои от тях със световна слава. „Истинската свобода зависи от гъвкавостта на сабята!“ — беше казал Френсис Дрейк и думите му едва ли някога са били по-валидни. Вангел Белия дявол скучаеше, питаше се защо участва в този пищен панаир, какво очаква от победата на католиците и все по-ясно си даваше сметка, че не чака нищо. Левантинската флота беше включена

в левия край на центъра под командването на един истеричен испанец с маниери и тембър на уличница. Граф Мануел де... Вангел не запомни дългото, засукано име — подреди корабите като на парад, без да се съобразява с противодействащите съдове на турците, и заповяда „плаване под артилерийска готовност“. Вангел препредаде заповедта и отново се хвана за ятагана. Напредваше в това изкуство, ставаше по-уверен и все по-силно му се искаше да опита натрупаната практика в истински бой.

Турската флота изплува от сянката на Коринт и се разгъна в тясно ветрило с дълбок, плътен център. Армадите се отправиха една срещу друга, засвириха бойни тръби, писнаха зурни, надаваха се гневни, вяли, фанатични и плахи викове, но на Вангел му се струваше, че османлиите се отнасят по-сериозно към зараждащата се буря, че по-малко фокуси се разиграват на бордовете им и че в края на краищата победата ще бъде тяхна.

Боят го увлече. Сокон се вряза между два кочерма и парализира оръдията им. Докато ги обстрелваше на борд, Вангел се промъкна до кърмата на единия, командва абордаж и поведе левантинската сган на Османовия борд. Започна сеч и близка стрелба. Сокон се ориентира бързо и скочи на другия кораб. Вангел получи две рани, но посече и двамата нападатели. Клането беше жестоко, излишно шумно, но късо. За по-малко от една лула време турците бяха избити до крак и полумесецът — смъкнат от стенгата. Белия заповяда да хвърлят труповете зад борда и да пуснат котвата. После се сети, че някой може да оспори победата му и остави двама левантинци за живо доказателство. Сокон привършваше абордажа победно и не се нуждаеше от помощ.

Едно гюлле падна в краката му, на самия кварталдек, друго откъсна грота като суха тръстика. Докато моряците се бореха с ветрилата, Вангел опита да си състави вярна картина на боя. Португалското крило видимо взимаше превес, кочермите горяха като копи сено, други лягаха на силен крен и всеки момент фалшбордът щеше да загребе вода, но в центъра и надясно боят се водеше с променлив успех. Левантинската флота се държеше, но „Архонт“ беше далеч назад и моряците се мъчеха да потушат пожар на борда. Сокон готвеше втори абордаж, пленените кочерми бяха десет; струпани една

до друга, те приличаха на остров, обрасъл с гола, уродлива растителност.

Вятърът обърна и сега обслужваше флотата на падишаха. Сокон обра част от ветрилата, португалците също, но само те. Испанци, генуезци, венецианци, дори орлите на Сен Мало като че ли не забелязваха издутите, маневрени кочерми, като че ли не чувстваха колко тромави и неподвижни станаха собствените им корита... И тогава Вангел Аваля Дон де мар видя французина. Първо позна „Джема“. Фрегатата с черните ветрила не можеше да бъде друга, а след това в телескопа се появи и самият Жан Марс бег... Стреляше на ляв борд срещу два фелука, а в тил го налиташе тримачтов гръцки скаф с готови абордажни куки.

Вангел се огледа. На форпита се суетяха още. Гротът беше хвърлен зад борда, ветрилата на фока висяха. Можеше да плува само с щормови марсели. На кърмата картината изглеждаше по-добра, но и там имаха нужда от време...

— Вдигайте платната! — ревна Белия. — Дясно на борд! Бързо! Виждате ли оня скаф? Трябва да му пресечем пътя! Няма и левга до него! Вдигайте, кучета!

Скафът усети, че на сарацинската фрегата ѝ идват на помощ, отказа се от абордаж и се хвана за оръдията. Три залпа посрещна „О Мегас“, преди коритата да се сблъскат. Вангел успя да опази шхуната, но не и да заповяда абордаж. Започна бордова стрелба. Падаха много мъртви. Саваните нямаше да стигнат за всички. Гръцкият екипаж воюваше смело и по-умно от турците. Корабите бяха вплетени един в друг, куки, кранци, такелаж — всичко беше вкопчено, но никой не успяваше да вземе превес. Водеше се позиционна стрелба през борд, най-безсмисления и най-кървавия начин на бой в открито море. Лазар изкрещя и през бака падна долу в трюма. Тогава Вангел почувствува, че стрелбата на скафа се разрежда. Вдигна глава и видя Менон да нахлува на гръцкия борд. Един пясък по-късно, и потомците на Одисея изчезнаха под ватерлинията.

— Благодаря, капитан Менон — каза Вангел, готвейки се да се върне на „О Мегас“. — Сега аз съм твой длъжник!

— Не, дон! — Менон имаше рана на врата и кръвта се стичаше по гърдите му. — Аз стрелях по кораба ти онази нощ.

— Знам, албанец! — Белия спря. — Брат ти е ранен! Искаш ли да го видиш? Може да е за последно?

Менон поклати глава.

— Ако бог му е дал дни, ще живее!

Белия сви рамене и скочи на „О Мегас“.

— Курс към сарацините! — викна той. — Мъртвите в саваните и зад борда. Лазар е в трюма... Ако е жив, да се изнесе на борда! Да се превърже! Бързо! Ляво на борд! Фрегатата!

Марс го изчака, подпрял лакти на фалшборда. Вангел се изравни с шхуната. Един от фелуците потъваше, другият с опънати ветрила бързаше да се присъедини към остатъците на султанската флота. Първата битка изглеждаше спечелена, но предстоеше още едно решаващо усилие в плитчините пред Лепанто.

След време щеше да се изясни, че в боя са взели участие четиристотин деветдесет и два съда, двеста седемдесет и четири турски и двеста и седемнадесет на Свещената лига, и че в битката са паднали над двадесет хиляди убити. Сега обаче, при толкова очакваната среща с Марс, Вангел Аваля мислеше за други неща. През главата му преминаха картини от детството, Крит, Епек Муса и Гъотли Хасан, бягството с мауната. Нищо от това нямаше да се е случило, ако тогава, в Додеканезите, не беше срещнал Жан Марс.

Французинът вдигна рамене и посочи езика си. Жестът значеше „говори, избери език, покажи кой език говориш!“

— Забравил си ме, Жан Марс? — извика той на лингва франка.

Пиратът не изглеждаше изненадан.

— Тридесет години плавам, капитане. Срещал съм хиляди моряци.

— Но не хиляди руси деца пирати! Плавах на една гемия, дон. Ти я залови в Галиполи!

— Аваля? — каза Марс и колкото белезите позволяваха, лицето му се разтегна в усмивка. — Малкото име, капитане?

— Вангел.

— Да. — Марс се изправи. — Животът пак ни срещна, капитан Аваля! Радвам се, че си жив!

— Ще повярваш ли, дон, върнах се в Средно море да те намеря!

— За отмъщение ли, капитане?

— С предложение.

— Така ли? Какво имаш да ми предложиш?

— Разговорът е дълъг, дон. Ако бог ни запази живи, ще донеса два меха вино на борда ти.

— Ако съм жив, ще те чакам! — Марс видя, че Белия командва „Пълнете платната!“ и извика: — Благодаря, Вангел Аваля! Ако не се видим... Радвам се, че съдбата е била благосклонна към тебе!

— Ще се видим, дон! — вятърът духаше насреща и Вангел не беше сигурен, че думите му стигат до французина.

Започваше последната битка на двете религии, на двете флотилии, на две цивилизации и всички участници можеха да се закълнат в своя бог, че рухналата ще изчезне завинаги. Каква заблуда! Предстоеше едно скъпо и безсмислено кръвопролитие. От тази касапница не извлякоха полза нито победителите, Свещената лига, нито Византия, нито Отомания получи смъртна рана...

Византия? Какво означаваше това понятие? Щеше да мине време, да изтече много пясък в часовниците, преди Вангел Аваля да разбере, че Византия всъщност е само една идея.

На сутринта дон Хуан Австрийски преброи и престои флота си. Свещената лига разполагаше с тридесет и една галера, дванадесет галеона, четиридесет фрегати и девет шхуни. Повече от половината съдове бяха потопени, изгорени или дотолкова извадени от строя, че бяха изоставени да дрейфуват на вълните.

— Люлеят се като прилепи на течение! — каза Сокон Мехия.

На изток, на петдесетина левги, сивееше скалният бряг, а в плитчините на Лепанто Али паша се готвеше за отбрана. От деветте шхуни осем бяха левантински. Флотът на архонт Исак Погонат беше изгубил пет кораба и процентно беше дал най-малко жертви. Самият Погонат лежеше с рана в стомаха и счупена дясна ръка. Дарма го лекуваше с духове и магии, според Филип, скоро щеше да го изправи на крака. „Архонт“ щеше да бъде командван от Панаретий, млад монах, внук на игумена на манастира „Свети Мина Охридски“, втория по ранг духовник в листата на византийските епископи, а Ткон Македонец поемаше върховното предводителство. Вангел наблюдаваше, ремонта на грота и подкърпването на платната, когато трескавото лице на претендента се показа от трапа.

— Отомания е на колене! Още един удар, и главата ще се отдели от тялото! — възбудено, с вид на отчаян луд изсъска Ткон. —

Всевишният чу молбите ни!

Вангел го изгледа с тъпо безразличие. Не знаеше дали това се чете в погледа му, но беше сигурен, че го чувства.

— Бързаш! — каза той, колкото да наруши мълчанието.

— Не видя ли паническото бягство? Още една атака, и християните ще станат пълновластни господари на морето!

— А Византия?

— Веднъж да изчистим земите си от исляма, Империята ще се надигне като стъпкан стрък! Не се ли радваш, Вангелис? Цяла година чакаме този ден!

— Не този, Филипе! Утре вечер ще ти кажа какво дочаках аз! За Византия ще разговаряш с Исак. Моята борба е дребна. За мен е достатъчно да унищожим Османия!

— Какво става с тебе, дон?

— Мисля, архонт. Избирам своя император.

— Не те разбирам?

— Чакам да видя кой от двамата ви ще вземе връх. Започвам да мисля, че е все едно чий роб ще бъда!

Филип наведе глава и мълча дълго. С периферното зрение Вангел виждаше, а и чувстваше настроения, внезапен гняв, разкаяние. Архонтът беше фанатик, може би луд по някакъв свой начин, но пряк човек и ако замисляше отстраняването, дори убийството на Погонат, Вангел знаеше, че го прави с дълбокото убеждение, че такава жертва ще бъде от полза за Византия. Вангел Белия дявол не знаеше друго. Какво значи Византия и има ли смисъл да пожертва всичко за този абсурд! „Аз съм Велизарий!“ — макар и казано наум, иронията му загорча като тютюн и нервен спазъм затегна хранопровода му.

— Разбирам те, дон...

— Не — прекъсна го Белия. — Нищо не разбираш! Утре по залез ще дойда на „Солон“ и ще ти обясня всичко... Чакай до утре, Филипе!

Архонтът мълча още няколко минути, после се обърна и безшумно слезе по трапа. Гротът беше готов, такелажът подкърпен и заздравен, раните по корпуса — заковани и засмолени. Вангел приведе в ред оръдията, размести и подсили оределите редици и когато картината на борда му се видя задоволителна, легна в каютата да чака атаката на дон Хуан Австрийски.

Филип Ткон дойде втори път. Изглеждаше сух и делови. Целта на посещението му беше да информира своя Велизарий за състоянието на храбрата си флота и нейните капитани.

Битката при Лепанто приличаше на лов на патици. Католическата артилерия беше по-дългобойна и по-мощна. Нападателят бързо се ориентираха и вместо бой и абордаж, със садистично удоволствие потапяха кораб след кораб. Турците пуснаха лодките и масово побягнаха на брега. От фортовете се обаждаше бреговата артилерия, но беше толкова далече, че едва достигаше до заседналите кочерми. Адмирал Али паша загуби основните си сили още в открито море, така че при Лепанто вече нямаше на какво да разчита. Вангел видя флагмана на пашата да се промъква към пролива и с издути ветрила да бърза на североизток. Белия прихвана вятъра и опита да гони главнокомандващия. Скоро се отказа. Петмачтовият ветроход беше по-бърз от „О Мегас“.

— Защо подгони пашата, капитане! — попита Марс. Седяха в капитанската каюта на „Джема“ и отпиваха киркирско вино. Всъщност пиеха беотийско, но Вангел нито разбираше от вина, нито знаеше откъде е донесено то на хълмистия, ялов остров. През пустата палуба виждаха испанците да изтеглят на буксир заседналите кочерми, да доубиват последните защитници на неподвижните кораби, да палят негодните за плуване.

— За откуп!

Марс кимна. Отново настана мълчание. Турската флота се топеше пред очите им, морското могъщество на Отомания изчезваше завинаги. Не знаеха обаче, че на борда на Али паша плаваше дефтердарят на султана със заплатите на южните провинции. Не знаеха, че Мехмед Соколлу, великият везир на Селим, ще вземе главата на адмирал паша и на дефтердаря и ще докладва на падишаха, че златото е в ръцете на пирата Вангел Аваля Дон де мар, известен в Албанските планини като Белия дявол. На Мехмед Соколлу Вангел дължеше славата си на разбойник, на смъртен враг на империята, и на него пак наградата за главата си, която Дивана обяви наскоро след смъртта на Али паша.

Жан Марс и Белия лежаха на котва пред Коринт, гледаха залеза и потънали в мисли, чакаха онзи миг, когато разговорът ще потече от само себе си. Вангел му разказа живота си. Не скри дори епизоди и

събития, които мъжете обикновено премълчават. Французинът слушаше мрачно. Насеченото му лице трудно издаваше настроенията си, тежките мускулести ръце лежаха на масата като мъртви, изправеният му, пробит кръст оставяше чувството за вкаменелост. Марс почиваше и мислеше. Вангел заговори за Византия. В главата му беше каша от причини, основания, бивши величия, но за пирата това беше без значение. Аваля се готвеше да възкресява някаква митична империя — това разбра той и искрено съжали младия рус вълк.

— И с няколко шхуни ще повалиш Османия, капитане?

— Утре Свещената лига ще тръгне към Галиполи, Трапезунд, към големите пристанища! Ще въстанат Крит, Кипър, гърците от континента... Българи, албанци, сърби... Полуостровът ще закипи като дяволско котле! Османците ще се оттеглят на Арабския полуостров. Тогава църквата ще освети империята и нейния василевс — императора.

— Грешиш, капитане — каза Марс. — Утре дон Хуан ще отплава за Каталония. Французи, италианските флоти, всички се връщат в пристанищата си. Няма вода, запасите от храни се изчерпват, рицарите бездействат и нервите са опънати така, че всеки момент ще избухнат междуособици... Това беше войната, капитане! Победна, но безсмислена. Полза от нея ще извлекат само ония, които останат на синьо дъно, а това сме ние, пиратите!

— Това беше ли твоя война, дон?

— Тази война ме отърва от падишаха.

— Но ти си французин, католик?

— Ако ме заловят французите, ще ме обесят на копринено въже!

— Марс се усмихна. — Аз съм пират, а пиратът няма родина! *Ubi bene, ibi patria*. Където ми е добре, там ми е родината.

— Ще нападаш турските фортове? Добре ли те разбирам, дон?

— Ще се върна в Сидра, ще събера екипаж и ще изляза в Атлантика. Наесен ще пресрещна френското злато от Новия свят, ще взема дела си и ще се заселя в Русия... Аз съм над четиридесетте, капитане. Време е да стъпя на твърда земя.

Вангел разбра. В този свят на кървища и безсмислени войни истинският пират можеше да разчита само на себе си и на пълната си анонимност. Жан Марс Дон де мар щеше да се укрие в необятната Русия, да пусне корени и да се опита да остави нещо зад гърба си. А

какво можеше да остави един мъж на сабята, освен поколение, родено за охолство, освободено от принудата да се бори с нокти и зъби срещу бедността в този престъпен свят.

— Не вярваш в бъдещето на Византия, дон?

— Не.

— Защо?

— Византия няма причини да съществува.

— Съществувала е хиляда години.

— Тогава е имало причини, сега не!

— Защо, дон?

— Не мога да ти отговоря на този въпрос, капитане... И на много други!

Слънцето падна в морето. Сарацините донесоха лоени фенери, риба и сухари.

— Хапни, капитан Аваля — кротко каза пиратът. — Не на нас е съдено да прозрем големите истини.

Вангел мълчеше напрегнато. След мъчителната среща с Филип Ткон той за втори път изпитваше нещо подобно на обожание, без да знае какво точно лази по кожата му.

— Дон — започна той, — ако думите ти се потвърдят от събитията, ще те намеря в Сидра. Ако не, добре дошъл във Византия! Възстановим ли Империята, ще направим така, че да живееш спокойно и тихо!

Марс се усмихна.

— Чакам те в Сидра, капитане!

* * *

— Кажи, Филип Ткон — започна Вангел. Беше пиан и го знаеше, но и да не беше, все същият въпрос щеше да зададе. — Кога потегляме срещу континентална Турция?

Ткон наведе глава и мълча дълго.

— Дон Хуан е заповядал на флота да се върне в пристанищата!

— Значи всичко е напразно! Или ще строим империя насред морето?

— Ще чакаме... Ще събираме флота...

— Слепец! — кресна Вангел. — Дон Хуан отведе всички пленени кочерми, дори тия, които Сокон и аз превзехме! Къде ще събираш флота? Турците нямат вече! Може би ще нападаш Филип Втори или Смарти Смайли? Или Дрейк, боже, пази ме от лудост! Кажи, архонте, как виждаш войната? Както кажеш, така ще стане!

— Не знам, Вангелис, наистина не знам... Католиците ни излъгаха!

— Аз знам, Филипе! — Вангел даде знак да му приготвят лорчата. — Който иска да поеме риска на свободния човек, да последва „Джема“ в залива Сидра. Аз се връщам в Киркира, но на края на лятото ще се присъединя към Жан Марс. Още сега вдигам ветрилата! Кажи на Погонат, че целувам края на пурпурната му мантия!

Вангел тръгна по палубата, но нещо го накара да се обърне. Филип Ткон Македонец плачеше с хлипове. Горчиви, горестни сълзи се стичаха по благородното му лице.

[1] Филипис (лат.) — Любител на коне — Б.а. ↑

6

Вангел и София се венчаха в янинския манастир „Свети Мина“. На Белия му беше тясно на Корфу, а и старият Шкодер имаше интереси на континента.

След битката при Лепанто турците побесняха. Диванът изкупи старите мортири на Венеция и ги разположи от Епир до Далмация. Плаването ставаше все по-опасно. Вангел изпрати Лазар да укрие „О Мегас“ на север, по Адриатика, и се прехвърли в Янина. Минаваше за търговец на въжета. Шкодер го представи на Аян паша и старият велможа му даде разрешение да построи къща в укрепения вътрешен град.

Белия развърза кесията. До средата на лятото покри албанска къща с обор под чардака и комини с капаци. София цъфтеше. Ставаше все по-красива, дръзка, проклета. Снагата — женска, гърдите — пращяха, походката ѝ напомняше едновременно и сърна, и котка. Очите ѝ крещяха от наглост и високомерие. Чувстваше се законна съпруга на русия пират и когато той присъствуваше, беше готова да се опълчи на целия свят.

София предизвика първата разпра в Янина. Бяха излезли на тържището. Албанката вървеше напред, Вангел с длани на пищовите се мъкнеше след нея. Зададоха се двама от гвардейците на Аян, черкези, диви и свадливи. Когато се разминаваха със София, единият я оципа по задника. Жена му се пресегна, от първата сергия грабна глинена стомна и с ярост я разби в главата на черкеза. Гвардеецът рухна в прахта, а докато другият теглеше ятагана, Вангел подпря дулото в корема му. София беснееше. Преди да успее да ѝ попречи, измъкна резервния пищов и стреля в главата на втория. За негов и за неин късмет стреля лошо и отнесе ухото му.

Вангел я отведе вкъщи, остави я на грижите на Шкодер и отиде у пашата.

Аян Янински беше истински източен велможа, едновременно жесток и справедлив, славолюбив до лудост, мъж и с осанката, и с

велелепието на султан. Когато го въведоха в миндер сарая, Вангел Аваля се поклони ниско и заговори.

— Стана беля, паша ефенди. Твоите хора закачиха жена ми, а тя, албанката му дива, изпразни една цев в главата на единия, разби грънец в главата на другия.

— Доведете черкезите! — заповяда пашата. Покани го да седне, предложи му кафе, смокини, започна табиетлия разговор. — Как върви търговията, Вангел бей?

— Благодаря на бога, добре, паша. Чакам кораб стока от Триест, конен керван пътува през България към Дунава на път за Влашко и Молдова. Въжета трябва навсякъде.

— Вярно, бей, трябва. — Кимна Аян Янински — Чуй ме, бей, пази жена си! Дяволска красота има в нея, хората са диви, завистта е от аллаха. Виждал ли си лице на кадъна? От такива бели ни пазят фереджетата.

— Прав си, паша! — каза Белия и наистина го мислеше. — Какво да направя за черкеза? Злато? — На колко оценяваш едно черкезко ухо, бей? — Например... Сто лири?

— Десет — каза Аян — и да ги разделят! Въведете ги!

Черкезите се проснаха по очи. Вместо чалми носеха превръзки. „София не се шегува, кучка проклета!“

— Станете — заповяда пашата. — Вангел бей съжалева и иска мир. Щедро ви предлага по пет златни лири. Доволни ли сте, песове похотливи?

— Богато, паша ефенди!

— Добре. Махайте се и ако чуя, че безпокоите Вангел бей и семейството му, ще ви обеса надолу с главите! Вървете!

Аян го увери, че инцидентът е приключил, но Белия не повярва и беше прав. Няколко дена по-късно стоеше в двора и надзираваше майсторите как поставят дограма на прозорците. София се люлееше на клона на една уродлива круша. Бременността беше започнала да й личи, но характерът ѝ не се смекчаваше и работниците се страхуваха от нея като от дявола. Изпука пушка и Вангел разбра, че е мъртъв. Куршумът го удари отляво, високо в гърба, зави му се свят, чу писъка на София и се свлече.

Не умря, но лежа цял месец в трескава борба със смъртта и завинаги остана с тъпа болка в лявото рамо.

Албанецът извади оловото, почисти раната и взе да го лекува с билки и меча мас. На двадесетия ден Вангел се изправи. Беше отслабнал, отмалял, но жив и готов да убива. Тягостна принуда го заставяше да избие черкезите, иначе отново щеше да падне в засадата им. Трябваше да пипа тънко, за да не си навлече гнева на пашата.

— Разгласи, че заминавам — каза Белия на жена си. — Лазар да докара „О Мегас“ в устието на реката. След две седмици тръгвам!

София писна на умряло, но Вангел не ѝ обърна внимание, слезе в мазата, свали топузите на кантара и се зае да заздравява тялото си.

— Ще се върна, преди да родиш — каза Белия и тръгна след едноръкия Лазар по склона към брега.

Цяла Янина беше разбрала, че заминава.

Три дни по-късно петима черкези от охраната играеха зарове в крепостния гарнизон. От морето духаше, затова гвардейците на пашата бяха залостили пантите на прозореца. В полунощ едно тяло разби прозореца и връхлетя в помещението. Как? С полет? Изстреляно от канонир? Дълго се чудеха как нападателят се е докопал до втория етаж по гладката, измазана стена, но нямаше жив свидетел да даде задоволително обяснение. Намериха гвардейците заклани, кесиите им — празни. Двама от тях бяха нападателите на София, но Белия дявол беше в морето и никой не го обвини, поне гласно, въпреки че Аян Янински беше казал на Албанеца:

— Ако не знаех, че Вангел бей е на гурбет, щях да мисля, че това клане е негова работа!

София сияеше. За нея нямаше и миг съмнение. Нейният мъж, Вангел Аваля Дон де мар, беше провел своето правосъдие.

Клането наистина беше дело на Вангел. Лазар го остави на един ден път от града и се спусна да подготви шхуната. Вангел се кри два дена в Дъбака, а в полунощ на третия проникна в града, забулен като шиптар. Качи се на крепостната стена и легна в сянката на мортирите. Когато заключиха вратата, хвърли въже на покрива на гарнизона, провери устойчивостта на абордажната кука и се изкачи на покрива. Когато патрулът се смени, Белия се спусна по въжетото, нахлу при черкезите, използвайки шока от изненадата, закла своите врагове с ятагана и камата. Другите трима се чувстваха в безопасност. Лично те не бяха направили нищо лошо на търговеца бей и не очакваха

отмъщение. Наивността им му позволи да ги приближи, другото свърши бързината.

Вангел се върна на покрива, прибра въжето и се хвърли в короната на една от дворните смокини. Изподра се, скъса бурнуса си, но падна от клон на клон без сериозни рани. Върна се на стената, закачи куката на въжето, надяна примката на мортира и се спусна вън от крепостта. После запали въжето. Когато конопът изгоря, куката падна в краката му. Белия я вдяна в бурнуса, вдигна качулката и избягвайки главния път, тръгна към морето.

Лорчата го чакаше на брега, а слънцето все още не беше подпалило континенталните гори, когато „О Мегас“ напълни ветрилата и се понесе на юг, по мирната повърхност на Ионийско море.

* * *

В средата на септември „О Мегас“ навлезе в Средиземно море. Наближаваше сезонът на бурите, но небето беше ведро и чисто, вятърът се сменяше от бриз на мистрал като през юни, дните бяха топли, дори потни, нощем захладяваше, но все още есента беше далеч. Десет дена плуваха, без да видят ни едно ветрило, дори рибарска лодка не срещнаха, макар че това бяха дните на паламуда. Имаше нещо зловещо и смълчано в пустото море, а времето усилваше това чувство.

Вангел въртеше ятагана до премала, после се връзваше, скачаше зад борда и плуваше в надпревара с шхуната, излизаше на палубата, хапваше и лягаше да спи. Лазар го пазеше и щеше да го събуди само ако на хоризонта се появят ветрила.

Беше рано следобед на дванадесетия ден, когато шурейт му влезе в каютата.

— Черни платна, дон! Тримачтов ветроход, прилича на сарацински шебек!

— Свалете калъфите от мортирите! — заповяда Белия. — Всички на борда... Да се подготви абордаж!

— Те не искат кръв, дон!

— Чу ли какво ти казах, Лазаре! — Вангел спусна нозе на пода, разтърка очи. — Приближете го на борд! Ще го ударим на топсели! Бързо!

Когато разстоянието се скъси, платната се оказаха червени и Вангел вече знаеше с кого има работа. Капитан на прославените кървави платна беше широко известният черкез Махмуд Дон де мар, или Мохамед Шаа... еди-кой си, както сам се беше прекръстил вманиаченият сарацински вълк. Опасна среща! За първи път през мозъка на Белия мина мисълта да опъне всички платна и да избегне битката, но вече беше дал заповед за „скок“ и ако я отменеше, щеше да загуби престижа си. Но имаше и още една причина. Най-после „О Мегас“ щеше да хвърли куки на истински пират и капитанът му да провери качествата си — и своите, и на екипажа.

Бордът на черкеза изглеждаше спокоен. Не обираха ветрила, не изпъваха нови. Шебекът плаваше по неизменен курс. Белият беше този, който щеше да нападне. Палубата на сарацина димеше, пиратите готвеха или пиеха ром край огъня. „О Мегас“ скъсяваше разстоянието, деляха го една, най-много две мили. Екипажът беше стихнал край борда, артилеристите разпалваха барутни мангали. Като че ли всичко беше готово за бой. Последва тягостен, мъчителен половин час и корабите се вплетоха. Левантинците хвърлиха куки, сарацините ги отсякоха и откриха огън от мускети. Три несполучливи опита за абордаж направи Вангел и все още беше на борда на шхуната. Нервите му играеха, идваше му сам да скочи на шебека, но там щяха да го превърнат в кървава дрипа.

Позна Махмуд. Едър, гол до кръста, със златен византийски шлем на главата, в бели панталони и чортови ботуши, Махмуд Дон де мар излезе на палубата. Появата на вожда влуди сарацините. Ярост се лееше от гърлата им, мълнии от очите. Техен ред беше да хвърлят куките и сарацинската сган се изсипа на „О Мегас“. Летяха с въжета, на прътове, скачаха през борда. Настъпи хаос. Вангел съсече един пират, друг набучи на ятагана, но го връхлитаха все нови и нови. В един миг се видя обграден от три страни, но Лазар застреля левия нападател и го изтегли към форпита. Дрънчаха ятагани, някой биеше корабната камбана, проехтяха единични изстрели, но в общото меле беше трудно да се види кой взема превес. Вангел пхна ятагана под мишница и измъкна пищовите. Два изстрела — два трупа.

— Дръжте се, воини на кръста! — изрева Белия. — И сарацините са смъртни!

Нападнаха го, преди да успее да напълни пищовите, и отново трябваше да върти ятагана.

— Донеси мускети! — заповяда през рамо там, където трябваше да бъде Лазар, и посрещна нападателя. Беше едър, силен негър. В едната ръка въртеше тежка верига, в другата държеше къс двуостър меч. Веригата изби ятагана, но преди широкият замах на меча да отсеке главата му, Вангел заби тосканската кама в антрацитения корем на пирата. Скочи, грабна ятагана, но и веригата на негъра.

— Стреляйте! — крещеше той. — Всички на мускетите! Стреляйтее!

Стрелбата зачести. Около грота се биеха с ятагани и мечове, но някой се беше залостил в трапа за трюма и стреляше безпогрешно. Лазар откри огън от кварталдека, стреляха от рострата, имаше стрелци по рангоута.

Веригата се оказа страшно оръжие. Беше еднаква ефикасна и за отбрана, и като убиец. Вангел разби няколко глави с жестоките ѝ брънки, изби няколко калъча и освободи път за ятагана си. Боят траеше повече от час, когато му се стори, че сарацините се оглеждат за отстъпление. Тогава отново видя Махмуд. Пушеше лула, подпрян на въжетата на шебека, и гледаше боя от разстояние. Белия спря.

— Преградете им пътя! — викна той — Обърнат ли на бягство, избийте ги с олово!

Вангел се оттегли от боя, мина зад каютата, сряза едно от въжетата на бизана и ползвайки принципа на махалото, скочи на шебека. Махмуд не го усети, а и шумът беше такъв, че за да чуеш нещо, трябваше да ти крещят в ухото. Белия притича по фалшборда, озова се зад гърба на пирата, изправи се, замахна и стовари веригата под шлема, там, където вратът се свързваше с раменете. Махмуд се разклати, но не падна. Следващият удар беше в голия кръст, третият раздробя дясното рамо на сарацинския бик и той се свлече на колене. Вангел зае мястото му. За сарацините появата на русия капитан означава превземане на шебека и те се поддадоха на отчаянието. Левантинците усетиха превъзходството си и проведоха дива, масова атака, последната, на която бяха способни.

Палубата се хлъзгаше от кръв, тела се валяха навсякъде, стенеха ранени, доубиваха полуживи сарацини. Звездата на Махмуд Дон де мар беше загаснала завинаги, макар самият той да не беше мъртъв.

„Ще го подаря на Марс!“ Вангел заповяда да го оковат, да превържат раните му и да го пазят жив. Лазар, ранен в единствената си ръка, хукна да изпълни заповедта.

Левантинците изхвърлиха труповете, качиха вода във ведра и се заеха да мият палубата, а Белия отиде да разгледа шебека. Беше добър кораб, имаше остра водна диря, красива лъвска ростра, но най-силно любопитство предизвикваше каютата на черкеза. Вангел разкова кухите стени, пода, сандъците. Отвсякъде рукна злато.

Вангел Дон де мар не подозираше каква слава и какъв престиж на пират ще му донесе победата над Махмуд в акваторията на Средно море, но заедно с това и каква излишна популярност в Илдъза. Вангел никога не разбра кой беше съобщил името му на Мехмед Соколлу, великия везир на Селим Втори, но пленяването на черкеза помогна на стария велможа да внуши на падишаха, че именно русият пират е откъмнал златото от борда на адмирал Али паша.

„О Магас“ хвърли котва в залива на Сидра, но от Марс нямаше помен. Французинът беше опънал платната и отплавал на запад. Вангел обаче знаеше къде да го търси.

Когато изведе Махмуд в старата градска казба, народът се стече да гледа обесването. Белия Дявол не можеше да го остави жив без риска черкезът да посвети живота си на мъст, а неговите възможности да събере флота бяха много по-големи от вероятността Вангел да подчини на властта си моряците на Леванта. И по друга причина, не по-малко съществена; имаше нужда да оправдае безсмисленото нападение на шебека и стотината трупа на Христови Воини. И За Ткон, и за Погонат Вангел чистеше Средно море от пирати, та флотът на Кръста необезпокояван да съсредоточи усилията си в борбата с Османия. Тази победа щеше да засили и страха, и омразата на Погонат.

— Как си с парите, лаз? — попита Вангел вместо „добър ден“. Лицето на Сококон Мехия светеше и нямаше по-добър израз на радостта му. Срещаха се след пет месеца раздяла.

— Зле, дон! Едва покривам разноските, макар Сидра да е най-евтиният град, в който съм слизал.

Белия му подаде ковчеже от желязно дърво с медни обкови.

— Две хиляди лири!

— Черкезът? — Вангел кимна. — Благодаря, дон!

— Как се държат императорите?

— Погонат беше болен. Дълго. Но Филип изглежда отчаян, говори за смъртта. Става мистик, дон!

— Откъде знаеш тази дума?

— От него. — Лазът се ухили с остриите си зъби и го поведе към форпита. — Ще пиеш ли ром, дон?

— Да.

Седнаха. Вангел знаеше, че Филип трескаво чака знак за среща, но умишлено не бързаше да го даде.

— Имаш ли неприятности с Менон?

Сокон не отговори веднага.

— Знаеш, че аз харесвам шурейя ти.

— Заедно ходите по жени!

— Ходихме, дон. — Лазът се ухили отново. — Менон е хубавец, местните са луди по него.

— С колко саби останахте?

— Първоначално бяха четиристотин — четиристотин и петдесет. Едни заминаха с тебе, други се разбягаха. Сега са по-малко от триста. Топи се флотът на Византия!

Вангел помисли, че долавя горест, но миг по-късно разбра, че всъщност иронията е подразнила слуха му.

— Това ли мъчи Филип?

— И това. Погонат по цял ден лежи с мавританката, златото е у него и архонтът е принуден да врънка пари като просяк. Предложих му да хвърлим куките на Погонат, все едно че му предложих второ разпятие на Исуса!

Беше ред на Вангел да се разсмее.

— Прати хора да го доведат, лаз. Да доведат и Менон, и Погонат... ако благоволи да стане от леглото.

Исак отклони поканата. Имал треска, но истински трескавият Филип и зет му Менон скоро стъпиха на борда. Вангел стана да ги посрещне.

— Седнете, капитани. Филипе, ти си болен?... Меноне, сестра ти ще ражда през зимата. Баща ти те поздравява... И той, и София мислят, че живеем като братя!

Менон вдигна вежди.

— Лазар е разсеял сладките им сънища!

— Грещиш, змия! Брат ти е верен човек и честен мъж!

Менон преглътна обидата.

— Да бъде твоето, дон. Дойдох да чуя какво имаш да ми кажеш!

— Не аз на тебе, шурей, а ти на мене — своя предводител! Какво се случи с флота в мое отсъствие?

— Няма флот, Вангелис — изпъшка Ткон. — Това тук прилича повече на пиратска сган, готова да се хване гуша за гуша. Последната надежда на Византия погина в плитчините на Лепанто!

— Защо, Филипе? — лукаво попита Белия. — Там Византия удържа първата си победа!

— Безсмислена победа, брат! Какъв е резултатът? Дон Хуан отведе пленените кочерми, владетелите отзоваха флотите си и Османия остана непокътната!

— Османия загуби флота си, Филипе. Спомни си стария план, твоя план, архонте! Обезкървим ли турците по море, ти, Погонат и левантинците слизате на брега за борба по суша. Вдигате тагмите в Армения, Грузия, Македония, Илирия, Тракия и изтласквате турците на Арабския полуостров. Време е да осъществиш втората част на плана!

Филип се усмихна тъжно:

— Ти се гавриш с мен?

— Сега знаеш, че хиляда воители, па били те и самите дяволи, не могат да сринат могъществото на Османовци, нали?

— Знам! Знам и още нещо, християнският свят ни предаде! Католическите корони ни оставиха в ръцете на османските кучета!

— Значи не можем да разчитаме нито на война по суша, нито на католическите владетели? Какво ни остава, Филипе?

— Не знам! — тежко простена Ткон Македонец.

— В Агадир знаеше!

— Англичаните?

— Да.

— Смрти ти каза, Кралицата няма да одобри конфликт, с Високата порта.

— Тогава ти му отговори: „На нас ни трябват майстори, лоцмани, шкипери...“ Сега те ни трябват не по-малко от тогава, нали?

— Не, дон! — Филип рядко използваше тази самозвана титла, но сега тя сама се изплъзна от устата му. — Ние имаме седем кораба и не можем да постигнем единство, камо ли ако станат седемдесет или

седемстотин, да даде всевишният такова щастие! Не, Вангелис, аз съм отчаян! Не е съдено да възкресим Византия!

— Тогава да трупаме опит и да чакаме по-сгодни времена? Аз тръгвам да търся французина. Който иска, може да ме последва. В Атлантика ще има кръв и набези, тук оскотяване и срамни болести! Избирайте!

— Аз нямам работа в Океана — тихо, но твърдо каза Менон. — Ако не ми провърви в затворените морета, ще се върна в Киркира.

— Баща ти напусна острова. Сега живее в Янина — каза Белия и престана да му обръща внимание. — Ти, Филипе?

— Не, Вангелис! Чакам вест от патриарха, отговорен съм за момчетата... Не забравяй Исак! Ще използва заминаването ми, за да го представи като бягство. Бягство при пиратите, Аваля! Това ще ми коства анатема за целия род и отлъчване от църквата!

Белия кимна.

— Разбирам, капитани! Утре ще събере флота. Които искат да търсят съдбата си със сабя в ръка, ще тръгнат с мен. На три ветрохода... Сокон Мехия, Лазар на Махмудовия шебек и „О Мегас“. Това е... Ще те търся чрез Солунската патриаршия... Потрябвам ли ти, открий жена ми в Янина. Ако съм жив в началото на пролетта, ще се върна в Средно море.

Филип стана, прегърна го трескаво и с наведена глава тръгна към трапа. Менон имаше въпроси, но нещо му пречеше да ги зададе.

— Кажи, шурей?

— Вярно ли е, че се готвиш да обесиш Махмуд черкеза?

— Вярно е, Меноне. Не одобряваш ли?

— Не разбирам, дон!

— Какво неясно има?

— Ако се върнеш към пиратството, защо избиваш пиратите?

Вангел не очакваше такъв въпрос и не беше готов с отговора.

— Прищявка, Меноне! На този свят всичко се командва от капризи.

Исак Погонат се появи на екзекуцията. Беше облечен в бяло и пурпур, цветовете на василевса, но беше проявил скромност и на главата му не блестеше диадема. Вангел го видя, но се направи, че слуша ругатните на черкеза. Махмуд, стъпил върху бурето, на път към небитието, изпитваше едно-единствено чувство — омраза. Лицето му

напукано от треска, устните засъхнали с бяла слюнка, очите мътни като разбунени блата, но характерът — непокътнат, див, горд, презиращ смъртта. Махмуд псуваше, сипеше хули, призоваваше тълпата на помощ, кълнеше — и всичко това със сладостната мечта да докопа Вангел Аваля за гърлото. Страшен враг би бил живият черкез и Белия щеше да изчака истинската му смърт, вечната, преди да напусне площада на Сидра.

Сокон командуваше екзекуцията. За Вангел беше достатъчно да присъствува. Той, русият капитан, подлагаше на това унижение Великия дон, който държеше в ужас приморските градове от Измир до Оран, който получаваше откуп от пленници, данък за каботажно плаване, процент от контрабандата на хашиша; който колеше, палеше, убиваше с глад, със слънчев удар, с плъх в гърне, вързан за стомаха... Той, Махмуд черкеза, щеше да умре на бесилото, защото Вангел Аваля следваше капризите на гордостта си. Менон беше поразен от отговора на зет си и разпространи думите му, а те бяха стигнали и до самия черкез, виновника за бурното злорадо тържество на жителите на Сидра.

Победата над сарацинския шебек, фактът, че всеки може да види увисналите платна над пуст, унил борд, караулът на левантинците правеха от Вангел Аваля истински дон де мар. Новият господар на морето добиваше огромен авторитет и появяването на Погонат не можеше да заслепи блясъка на кървавата му слава.

— Поздравявам те, капитане! — Погонат приближи с ръце, скрити под плаща, с лице и учтиво, и презрително. — Удържал си достойна победа.

— Добре дошъл, Исак! — отговори Белия, сигурен, че това обръщение ще извади от равновесие високомерния архонт. — Ще присъствуваш на поучително събитие!

— Какво искаш да кажеш? — попита Погонат. Любопитството му се оказа по-силно от гордостта.

— Нищо повече от това, което чу.

Сокон ритна бурето и Махмуд увисна на въжето. Повече от пет минути изключителната му физика се бори за живота, но в края на краищата езикът напусна устата, очите се обърнаха и черкезът се остави на смъртта. И Вангел, и Погонат мълчаливо изчакаха агонията, но когато се увери, че с пирата е свършено, Исак попита:

— Плашиш ли ме, Вангел дон?

— Предупреждавам те, архонт! — Белия се усмихна вътрешно.
— Един ден ще попитам: „Архонт, кой изпрати Менон да стреля по «О Мегас»“? Тогава ще очаквам отговор...

Вангел се обърна и следван от Лазар, напусна горещия, пращен площад на Сидра.

* * *

Белия дявол за първи път щеше да пресече Атлантика и въпреки че си даваше вид на самоуверен морски вълк, безбрежната океанска пустиня го безпокоеше истински. Знаеше, че след Гибралтар ще навлезе в Атлантика приблизително около тридесет и петия паралел, а за да намери Жан Марс, трябва да държи курса северозапад до петдесет и втория и като стигне акваторията на Новия свят, да потърси остров Ганден на север, по френския бряг.

Когато вълните започнаха да прехвърлят борда и лицата на моряците се вкамениха, Вангел си припомни думите на Сюлейман Белята: „Само португалци, англичани и луди плават зиме в Северния Атлантик!“ „Нима съм луд?“ — мислеше той, загледан в оттичането на водата през ватервайса, но знаеше, че има и друго възможно обяснение. Неговият кураж не беше по-малък от този на Рейли, Хоукинс и другите новоизпечени лордове. Ако Дрейк беше дръзнал да търси Магелановия път, то Вангел Аваля Дон де мар нямаше да се поколебае да мине по морската „авенида“ от Гибралтар до Нова Франция.

На десетия ден започна щорм. Течеше двадесет и третият, без времето да даде признаци за подобрение. И корабите, и моряците някак се пригодиха към атлантическите условия, кризите от морските болести бяха преодолен и ако не ги мъчеше леденият вятър, Вангел би казал, че и в такива обстоятелства животът е търпим.

Не спираше, не се срещаше със Сокон и Лазар Шкодер, но гледаше да не ги изпуска от очи. Шхуната и шебекът носеха по петдесет души на бордовете си, достатъчно за плаване и малко за абордаж, а на артилерията не можеше да се разчита срещу френските канонири. Една от причините да търси Марс беше съзнанието, че на

всяка цена трябва да подмени оръдията със съвременни, дългобойни цеви.

Към края на първия месец облаците се разкъсаха, вълната падна, но стихна и вятърът и сега кретаха едва-едва с по една-две левги на денонощие. Отпразнуваха деня на Свети Никола при безветрие, но още на другия ден задуха от север и Белия се принуди да зарифи ветрилата на грота. На петдесетия ден от хоризонта изплува Новият континент, а до вечерта и архипелагът пред залива на Халифакс. Едва тогава Вангел си даде сметка какъв сляп шанс би било откриването на Марс и каква лудост е било това плаване.

Екипажът изглеждаше като след поход в пустиня. Атлантикът ги беше състарил, набръчкал и потъмнил кожата на лицата, изцъклил и вкървил очите, прегърбил и измършавил телата. Вангел ги водеше при Марс за злато и слава. „Къде е легендарният французин?“ — щяха да го попитат всеки момент и Белия не можеше да даде задоволителен отговор. „Тук някъде... Някъде из тия ширини се намира Жан Дарс и неговата фрегата «Джема»“!...

Питейната вода беше на свършване, отдавна нямаха друга храна, освен сухари. „Трябва да вземеш решение, дон де мар!“ — с горчива ирония мислеше Вангел, очаквайки всеки момент да пламне искрата на бунта.

Мина още цял месец, а от Марс нямаше следа. Срецаха френски и английски риболовци, дори датска китоловна флотилия плаваше из тези води, но никой не беше виждал французина, нито беше чувал за него.

— Какво ще правим, дон? — попита Лазар. — Едва удържам напрежението. Бордът ври!

— Щом са загубили доверие в своя капитан, да се уповават на бога!

— Избраха съвет на моряците. Пратиха лодка на брега. Ще купят храна от местните, ще заредят с вода и ще обърнат на югоизток! Мортирите са заредени, вахтата усилена... Чакат твоя отговор.

Белия мисли дълго.

— Имаш ли нещо ценно на шебека? — глухо попита той.

— Цялото имущество е на гърба ми.

— Оставаш тук! Да вървят по дяволите! Боцмане, свали калъфите на мортирите! На дезертъорите може да им се доще златото

на черкеза!

На сутринта шебека го нямаше. Излезе щорм и Вангел потърси укритие откъм южната страна на архипелага.

Бурята бесня девет дни, възетата се обледениха, палубата се покри с лед и никакво разбиване не помагаше. Започнаха да палят огън в трюма, но опасността от пожар беше такава, че никой не смееше да мигне.

— Ще издържи ли шебека, дон? — попита Лазар една вечер, загледан в кървавия залез, оглушен от могъщия рев на океана.

— Не! — късо отговори Белия.

— Бог да прости глупостта ми! — Лазар се прекръсти, после млъкна за дълго. — Имаш талант за оцеляване, дон! Питам се кой бог те пази?

На разбойниците! — каза Белия, прибра се в каютата, зави се с кожи и борейки се със студа и влагата, се опита да спи.

* * *

Сокон отиде за вода и повече от две седмици Вангел напразно се взираше да види платната му между голите скали, но когато все пак се върна, доведе Марс. Лазар пръв видя двата кораба, а Белия лесно разпозна „Джема“.

Белия и Марс се бяха въртели с месеци в непосредствена близост, но французинът не беше си загубил времето. Златото на Нова Франция беше натоварено на петмачтовия корвет — „Бел фльор дьо солитюд“. Корабът беше на котва в „Квебек либр“. Чакаше да отминат бурите, за да се спусне по река Свети Лаврентий и през пролива Кобота да излезе в открития океан.

Марс го принуди да събере моряците на един кораб. Въпреки протестите на Сокон шхуната му беше пробита и оставена да потъне при нос Ню Скотленд.

Французинът намери прикритие в подножието на една отвесна скала на западния бряг на остров Сен Пиер и останаха на котва да чакат затихването на вятъра. Скучаеха. Марс видя усилията на Вангел във фехтовалното изкуство и се зае да му покаже тънкостите на атака, защитата, измами... Вангел научи батмани, приз де фер, пасато сото,

финт ин Tetario... похвати, които му отнеха много време и ангажираха цялото му внимание, но с усвояването им противниковото тяло му се стори уязвимо и леснодостъпно. Фехтоването беше престанало да бъде борба на физическо надмощие; напротив, едва сега схвана сабята като средство на интелекта срещу грубата сила; Марс насърчаваше усилията му, показваше му къде греши и с непроницаемо лице парираше леко и с изящество вихрените му атаки.

— Защо става така, Марс дон? — питаше Белия. — Нали владеем едни и същи средства?

— Това е началото — беше сухият отговор. — Ти проходаш...

— Но аз съм много по-бърз от тебе, дон.

— Но не по-умен, момче! Фехтовката е надмощие на воля, разум и фантазия.

Вангел преглътна обидата и продължи упражненията с нарастващо ожесточение. Бързината му беше безшумна и страшна, силата му — хитра и яростна, но похватите му все още слаби и най-важното, липсваше му метод, а това му пречеше да приложи качествата си.

— Мисли, капитане — говореше Марс. — В ръката — желязо! Страшно метално продължение на ръката, което трябва да чувстваш с петте си пръста! Както зеницата реагира на светлината, така и оръжието трябва да пулсира с тялото, да слуша командите на мозъка. Гледай внимателно! Аз се движа, мисля, имам идея и търся начина да я приложа. Ти противодействаш. Аз трябва да заблудя разума ти, да притъпя вниманието ти, да прекърша волята ти, за да отнема най-скъпото, което имаш — живота. Възбуждам рефлексите, разума, викам на помощ фантазията, превръщам тялото в пружина и търся най-оригиналния начин да те убия! Твоята цел е същата, затова и уменията ти трябва да са подобни. Забрави честолубието! Мисли трезво, не забравяй каква е моята цел и търси начин да я осуетиш. „Жьо пран мон биен у же льо тув.“ Вземам своето, където и да го намеря. Тази максима трябва да ръководи цялото ти поведение, ако не искаш да увиснеш на въжетото с мъртъв плъх между зъбите.

Планът на Марс беше прост: „Джема“ и „О Мегас“ хвърляха едновременно куките на двата борда на „Бел фльор“, последните моряци, прехвърляйки се на корвета, трябваше да направят пробойни

на пиратските ветроходи и минавайки на френския борд, да разчистят абордажа.

Нападнаха през нощта. Охраняващите фрегати бяха далече назад и докато скъсяваха дистанцията, предупредени от тревожните камбани на „Бел фльор“, Марс изби екипажа, заповяда да опънат ветрилата и петмачтовият корвет започна бягството си. Когато слънцето изгря, на хоризонта все още не се виждаха охраняващите фрегати, затова Марс смени курса и обърна на североизток.

— Утре целият флот на Франция ще бъде по петите ни — каза той. — Ще слеза в Русия, на северния бряг... Сам. Ти ще се върнеш в Егейско море и ако ти е мил животът, ще потопиш „Бел фльор“. Франция няма да прости на оня, който е плюл на честта ѝ, а Франция, Аваля, е велика държава... Въпреки всичко!

Плаваха с намерение да заобиколят бреговете на Шотландия, да се държат близо до норвежкия бряг и през шведските проливи да проникнат в Балтийско море на път за Русия.

Поделиха плячката. Марс получи половината, но и другата част беше достатъчна, за да задоволи все още неувълчения апетит на левантинците. Вангел живееше в каютата на бордовия свещеник и за пръв път чувствуваше чужда власт и чуждо влияние, срещу които не мислеше да се опълчи.

Сарацините и левантинците живееха в пълно разединение. И религиите, и нравите, и езикът — всичко ги разделяше. Обединяваше ги едно — страхът от Атлантика и неудържимото желание час по-скоро да нагазят в Средно море.

— Как мислиш да я караме? — попита Сокон, посочвайки с очи враждебната мургава сган.

— Марс знае! — Белия му обърна гръб, но зададе същия въпрос на французина.

— Когато поемеш командването, избий ги до крак! Бързо и тихо! Ако не го направиш ти, те ще ви избият! В жесток свят живеем, Аваля! Уморих се от кръв. Ще се заселя в Русия, ще отглеждам коне, ще ходя на лов, ще лежа по гръб, ще правя деца... Много деца, докато ми стигнат силите.

— Ще ти омръзне, дон.

— Не! — това не беше отрицание, не беше и отговор. Марс мечтаеше и Белия, смутен от глупостта на гледката, побърза да се

махне.

* * *

Мечтите рядко се покриват с действителността. Край Шетландските острови „Бел фльор“ налетя на три петмачтови брига. Марс изпсува грубо, плю и се хвана за руля. Обърнаха курса и отново побягнаха в Атлантика. Бриговете се пръснаха на левга един от друг и се втурнаха след корвета.

— През нощта ще поемем курс на север! — каза Марс. Ще плаваме двадесетина часа, ще обърнем на изток и ще държим курса до самите брегове на Норвегия. Бог да ни е на помощ!

Маневрата, колкото и хитра да изглеждаше на французина, беше разгадана от англичаните. Когато мъглата се вдигна и блесна слънцето, бриговете се очертаха с неумолима яснота. Дори разстоянието беше скъсено.

— Курс югозапад! — кресна Марс. — Единственият ни шанс е да се укрием сред островите на Нова Франция!

Бриговете плаваха след тях. „Юниън Джек“, английското знаме, плющеше на стенгите. Англичаните като че ли знаеха, че жертвата няма да се изплъзне.

— Марс бег, имам една идея. Щом падне луната, ще оберем ветрилата и без огънове, при пълна тишина ще ги оставим да минат покрай нас. До Нова Франция има цял месец път, ако не и повече... А и с този екипаж? — Вангел наведе глава. — Не ти се бъркам, дон... Приеми съвета, ако искаш, недей, ако ти се струва глупав!

— Това е единственият ни изход, момче! — Марс се изсмя дрезгаво. — Иначе ще препускаме като елен пред хрътки. От тебе ще стане моряк, Аваля! Командвай: „Никакъв огън, пълна тишина!“ Ветрилата да се приберат, сложете калъфите на мортирите. Металът блести и на тъмно.

Англичаните не се хванаха и на този трик, напротив, загасиха огньовете, така че в пълната тъмнина, а тъмнината никога не е пълна, различиха силуета на корвета. Когато нощта побеля, Аваля видя по един бриг откъм бордовете и флагманът застана нос срещу нос с „Бел фльор“.

— Аз те провалих, дон! — каза Вангел, готов да понесе всякакво наказание, дори въжето. — Съветът се оказа негоден!

— Не! — Марс беше решил да води артилерийски бой и изглеждаше спокоен. — Просто това е английски трик. Всичко в морето е английско! — Французинът плю и тръгна към кварталдека. — Отпуснете ветрилата! Ще атакуваме флагмана! Не допускате бриговете на борд!

Англичаните се ориентираха бързо и взеха мерки за защита. Флагманът подложи борд и зачака „Бел фльор“ да попадне в огневото му поле. Марс беше изпънал чертите на белязаното си лице и Вангел Авая не виждаше в израза му нищо, освен упорство и омраза. Белия избута кормчията и застана на руля. „Марс е решил да прави таран — крещеше нещо в него. — Полудя. Да, полудя напълно!“ — Вангел нямаше намерение да умира заради галската гордост на капитана. Той — не! Трябваше да му попречи да прати на дъното хора, злато, а и този прекрасен кораб!

Бриговете приближаваха борд и скоро щяха да попаднат под обстрела им.

— Лазаре! — ревна Белия. — Лазаре, къде си?

Албанецът дотича, размахвайки празния ръкав.

— Наблюдавай Марс! Ако реши да насъска сарацините против мен, стреляй в главата му! Иначе след час ще бъдеш гол скелет! Бързо!

Лазар Шкодер хукна към кварталдека. „Марс е мъртъв!“ — измънка на глас Белия и огледа обстановката. Страничните бригове се бяха приближили дотолкова, че скоро щяха да открият огън. Имаше и друга вероятност: да стеснят обръча толкова, че да принудят корвета да смъкне флага си. Вангел Авая заложи на втория коз и спечели. Когато бриговете можеха да стрелят от упор, а по флагмана се различаваха червените униформи на офицерите, Белия легнал на румпела и извъртя три оборота и половина наляво! Опънал всичките си ветрила, корветът направи силен крен, гребна вълна, но събра сили и се изправи като куче, отърсващо се от вода. Сега бордовите бригове бяха на носа и на кърмата, а левият борд на „Бел фльор“ обърна артилерията си към флагмана.

— Огън! — кресна Белия в рупора.

Канонирите лавнаха и палубата на брига потъна в дим. Гротът му се прекърши на две, рострата се откъсна и падна във водата, над

ватерлинията зейна пробойна.

Първата част на измамната маневра завърши. Другите два брига не можеха да задействат артилерията си, без риск да се разстрелят един друг. Оставаше една критична точка. Плаващият на юг корвет след няколко минути щеше да застане борд срещу борд с носовия съд. Как щяха да постъпят англичаните? Задният без съмнение щеше да се притече на помощ на флагмана, но другият в безумието си можеше да избере разменен артилерийски упор и тогава всичко беше в божиите ръце.

Вангел срещна погледа на Марс. Очите на французина бяха все така безизразни, но белязаното му лице се разтягаше в окуражителна усмивка. Марс излезе от вцепенението и пое командването.

— Внимание, десен борд! След малко ще се изравним с брига. Целете се в леглата на мортирите! Палете фитилите, готови за стрелба! Огън!

Англичаните бяха издали същата команда. Двете артилерии ревнаха едновременно. Полетяха дъски, трещяха и се чупеха мачти, крестьяха ранени, чуваха се викове, смъртни агонии, виеше се дим, после корабите се разминаха и застанаха кърма срещу кърма. Тогава Вангел видя Жан Марс Дон де мар. Снаряд беше отнесъл двата му крака и по детски скъсеният му труп се подпираше на длани... И кръв не се лееше дори. Марс спираше кръвотечението, притискайки живото месо към борда.

Сарацините грабнаха французина, стегнаха с върви бедрата му високо при чатала и взеха да шият живото месо. Марс припадна.

„Това е краят!“ — помисли Вангел и се зае да огледа пораженията. Гротът, фокът и бизанът бяха непокътнати, а това значеше, че поне бягството е възможно. Корветът плаваше на юг и ако съдбата не му скроеше лошата шега да го срещне с фрегатите, с корекция юг-югоизток, може би щяха да се доберат до Гибралтар. Англичаните се отказаха от преследването. Сокон изхвърли саваните и се хвана за такелажа. Левантинците ковяха десния борд, кърпеха, зашиваха, топяха смола за прогонване.

Бриговете изчезнаха на север. Вангел Аваля викна кормчията и му връчи управлението. Сарацинът се наведе и целуна ръката му. Това беше акт на благодарност.

— Дон — Лазар заекваше. — Кой си ти, дон?

— Богът на разбойниците! — изръмжа Белия, обзет от досада. — Гладен съм, Лазаре. И вино, бързо!

Вангел тръгна към каютата. Нямаше нужда да се обръща. Знаеше, че албанецът отправя горещи благодарности към левантинския си бог и към неговия пророк Белия дявол, родения с талант да оживява.

„Бел фльор“ се оказа изключителен кораб, бърз, устойчив, снабден с шест отделни каюти и баня със слънчева вода. Белия пое управлението на корвета. Живееше в каютата на свещеника, между евангелието, разпятия, дори кости — „светите мощи на св. Жак“, покровителя на корсарите от Сен Мало. Не можеше да се нарадва на масата и столовете. Хранеше се седнал, сричаше над бордовия дневник, френският език се различаваше от лингва франка, бездействаше удобно. Белия дявол не обичаше излежаването, а ислямитите не признаваха друга форма на почивка.

Корветът уверено цепеше вълните. В трюмовете имаше резервни платна, въжета, мачти, рей, склад за барут, вани за гюлетата и най-важното, артилерията беше лята в Хавър и представляваше последната дума на военната индустрия.

Марс все още беше в шок, макар отдавна да беше се върнал в съзнание. Британия завинаги му беше отнела мечтата за фермерския живот и пиратът обмисляше смъртта си зад затворените клепахи. Че Марс ще посегне на живота си Вангел за миг не се съмняваше.

„Бел фльор“ плуваше втора седмица на юг и всеки ден опасността от френска засада намаляваше. След някой и друг ден корветът щеше да навлезе в португало-испански води. Вангел намери в каютата жълто знаме, символ на епидемия, и заповяда да го закачат на стенгата. Белия не искаше да рискува златото в нова битка, ако някаква хитрост, да пази бог от болести, му позволише да се добере безпрепятствено до Киркира.

Левантинци и сарацини се подчиняваха охотно. Пиратите знаеха кой ги е измъкнал от британския капан, а в морето нищо не се ценеше по-високо от куража. Пиратите, като всички разбойници на този свят, вярваха в късмета повече, отколкото в бога, а Вангел Аваля Дон де мар беше доказал, че е любимец на съдбата.

Сокон водеше корвета, Лазар — личната охрана на дон, той служеше и за началник на вахтата и Белия се оказа в безгрижното положение на Али Урода, вегетиращ в полумрака на каютата, въпреки че продължаваше фехтовалните упражнения и ловеше за тренировъчно „чучело“ ту един, ту друг от левантинците.

Когато отминаха Бискайския залив, а с това и опасността от среща с французите, времето се затопли, задуха от африканския бряг и настроението на пиратите скочи до буйно веселие и пьянски изстъпления. Сокон и Лазар едва удържаха дивите нрави, а Вангел стискаше зъби и отлагаше намесата си. Избухваха сбивания с ножове, престрелки, изчезваха левантинци и сарацини, без никой да може да даде приемливо обяснение какво е станало с тях. До такава степен беше свикнал със смъртта, че я третираше като банална част от ежедневието, и не смяташе, че на борда се е случило нещо трагично.

Една сутрин Марс го повика. Когато влезе в каютата на капитана, Белия не можа да се отърве от натрапчивото чувство, че стои лице в лице с Али Урода. И Марс, и Мобарак си служеха единствено с ръцете, и двамата имаха нещо унижено в очите, и двамата изпитваха животинска болка от пълната си безпомощност.

— Трябва да ме застреляш, Аваля! — спокойно каза французинът — За какво е годен жив труп?!

Вангел стана от леглото. Изпитваше и съчувствие, и — бог да му е на помощ — мъка. На този горд и силен мъж подхождаше по-благосклонна съдба и по-достойна смърт.

— Ще се погрижа за тебе, дон — със свита душа каза Вангел. — Ако сатаната не реши друго, ще те заведе в Русия. Ще гледаш коне, ще се намери и жена деца да ти ражда! Има живот пред тебе, дон, и аз, Вангел Аваля, левантинецът, ти се кълна! Няма да те изоставя! Никога!

— Знаеш ли какво бreme е човек без крака?

— Нали няма страдание, което да не е човешко, дон!

— Има, Аваля. Унижението!

— Ти загуби краката си в бой, дон! Аз ще поема кораба, като му дойде времето, ще избия сарацините, ще взема жена си от Янина и през проливите ще се вмъкна в Черно море. Султанът е беззъбо куче на синьо дъно, а през проливите ще минем нощем. Веднъж влезем ли в Понт, до Русия, ако е рекъл бог, има десет дни попътен вятър!

— Красиво звучи, Аваля, благодаря ти. Сега си иди! Ще спя, ще мисля. Къде се намира „Бел фльор“?

— Около четиридесет и втория паралел, дон. След две денонощия ще влезем в Средно море.

— Добре, Аваля. Остави ме сам. От днес ти си Дон! За всички! Върви, уморих се... Аваля, ти ли заповяда да не ми дават оръжие?

Вангел дълго не отговаряше.

— Не искам да стреляш в устата си, дон!

— Добре, това е всичко...

* * *

„Бел фльор“ имаше няколко срещи, но жълтото знаме беше сигурна защита срещу любопитството и насрещните ветроходи си даваха вид, че бързат. Срещаха португалски търговци на роби, галери, пренасящи сол, транспорти с дървен материал от Африка, но никой не посмя да попита каква епидемия бушува на корвета. Вангел знаеше от какво се страхуват моряците. Чума! Само споменаването на тази дума беше в състояние да предизвика паническо бягство.

— Ще запомниш ли едно име, Аваля?

— Ще се постарая, дон! — борейки се срещу скуката, Вангел прекарваше дълги часове в каютата на французина, учейки наизуст френски изрази.

— Моят убиец се казва Уилям Бруукс, Розата на ветровете!

Вангел скочи.

— Бруукс? Но той плува на „Обзървър“. Този кораб се наричаше „Индипендънс“?

— Навремето, Аваля! Сега старият бриг е под командването на сина му!

— Смрти Смайли?

— Откъде знаеш тези имена, Аваля?

— Говорих ти за Агадир, дон. Онзи бриг беше „Обзървър“, а на борда му бяха и Уиндроуз, и Смрти Смайли.

Марс мълча дълго.

— Някаква особена съдба бди над англичаните! Възмездие то единствено тях не стига, Аваля. Винаги съм се питал защо и никога не

намерих отговора.

— Според Филип Ткон, архонта, англичаните са по-смели от дявола!... — Съзнавайки, че говори глупости, Вангел не довърши фразата.

— И на португалците не им липсва кураж, а паднаха под испанско владичество. Не, Аваля, обяснението е друго, но аз не го знам. Никой не го знае.

— Защо воюваш с тях, дон? — Вангел беше загубил интерес към разговора и зададе въпрос, колкото да наруши мълчанието.

— Никога не съм нападал Британия, Аваля. Напротив, бъдещето на този свят е империя на англичани и французи. Само така ще усмирим високомерието на мадридските донове, за да съсредоточим усилията си в Новия свят! В далечна Азия, Африка... Русия и германските принцове започват да поглеждат към моретата. Ако не си подадем ръце през Канала, скоро няма да има място за нас!

— Щом мислиш за империя на французите, защо нападаш френското злато, дон?

Марс отново мълча дълго.

— Защото съм пират!

— Как стана пират, дон?

— Дълга история, Аваля. Преди двадесет години убих на дуел един от херцозите Гиз... Франция ме осъди на обесване!

Вангел млъкна, макар че и други въпроси глождеха мисълта му. „И Дрейк, и Рейли, и Хоукинс постигнаха славата си със смъртни присъди, но Британия опрости великите си мъже и ги отрупа с отличия за ужас на целия свят! — Ето защо английската съдба не прилича на ничия друга, дон!“

Същата нощ „Бел фльор“ мина през Гибралтар и нагази в Средиземно море.

* * *

Вангел завари София с шестмесечен син в ръце. Когато се надвеси над детето, миризма на сира го удари в носа. Не можеше да има по-сигурно доказателство. Този плод на любовта беше негов! Белия дявол го кръсти Константин, в чест на императора — основател

на Цариград, и затрупа леглото му със злато: „Ще те направя велик мъж, сине! — мълвеше наум той. — Ще ти дам богатство за власт и вълчи нрав за сила!“

Сокон заведе „Бел фльор“ пред зъберите на Далмация, а Вангел и Лазар потеглиха за Янина. Преди да влязат в града, укрива златото в Албанската пещера в подножието на Томор, планината, от която стария Шкодер командуваше последните християнски села в Страната на орлите.

— Ти ли изби черкезите на пашата? — вместо „добър ден“ попита София. Белия не отговори. Старият албанец гледаше празния ръкав на сина си и брадата му трепереше.

— Къде е Менон, сине? — попита старецът.

— В залива на Сидра, тате — отговори Лазар, надвесен над десницата на баща си. — Поздравява те. Каза да го чакате наесен.

Вангел се заслуша в лъжите на Лазар и вътрешно му завидя. В това момче имаше и благородството, и верността на рицаря.

— Какво получи срещу ръката си, сине? — продължи да пита албанецът.

— Злато, тате! Много злато! Днес Вангел дон и аз сме богати хора... А това значи богат си ти, богатата е София, малкият брат Дако... Къде е Дако, тате?

— На Киркира. Гледа имотите... Дако стана мъж, но не го давам на морето, Вангели!

Белия кимна.

— И на Лазар е време да слезе на сушата!

— А ти? — попита София.

Белия плувна в пот, преди да намери отговора.

— Аз имам още работа, жено! В Сидра ме чакат архонтите, трябва да върна брат ти Менон вкъщи... Аз съм отговорен за това момче, Софийо!

Жена му светна злобно с черните си очи, тръсна вироглаво глава и излезе от стаята.

— Трябва да изведеш жена си от Турция, Вангели! — започна албанецът. — На север от Дунава, на брега на Черно море, живеят твои сънародници... Сега там е Молдова, синко, християнски свят. В Османия човек не знае кога започва клането!

— Прати Лазар да купи земя, Албанец! На брега... Да купи колкото може повече и да купи къща! Голяма! Аз ще му кажа каква да бъде. И зид с вълчи зъби отгоре! Да купи коне араби, да наеме хора да ги гледат! Наесен продай всичко! Ще дойдеш с мен, Албанец! И ти, и синовете ти!

— Чаках тези думи, Вангели!

— Тогава стягай се за път! И пази сина ми, Албанец! И София...
Кажи й, че мъжът не се крие под фустата на жена си!

Година и половина Вангел Белия дявол броди по моретата. Мина под нос Добра надежда, заобиколи Мадагаскар, но при Молукските острови налетя на португалските донове и с паническо бягство се озова на Филипините. Островите бяха испанско владение, кръстени на всемогъщия Филип Втори, но се охраняваха през пръсти и „Бел фльор“ намери укритие в гористите брегове на Минданао.

Сокон зареди с вода, сухи банани и козе месо, подмени някои изпочупени рей и през нощта на света Марцела потеглиха на запад. Отминаха Борнео, пресякоха екватора и между Ява и Суматра се вмъкнаха в Индийския океан. Беше отминал сезонът на бурите и според Марс до Южна Америка щяха да плават безопасно като по лисабонските булеварди.

Французинът пиеше скотски. Изтрезняваше сутрин за час-два, докато левантинците правеха тоалета му и докато не изпиеше черното арабско кафе, подправено с акациев мед.

— Защо предприехте това пътуване, дон? — попита Белия. — Не мога да схвана смисъла.

— Този, който не е стигал Молукските, не е моряк! Не в новия свят, Аваля!

— Чувал съм да цитират Дрейк... Той казва същото за Магелановия път...

Марс вдигна глава.

— За левантинец знаеш доста, капитане.

Вангел долови ирония, но предпочете да не ѝ обърне внимание.

— Прав ли е Дрейк, дон?

— Да, но „Бел фльор“ би могъл да мине в Пасифика само ако аз съм на кварталдека!

— Защо? — сега Белия чу непочтителни нотки в гласа си, но не направи нищо, за да омекоти въпроса.

— Защото аз съм Жан Марс Дон де мар! — Това не беше отговор. Вангел не го прие, но не настоя за подробности.

— Мога ли да кажа на момчетата: „Марс дон ни поведе към Молукските от гордост!“ Добре ли те разбрах, дон?

— Да, капитане! — Французинът затвори очи и го остави сам. Вангел поседя миг-два и излезе от каютата.

За да избягнат срещите с морските сили, Белия и Сокон се спуснаха до петдесетия паралел и поеха курс „запад“, пресичайки най-бурния океан на земята. Беше пети май, ранна есен за южното полукълбо, но сутрин палубата беше в скреж и до изгрев трепереха от студ. На края на първата седмица настъпи безветрие и Марс обяви „тайфун“.

Сокон го изнесе на борда, положи го в стола на форпита, зави го с одеяла и ги остави сами.

— Предстои най-тежкото ти изпитание, Аваля! — каза французинът. — Виж този пръстен около слънцето... Това е вратата на ада!

— Не разбирам, дон?

— Ще излезе вълна, ще духне мусон и ще започне тайфунът. Запомни, Аваля, носът трябва да реже вълните! Обърнеш ли борд на бурята, започни последната си молитва. И ако окото, Аваля, ако окото на тайфуна мине далече от „Бел фльор“, след три дни ще отслужим молебен за спасението!

Вангел не схвана думите на французина като заплаха, напротив, гледаше на Марс като на вдетинен, видиотен алкохолик, дрънкащ в делириум. Денят беше тих и ведър, безветрие имаше всеки ден рано следобед, после духваше от юг, захладяваше, но корветът цепеше вълните уверен като делфин и ветрилата му плющяха весело. Весело всъщност беше настроението на сарацини и левантинци, предчувстващи края на един мъчителен, безсмислен рейд.

Когато предсказанията на французина се сбъднаха, Вангел заповяда да заковат люковете на оръдията, да затворят трюма и бака, да оставят само щормовите марсели, да опразнят палубата и да го привържат към щурвала.

Небето потъмня, но от юг просветваха мълнии. Стихията приближаваше. Вълните ставаха все по-големи, но ритмични и можеше да се предвиди следващият удар. Скоро вятърът задуха отвсякъде и океанът кипна. Вълните налитаха на борд, на нос и подхвърляха „Бел фльор“ като лист. Все пак някаква закономерност

имаше и Вангел все още си внушаваше, че пори вълните. Корветът изчезваше под вода, изплаваше тромаво и потъваше отново, и това дълги нескончаеми часове. Един след друг се пречупиха гротът, фокът, бизанът и всичко изчезна зад борда, скоро и надстройките щяха да рухнат под ударите на щормата.

Тайфунът си пое дъх, за миг замря и започна адът.

Когато окото отмина на север и „Бел фльор“ с разкъсани кормилни скоби заплува без посока, Вангел вдигна глава. Надстройките бяха изчезнали, но каютите изглеждаха непокътнати, макар и да не даваха признаци на живот.

Вангел Белия дявол пусна плаваща котва, разтърка кървясалите си очи, вмъкна се в каютата, залости вратата и спа тридесет часа. Когато се събуди, на борда кипеше работа. Мачтите бяха заменени с резервни, надстройките и леерите се възстановяваха, опъваха ветрила, ковяха капаци на мортирите.

— Добре ли спа, дон? — попита Сокон.

— И този път се измъкнахме! Как е Марс?

— Помоли, като се събудиш, да отидеш при него!

Белия тръгна към капитанската кабина.

— Наспа ли се, Аваля?

— Наспах се, дон!

— Беше тежко?

— Да!... Беше...

— Индийският океан — неопределено каза Марс. — Който не е срещал тайфун, не е моряк, капитане!

— Какво още не знам за морето, дон?

— Не си пресичал Пасифика?

— И през ум не ми минава да го пресичам! Никога!

— Няма смисъл! — Марс се надигна и взе каната с рома. — Пий, Аваля! Ти спаси корвета, сине! Самият господ — бог ти е надничал в люлката!

— Или сатаната! — Вангел отпи от рома и почувства остър, болезнен глад. — Ще заповядам да донесат храна.

Завари Марс устремил поглед към вратата.

— Бях сигурен, че бягаш, Аваля.

— Не съм ял пет дни!

— Яж... и пий! Аз ще те гледам...

Вангел се нахвърли лакомо. Яде козе месо, дъвка сухари, пи ром. Когато се оригна силно и се облегна на стола, очите на Марс изглеждаха и посърнали, и унижени.

— Какво има, дон?

— Силен е животът ти, Аваля! Радвам се на издръжливостта, на съня ти, на вълчите ти зъби! Бог ти е дал всичко, капитане!

— Дал ми е повече, дон! Приятел и съветник като тебе!

Марс мълча дълго.

— Дай ми оръжие, Вангел!

Белия поклати глава.

— Никога! Не искай това от мен!

Сокон заповяда да вдигнат ветрилата, оправи курса и „Бел фльор“ заплава на запад. Платната плющяха, възетата скърцаха, сарацините запяха протяжните си песни.

— Трябва да ги избиеш, преди да влезеш в Средиземно море! — Вангел знаеше кого има предвид французинът. — Избери тиха нощ и пипай бързо! — Белия кимна. — След това направи молебен, Аваля! И аз ще присъствам!

— Утре, дон... До разсъмване всичко ще бъде свършено...

Избиването на сарацините стана на следващия ден по време на вечерята. Сокон подготви левантинците и изнесе мускети на форпита. Вангел застана на кварталдека. По негов знак Лазар щеше да поведе клането. Сарацините усетиха заплахата: тишината беше такава, че левантинците непременно готвеха нещо. Омар, боцманът на Марс, изкрещя на арабски и ятаганите блеснаха. Започна стрелба. Стреляха всички християни. Сарацините предприеха атака, но бяха отблъснати и се укриваха в бака. Тогава Сокон ги изби с вряла вода. Вангел Дон де мар се заключи в кабината, запуши ушите си с восък и легна.

Лазът го събуди на сутринта. Молебенът започваше...

— Един от моите деди, Аваля, е бил участник в защитата на Константинопол. Служил е при сената на Генуа. Оставил е спомени. Това е библията на мерзостта, капитане! — Седяха на столове, заковани за палубата, и чакаха залеза. Марс като че ли свикваше със състоянието си, пиеше по-малко, беше престанал да се оплаква от безсъница, въпреки че лоените му свещи мъждукаха до сутринта. Беше започнал да яде и дори да изпитва глад.

По негови изчисления най-късно сутринта щеше да се появи африканският бряг, а при добър вятър и с помощта на всевишния след десет дена, най-късно две седмици, щяха да нагазят в Атлантика и да обърнат руля на север.

— Мохамед Завоевателя е влязъл в града, но атаката е водил ромеят Занатос паша, флота е командвал българинът адмирал Балтоглу, унгарец инженер му е построил тежката артилерия, а генуезците са стояли затворени в Пера и хладнокръвно са гледали как еничарите подлагат на клане Свещения град. Това е истинският край на Византия, Аваля! Християнският свят не заслужава по-добра участ, щом католици, ортодокси, лютерани воюват помежду си, щом се мразят като еретици и гледат на братовата смърт като възмездие свише. Напусто пилееш енергията си за една химера, Аваля! Византия нямаше причини да съществува и затова загина. В съвременния свят е годен да оцелее само единният, еднороден и еднокръвен народ. Византия беше котел с космополитна смес, затова при първия полъх на бурята се разпадна на племена и народи.

— Архонтите вярват във възкресението й, дон!

— Птоломеите са вярвали, че ще възстановят Египет, Ахменидите — Иран, Цетегус — Рим, но нито една от империите не възкръсна, Аваля! Напротив, загинаха завинаги, макар че върху техните развалини други народи изградиха своето величие.

— Византия е жива, дон! — Вангел се опита да противоречи, макар аргументите на французина да изглеждаха съкрушителни. — Императорските фамилии имат наследници. Кантакузини живеят в Трапезунд, Погонат на остров Хиос, Ткон Македонец в Солун, Ангелите в Атина... Старият Погонат чака в храма „Света Мария Монголска“, синът му — в залива на Сидра. Императорското злато се пази в манастира „Памакаристос“ и е на разположение на всеки, който вдигне Леванта срещу падишаха.

— Ти знаеш къде е златото на Византия, Аваля? Защо не е в ръцете ти?

Вангел дълго не намираше какво да отговори.

— Защото не знам къде е манастирът, дон! Знаят само наследниците на четирите императорски фамилии!

— И двама от тях са в Сидра?

Белия кимна. Мълчаха дълго. „Бел фльор“, оцелял от тайфуна, пореше вълните, като че ли горд от себе си. Лъвската му ростра грееше златна, осветена от последните лъчи на залязващото слънце, на стенгата му се вееха византийските орли, забравен флаг, но достатъчно неутрален за тези ничии води, в които всяка среща представляваше смъртна заплаха.

— Връщаме се в Сидра, Аваля! — напрегнато, с глух, задавен глас каза французинът. — Не търпя възражения!

— Това е лудост, дон! Аз съм пират, но не и предател! — Филип Ткон вярва в мен като в...

— Като в бога сионски! — Марс го прекъсна с дрезгав смях. — Пиратът е пират, за да не се съобразява с никакви закони! Нито божиите, нито на честта, още по-малко на празните химери... Ти си пират, Аваля! Пиратът ще намери манастира дори ако трябва да свари на бавен огън малокръвните византийски инфанти!

Слънцето потъна внезапно и несвикналите очи изтръпнаха от мрака.

— Мисли, Аваля, и плувай към Сидра!

Всъщност наследниците на Кантакузин, Палеолог и Комнин, бяха измрели или от турски ятаган, или от разврат и безделие в дворовете на западните владетели. Оставаха двете фамилии Погонат и Ткон Македонец, прекарвали столетия в сянката на трона, но дали достатъчно императори, победоносни или безлични, за да съберат романтично настроени последователи зад пурпурните си мантии. Филип не беше годен да управлява с меч. Той беше по-скоро пастир, духовен водач и Белия си го представяше повече с патриаршески скиптър, отколкото с василевсовата диадема на главата. Преди да се срещне с Исак, Вангел беше разпределил ролите в императорския водевил. Погонат на трона, Филип начело на православната църква, а войската и флотът под негово върховно и независимо командване. Исак разби тази илюзия, но Филип продължаваше да бъде най-близкият му приятел и Вангел Аваля нямаше, не, нямаше да посегне на мечтата му. Останали без средства, архонтите щяха да загубят последния си шанс да въоръжат армия срещу султана, а Западът изглеждаше негоден да организира нов кръстоносен поход въпреки привидното желание и на папата, и на монарсите. Вангел не чувствуваше ламтеж за злато. Имаше предостатъчно. Парите бяха

власт, а на него власт не му трябваше. Не по-голяма от тази, която имаше. Делът му от френското злато беше огромен, а и не беше единственият извор на средства. За него беше по-важно да изведе близките си от Отомания и да свърши с безсмисленото реене по моретата.

Наближаваха Гибралтар, когато Вангел влезе в каютата на французина. Завари го брадясал, раните му бяха започнали да гноят, сладникавата миризма на гниенето го удари от вратата.

— Не, дон! — каза Аваля. — Няма да посегна на архонтите! Не за злато!

— Умирам! — Марс не беше в състояние да слуша друго, освен вътрешния си глас. — Аваля, имам нужда от помощ!

— Ще направя каквото мога...

— Не, Аваля, ще направиш каквото трябва! Искам пищов и отрова. Веднага! Още сега! Не искам да умра луд! Ще полудея от болки! Бъди човек, момче!

Вангел чу истина. Днес я чу.

— Закълни се, че искаш смъртта си, дон!

— Кълна се! И в бога, и в дявола! И още нещо... В Сидра... Потърси къщата на Сияд. Убий го, той е мой роб. Разкопай избата под винените бъчви. Там е всичко, което имам... Върви, Аваля, бог да те пази!

— Сбогом, дон! — каза Белия, но французинът махна с ръка и затвори очи.

Вангел натовари Сокон със смъртната церемония на Марс, но когато спускаха савана в морето, застави целия екипаж да падне на колене и прочете молитва за спасението на духа на Жан Марс французина, наречен Дон де мар във водите на Леванта.

* * *

В Янина Белия дявол завари втория си син. Момчето беше русо и синеоко като него и наближаваше година. Кръсти го Филип в чест на Ткон Македонец и отиде да закопае златото на Марс в подножието на Томор.

Лазар го нямаше. Беше заминал да търси нова земя за фамилията, но Дако беше в града и тръгна с него. Шкодер беше разпродад имотите си в Киркира и чакаше знак от Вангел да тръгне на север. Белия се отби в Сидра, взе съкровищата на французина, но не уби Сияд, напротив, даде петстотин златни бизана на стария судански роб, ала когато се връщаше към пристанището, заобиколиха го въоръжени сарацини.

— Това са хората на Тургут! — прошепна лазът. Оказа се прав.

— Здравей, дон — каза Тургут Сфакс. — Тежко ли е златото на французина?

— Върви си по пътя, Тургут! — Вангел знаеше, че нямат шанс да опазят кожата, ако се стигне до оръжие. Бяха двама срещу петдесет сарацински саби.

— Дошъл съм за златото, дон!

От редиците излезе Амин и Тургут го остави да говори:

— Дон — каза сарацинът. — Ти ми подари живота, днес аз ще ти го върна. Остави златото и вървете! Вървете със здраве, дон, но златото на французина — на земята!

Вангел видя и Сияд. Сега суданецът не изглеждаше жалък, нито толкова грохнал.

— Марс ме съветваше да те убия, Сияд! — каза той.

— Трябвало е да го послушаш, дон! — кротко отговори робът.

Белия направи знак на Сокон да остави торбите и тръгна през сарацините. Никой не го спря. Когато се качиха на борда, лазът попита:

— Ще се върнем ли, дон?

— Да! — Вангел трепереше. — Не днес, лаз! Ще се върнем, когато не ни очакват!

Лорчата направи три курса до Епир и бившите пирати отново се превърнаха в мирни поданици на Османия. На борда останаха пет моряци от околностите на Янина, Сокон и Белия дявол.

Вангел слезе при устието на реката, а Сокон отведе корвета нагоре по брега. По-късно щяха да се срещнат в Янина.

* * *

— Изчезнеш ли още един път, няма да ме намериш, Вангели! — каза София. Лежаха един до друг, загледани през прозореца. Нощта беше гореща, лунна, в обора пръхтяха коне, нервният Албанец крачеше из двора с мускет в едната ръка и с ремъка на вълкодава Сур в другата. — Няма да живея като вдовица при жив мъж!

Вангел галеше мускулестия гръб на жена си и с наслада слушаше заплахите ѝ. Беше му домилял наглият ѝ нрав, обичаше да гледа мълниците в очите ѝ, да слуша съсъка на езика ѝ.

— Обичам те, Софийо! — каза той.

— Лъжеш, пес похотлив! Кой знае колко мръсници те чакат из пристанищата! — София се вбесяваше от собствените си думи. — Ще те заколя, докато спиш, пирате!

Жена му го удари с юмрук в гърдите, Вангел я обърна по гръб, затисна я с тялото си. София омекна, пръстите ѝ плъзнаха по кожата му и любовта се събуди отново.

* * *

— Обичам те! — София се бореше с учестеното си дишане, Вангел стоеше на прозореца и гледаше сухата вахта на Албанеца. — Няма да заминаваш, нали?

— Не! — разсеяно отговори Белия. — Ще заминем заедно... на север.

— А кораба?

— Сокон ще го докара... ако е рекъл господ.

— Не ми харесва твоя лаз, Вангели!

— Ще свикнеш!

— Никога!

— Сокон е пират... животът ме научи да вярвам на пиратите!

— Лазът не мрази Менон.

— И аз не го мразя — Вангел се „върна“ в спалнята, — макар че е червей и че е готов да продаде майка си!

— Аз го мразя! От дете! Дако го мрази... Само баща ни не вижда какъв Юда е пръкнал!

— Забрави Менон — каза Белия, — съмнявам се, че някога ще чуеш за него!

— Лазар каза, че опитал да ви убие — продължи да разпитва София.

Вангел настръхна. Не очакваше толкова недискретност. От Лазар не!

— Албанеца знае ли?

— Не.

— Не му казвай!

— Няма — вяло обеща жена му. — Лазар те обича, Вангели. Каза, че си син на небето... Каза: „Вангел дон е велик капитан!“

— Напускам морето! Да видим как ще бъде на сушата!

София скочи отново.

— Как ще бъде ли, Вангел дон? Ще ти кажа! Ще гледаш жена си, синовете си! Няма да мърдаш без нас. Имаш злато, други ще работят за тебе. Ти ще гледаш коне и ще учиш момчетата на мъжките работи!

— Така да бъде, жено! — усмихна се Белия. Гладен съм. Донеси нещо за ядене!

На сутринта Дако натовари конете и Вангел ги поведе към Томор. Не познаваше зет си, готвеше се да разбере що за човек ще отведе със себе си на север.

Излязоха от града и поеха към вътрешността по арнаутския път за Битоля. Предстоеше два дни преход, после щяха да навлязат в буковата гора в предпланините на Томор. Градските стени на Янина все още се виждаха, когато от храстите откриха огън. Вангел смушка коня, но преди да избегне засадата, видя Дако да пада от седлото с ръце на лицето.

Вангел навлезе в гъстия дъбак над пътя, скочи от коня и криейки се зад стволовете, тръгна обратно към засадата. Беше ранен, но куршумът беше разкъсал кожата на бедрото, раната не беше опасна, макар че кръвта започна да пълни ботуша.

Белия се надвеси над пътя и видя нападателите. Водеше ги Осман бег, началникът на янинската полиция, но сред нападателите бяха племенниците на пашата Турсун и Халил, негодници, насилници и комарджии, но любимци на Аян и неприкосновени за закон и саморазпра.

Когато конниците препуснаха на кушия, Вангел прехвърли мъртвия Дако през седлото и накуцвайки, се върна в Янина.

Албанеца погребва сина си и се затвори в зимника. Пиеше вино и мълчеше. Не отговаряше и на София. Когато на четвъртия ден излезе посърнал от безсъние и вино, косата му беше бяла, снагата му, жилава като на сръндак — завинаги счупена под тежестта на мъката.

— Пашата ни удря — примирено каза той. — Ще ида да разбера защо.

— При Аян ли отива?

София поклати глава.

— Той има свои хора.

Шкодер се прибра късно и отново се затвори в зимника. Беше сряда. Излезе в неделя по обяд, за литургията.

— Загубих двама сина, Вангели! — каза той. — Менон е пратил хабер на пашата, че клането на черкезите е твоя работа!

Вангел изтръпна. „Сокон е проговорил?“ Докато лазът не се върнеше, истината щеше да остане в тайна.

Заживяха нащрек, спяха въоръжени, заслушани в лая на Сур. Единствено София даваше воля на гнева си.

— Ако си велик дон, ще отмъстиш за брат ми!

Вангел мълчеше и чакаше. Лазар трябваше да се върне от Молдова, Сокон и момчетата да слязат по далматинския бряг на коне. Дните се нижеха един след друг, напрегнати и еднообразни. Вангел рисуваше плана на бъдещата къща, София не пускаше децата в двора, Албанеца пиеше в зимника.

Един ден пашата прати хабер, че е заловил убицеца на Дако и ще го беси публично, на градското тържище. Вангел пъкна пищовите в пояса, камата в ботуша и отиде на екзекуцията. Бесеха циганин, полулуд-полумалоумен, негоден да натъпче мускет, камо ли да застреля конник в зъбите.

Белия прие съжаленията на пашата, извини Албанеца с болест на душата и се прибра под ироничните погледи на Турсун, Халил и бабайтската им шайка.

* * *

— Ела, Соконе! — Белия го вкара в къщата и измъкна пищовите.
— Ти ли каза на Менон кой изкла черкезите?

— Аз, дон.

— Защо?

Лазът знаеше, че умира, но нямаше страх в очите му.

— За да знае кой брани честта на сестра му!

Вангел изпъшка и седна в яслата.

— Какво излезе от твоите хвалби, лаз?

— Разбрах, дон! Ти беше прав... Менон е куче!

— Скъпо струва твоето просветление, грузинецо! Кажи, какво да те правя... Сам реши съдбата си!

— Стреляй, дон! — спокойно каза Сокон, — но ако ме оставиш жив, с тия две ръце ще удуша онова куче!

— Как мислиш, Соконе, ще те застрелям ли?

— Не.

— Защо не?

— Аз съм твой брат, дон! Мъжете не стрелят по своите!

— Прав си, няма да те убия, но ей богу, ако София или Албанеца разберат, че ти си ме предал, ще ти изтръгна езика!

Сокон се усмихна гузно.

— Лазар ще се сети, дон.

— Ще говоря с него! — кресна Вангел. — Къде са момчетата?

— В гората над града.

— Да ме чакат в манастира „Свети Мина“! Утре по тъмно ще бъда там! Върви!

Осман бег тръгна да посрещне битолския валия, а Сокон и левантинците му направиха засада.

Вангел пиеше кафе с Аян Янински и разговаряха за египетските камелии, цъфнали в двора на сарая. Когато приличието позволяваше, пашата попита:

— Какво те води при мен, Вангел бей?

— Мъката, паша ефенди! Говори се, че ме държиш отговорен за смъртта на твоите черкези?

Пашата сбръчка вежди.

— Кой говори, бей?

— Кажа ли му името, осъждам го на посичане, паша ефенди!

Аян кимна.

— Право говориш, Вангел бей... Ти не беше ли на път, когато Белия дявол сдави черкезите?

— На път бях, паша ефенди. В морето, далече на север... пред Венеция.

— Знам, Вангел бей...

Връхлетя Халил с Османовата глава в ръце. Пашата скочи ужасен.

— Ти си тук, Вангел бей? — невярващ на очите си, попита Халил.

— Както виждаш, беим! — Вангел се поклони и излезе от сарая.

Османлиите вдигнаха потеря, претърсиха планината от Епир на юг и Охрид на север до морето, но не откриха нищо, което можеше да бъде пренесено курбан на пашовия гняв. Аян назначи Турсун на мястото на Осман бег и оттогава ислямският принц не знаеше мярка. Пропищяха санджаците, падаха глави, насилваха жени, където и да ги срещнеха, убиваха с ловна страст, но Белия дявол беше неуловим и нощите им бяха пълни със страх и напрежение. Скоро дойде ред и на Турсун. Намериха го обесен на една греда в спалнята. В ложето лежеше фаворитката Мая, хърватска циганка, с нож, забит в гърдите до ръкохватката.

Пашата направи пищно погребение на племенника си и обяви траур. Сокон се промъкна в Янина, затвори се при Албанеца и го удари на вино и козя пастърма.

— Къде е корветът, лаз? — попита Белия.

— На остров Хвар, пазят го рибари мохамедани за злато.

— Откъде ще намерим хора да преплуваме проливите?

— Пет души ме чакат в манастира... с мен шест. Не ми трябват повече, дон.

— Ще останеш ли на сушата, лаз?

Сокон се изчерви, пот изби на челото му, очите му шареха нервно.

— Ще се върна при своите... Ще си взема жена... Минах четиридесетте, капитане.

— Лазите се гънат под ятагана.

— Свикнал съм с турците, дон. Ако намеря добра жена... и ако е нетърпимо, ще те моля за подслон.

— Добре, лаз. Пий! Има време за мислене!

Вечерта Халил влезе в двора с въоръжена стража. Албанеца укри Сокон в сламата, а Вангел излезе да ги посрещне.

— Добре дошъл в моя дом, беим. Твоите желания са заповед за мен!

— Къде е жена ти, Вангел бей?

— Мястото на жената е при децата й, беим!

— Повикай я!

Вангел настръхна. Беше сигурен, че Албанеца и Сокон чуват разговора, и знаеше, че тилът му е защитен.

— Не те разбирам, Халил бей, с мен ли имаш работа или с жена ми?

Принцът вдигна бича си, но срещна сините очи на пирата и задържа удара.

— Чуваш ли заповедта, гяур!

— Мръсни заповеди не изпълнявам, бей!

Вангел подпря длани на пищовите, настръхналите заптии измъкнаха ятаганите... Сбиването започваше. Тогава вратата изскърца и Албанеца застана на прага с мускет в ръка.

— Не викай дявола, Халил бей! — високо, но спокойно каза той. — Върви си в мир! Харемите ви пращят от жени! Не закачайте жените на кръста!

Застанал срещу дулото, Халил започна да се върти суетливо.

— Ти си Белия дявол, Вангел бей! — ядно, с омраза каза той. — Един ден ще го докажа на пашата!

Халил се обърна и без да изчака придружителите си, излезе от двора.

— Отвържи Сур! — каза Албанеца и се върна в дама. Вангел пусна вълкодава, но още дълго подлага главата си на вятъра. Смразяваща, кипяща омраза бушуваше в жилите му. „Мъртъв си, Халил!“ — викаше наум Белия дявол, забил до кръв нокти в дланите си.

Вангел чакаше едноръкия си шурей и отлагаше смъртта на принца. По негови сметки Лазар отдавна трябваше да бъде в Янина. Ако не беше загинал по пътя, да пази господ от нови нещастия, скоро щеше да спре пред портата.

Сокон вилнееше из околността, нападаше керваните за парлама, а като видеше зор, укриваше шайката си в Пещерата. В Томор се бяха крили цели села християни. Турците избягваха да бъркат в гнездата на „орлите“ и заобикаляха Томор, когато имаха възможност да го сторят.

Лазът грабеше, имитирайки разбойнически набези, но плячката му беше жалка и оставаше за левантинците. В ръцете му падна един от убийците на Дако, а на сутринта слугите на пашата откриха главата му между камелиите.

Белия дявол се превърна в кошмар. Мюезинът го кълнеше от минарето, софтите учеха суеверните да гледат на Белия дявол като на човек, но по-смел и по-дързък от другите. Отново се вдигнаха потери и отново без резултат. След смъртта на Турсун пашата беше поставил дома на принцовете под наблюдение. За всички беше ясно, че Вангел бей не излиза от дома си и въпреки това бяха убедени, че именно той е нощният фантом.

Бездействието убиваше Белия. Пиеше с Албанеца, любеше жена си, играеше с момчетата, но нищо не правеше от сърце и скуката го съсипваше.

Един ден пашата постави и неговия дом под охрана. Тогава Белия изкова кука, подобна на абордажните, върза я на въже, скри я под чула на седлото, яхна коня, спря пред заптиите, провикна се:

— Кажете на Аян паша, бог да подслади дните му, че Вангел Аваля отива да се поклони на мощите на света Анастасия Родоска.

Един час по-късно сви в планината, върза коня и криейки се в храстите, обходи града до западната му страна. Когато падна нощта, надяна чула на главата си, хвърли куката на стената и по познатия път проникна в крепостта. Халил живееше в дясното крило на двореца, но за да се стигне до покоите му, трябваше да мине през сараите на пашата, по чардака на харема, по петметровата отвесна стена в двора на принца.

Когато градът утихна, Белия започна промъкването. Три часа му трябваше да се добере до леглото на Халил и три дни, за да се измъкне от двореца.

Халил го нямаше. Белия приготви йоанитската си тарота и зачака. Принцът се върна сутринта, но когато тялото му се изпразни от живот и очите му загубиха поглед, Вангел чу гласовете на конярите. Дворецът се събуждаше.

Белия излезе от сараите, прехвърли се в двора на пашата и се укри в запустелия гълъбарник над вътрешния двор на харема. По обяд откриха убийството. Започна паника. Белия се забавляваше, гледайки дългия ритуален тоалет на ханъмите. Пашата пресече двора и през

малка дървена врата, която през нощта не беше забелязал, мина във владенията на племенника си. Започна вайкане, плач, пресилени, неискрени вопли. Пашата мълчеше блед, та сив. Красивото му мъжествено лице беше сгърчено от непосилна омраза и фанатична жажда за мъст. Белия дявол беше спечелил още една битка срещу неговото всемогъщество. Дворецът се изпълни с войници, претърсиха всеки ъгъл, но в харема влезе само Аян.

— Жени — извика той. — Виждали ли сте мъж?

— Де това щастие! — отвърна една от тях и пашата излезе погнусен...

На третия ден Аян вдигна охраната. През нощта Белия мина по обратния път, намери подивелия си кон и по обяд, полумъртъв от глад, влезе в Янина.

Пашата не даваше вид, че се интересува от поведението на русия търговец, не изпрати хора да питат къде е бил три дни, дори махна заптието пред къщата му. София весело търчеше из двора, но Вангел чувстваше по интуиция, че толкова мир не е на добро. Минаха десетина дни. Нито Лазар се връщаше, нито Аяк Янински се интересуваше от него. Сокон се криеше в пещерата, пиеше ром и кроеше планове за семейно щастие.

— Лазар се бави — каза Албанеца един ден. — Започвам да се безпокоя!

— Ще дойде, Албанец. Изпратихме го да върши тънка работа... Трябва му време и умение... Той има и двете!

— Ще чакаме... — Албанеца се приготви да се върне в зимника, но очите му се разшириха и Вангел проследи погледа му. Трина черкези бяха спрели пред вратата.

— За мен е — каза Белия, когато ги чу да викат.

— Господарят, Аян паша, те вика, беим. Веднага!

— Запрян ли съм? — попита той.

— Пази боже! — отговори старшият. — Господарят каза: „Доведете Вангел бей!“ Това е всичко.

* * *

— Викал си ме, паша?

— Седни, Вангел бей. Разговорът ни ще бъде дълъг. Хей вие, вземете пищовите на госта да не му бодат корема!

Вангел изтръпна, но охраната беше зад гърба му и място за неподчинение нямаше. Измъкна оръжието и го подаде на стражата.

— Добре, бей — каза пашата. — Седни, кафе за госта и да влезе морякът!

Миг по-късно черкезите въведоха Менон. За кой ли път в тая прокълната от бога Янина Белия дявол разбра, че е мъртъв.

— Здравей, шурей — усмихнат каза той. — Радвам се да те видя!

— Съмнявам се, дон! — Менон беше мъж и самообладанието му беше възхитително. — Моето появяване е твоят край!

— Знам, Меноне... Паша, аз съм Белия дявол!

Аян беше забил тъмните си антрацитени очи в кафето.

— Как изби черкезите, Вангел бей? — кротко попита владетелят на Янина.

Белия му разказа с подробности и за нападението, и за бягството. Аян се интересуваше от всичко. Целият му живот беше протекъл в Янина и към широкия божи свят изпитваше наивното любопитство на детето. Вангел описа рейда си до бреговете на Новия свят, говори за Марс, за Махмуд черкеза... Аян знаеше за гибелта на сарацинския дон, но не свързваше русия пират бей с тази смърт. Менон потвърди.

— Присъствувах на обесването му, господарю! — Шурейт му се поклони с раболепието на слугата. — Вангел дон говори истината.

Вангел Аваля Дон де мар не скри нищо. Пред премрежения поглед на пашата се занизаха фантастични картини от Африка, Молукските, Минданао, тайфунът в Индийския океан, смъртта на Марс, предателството на Тургут Сфакс... Менон не скри злорадството си.

— Сокон лазът скита някъде из тия гори, господарю! — каза той. — Ако ми дадеш сто души, ще го измъкна от дупката като язовец!

— Колко души има с грузинеца, Вангел бей?

— Пет левантинеца, паша!

— И ти искаш сто души, Менон бей! — Пашата подсили презрението си и албанецът млъкна.

— Кой обезглави Осман? — Въпросът като че ли беше отправен към Менон, но Белия знаеше, че той трябва да отговори.

— Аз, паша!

— Но ти седеше тук, на този миндер?

— Всичко е в бързината, паша ефенди! — високомерно отговори той.

Аян преглъщаше трудно.

— А Турсун, а Халил... Ти ли затри наследниците на Янина, Бял дявол бей?

Вангел пое на гърба си обесването на Турсун, макар Сокон да беше езекуторът, и заведе пашата в гълъбарника над харема да му покаже къде се е крил три денонощия. Когато се върнаха в сарая, пашата даде знак и черкезите изпратиха Менон до вратата.

— Знаеш ли какво те чака, Вангел бей? — с явна тъга попита пашата.

— Въже, паша!

— Жалко, бей! Арслани като теб правят този свят по-красив! Наистина жалко! Ако бяхме от една вяра и служеше при мен, щях да те затрупам със злато и почести!

— Винаги е така, паша!

— Не те разбирам!

— Големите мъже се срещат само като врагове!

Белия дявол поставяше него, владетеля на Янина, на една нога със себе си и пашата се задъха от удоволствие. Слугите донесоха прясно кафе за него и вино за скъпия гост Бял дявол бей, който щеше да излезе от сарая окован във вериги и с топуз на краката.

— Имам една молба към тебе, паша ефенди!

— Жена ти, бей?

Вангел кимна.

— София няма нищо общо с моите работи, паша!

— София ханъм и децата ти ще бъдат под моя закрила, Вангел бей! Само те... Нито за стария Шкодер, нито за едноръкия мога да ти гарантирам нещо!

Вангел очакваше повече, но Аян не беше човек на празнословието и ако кажеше нещо, всички знаеха, че наистина го мисли.

— Нанесе ми тежка мъка, бей! Турсун и Халил бяха синове на сестра ми Июкет... Имах ги за мои деца! Един ден Янинският вилает щеше да остане под тяхно разпореждане...

— Те убиха шурей ми, паша!

— Лъжа!

— Видях ги с очите си. Водеше ги Осман бег с няколко черкези от твоя конак!

— Днес всички са мъртви, бей?

— Мъртви са, паша!

Отново настъпи мълчание. Вангел пиеше виното е наслада. Все още не мислеше за утрешния ден. В зандана на Аян щеше да има достатъчно време за размисъл.

— Мой дълг е да те обеса, бей, но нямам право. Ще те изпратя в Стамбул. Негово превъзходителства Мехмед Соколлу, великият везир, е обявил награда за главата ти. Имаш да отговаряш за битката при Коринт, за хазната на адмирал Али паша...

— Нямам нищо общо с този обир! Повярвай ми, паша ефенди!

— Не е важно аз да ти вярвам, Вангел бей! Важно е да ти повярва падишахът! Аллах да му отреди светъл ум и дълги дни!

Оковаха го с тежка верига и го поведоха към зандана. Мълвата за арестуването на Белия дявол беше обходила Янина. На входа на двореца го посрещна обезумяла тълпа. Пашата охлади страстите, провикна се, че затворникът-сатана принадлежи на султан Селим Втори и жадната за мъст сган му направи кордон до вратата на тъмницата.

Вангел вървеше бавно, прехвърлил на лакът железните брънки, русата му коса се вееше на вятъра, сините му очи светеха предизвикателно. В тълпата видя Албанеца и София. Лицето на жена му издаваше и мъка, и недоверие. Беше свикнала да мисли, че мъжът ѝ Вангел дон, Белия дявол от Шиптарските планини, е неуловим и извън човешките закони.

* * *

На четвъртия ден Белия дявол изчезна. Пашата събра пазвантите и в беса си ги изкла до крак. После се сети, че мъртвите не говорят и че никога няма да разбере как е изчезнал Вангел бей от дебелите, непристъпни стени на тъмницата.

Вангел купи свободата си. Когато го смъкнаха в подземие, изпратиха ковача на зандана да му постави топуз. Беше млад, жилав

мъж с гъста, черна коса и склучени вежди. Любопитството му беше по-силно от усърдието. Докато ковеше, не късаше поглед от Белия дявол. Клепалото отскочи и смаза палеца на лявата, му ръка. Ковачът се разпусува на български. Вангел почувства надигащо се ликуване. Това момче беше единственият му шанс да оцелее.

На другата сутрин Белия попита:

— Как се казваш, момче?

Българинът помисли, че гласът идва от небето, и облещи очи в религиозен ужас.

— Стефан от Котел, господарю!

Вангел разпъна най-чаровната си усмивка.

— Какъв господар съм ти аз, Стефане? Я ме виж... На кой бог се кланяш, българино?

— На единствения, православния, господарю!

— Защо служиш на кучетата, Стефане?

— Избягах от Котел... Не питай защо, жив да си, господарю!

Един поглед и наистина нямаше нужда да пита. Стефан Котленеца бягаше от властите, а това значеше смърт на правоверен.

— Искаш ли да спечелиш хиляда златни лири, Стефане?

— Срещу свободата ти, господарю?

— Срещу нея, Стефане!

Българинът поклати глава.

— Стига съм скитал като пес... Не, беим, добре ми е в Янина.

— Не ти е добре, момче, защото още днес пашата ще научи, че те търсят за убийство на правоверен!

Стефан зяпна онемял.

— Как научи, беим... А пашата... Кой ще му каже?

— Аз, приятелю! А тогава вместо уседнал живот бесило те чака!

На другата сутрин писнаха зурните. Започваше байрамът. Котленеца влезе в двора и попита за стария Шкодер...

* * *

Вангел, предрешен като шиптар, проникна в Янина. Прекара деня в скитане из гръцкия квартал, пи кафе на тържището, а когато стана два часа по турска време, мина през дворната врата на харема и

скочи на мозайката пред покоя на пашата. От дълго време Янина беше спокоен град. Белия дявол беше потънал в дебрите на континента и заптиите гледаха на дворцовата охрана през пръсти. Завари пашата с корана в ръце, гологлав, бос, излегнат на копринените си възглавници.

— Ти ли си, Вангел бей?

— Аз, паша.

— За мъст ли идваш, пирате?

— Не, паша, нямам карез към тебе! Идвам да ти благодаря за живота на семейството си!

— Голям риск поемаш за една благодарност, Бял дявол бей! Или не тя е целта на посещението ти?

— Нямам друга цел, паша! Дойдох да срещна един мъж, да му се поклоня и да си ида в мир!

— След тебе ще хукне цялото войнство на Янина, бей!

— Взел съм мерки, паша ефенди. Не се безпокой за моята безопасност. Дойдох на сухо, без кръв, ще си отида по същия начин!

— Боиш ли се от нещо, беим? — Пашата за пръв път използваше това почтително обръщение и Вангел почувствува насладата на уважението.

— Аз съм човек като всички човеци, паша.

— Ти си Белия дявол, беим... Тук всички те помнят.

— Заминавам завинаги, паша. Дойдох да ти благодаря и да се сбогувам.

— Ще излезеш ли от Империята, Вангел бей?

— Да, паша. Заминавам на север.

— Ще вдигаш ли ръка срещу падишаха?

— Колкото пъти мога и когато мога, паша!

— Един ден въжето ще те стигне, беим?

— Да бъде така, както е рекъл господ... Сбогом, паша, благодаря! — Белия се поклони дълбоко и прочувствено.

— Сбогом, Бял дявол бей! На добър час, пирате!

Вангел излезе забулен и тръгна към изхода на палата. Никой не го спря. Изскочи на улицата и хукна към западната врата, измъкна се от крепостта и се запуска към скривалището на шотландците. Яхнаха конете и се понесоха в кариер към брега. Потеря не излезе. Пашата му беше пожелал „добър път“ и наистина му го желаше.

„Бел фльор“ издигна „Джоли Роджър“ и заплува на юг. Шотландците разглеждаха корвета с нескрито възхищение.

— Ще ни дадеш ли „Бел фльор“ срещу Гибралтар, Ранг? — попита Шон.

Стояха на кварталдека и наблюдаваха отдалечаването на брега.

— За флагман, капитане! — отговори Белия.

— Тогава заповядай да го прекръстят! В Истанбул има френско консулство, а морският им агент е бил наемник на холандците.

— Бъди кръстник, Кърк! Избери име!

— „Белия дявол“ — хитро усмихнат каза шотландецът.

Вангел Аваля неволно извърна очи към брега. Там, между Пинд и Албанските планини, в късния следобед се събуждаше Аян паша, гордият и великодушен владетел на Янина.

Децата понасяха леко плаването, но София не можеше да вдигне глава от морската болест. Повръщаше, плачеше, спеше със студени кърпи на челото и малко по малко загуби бесния си нрав на дива котка. Вангел прекарваше повече от времето с нея, въпреки че албанката отказваше любов и капризничеше без мярка. Вангел повери децата на Стефан Котленеца и сега го гледаше да крачи горд като паун след несигурната крачка на Филип.

Въпреки английския флаг „Белия дявол“, сменил и името, и цвета си, избягна Коринт, заобиколи Крит и влезе в Егейско море западно от Родос. След още двадесет часа мина под дулата на „урбановата артилерия“, влезе в Мраморно море и хвърли котва пред Златния рог.

Сокон и шотландците спуснаха лорчата и слязоха в града. Капитаните тръгнаха към легацията, а лазът отиде да поръча сандък за съкровището на Белия дявол.

— Напълни го с камъни, Соконе! — заповяда Вангел. — Златото е пъклено изкушение, а човекът е слаб и алчен!

* * *

— С колко кораба разполагаш, Ранг?

— Пет шхуни чакат в залива на Сидра и моят корвет тук, на входа на Босфора, милорд.

— Значителна сила. — Дърмънд свали бинокъла и се обърна към Шон. — Опитва ли корвета?

— Ястреб, Джон... Милорд!

Пиха дълго, загледани в стройния силует на корвета. Когато се върна на борда, София го посрещна с крясъци.

— Пиян скот! Къде се напи, дяволите да те вземат?

— При самите дяволи! — Захилен, фъфлещ, Вангел се докопа до койката, просна се по очи и мигновено заспа. Събуди се с главоболие, с метален вкус в устата и излезе да повръща зад борда. Когато очите му се проясниха и взе да различава предметите, разбра, че „Белия дявол“ е излязъл от Босфора и пори вълните към далечна Молдова, където го чакаше Лазар Шкодер, най-големият син на Албанеца.

Земята, която Лазар беше купил за Вангел Аваля, беше по-обширна от Киркира, равна, пасищна, осеяна с гори и езера, с широк пясъчен бряг и скални носове, удобни за пристани. Имотът се простираше от воеводството Кобадин до град Арнуз и излизаше с пристан на река Прут, пълноводен приток на Дунава.

Околното население беше твърде измесено. Молдовски румънци, руси, татари, поляци, всичко се беше смесило на тази земя, все още недосегаема от ръката на султана. Главните земевладелци, чокоите, както ги наричаха тук, бяха войводите (вода) Кобадин и Неводали, живеещи предимно в Яш, но собственици и на чокояти в Южна Молдова. Дунавът, блатист, потънал в гори, разлят и маларичен, беше така дълго желаната граница, отделяща Белия дявол от Османия.

Лазар беше построил къща на пет левги северно от Килия. Постройката беше солидна, тухлена, но гола и равна, строена без фантазия и на терен без облик. Вангел настани семейството си, яхна коня и придружен от Стефан Котленеца, тръгна да обходи владенията си. Спря в Измаил. Градчето му се стори малко като село, макар гарнизонът, обслужващ границата между Черно море и Дунава, да беше разположен тук. Вангел се запозна с офицерите на негово височество княз Сигизмунд Батори. Мълвата, че новият чокой се е появил, се беше разпръснала, а военните поради дълго общуване с местните говореха сносен, макар и завален български.

Белия прекара три дни в пиене на вино с княз Аурел Абруд, майор, изпратен тук за наказание от княз Батори. Аурел беше заловен при дуел, разжалван от полковник и заточен в този забравен от бога край за пет години. През зимата щеше да изтече втората година от срока. Абруд беше малко повече от тридесетгодишен, нисък, мургав и свадлив. Фамилията му беше сред най-богатата молдовска аристокрация. Майка му произхождаше от рода Радзивил, баща му беше посланик в Тюйлери, а брат му Еужен — маршал на княжеската гвардия.

Аурел изнемогваше в граничната скука, беше готов да се сближи и с дявола, стига да пие, да играе комар на едро и да има отношение към жените. Мощният левантинец му се стори добър партньор и князът не скри разочарованието си, когато научи, че в Килия го чакат жена и двама синове.

Абруд яхна английската си кобила и го поведе към Кобадин. Вода Николае отсъстваше, но майка му, величествена, красива старица с пронизващи очи, ги посрещна в патиото, заобиколена от прислуга, уродливи кучета и красив, прозрачен като паяжина порцелан. Аурел целуна ръка на тази доживяла до старост Касандра.

— Госпожо, това е Вангел Аваля, човекът, който купи граничната земя от вода Николае. За него ще бъде чест да ви поздрави! — Князът преведе, Белия се поклони ниско, по ориенталски, и в очите ѝ видя пренебрежение.

— Но той е див! — каза на френски тя и кръвта заблъска в слепоочията му.

— Аз идвам от друг свят, госпожо! — спокойно, макар и излишно високо, за шок и неудобство на същия език проговори Белия. — Ако ви изглеждам див, ще избягвам да се явявам пред благородния ви поглед!

— Но той е мил! — невъзмутимо, не забелязвайки упрека, откликна Елиза Кобадин. — Моят син ще бъде очарован да има съсед като него.

Старицата стана, извини се с неразположение и последвана от квичачата си менажерия, влезе в двореца.

Вангел огледа сградата. Два етажа с железни балкони, с вътрешни дворове, с алея и парк за гости и два басейна, единият обрасъл във водни лилии, другият с фонтан и скулптури на чудовища, бълващи вода. Белия дявол щеше да построи къща в същия обем, но съвсем друга... Съвсем друга къща искаше той — крепост, — но първо трябваше да намери най-подходящото ѝ място.

Аурел го поведе из улиците на Кобадин. Едва ли живееха повече от две хиляди души в градчето, потънало в клен и ясен, най-разпространеното дърво в тази част на Молдова. На широкия площад, осеян с дюкянчета, бяха и филиалът на виенската банка „Братя Бернщайн“, градското кметство, Военният клуб и традиционният пазар

за храни и добитък. За изненада на Белия дявол в този равнинен край земеделието беше неразвито.

— Къде сте учили френски? — попита князът.

— По света... Бях моряк!

— Аваля? Що за име е това? Гръцко?

— Левантинско. В Средиземноморието народността и езикът отдавна са загубили значение.

— Външността ви е полска, руска... Трудно ми е да повярвам, че сте продукт на юга!

Белия се усмихна кисело. Все още беше под впечатлението от езика на Елиза Кобадин.

— И южняците не вярват! — Вангел се поклони, свирна на Котленеца и се понесе в карьер на север, към Татарбунари.

Когато конете капнаха от умора, Вангел спря за почивка и намери мястото на бъдещата си къща... Събуди го крясък на диви гъски. Стефан лъскаше конете със суха слама. Вангел тръгна по крясъка и се озова на брега на обрасло в тръстика езеро. Водите му бяха прозрачни, щуката се мяташе на слънцето, чапли газеха през тесните, естествени коридори, които разделяха водната площ на отделни езера. Сръндаци пръхтяха зад високата тръстика, виждаха се следи от глигани. Вангел се върна, яхнаха конете и обходиха езерото. Водната площ вървеше на изток, препъваше се в скалист бряг, а след него започваше стометров плаж и морето. „Ето мястото!“ Вангел избра кръгла поляна, спускаща се на естествени стъпала към езерото, защитена от кленова гора на юг и от морските плитчини на изток. До мястото нямаше път и освен ловци едва ли друг крак беше тъпкал високата трева на Скендера...

Подготовката за строежа започна веднага. Белия искаше кръгла къща с вътрешен двор с навеси, а в центъра — отвор за слънцето. Къщата трябваше да има двадесетина стаи, някои от тях дълги и обширни, с огнища и камини, но във вътрешния двор, под опасващия стаите чардак, трябваше да има още пет огнища, където семейството щеше да се храни от май до ноември. Лазар замина за молдовски Болград и купи камък. Останалия строителен материал и майстори Стефан щеше да набави от Татарбунари.

Сокон и левантинците бяха заминали за Лазия, така че освен с един коняр — влах, който зет му беше наел и като пазач на къщата —

Вангел не разполагаше с други хора.

— Искам красива къща, Вангели — каза София. — И просторна... Сега, щом не ни заплашва нищо и ти си приятел с офицерите, аз трябва да науча румънски и да се сближа с жените им.

— Ако не искаш разочарования, не разчитай на такава дружба, жено! Аристократите общуват само с титулувани лица.

— Можем да ги купим всичките... С все земята и кучетата им!

— Златото има значение при сделки, но не купува равноправни отношения... Не винаги!

Белия забрави този разговор, но за София той се оказа съдбоносен. На търга в Татарбунари Вангел купи карета, черна, лакирана, с варакосани орнаменти. Потърси едноръстни коне, за предпочитане черни, остави Лазар да наглежда строителството и замина за Яш. Трябваше да завери имота си при нотариуса, да види столицата на новото си отечество и да облече жена си. За малкото време, което беше прекарал в Татарбунари, Вангел Аваля Дон де мар се беше ориентирал достатъчно, за да знае, че никой не бива да види София във вида, в който я доведе от Янина, и че трябва да я облече някъде далече, където никой не ги познава. Пресякоха Прут със сал и навлязоха в същинска Молдова. Селяните живееха в мизерия, но пътят беше осеян с дворци, срещаха елегантни конници, карети, а френският език вървеше навсякъде.

— Като се върнем, ще ми купиш учител... и на румънски, и на френски — обидена до сълзи каза София. — И за мен, и за момчетата!

София развиваше прекомерно доверие в икономическата мощ на фамилията и Белия окуражаваше радостта ѝ от богатството. Животът с него я беше дарил с двама синове, но и с години на самота, с безконечно, търпеливо чакане. По негова вина бяха убили баща ѝ, брат ѝ Дако. Воден на абордаж, Лазар беше загубил ръката си, в омразата си към Вангел Менон беше проявил характера си на Юда и винаги спечелил презрението ѝ. Белия знаеше, че няма да склопи очи в мир, ако не предизвика още една среща, последна и кървава, с шурея си...

София беше видяла златото, а сега, далече от турския ятаган, душата ѝ се отърсваше от страха и възраждаше радостта ѝ от живота. Вангел щеше да ѝ създаде всички условия да се почувствува съпруга и майка, а ако качествата на личността ѝ позволяваха — на дама! София щеше да има повече и по-скъпи дрехи от съпругите на местните чокои,

а ако имаше нужда — и от жените на яшките аристократи. Домът му ще е отворен и гостоприемен по всяко време. Гостите му щяха да пият първокласни вина, в кухнята щеше да влезе готвач — магьосник, но знаеше, че не е годен за искрено приятелство и че общуването му никога няма да прекрачи учтивата дистанция.

В очите на София гореше трескаво желание за общество, въпреки че съзнанието за непригодност я обиждаше до сълзи. Жена му имаше енергия в изобилие и Вангел Белия дявол не се съмняваше, че е годна да научи и усвои похватите на общественото си положение и да се превърне в дама, мечта, която, без да съзнава, я привличаше неистово.

Яш я смаза под товара на великолепието си, но златото си каза думата. Чувстващ състоянието ѝ, Вангел я мъкнеше от магазин в магазин, купуваха всичко, което ѝ привличаше погледа... мебели с орехов фурнир, библиотека с кристални стъкла, кожени фотьойли, персийски килими, сервизи от сребро, розенталов и майсенски порцелан, кристал от Виена и Прага, абажури и полилеи за лоени и газени свещи... Вангел беше богат.

Цената на земята, на къщата, на вещите го караше да мисли, че се е заселил в най-евтината страна и че огромното му богатство е практически неизчерпаемо. Вангел застави София да вярва, че всичко на този свят е достъпно за нея. Затрупана с играчки, на нея нямаше да ѝ остане време да отвори очи за недостатъците на мъжа си...

Покупките, прибрани в ракли и денкове, напълниха десет волски каруци. Вангел се принуди да вземе конвой до Килия, въпреки че го уверяваха в пълната безопасност на пътищата.

В Яш София откри театъра и онемя за дни. Княжеската трупа представи „Страданията на великомъченица Ангела Трансилванска и нашествието на хан Авитоол Хуна“. Блясъкът на публиката, златото и диамантите, церемониалът на антракта поболиха душата ѝ. По очите ѝ се стичаха сълзи, въпреки че не разбираше дума... Всички жени плачеха.

На сутринта Вангел размени злато срещу бижута, дантели, сатен, кожи за яки, маншони, купи най-скъпите палта от руска норка и самур, пера от щраус и паун за безбройните, по негов вкус, отвратителни шапки на жена му, но на другия ден заповяда на Стефан да впряга каретата и въпреки протестите на София потегли обратно.

— Имам работа в Килия — каза Белия. — Строежът трябва да е готов преди есенните дъждове!

— Искам къща в Яш! — плахо, не вярвайки на каприза си, прошепна тя.

Врълетя го гняв, силно потене. Белия заби нокти в седалката, пое дъх и каза:

— Ще пратя Лазар да потърси.

Обнадеждена и възбудена, София не разбра настроението му.

— По-добре да построим нова къща! Аз знам каква... Видях ги. Искам същата.

Белия беше направил първата крачка и щеше да върви до края.

— Иди с Лазар... С Яшката къща аз няма да се занимавам!

— Колко пари мога да похарча?

— Колкото е необходимо!

София увисна на врата му.

— Веднага тръгвам обратно! — задъхана, поруменяла от щастие, чуруликаше тя. — Децата ще останат с Влаха... Докато ти наглеждаш майсторите.

— Стефан най-добре се оправя с тях.

— Стефан ще дойде с нас! Лазар е мой брат... Няма да позволя да го превърнеш в кочияш! Освен това е с една ръка...

Вангел имаше нужда от Стефан, но прие и този каприз.

— Така да бъде... — каза той, борейки се с настроението си.

— Трябва да намериш жена за момчетата... От Килия. Да ги научи на добър румънски... И една учителка — французайка... Цяла Молдова говори френски.

— Кой ще намери тия жени?

— Ти! — Блестящото ѝ, еуфорично настроение я правеше все по-несъобразителна, а в неговите очи това отдавна беше наглост.

— Добре — каза той, колкото да прекъсне разговора. — Ще поспя. Събуди ме на реката...

— Как можеш да спиш при такова щастие? — попита тя.

— И при нещастия спя! — Белия затвори очи, но не заспа. Заспа София. Няколко минути по-късно чу равното ѝ дишане. Белия се прехвърли на капрата и взе поводите от Стефан.

— Легни.

— Не ми се спи, дон... Мисля си... — Белия почувства въпроса, почувства и преглъщането му.

— Смело, Котленец!

— Мисля, дон... Имам пари, ти ми даде... Ако ми дадеш още малко, ще купя земя, Дон... Къща ще вдигна, ще купя овце... За година-две, ако е рекъл господ, ще ти се издължа... Не се сърди, дон, аз съм селянин.

Вангел мълча дълго, не осъзнавайки какъв страх и притеснение предизвика у Котленеца.

— Намери земя, Стефане. Да е гранична с моята, купи двадесет хектара, петстотин овце, вдигни къща на два ката... Аз ти дължа живота си, имотът ще е от мен! Парите пази за зор-заман!

Стефан се наведе и целуна десницата на пирата.

— Благодаря на бога, че ме изпречи на пътя ти, дон!

— И занапред ще разчитам на тебе! — това беше фраза, изпусната в желанието му да прекъсне благодарствения поток.

— До гроб, дон! И аз, а ако се задомя, и моите... До гроб, дон!

Стефан се излегна зад гърба му, но не заспа. Бившият ковач мечтаеше. Белия размаха камшика и конете се вдигнаха на галоп по стария римски път към река Прут.

— Трябва да говоря с тебе, дон.

— Кажи, Лазаре?

— За София... Жена ти е, но на мен е сестра, дон!

— Говори, какво има?

— Самозабравя се, дон! Ако баща ни беше жив... не се сърди, но с каиш щеше да я бие!

— Какво се е случило, Лазаре?

— Решила е да купува титла... Княгиня иска да става!

Вангел не сдържа смеха си. Пиеше вино с майсторите, къщата беше покрита, утре започваха да строят зид, а в постройката щяха да влязат дърводелците. Беше началото на септември, топло, задушно... Новият коняр Влаха учеше Константин да се крепи на седлото, Филип крещеше след тях завистливо... „Отсега трябва да изкореня тази черта!“ Белия седеше с главата на Сур на колене и отпиваше от чашата. Когато възбуденият Лазар се зададе, Вангел предчувстваше, че идва да

се оплаква от сестра си. С всеки изминат ден шурейт му все по-трудно криеше раздражението си от любимата сестричка, която от най-ранно детство го ползваше ту за охрана, ту като прислуга, ту за майка. Лазар наистина беше изместил майка им в нейното съзнание и София го третираше със смесица от обич и незачитане.

— Кой ѝ е казал, че титлите се купуват?

— Изпуснах се, дон! В Одеса научих, че един полски княз продава родословие, герб и титла. Казах ѝ го ей така, да се намираме на приказка, а тя ми заповяда да открия княза и да ги купя!

— Заповяда ти? — Вангел попита по-скоро за да печели време за размисъл. Че жена му командва брат си, той отдавна знаеше.

— Каза ми да не се връщам без титлата.

— Къде е София?

— Оставих я в старшата къща, но се готви да заминава за Яш.

— Какво ще прави в Яш?

— От Стефан знам, че търси французойка... Имала работа по строежа на къщата... Знаем ли я?

Вангел се усмихна вяло. Беше му безразлично как София ще пилее средства, щом веднъж ѝ е позволил да не му дава отчет за разноските си.

— Добре, Лазаре. Това ли е всичко?

— Какво да правя, дон?

Вангел сви рамене, стана и преди да яхне коня, каза през рамо:

— Купи ѝ титлата, шурей!

Не завари София в старата къща. Докато Лазар се беше оплаквал от сестра си, Котленеца вече беше подгонил конете... До Яш имаше два дни и половина път, но Вангел беше купил по две стаи в хановете на Леово и Хуши, така че ако сменеше коня, още тази вечер щеше да я настигне. Колебаеше се. Събираха се облаци, щеше да вали, а и ако я настигнеше, какво щеше да ѝ каже. „Софийо, опомни се, жено! Довчера ядеше от една паница с братята си. Обуздай високомерието на фантазията, преди да е станало късно! София Шкодер, албанке, от тебе княгиня не става, и от дъщерите ти, и от внучките ти... Едва четвъртото поколение можеш да броиш за първо, дивачке!“ Нямахше да

й каже нищо, а и да опиташе, щеше да чуе клокочеща ярост и сляпа, смъртна обида.

— Сур! — Белия изсвири с пръсти и вълкодавът се подаде от зимника. — Връщаме се в Скендера!

Повече от два месеца Вангел не беше виждал ни жена си, ни Лазар, ни Котленеца. За децата се грижеше Мана, младо момиче, наето в Татарбунари, което би предпочело мястото на слугинята, отколкото гувернантските функции, и не един път го намекваше, но къщата все още не беше готова, макар че беше на привършване. Оставаха бояджийски и сарашки работи и Белия щеше да нареди да се постеле подът и да се внесат мебелите. Тогава Мана щеше да поеме службата си, а Вангел да потърси истинска учителка за момчетата. Предстоеше и още една строителна работа на Скендера, но щеше да изчака пролетта. Белия искаше свой пристан с буна и вълнолом на морето и дървен кей за лодките в езерото. С тази работа щеше да се заеме сам, когато се убеди, че е построил удобен дом на семейството си и преди Сокон лазът да е закотвил „Белия дявол“ в Татарбунари.

Вангел боледуваше по морето, сънуваше изгреви в Минданао, жълтите течения край Суматра, фиордите на Гандер. По цели нощи разговаряше с Филип, с Марс, наказваше Менон и Погонат, Амин, Тургут Сфакс... Вангел Дон де мар не беше скъсал с морето. След една година трябваше да участва в похода срещу Гибралтар, но дотогава трябваше да свърши някои неща и да потърси в Битоля някои от живите си роднини... Краденият кон на чичо му все още беше открит дълг.

Сутринта беше получил покана за вечеря в дома на вода Неводари. Трябваше да иде. Чокоятът Неводари беше на север от Татарбунари, но на юг земите им се срещаха при източната граница на Кобадин, бяха съседи, потомствата им щяха да бъдат съседи и Вангел не беше този, който умишлено щеше да предизвика лоши и подозрителни отношения. Не можеше да се появи на кон, а каретата беше в Яш. Влаха беше заминал да търси нова в Арциз, но все още го нямаше. В отсъствието на София Белия не знаеше как да се облече. Беше казал на Мана да му приготви черен памучен брич, бяла риза от

коприна и черна куртка, вталена като при офицерите, но отворена на врата, според гражданската мода в Молдова.

Вангел чу копита, а след малко и каретата излезе от сянката на кленовата гора. Влаха беше купил елегантна кола, тип ландо, правена във Франция и тапицирана като луксозна мебел. И ландото беше черно, на матово, а четирите сиви жребеца, които потомственият коняр беше избирал от ранни зори до късен следобед, бяха истинска радост за очите. Конете бяха млади, добре гледани, сбруята нова и от волска кожа, колелата, макар и кални от пътя — със здрави обковки и железни обтегачи.

Белия се изкъпа, облече се в черно, обу чортови ботуши с надколеници, тип „Курфюрст“, седна в ландото и потегли за имението на вода Неводари.

Лазар купи княжеската титла за един милион и двеста хиляди рубли, приблизително сумата, която Белия беше похарчил за земята и трите къщи.

Яшкият дом също беше на привършване. София беше купила изгодно, по нейна преценка, един полупостроен малък замък и с всичката страст, на която беше способна, се зае с довършването му. Вангел не беше виждал градския си дом. София забраняваше, докато не е напълно готова, да му покаже къщата, която не може да си обясни защо мрази! „Въпреки всичките ти предрасъдъци именно в тази къща ще ти създам семейно щастие!“ — казваше тя. Белия се съгласяваше с всичко, стига да има мир, но прекарваше дните си в Скендера. Беше започнал да обича „това от бога сътворено място“, плуваше из езерото с лодка и въдица или скиташе със Сур и мускет в ръка на лов за глигани, сръндаци или навътре в тръстиките за патици. Скендера гъмжеше от дивеч, а ловът беше един от лечителите на скуката. София задържаше брат си и Котленеца в Яш за голямо неудоволствие и на двамата. Старата къща оставаше на Лазар, а около нея трябваше да се строят конюшните на Вангел Дон де мар, да се развъждат породисти коне. Съвестният албанец имаше угризението, че заради капризите на сестра си не удържа думата си към господаря. Котленеца беше пред поболяване от мъка. Белия му беше помогнал да купи земя на юг от Килия, до самата граница, материалът беше струпан и той жадуваше

да започне изграждането на къщата. Вангел не отказа на жена си коняр — охрана, но изпрати своите майстори да вдигнат къщата и бившият ковач още тази зима щеше да се превърне от преследван звяр в заможен пограничен чокой.

Покупката на титлата, освен пари отне и време. София не посмя да промени имената на мъжа си, само смени окончанието на прякора. Сега Белия дявол се казваше княз Вангел Авалов, ударението падаше на втората гласна, произхождаше от някакъв полуполски, полуруски род от Лвов, имаше родословно дърво от началото на тринадесето столетие и история... След последните татарски нашествия фамилията избягала на юг, в гръцките владения на Османовите наследници. Родът воювал с падишаха по море и суша, а последният му и единствен потомък княз Вангел, уморен от кръв и битки, потърсил убежище в християнското княжество Молдова.

За Белия беше все едно дали произхожда от князете Авалов или от сатаната, затова не възрази, когато София му показва документи, потвърдени от княжество Трансилвания, с подписа и печата на княз Арон, но когато каза: „На тебе може да ти е все едно, но един ден тази титла ще бъде главното наследство на синовете ти!“ Вангел отговори: „Моите синове ще бъдат моряци! В морето титлите не играят!“

„Бях Вангел от Битоля, бях млекар в Крит, бях Алтън гяур, станах Аваля, превърнах се в емир Ибн Мобарак, в Дон де мар, във Велизарий на Велика Византия, а сега княз Авалов от Скендера между Татарбунари и Килия... Какъв ли ще бъда утре?“

Неводари го посрещна сред семейството си. Беше рано за вечеря, а и той чакаше още гости. Въпреки ранната есен в салона гореше кахлена камина. Вода Антон беше едър мъж, може би негов ръст, затлъстял по маниера на човек, злоупотребяващ с пиенето, жизнен и усмихнат като търговец, очакващ изгодна сделка, но и притеснен, дори унижен, като аристократ, прибъгващ до неравностойни контакти. Вангел отпиваше от виното, седнал в удобен, тапициран с кожа стол, подръпваше от холандската пура, избягваше да гълта дима и търпеливо чакаше да се изясни причината за поканата.

— Говори се, че слугите ви наричат „дон“, княже. — Това не звучеше като въпрос и Белия си позволи да го остави без отговор. Неводари обаче настоя: — Имат предвид испанската титла, нали?

— Идва от „дон де мар“ — Неводари нямаше нужда от превод.
— Отговаря на „капитан“, „господар“... Ползва се във флота.

— Вие сте моряк? — Вангел кимна. — Говори се, че ще строите пристанище?

— Пристан, колкото за личните ми нужди.

— В Килия видях „Белия дявол“... Това е френски корвет, нали, княже?

— Само по маниера на стъкмяването. Строен е в либийска Сидра от сарацини.

Неводари едва ли знаеше какво значи сарацин и къде е Либия, но не прояви любопитство за подробностите.

— В Молдова ли ще наемете екипаж?

— Аз няма да воювам, господине! Не ми трябва екипаж. Освен ако не ми се наложи да плувам по Дунава... Тогава ще моля за правото да купя място за кей в Неводари.

— Имате го, княже! Изберете място и ме уведомете. Моите бухгалтери ще оформят формалностите.

— Благодаря, воевода! — Вангел вдигна чашата си.

— Удоволствие е да живееш в разбирателство със съседите си. — Неводари беше напрегнат и неискрен, но за Белия това беше без значение и той го отчиташе, без да търси причините за състоянието му. — Чувам, че сте купили къща в Яш... на площад „Галан“?

Вангел кимна.

— Жена ми се занимава с този имот... Аз прекарвам времето си в Скендера.

— Дааа! Жените са по-практични от нас. Цените се вдигат главоломно. След пет години цената на яшката къща ще скочи три пъти. А и децата растат, княз Авалов. Друго образование ще получат в столицата, а и университетите на Виена, Прага, Краков са наблизко.

Белия кимна отново.

— Прав сте, воевода!

Неводари чувствуваше, че русият пират, ерзац-князът няма да изпусне сам това, което го интересува.

— Чувам, че край Килия сте вдигнали още една къща? Какво смятате да правите с нея, княже?

— Там живее братът на жена ми.

— Едноръкият?

— Да.

— Говори се, че е загубил ръката си в морска битка...

Вангел се усмихна.

— В пиратски набег може би?

Време беше Неводари да разбере, че е нарушил правилата на домакинството, но воеводата беше поел много вино и чувствителността му беше притъпена.

— Да, княже, знаете как вървят мълвите!

— Лазар Шкодер е загубил ръката си като дете... След гнойна рана.

— Шкодер, що за име е това?

— Левантинско. Семейството му е от островите на Ионийско море.

— Имат ли някаква титла?

Сега беше моментът да отмъсти на София за прекомерното ѝ преклонение пред аристокрацията.

— Не. Кого чакаме, воевода?

— Вода Николае Кобадин — като стреснат насън отговори Неводари. — Ще бъде тук в десет часа.

— Имаме частен разговор? Тримата?

— Може би... — Неводари се усмихна. — Щом ние тримата владеем четири пети от земята между Прут и морето? Нека дочакаме вода Николае!

Вангел не бързаше.

— Интересувахте се от къщата край Килия, воевода. Ще отглеждам коне. Сврѣхпороди. Предимно араби.

— Ще търгувате?

— Аз, княз Авалов — не, но шурейт ми Шкодер — да!

— Умно. — Неводари се усмихна. — Личи, че сте човек със замах, господине!

Чуха галоп, по каменната пътека се зададе запенен кон и висок, строен мъж леко скочи на стъпалата пред къщата, хвърли поводите на ратая и влезе при тях.

— Добър вечер, господа. Антоне, твое ли е това прекрасно ландо?

— На княз Авалов... Познавате ли се?

Кобадин приличаше на Смарти Смайли. Същите воднисти очи, същият безцеремонен маниер на човек, свикнал да се чувства удобно навсякъде, същият жест, с който Смарти отхвърляше буйната си коса, но Кобадиновата беше черна и започнала да сивее.

— Радвам се да ви видя, княже!

Вангел стана и стисна протегнатата ръка.

— Майка ми спомена за вашето посещение... Тя е особен човек, дано не ви е оскърбила.

Белия се усмихна.

— Беше много мила... Поздравете я от мен, вода Кобадин.

— Благодаря. — Воеводата седна, кръстоса крака, извади златна табакера и запали дълга хартиена цигара. — Антоне, князът знае ли повода на този разговор?

— Не, Никола. Чаках те.

— Тогава да сядаме на масата. На празен стомах мъдри решения не се вземат!

Нощта беше безветрена и лунна, в тревата свиреха щурци, от двете езера, ограждащи чокоята на юг и на север, звучеше непрекъснат жабешки квак, някъде зад къщата се чуваше весело припяване на жени.

— Княже — започна Кобадин, — има един начин за печелене на пари, който Антон и аз искаме да обсъдим с вас. Заинтересован ли сте?

— По принцип да. Да чуем подробностите.

— Търговията със зърно за Виена, а и по-нагоре по Дунава е монопол на няколко яшки фамилии. Складовете са в Галац, на самия бряг на реката. Оттам ги товарят австрийски и германски ветроходи и ги пренасят нагоре по течението. Молдова обаче няма свой флот... Разбирате ли?

— Да. — Вангел вече знаеше всичко. Въпреки титлата, въпреки демонстрацията на богатство за тях той беше и си оставаше пират. Воеводите се готвеха да му предложат пиратска акция.

— Украйна произвежда повече и по-евтино зърно от нас. Ако организираме свой флот за транспорт по Дунава, ние можем срещу огромна печалба да изнасяме зърно от Ровно, Житомир и Виница, да го товарим в Неводари на наши кораби и чрез агенти във Виена и Пеща да подбием яшките цени и да завоюваме пазара... Разбирате ли ме, княже?

— Проста операция — каза Вангел. — По-важно е какви рискове носи.

Воеводите се спогледаха.

— Без съмнение носи рискове — отново Кобадин се нае с отговора. — Всеки кораб с контрабандно зърно, заловен на територията на Молдова, рискува конфискация, а собственикът и моряците — затвор. Зърненият монопол е в ръцете на Петте фамилии, а контролът се осъществява от двореца на княз Сигизмунд!

— В чия територия се намира северният бряг на Дунава? — попита Белия.

— До Турну Мъгурели в Молдова, на запад във Влашко — беше отговорът на Неводари.

— Турция има ли флот? Кой осъществява контрол на плавателния път?

— Никой, княже. Турция има фортове на южния бряг. Това е всичко.

— Рискът е реален само при слизане на молдовския бряг, така ли?

— Да.

— Това намалява риска. — Вангел ги изгледа с насилена любезност. — Продължавайте, моля!

— Неводари и аз сме в състояние да уредим изкупуването на зърното, транспорта и складирането му в чокоята, дори безпрепятственото товарене на корабите, но с това нашата дейност приключва до първото пристанище на запад от Влашко. След транспорта по реката нашите бухгалтери ще поемат разпродажбата и превеждането на печалбата.

— Доколкото схванах, господо, от мен и моите хора очаквате осъществяването на незаконната част от плана. Транспорт до Виена и по на запад?

Макар и с усилие вода Кобадин отговори.

— Да, княже.

— А как предвиждате разпределението на печалбите?

— Деление на три! — каза Кобадин, но Белия поклати глава.

— Не, господо! Рискът поемам само аз, затова разговорът може да започне така. „Половината печалба за този, който залага кожата си!“

— Но вие не залагате никаква кожа, княз! Сам казахте, „щом рискът е в молдовските пристанища, значи няма риск!“

— Рискувам предателство и конфискация, рискувам буря да ме изхвърли на брега, рискувам ветроходът да загуби управление... Рискувам, господа! Рискувам да бъда обесен като пират, докато вие ще продължите да слушате щурците и да пиете виното си в ноци като тази!

Вангел се изправи и се поклони.

— Време е, господа. Ако приемете условията ми, бъдете любезни да ме уведомите!

Когато се отдалечи достатъчно от Неводари, Белия нареди на Влаха да кара към Леово. Отиваше в Яш. Закусиха в хана и продължиха. Влаха легна в ландото, а Белия седна на капрата. Ширеше се мека и слънчева есен, според местните — предвестник на дълга и мразовита зима, а Белия дявол мразеше студа.

— След десетина дни ще духне от Карпатите, дон — каза Влаха. — В началото на ноември снегът ще надхвърли човешки бой.

Белия отиваше в Яш за Лазар, макар че щеше да се сблъска със съпротивата на София. Време беше всеки да застане на мястото си, а жена му да си наеме слуги за къщата на площад „Галан“. Лазар трябваше да поеме управлението на Скендера, а Котленеца да замине за чифлика си на границата. Това беше обяснение за пред София, всъщност намеренията му бяха други. Белия трябваше да тръгне на юг, преди снеговете да са сковали пътищата.

* * *

Яшкият „замък“ беше готов. Завари София с двете ѝ нови слугини да окачват дантелените пердета в салоните. В дъното на двора майстори зидаха навес за карети, градинар окопаваше дърветата, от желязната врата на площада до парадното стълбище се простираха алеи с рози, а вляво и дясно в правилни карета растяха гардении, така че къщата изглеждаше строена върху шарен килим.

Поразен от вкуса на жена си, Белия обходи двата етажа. София Шкодер, албанката, родена и израсла в суровия бит на Киркира, цял живот спала на сковано от дъски легло, до двадесет и третата си година

невиждала тапициран стол, порцелан, да не говорим за кристали и сребърни съдове, беше подредила къщата със замаха на потомствена аристократка. Дворецът „Галан“ имаше своите центрове и приличаше на дълго обитаван дом. София беше разположила кресла край камини, беше оформила зимна градина, патио към задния двор с навес, отделен със саксии, трапезария с висящи свещници, салон — столова за гости, отрупан с кристални полюлеи, където всичко, което не беше кристал, беше сребро. Находчивата албанка беше построила конюшня, пристройка за прислугата, дори колиба за Сур, който беше отгледала от кутре и настояваше да вземе в Яш, макар Белия да знаеше, че нямаше да ѝ го отстъпи. Вълкодавът щеше да тръгне с него на юг.

— Харесва ли ти къщата, Вангели?

Белия кимна.

— Кой те научи на такъв лукс, жено?

— О, с хубавото се свиква бързо. За тебе построих „Галан“, Вангели! И за децата! Намерихме добра страна, хората ни уважават, богати сме... Ще направя момчетата аристократи... Ще учат в най-добрите училища, ще говорят езиците на света, но за да знам къде да ги пратя, първо аз трябва да видя Европа, мъжо!

— Иди я виж... — Погледът му блуждаеше по вази и пепелници, на гоблени със златни нишки, по картини с фазани и плодове. „Наистина, кой беше казал на София какво да купи?“

— Ти ме пускаш, Вангели?

— Аз? Къде?

— Да видя Виена, Париж... столицата на света, пирате!

— Сама?

— Ще взема момчетата и Бриджит, гувернантката, и брат ми, и Котленеца...

— Не! — Вангел поклати глава. — Лазар и Стефан тръгват с мен! Ще наемеш охрана! Трима! Да служат за кочияши, слуги и копои. Щом ги избереш, искам да ги видя!

— Значи ме пускаш?... Княгиня Авалова с децата си, с гувернантката им и с охрана? Господи, ще полудея! — София се хвърли на врата му и го захапа за устните. — Ела в спалнята!

Преди да му се отдаде, София изпроси още нещо — ландото със сивите коне.

— Лазаре, заминаваш на север! — каза Белия. — Стефан се прибира в Скендера, а София тръгва да търси охрана за пътуването си.

— Отивам да се съветвам с госпожа вода Мойчан — каза жена му, задъхана от бързане. Вангел запомни името. Тази фамилия за първи, но не и за последен път се появяваше в живота му.

Бриджит, французойката, красиво младо момиче, сервира кафе с каймак и мляко в задното патио и побърза да ги остави сами.

— Време е да започваме коневъдството, дон.

— Това ще бъде официалната причина за пътуването. Ще стигнеш до Виница, Житомир, до Ровно чак... Виж какви възможности имаме да изкупим следващата реколта на пшеницата. Ако можеш, купи цялата. След това се връщаш в Калия и наемаш пристан и складове. Работиш под имената Шкодер и Мехия. Купи толкова чиновници, колкото са необходими! Разбра ли, Лазаре?

— Не съвсем, дон.

— Засега това е всичко. София заминава за Европа, аз за България. Напролет ще се срещнем в Скендера. Тогава ще искам зърно, складове и пристан, шурей! Конете ще бъдат онзи повод за пътуване, който трябва да заблуди Кобадин и Неводари. Ще пътуваш толкова пъти, колкото се налага!

— Разбрано, дон!

— Сбогувай се със София и тръгвай! Време е да започнем работа, Лазаре!

София тръгна на път с кредит във Виенския клон на банка „Братя Бернщайн“ и трима конни стражи. Вангел ги изпрати до покрайнините на Яш, назначи иконом на „Галан“ и заповяда на Стефан да приготви каретата.

Животът в Молдова му се виждаше добре уреден, дори улегнал. Фамилните имоти бяха готови, децата растяха, златото доби законна сила, родът му титла. Вангел не възразяваше, когато го титулуваха, но сам все още не се наричаше княз, макар да знаеше, че един ден това ще направи впечатление. „Дон“ му звучеше по-добре и по-заслужено.

Заваляха дъждове и небето захлупи езерната повърхност. Стефан набави слуги сред бесарабските българи, Белия назначи пазач на Лазаровата къща и заповяда на Влаха да откара Котленеца в чифлика му.

Останал сам, княз Авалов почувства остри пристъпи на скука. Имотът беше облагороден, дори езерният кей беше завършен преди дъждовете. Напълни камината, запали я, викна Сур и седна пред огъня с лула в уста. Дъждът се лееше от оловно небе, природата се беше смълчала, дивечът притихнал на сушина. Всеобхватна скука владееше Скендера. Пътищата бяха разкаляни и не беше време за път. Обърнеше ли на сняг обаче, Белия нямаше да, остане ден повече тук... Само студ да стегне калта и снегът да отвори видимостта на простора...

Можеше да отскочи до Абруд или до някой от воеводите. „По-добре при Аурел... Като се върне Влаха, ще се отбия в гарнизона“... Белия затвори очи, но почувства, че някой влиза.

— Искаш ли кафе, дон? — Мана беше усвоила това обръщение и макар че наричаше София „господарке“ и изпитваше панически страх от нея, към него се отнасяше фамилиарно и свойски.

— Не... всъщност да! Нахрани Сур и го пусни...

— И тогава кафе, нали, дон?

Белия се унесе в дрямка. Когато момичето го събуди, сънуваше бесенето на Махмуд черкеза на площада в Сидра.

— Откъде си? — попита той, докато взимаше чашата от ръцете й.

— От Браила. Румънка съм, дон. Избягах...

— Защо?

— Мъж... — Вангел чу кокетство в гласа й и вдигна глава. — Забърках една срамна история, дон... Офицер, женен... Ако не бях избягала, баща ми щеше да ме убие!

— Мъж? — Белия нямаше намерение да се впуска в разговор, но Мана не даваше вид, че бърза. Приседна на облегалката на отсрещния фотьойл и той се принуди да я покани.

— Седни, Мана.

Момичето се подчини със светнали очи.

— Мъж, дон, офицер... Много обичам мъжете! Сега си сам, дон... Искаш ли да легнеш с мен...

Когато осъзна смисъла на предложението, внезапна похот замъгли погледа му.

— Съблечи се! — глухо заповяда той.

Мана му поднесе вино, свински пушен врат и седна срещу него на кожата, гола с настръхнала плът, с нахапани гърди и раздрана кожа.

— Хубаво беше, дон! Винаги съм знаела, че с тебе ще е хубаво...

Белия пиеше мълчаливо.

Мана го гледаше:

— Познавам мъжете, дон. Шурейт ти иска да се жени за мен, но се страхува да го каже на княгинята!

Дъждът се усили, започна да гърми, притъмня... Влаха едва ли щеше да се върне тази нощ.

— Сърдиш ли се, дон?

— Не — каза Белия, едва сподавящ гнева си. — Обличай се и се махай!

Но един час по-късно я потърси в кухнята, а вечерта я заведе в леглото си.

Влаха се върна на сутринта. Беше опитал да тръгне по тъмно, но чул вълчи вой и се приютил при Котленеца. Продължаваше да вали. Земята димеше, тревата беше избуяла цяла педя. Дивите гъски се събираха на хиляди по пясъчния плаж на път за юг. Идваше зимата. Вангел застреля две патици, занесе ги на Мала и яхна коня.

Аурел Абруд играеше мариаж във Военния клуб, както наричаха единствения ресторант на площада в Исмаил, но кръчмата беше чиста, готвеха отлично и имаше клавесин и певица — мода и мания сред офицерството.

— Седни, княже — каза Абруд, — привършвам. Ще ми направиш ли честта да обядваш с мен?

— Дойдох да те поканя. Гостувай ми в Скендера, княз Аурел. — Вангел се поколеба, но все пак седна при играчите.

— Готов ли е замъкът?

— Къща, господине. Замък построи жена ми в Яш.

— Ще ме запознаеш ли с княгинята?

— Напролет. Пътува за Виена. Ще отсъства шест месеца.

— Значи замъка в Скендера е празен?

— Като изключим прислугата.

— Тогава да поканим унгарките и да осветим храма на Авалови.

— Какви унгарки?

— С карета ли си? — Офицерът избягна прекия отговор.

— На кон.

— Лошо... Знаеш ли какво ще направим, Вангел? Връщаш се в Скендера, изпращаш каретата и довечера чакаш гости... Прието?

— Прието. — Вангел се усмихна кисело, но възбуденото лице на Аурел светваше в предчувствие на празника. Белия не беше човек, който ще помрачи чужд празник... Поне без истинска причина.

— Тогава на път! Кажу на кочияша да ме потърси в гарнизона и пригответи най-хубавото си вино!

По бесния лай на Сур Вангел разбра, че гостите идват. Излезе да ги посрещне. Отпред, на файтон, мокри до кости, пътуваха четирима цигани музиканти, а зад тях гарнизонният фиакър и неговата карета, пълни с жени и офицери. С предвзети писъци шестте унгарки нахлуха в Скендера. В Исмаил беше останал само началникът на гарнизона, стар, жлъчен язваджия, полковникът не търпеше разгул в града и беше взел страха на младшите офицери, въпреки че тази вечер ги беше пуснал в тридневен отпуск с пълното съзнание, че отиват да развратничат.

Аурел го представи на унгарките, жени, обикалящи гарнизоните на Източна Европа въпреки изричната забрана и на трансилванския владетел Арон, и на Сигизмунд Батори, а и на църквата.

— Вангел, ти си създал рай на развратника! — викаше Аурел и обикаляше стените на Скендера. — Тук не княжеският гарнизон, а цял кръстоносен поход може да забрави Христовите рани и обидата човешка... Поздравявам те, княз Авалов!

Циганите пиха вино, ядоха неистово, настроиха цигулките и празникът започна. Офицери и унгарки се понесоха във вихрени танци. Цареше еуфория. Двойките изчезваха по стаите, но не след дълго се връщаха потни и раздърпани.

— Целуни ме, княз! — в коленете му седна мургава унгарка. Бюстът ѝ беше отвън, голите ѝ бедра бяха триумф на безсрамието.

Вангел я вдигна, преведе я през кръглия двор и я хвърли на леглото.

— Хиляда рубли? — каза унгарката, докато разкопчаваше късите си ботуши. Когато я върна при гостите, срещна погледа на Мана.

— По-добра ли е от мен, дон?

— Какво търсиш тук?

— Жените са шест, вие десет... Ще ви потрябвам, господарю.

— Марш в кухнята! — ревна той. — Ако те видя още един път, ще те изгоня!

С помощта на Абруд Вангел откри разврата. Животът му беше предложил много кръв. Смъртта и насилието бяха станали втората му природа, но не му беше останало време да види истинския лик на жената. Първата, която застана пред него, го направи мъж, но и за смях, втората му роди две деца и го зароби под планина от претенции, третата го направи гузен завинаги пред един от малкото мъже, които ценеше. А може би дори обичаше?

Унгарките искаха пари, а срещу тях бяха готови да изпълнят всичките му капризи, нещо повече, възхитени от щедростта, те се стараеха да задоволяват дори неизказаните му желания...

Когато тръгна за България, Белия дявол знаеше всичко за света на насилието, всичко за жената или почти всичко... но не знаеше най-главното. Какъв е смисълът на живота и защо човек така панически се страхува да го загуби!

— Доволен ли си от имота, Котленец?

— О, дон... Аз съм собственик на толкова земя, колкото цялата мера на Котел! Никога няма да ти се издължа, дон. Бог да бди над дома ти!

— Казах, че не ми дължиш нищо! Но ще разчитам на тебе... Запомни го!

— Ще го помня до гроб, дон!

— Добре... — Вангел огледа къщата, кошарите за овце, двете каруци, волски и конски впряг, рало с палешник, гребла... Стефан се готвеше за работа и очите му грееха трескаво. — Имаш ли всичко необходимо?

— Набавям, дон. До края на дните ми Скендера ще има всичко — масло, мляко, кашкавал, пилета, месо... Достатъчно е икономът да каже: „Котленец, дай това и това!“, и веднага е на масата ти, дон!

— Благодаря, Стефане. Щеше да търсиш жена... Намери ли?

— Къде ти жена в тази пустиня, дон. Догодина, наесен, ще обиколя селата... Дотогава ще карам сам.

— В Скендера има едно момиче... Мана. Виждал ли си я?

— Виждал съм я, господарю. Бяла, хубава... Господин Лазар я харесва.

— Остави Лазар! Ти харесваш ли я? — Вангел го прекъсна грубо. Не можеше да остави Мана на Лазар. Сега вече не!

— Харесвам я, дон, но тя дали ще ме хареса?

— Това остави на мен! Пригответи се, Котленец! Довечера ти изпрацам момичето!

Белия стана, взе поводите и тръгна пеша през сухия трамбован двор.

— Бъди добър с нея, Стефане! Животът ѝ не е бил лек!

Вангел скочи на седлото и се обърна. Котленеца седеше онемял и от изненадващото щастие, и от страха пред бъдещето.

9

Студът разбуди старата рана в рамото и болката непрекъснато напомняше за себе си. Вангел пътуваше с каретата, но Ром тичаше редом с впрегатните коне и Белия често го възсядаше да раздвижи кръвта си и да се стопли. Пътуваше от Русчук за Плевен с редовните документи на княз Авалов, заверени от отоманските власти. За пръв път беше легален пътник в границите на Империята и изпитваше наслада от сервилността на чиновниците, на заптиите, дори на редовната войска, която симулираше преследване на черкези и кърджалии, истинското бедствие за населението.

Пътищата бяха задръстени от бегълци, ужасът и мъката бяха повсеместни, унижението толкова дълбоко и всеобхватно, че нещастниците, обезверени и в бога, и в хората, не реагираха дори на парите, които Белия раздаваше, мъчейки се да внесе временен лъч в пълния мрак на отчаянието.

Населението беше сведено до състояние на безволно инертно стадо, лутащо се без водач от място на място в напразно търсене на мир, спокойствие и време за зарастване на гноящите рани. Убийства, изнасилвания, садистични мъчения за развлечение на кръвожадния аллахов воин — това отдавна не правеше впечатление. Съзнанието за пълното безправие беше толкова дълбоко, че се беше превърнало в неделима част от битието. Българинът беше свикнал да мисли, че жалката му съдба е отредена от бога и че всеки османлия има неотменимото, божествено право да разполага с всичко негово, включително и живота му.

Белия скиташе повече от месец по пътищата на България с надеждата да види капка гордост. Напразно. „И с тези хора аз се готвех да възкресявам Византия?“ Наивна, смехотворна лудост. Мъже могъщи като мечки със смирени очи наблюдаваха изнасилванията на жените си и с овче безразличие ги приемаха обратно под покривите си. Стотици, хиляди селяни търпяха няколко кърджалийски шайки, вместо да ги пребият с камъни... Достатъчно беше да плюят по веднъж, за да ги

издавят, но прекършената им гордост не дръзваше и да помисли за самозащита.

Вангел Белия дявол се разболя от унижение. Сънят му се разстрои не само от болките в рамото, апетитът го напусна, духът му потъваше в дебрите на непознат мрак, от дълбините на душата се зараждаше особена ярост, не онази, която го превърна в оръжие, в нападател, дори в убиец. Белия се въртеше плувнал в пот по твърдите нарове на ханищата и се мъчеше да прозре състоянието си. Болеше го душата, тялото, а беше здрав... Изпитваше безмерна омраза, а нещо го въздържаше от действие. Във всяка друга ситуация и по всяко друго време би вкарал в работа пищовите, мускетите, закачени накръст над главата му. Би клал, бесил, палил, ако една хилядна от това гигантско унижение беше негово. Унижението беше чуждо. Да, чуждо! Тогава защо го преживяваше толкова мъчително? Вангел Белия дявол беше започнал да се чувства българин, но още не съзнаваше обема на понятието, още по-малко последствията на това нещастие.

Пътуваше на юг. Белотата на снега ослепяваше очите. Студът вцепеняваше природата и освен вълците всичко друго се беше укрило. Сур пропъждаше мършавите самци, но една вълчица го подмами и вече трето денонощие го нямаше. Вангел го отписа и Влаха подгони конете по равния път към Плевен. Към обяд от снега изплува полуопожарена църквица, кацнала на единственото възвишение в равнината.

— Влах! — викна Белия. — Ще обядваме на завет!

Църквата беше по-внушителна, отколкото изглеждаше. Куполът ѝ беше изгорял. На негово място стърчеше скован от дъски кръст, килнат, готов да падне при първия напор на вятъра, но вътре, макар и разграбен амвонът и разбита вратата на олтара, църквата беше просторна и чиста. В средата ѝ гореше мангал, а до него с книга в ръка, с остър враждебен поглед седеше млад свещеник, облечен в проскубани кожи и пояс, от който стърчеше дръжката на кама.

— Добър, ден, отче — поздрави Вангел. — Нека се сгреем на огъня.

— Християнин ли си, сине? — Отчето беше по-млад от него. Имаше дрезгавия глас на човек, мълчал дълго, и кървясалите очи на пияницата.

— Родих се християнин — отговори Белия. — От родители християни.

— Загуби ли вярата в бога?

— Не стигнах до вярата. — Вангел се усмихна кротко, седна срещу него и подложи длани на огъня. — Турците ли опожариха църквата?

Свещеникът кимна разсеяно.

— Какво има преди вярата, сине?

Вангел изпита чувството, че го тласкат към изповед.

— Смърт! Родих се за живота на звяра, отче!

— Колко души си погубил, войнико?

— Много... — „Не бих могъл да ги изброя!“ — помисли Белия, далече от угризенията и покаянието. „Трябваше да убивам!“, и добави: — Чака ме ад и вечен огън!

Вратата изскърца. Белия очакваше да се появи Влаха, но в църквата се вмъкна вълкодава, легна в краката му и затвори очи. Влаха влезе, постла бяла кърпа и подреди храната.

— Ще нахраня Сур, дон, и ще легна. Трябвам ли ти?

— Не, Влах. Върви да спиш.

Свещеникът не мръдна, не погледна храната, не реагира нито на Сур, нито на Влаха. Изглеждаше мъртъв и празен, а беше млад и, ей богу, силен. Белия виждаше тежките му ръце, мускулестия врат, широкия, жилест гръб.

— За изповед ли дойде, пътнико?

— За отговор... Кой построи божия храм далеч от стадото?

— Наоколо имаше села, пътнико. Останките им лежат под снега.

— Къде отидоха хората, попе? Защо напуснаха равнината?

— Жените по харемите, мъжете под нож, децата в еничарските таби! Бог наказва безволието, бездушието, робията...

— Ти как оцеля, служителю божи? Или ти насъска читаците?

Попът, не отговори. Белия наля вино, откъсна хляб, отрязва парче пастърма и му ги подаде. Сур започна да лае, свещеникът скочи и изтича на прозореца.

— Ездаци! — каза той.

— Колко?

— Шест коня!

Влаха внесе наръч мускети.

— Читаци, дон!

— Редовна армия?

— Кърджалии — каза отчето. — Кръвници!

— Да ги избием, дон?

— За бога! — викна свещеникът. — Ударите ли ги, ще затрият съседния град! До основи ще го изгорят, до крак ще го изколят!

Белия стана.

— Ако остане жив кърджалия, да разкаже какво се е случило тук на връх понеделник... Застани до вратата, Влах! Ще поемеш най-близките двама!

Попът се втурна към олтара, падна по очи и взе да шепне молитви. Вангел зачекна пищовите и премести камата от ботуша в пояса.

— Видяха каретата, дон! Слизат от конете, връзват ги! Идват, дон, първият натиска бравата...

Вангел застана с лице към вратата, изчака любопитните османлии и изпразни пищовите в главите на първите двама. Преди да се разсее пушекът, Влаха лавна с мускетите. Белия скочи, заби камата в гърлото на едър османлия, грабна ятагана, но преди да посече последния, Влаха разби главата му с приклада.

— Готово, попе! — каза Белия. — Пътуват за ада!

Свещеникът скочи в транс, юрна се към вратата, но там го посрещна Сур, хвърли се отгоре му и го срина между труповите.

— Къде хукна, попе? — Вангел отпиваше вино, дъвчеше пастърмата. — Страшното мина!

Влаха вдигна свещеника и го обърна с лице към Белия.

— Ела на себе си, попе! Мъж си, дявол да те вземе!

— Убийци! — изсъска свещеникът. — Кървави зверове. Господ да ви е на помощ!

— А тия бяха ангели? Не се превземай, попе, да не те пратя след тях! Отървах ти кожата, дявол брадат! — Белия скочи и удари гръмка плесница на божия служител. — Влах, намери лопата! Бързо! А ти, жабо в расо, ще изкопаеш гроб за шестима! До довечера да погребеш читаците! Или и ти ще легнеш при тях!

Белия хапна насила, без апетит, пи вино, не му се услади, уви се в кожи и легна до мангала. До едно време чуваше лопатата на свещеника, после заспа. Душата му се отпусна, но за да отпусне

душата си, отново трябваше да накърви ръцете. „Ще ви изтребвам, където ви срещна, кучета рязани!“

— Как се казваш, господине? — попита попът. Труповете бяха погребани, конете разгонени из полето за курбан на вълците, сбруята изгорена в мангала, кръвта измита със сапун. Заваля сняг, небето се надвеси над кръста и се скъса. Валеше на парцали и затрупваше всичко — и престъпления, и дела християнски, угодни богу!

— Защо ти е името ми, жабо? За предателство ли, Юда Искаротски?

— Не говори така, господине! — Попът ядеше със стръв и лакомия. Беше премръзнал, уморен. Замръзналата земя с мъка се поддаваше на лопатата, но страхът му беше минал и в очите му гореше любопитство. — Аз съм свещеник, божи човек... Грехът на предателството не лежи на душата ми.

— Българин съм, попе. Това е достатъчно!

— А аз — монах, господине. Василий ми е името. Светското Манол от Годеч... в планините. Сирак съм, сестра имах, пропадна по харемите. Старите измряха от холерата. Оцелях, скрих се при монасите. Бях послушник, ръкоположиха ме и ме изпратиха тук... Богат край беше, скот много, села многолюдни... После сърбите се вдигнаха на буна и Ибрахим Али паша настани войските си напред полето. За един месец краят заприлича на ударен от чума!

— И никой не вдигна ръка да се защити от клането?

— Никой, господине мой! Стадото човешко е до смърт наплашено!

Влезе Влаха. Сънят още личеше на лицето му.

— Кога тръгваме, дон?

— Щом се стъмни.

— Вземи ме в града, господине! Тук и от умряло куче съм безполезен!

— Плъх си ти, попе! И овца наплашена... По друмищата скитат мъже, равни на бога и на дявола!

Василий наведе глава и не я вдигна ни когато Влаха прибираше багажа, ни когато Вангел се провикна от вратата:

— Сбогом, попе!

* * *

Плевен беше крепостен град, София град на баните, Перник на циганите, Мелник на виното, Скопие на евреите — търговци, Охрид на монасите, Битоля на сарачи и гайтанджии... после идваше Солун, а там го чакаше Филип Ткон Македонец. Там щеше да акостира и Сокон Мехия с „Белия дявол“.

Вангел се прекръсти и тръгна да търси бащината си къща, но там, където го заведе интуицията, вече нямаше нищо. Българите бяха напуснали махалата, сега тук живееха евреи, а на мястото на родния му дом строяха синагога...

На централния площад на Битоля се стичаше тълпа, подкарана от конни заптии. — „Бесене?“ Петима млади българи увиснаха на примките, но умряха кротко, смирено, с очи, обърнати към бога. Вангел помнеше яростта на Махмуд черкеза и изгледа екзекуцията в треска. „Тия овни поне можеха да напсуват мъчителите си! Да плюят с презрение! Да потърсят подкрепата на тълпата!... Направете нещо, момчета! Една дума, един жест, дявол да ви вземе! Омраза... Омраза викнете в очите!“

Нищо подобно не се случи. Умряха без вопъл и тълпата се разотиде. На площада останаха заптийски офицери, охрана от пазванти и той. Ориенталските погледи се впиха в него, зелени, подозрителни, зли... Двама заптии минаха зад гърба му.

— Кой сте вие, ефенди — попита офицер с висш чин и злато по пагоните.

— Княз Вангел Авалов от Молдова — отговори той.

— Говорите турски?

— Бях посланик при двора на негово величество падишаха.

— Имате ли тескере?

Вангел му подаде документите си, офицерите се струпаха да ги разглеждат.

— Откъде пътувате, княз ефенди?

— От Яш за Солун, господа. С разрешение на имперските власти.

— По работа, по търговия? Кой пътува през зимата, княз ефенди?

— Маслини, господо! Ще изнасям маслини по море. Търся чистокръвни арабски коне... Ще внасям артилерия за флота на султана.

— Машалла! — наивност и одобрение се четеше по лицата им. Най-високият от тях стигаше до рамото на Белия дявол, а отоманското възхищение от бабаитлъка му беше добре известно. — Бъдете наш гост, княз ефенди!

Вангел знаеше да седи по турски, но знаеше също, че не бива да го прави, затова изпъна крака пред себе си и пое кафето. Турското любопитство беше безгранично. „Откъде си, женен ли си? Деца имаш ли, а родители, а братя и сестри, богат ли си, колко, къде ще наемеш кораби за търговията си, колко ще спечелиш от топовете, а от маслините, бил ли си на война, убивал ли си, какъв е князът на Молдова?“

Вангел отговаряше бавно, едносрично. И високомерието на аристократа бързо ги превърна в парии. Какъв е смисълът да си аристократ, ако не е божественото право да внушиш на простака, че е простак? Белия ползваше широко духовното си надмощие и когато попита: „За какви престъпления избесихте българите?“, беше сигурен, че ще чуе истината.

— За назидание, княз ефенди!... Двама са хванати да яздят коне, единият е бил облечен в синьо — божествения цвят на правоверните, — друг е псувал аллаха, а петият... — офицерите се спогледаха и избухнаха в смях. Това беше смях без задръжки, смях докрай, смехът на идиота. — Намерихме го запрян, княз ефенди. Питаме го: „Защо си тук, гяур?“ „Не знам“ — вика. „Като не знаеш — на бесилото!“ Това е...

— Един ден ще платите тази кръв, господо — спокойно, дори кротко каза Белия. — И заекът, че е заек, ако го притиснеш в ъгъла, ще те ухапе!

Офицерите пиеха кафе, дърпаха от наргилетата и бяха склонни да се смеят гръмогласно и безпричинно.

— Раята е рая, княз ефенди! Ако не я колиш дълго, отпуска се, кураж набира, започва да гледа в лицата на правоверния, за жените му мисли... дори за свое царство започват да мечтаят, мамка им гяурска!

— По тези земи някога е цъфтяла Византия, господо офицери.

— Не, княз ефенди! — Енвер бей, старшият офицер, поклати глава. — По тия земи е било царството на българите, а те са водили война с Константинопол хиляди години. Ако българите бяха съюзници на Византия, султан Мехмед Втори, Завоевателя, царство му небесно, нямаше да вземе Свещения град!

Белия изтръпна.

— Грещиш, Енвер бей — каза той, но вътрешно беше сигурен, че офицерът казва истината. „Защо?“ — нито тогава, нито някога успя да си отговори.

— Не греша, княз ефенди. В книгите го пише. И от арабски, и от византийски книги знам, че българите от север и арабите от юг са хилядолетни врагове на Империята, докато Василий Втори Македонец не ослепява хиляди българи и държавата му пада под ударите на ромеи и сърби!

Потни вади шурнаха по гърба на княз Авалов Дон де мар, наречен Белия дявол. „И аз воювам за възкресението на хилядолетния враг на предците си! Аз, Вангел от Битоля! Гавриш ли се с мен, господи?“

— Сигурен ли си в думите си, бей ефенди?

— Напълно, княже! Книгите не лъжат. В тях е описано всичко!

Вангел се замисли.

— Тогава кои народи основаха империята на ромеите?

— Гърците, княже. Тагмите на Византия са владели Сирия, Грузия, Армения, островите, Далмация на запад до руските брегове на Понт — на изток... Огромна империя, твоя светлост, но отоманската е по-голяма и по-могъща, да даде аллах мъдрост и сили на падишаха!

— Ишалла! — възкликнаха офицерите с дълбоки поклони. — Яша падишах!

— Казваш, Енвер бей, българите са имали царство?

— Голямо и силно, княже. До Пеща на запад, до Киев на изток. Три пъти са обсаждали Свещения град!

Сърцето му щеше да изхвъркне от вълнение. Непозната мъка го душеше за гърлото.

— И как са изпаднали на този хал... българите, бей? Как стана така, че ги бесите като овце бездушни?

Офицерите отново избухнаха в див смях.

— Ятаганът на правоверния наведе главата на раите, твоя светлост. Потомците на Осман султан избиха войните на България, дадоха на огън дворците им, разчекнаха жените, отведоха конете им... Правоверният спазва, да е свято името му, избива всеки, който може да чете и пише, всеки, който помни за гордост и неподчинение, всеки, който гледа в очите и носи дързост в сърцето.

Белия дявол вече знаеше истината. В миг прозря духовния си смут, осъзна изворите на яростта си, липсата на апетит, безсънието. „Внимавай, Аваля, читаците те гледат!“ Пресегна се, грабна кана с вода и дълго и жадно пи. Събираше мислите си, овладяваше нервите си, викаше на помощ лукавството, така необходимо в разговор със смъртен враг. Че е намерил смъртния си враг, за него нямаше съмнение.

Вечерта Вангел отпрати каретата по пътя към Истанбул и върза Ром пред „Пелистер-хан“, взе стая и легна с дрехите. „Ще затрия Енвер бей! — мислеше той. — Енвер чете, знае, мъдър е, а щом османлиите избиват първо умовете на покорените, значи, и с тях трябва да се постъпва по същия начин!“

Когато мюезинът престана да скимти от минарето и правоверните се прибраха по къщите, Вангел попита ханджията къде да намери бея, нахлути вълчия си калпак до очите и тръгна да го търси.

На прага на двуетажен сарай слугата ринеше сняг.

— Момче — Вангел му подаде една лира, — кажи на Енвер бей, че княз Авалов иска да го види!

Беят се появи по бели чорапи, гологлав, наметнат с къс сърмен елек.

— Добре дошъл, княз ефенди. Заповядай!

— Не, бей! Дойдох да ти кажа, че и аз съм българин! — Белия измъкна пицова и пръсна челото на офицера. Изстрелът проехтя на километри в мъртвата тишина на битолската нощ.

— Момче! — Вангел хвана слугата за врата. — Турчин ли си?

— Бошнав, бей ефенди... Отдалече съм.

— Бягай, момче! Заптите ще те обесят на първия клон! — Белия му пъкна няколко златни лири в пазвата, обърна се и бързо тръгна към хана.

Яхна Ром и заби пети в корема му. Потерята щеше да го търси на юг, а той не за първи път бягаше от потери на изток, към Свещения град.

На третия ден през нощта каретата влезе в двора на английската легация. Вангел не знаеше, че Битоля осъмна в пожари и кланета. Когато страстите се уталожиха и читаците, уморени от безчинстване, лапнаха наргилетата, оказа се, че никой не е запомнил името на русия убиец. Тогава някой се сети, че между Янина и Корча е вилнял Белия дявол, че е клал рода на Аян паша и черкезите му... Нямахше съмнение, че става дума за същия човек, но никой не помисли да му пусне потеря. Суеверните читащи бяха уверени, че Белия се крие наблизко и ще се появи в някоя от следващите нощи.

Вангел настигна каретата, легна, зави се и до разсъмване пътува в треска и огън. Обливаше го пот, замръзваше и започваше да трепери. Загряваше се отново до шурване на потни реки и отново биеше зъби, като престарял вълк след пропусната плячка. В главата му бушуваше хаос. България гинеше пред очите му и гинеше от столетия под най-свирепия и най-тъп ботуш в света. Циничните офицери на Империята не се свеняха да издадат на глас животинските си разпоредби срещу цвета на един народ с древна и славна история. За отчаяние и ужас разпоредбите действаха безпогрешно и постигаха уродливата си цел.

Белия дявол трябваше да направи нещо против това и да го извърши бързо, при пълно мълчание... Да, щеше да изкупи цялата реколта на Украйна, да я продаде на запад срещу мускети, да въоръжи бесарабските българи и под прикритието на границата да започне нападения срещу Империята. Лазар беше албанец и тази война не беше негова, но той и Сокон щяха да му осигурят средствата за войската, а Стефан Котленеца — да построи и поддържа казармите за неговата конница.

Когато решението узря, напрежението и треската намаляха, очите се разведриха, сърцебиенето спадна. „Ще подготвя хиляда конници! Ще прониквам дълбоко в страната, ще нападам бързо, диво, с кръвожадността на тигъра! Ще се оттеглям нощем в ред и тишина! На третия набег народът ще надигне глава, ще почувствува гордост, ще напери гребен и сам ще потърси път към табиите на отмъщението... И тогава горко ви, азиатски простаци во аллаха! Наближава истинският час на Белия дявол!“

* * *

— За златото ли се връщаш, Ранг? — попита Дърмънд.

— Да, милорд. Купих земя в Молдова, построих къща в столицата и на брега на Черно море. След година-две ще започна уседнал живот. Децата растат, имат нужда от мъжка ръка.

— Сандъкът е в моя дом, Ранг. По всяко време е на твое разположение.

— Благодаря, милорд. И още нещо, пътувам под името княз Вангел Авалов.

— Подправени документи?

— Купих титлата. В християнска Европа само име не е достатъчно.

Дърмънд кимна. В държанието му нямаше презрение, в гласа му не се чуваше ирония.

— Така да бъде, княже! Бог ми е свидетел, тази титла ви отива. Вангел се засмя насилено.

— Къде са Шон и Кърк, милорд?

— Тази вечер ще ги видиш, княже.

— Моля, наричайте ме Ранг.

— Трябва да свикваш с новото си положение, княже. В моята резиденция никой няма да те нарича другояче!

— Благодаря, милорд!

— Време е за щурма! Кога можеш да подготвиш корабите?

— В началото на пролетта ще бъдат там, където трябва.

— Сидра! Нашите моряци ще тръгнат от порт Судан на западния бряг на Африка. Надяваме се за един месец да достигнат Средиземно море при Либия.

— Добре, милорд! Още утре някой трябва да тръгне за Солун. Кърк или Шон... Този град сега е неудобен за мен! — Англичанинът разбираше от половин дума. — Там е корветът и капитан Мехия. Да го докара срещу Златния рог. Другото ще свърша аз... до началото на пролетта!

— Шон ще тръгне за Солун. Кърк заминава през континента да подготви прехвърлянето на войските. Сбогувайте се, княже! Ще се видите в Сидра.

На европейския бряг беше зима, но от Африка духаше пустинният вятър, а слънцето огряваше от изгрев до залез тихите води на Средиземно море. „Белия дявол“, бившият „Бел флър“ плаваше на юг леко, маневрено, опънал всичките си ветрила. Вангел учеше Влаха да връзва морски възли и с периферното си зрение наблюдаваше болната, измъчена походка на Сур. Вълкодавът отказваше да привикне с морето, посрещаше с ръмжене и най-лекия крен. Шон и лазът играеха зарове на форпита и освен хазартната страст у него Вангел беше започнал да чувства и други напрежения. Острата тишина беше гаранция, че нервите им са опънати и искрата на огъня всеки момент ще пламне.

— Лаз! — викна той на лингва франка. — Ако оцелееш, аз ще те застрелям!

Сокон кимна и отново потъна в играта, но страстта на комара поне привидно спадна. Осем души плаваха на борда на „Белия дявол“, малко за абордаж, но с хавърската артилерия Вангел беше способен да унищожи и значително по-добри кораби от шхуните.

Вангел плуваше към Сидра по две причини. Първата — тайна и въпреки това официалната, и една лична. Неговите корита трябваше да изведат Британия на брега на Средиземно море, сега повече отвсякога; Белия щеше да поддържа враговете на Османия... но в Сидра бяха и някои от малкото му живи врагове и беше време да получат наказанието си.

Сокон бе открил баща си в Хопа, на южния бряг на Черно море, но само няколко дни преди смъртта му. Погребал го по християнски, но когато вдигнал църква в центъра на селото, местният валия го повикал.

— Да не би ти, Сокон Мехия бей, да си оня Сокон, дето е върлувал с Белия дявол из Янина? — попитал той.

Лазът отговорил, че не знае къде е Янина, а с дяволи няма работа, ни бели, ни черни.

— Аз съм християнин, валия бей — добавил той, но от този момент живеел нащрек, готов всеки момент да яхне коня.

Валията дал вид, че вярва, но няколко дни по-късно един от съселяните викнал в кръчмата:

— Заптии идват към Хопа! Който има казан за ракия, да го крие у сламата!

Сокон скочил, яхнал коня, изчакал заптиите да влязат в селото и в кариер се понесъл към Трапезунд. Два дни по-късно издърпал котвата на корвета и излязъл в открито море.

— Няма живот по родните брегове, дон! — беше казал Сокон Мехия. — Само речѝ, и ще те последвам в ада!

Филип беше останал в Солун. Изглеждаше още по-блед и отчаян, още по-фанатик от онзи ден, когато, тръгвайки да търси Марс, Белия го остави в залива на Сидра.

— Не, Вангелис! — каза архонтът. — Свърших с морските авантюри. Моят народ не е узрял за война. Сега силата на словото е единственото оръжие на Византия... А то може да звучи единствено от амвона.

— Кой е твоят народ, Филип?

Архонтът вдигна очи, но сега в тях нямаше и следа от смирение.

— Гръцкият, Вангелис. Ромеите са моите прадеди. Византия обаче е люлка на много народи. Всичко на този грешен свят — архитектура, театър, поезия, мореходство... — всичко е създадено от моя народ, елинския, и това му дава право... историческо право, Вангелис, да бъде водещо начало във Велика многонационална Византия!

— Как постъпва Византия с тия, които не желаят да живеят под скиптѝра ѝ? Може би така, както Отомания с гърците в Истанбул, с българите в Солун, със сирийците в Алеп? Така ли, Филип?

Не — Ткон Македонец поклати глава. — Не, дон! Византия е доброволно сдружение на народите!

Архонтът избягна прекия отговор. Вангел не настоя. Корветът беше на пет левги от пристанището на Солун, свечеряваше се и лазът нервничеше в лорчата. Трябваше да върне византиеца на брега.

— Как да те разбирам? — попита Вангел. — Започваш служба при бога?

— При патриарха на православните гърци! Ще бъда негов секретар и довереник, докато...

— Докато!

— Докато дойде време за меча...

„Аз ще го вдигна още тази есен!“ — мислеше Вангел, гледайки отдалечаването на архонта. „Ще го вдигна, Филип, но не аз, Вангел Аваля! Ще го вдигне Белия дявол с яростта на отчаянието!“

Мълчалив и кротък, Влаха се оказа сръчен моряк и с бързината на Менон усвояваше ветроходството. Не бяха излезли от Егейско море, а вече знаеше имената на ветрила, мачти, рей, с интуицията на албатрос чувстваше вятъра, с вещината на португалец го улавяше и насочваше корвета в желаната посока.

— Роден си за море, Влах! — каза Белия, загледан в сръчните манипулации на своя слуга. — Ще те направя капитан на шхуна. По Дунава — от делтата до Виена! Пират! Ще те направя пират — страшилище, Влах!

— Щом ти искаш, ще бъда пират, дон! — весело, без угодничество отговори той. — Аз съм твой, дон!

— Защо, Влах?

Момчето не отговори дълго.

— Не знам, дон... Когато те видях, казах си: „Искам да живея до този мъж!“

Белия се загледа в мургавия белозъб момък, опита да чуе фалш в гласа му, да види коварство в очите... Напразно, гледаше го открито, ясно, весело, а заедно с това мъжки и смело.

— Колко си годишен?

— Около двадесет, дон.

— Къде си роден?

— Във Видин, на Дунава... Минахме близо до моя град.

— Как се озова в Молдова?

— Бягах от турците. Ако един ден тръгнеш срещу тях, ще бъда до тебе, дон!

Вангел се усмихна.

— Ще видим, Влах. Първо пират по Дунава, а после каквото е рекъл господ. Гладен съм... Донеси вино и покани шотландеца. Само

него, Сокон да поеме вахтата!

— Кой ще води флота, Шон! — попита Белия. Влаха им поднесе гореща овнешка супа с кокали и сушено говеждо. Ядоха стръвно, пиха вино, после запалиха лули и излязоха на квартердека да видят залеза.

— Аз, княз!

— Наричай ме Ранг, Шон.

— Джон иска да свикнеш с титлата.

— Ще имам много време... А Кърк?

— Ще стовари десанта на брега и ще задържа плац, докато аз отворя път на бриговете.

— Колко брига ще вкарате в пролива?

— Сто! Испания ще хвърли всички сили, за да ни изтласка от скалата!

— Избрахте ли място за атаката?

— Десантът ще слезе на най-тясната част, на морския бряг между Ел Хаума и Бенсу. На корабите ще останат толкова воители, колкото да обслужват мортирите... Джон Дърмънд се готви да те предложи за пер на Британия. Ако кралицата утвърди наградата, Англия ще стане твоя втора родина, Ранг!

— Не вярвам на кралете! Филип Испански ни измами при Лепанто!

— Това е тяхно божествено право, княз!

— Ако успеете при Гибралтар, ще направя всичко възможно в Мадрид да разберат кой е улеснил този десант... И защо!

Наближиха африканския бряг. Континенталната зима се беше превърнала в задушно лято. Моряците ходеха голи, плувнали в пот. Шон лежеше на слънце, очите му ставаха все по-сини, погледът — все по див.

— Лаз! — извика Белия. — На залез-слънце слизаш в Сидра. Ще те чакам два дни! Искам Амин и Тургут! Ако Сияд, робът на Марс, е жив, искам и него. Ясно ли е?

— Колко души мога да взема, дон?

— Всички без Шон и Влаха.

— Отивам да подготвя момчетата.

— Върви!

Белия се върза и скочи в морето. Слънцето излекува старата болка в рамото и плуването беше истинско удоволствие. Плува дълго,

до пълно отмалвяване, изпълзя на палубата, хапна и легна да спи. Събуди го грохотът на котвата, но Влаха имаше и инструкции, и уменията да ги изпълни.

Шон изглеждаше мъртвопоиян. Спеше на форпита с отворена уста и изпружени крака. Белия изгледа отдалечаването на лорчата, изпика се зад борда и легна отново. Когато се събуди, слънцето беше в зенита си, но Шон все още лежеше безчувствен, така че освен Влаха друг човек нямаше на борда. Сур спеше. На котва клатенето намаляваше и вълкодавът го понасяше по-леко.

Лорчата се върна вечерта. На дъното ѝ лежаха вързани двамата сарацини. Веднъж видели Сокон, те знаеха, че ще срещнат и Белия дявол, така че лицата им не издадоха изненада.

— Къде е Сияд? — попита Вангел.

— Амин го е пречукал още тогава — беше отговорът.

Белия погледна сарацините.

— Правилно си постъпил, Амин! — и заповяда: — Във вериги и в трюма! Влах, вдигай ветрилата! Дойде ред на шурей ми!

Четирите шхуни бяха на пристан в града. Лазът беше разпитал за капитаните им. Исак живееше с мавританката някъде из Сидра. Менон водеше флота на пиратски набези от Триполи през Малта до Южна Сицилия!

— Добре работи шурейт ти, дон! Говорят, че натрупал богатства!

— Знаеш ли къде да го търсим?

Сокон кимна.

— Ако нощта го свари в града, осъмва в бардака на Уадани.

Корветът влезе в пристанището. Вързаха го на десния борд, срещу шхуните, и скочиха на стапела. Влаха остана на вахта, но Шон и лазът тръгнаха с него. Извървяха прашната казба и влязоха в търговската част на Сидра. Ханът на Уадани беше на тясна уличка с калдъръм и силен наклон към брега.

Сокон ритна вратата, преведе ги през пушалня за хашиш и ги поведе към горния етаж.

— Ей! — викна той на лингва франка. — Къде е Менон Дон де мар?

— В дъното на коридора — отвърна Уадани замаян, олюляващ се сарацин с лице на прилеп. — Заповяда никой да не го безпокои!

Белия хукна по коридора, измъкна пищовите и влезе в покоите на шурей си.

Менон се облече бавно с куража и спокойствието на воин, вдигна глава. До корвета вървя мълчаливо, с достойнство, не го наруши и когато Влаха го окова във вериги.

Завариха Погонат да живописва. Облечен в бяла роба, бос, с венец от бръшлян на главата, архонтът седеше на стол във вътрешния двор на просторна къща и рисуваше медна амфора, отрупана с грозде. Белия направи знак на Сокон да намери Дарма и излезе в патиото.

— Добър ден, Исак — кротко каза той.

Погонат го погледна, но като че ли в първия момент не го позна.

— Вангел Аваля? Какво търсиш тук?

— Теб, архонте! Помниш ли екзекуцията на черкеза? Тогава ти казах, че един ден ще те потърся!

— Помня. — Исак откъсна очи от картината, изми ръцете си, обу сандали и едва тогава попита: — Какво искаш, пирате?

Отдавна никой не беше го наричал така, но нито прозвището му се видя чуждо, нито високомерието на византиеца.

— Отговор на един въпрос!

— И кой е той?

Зададе се Дарма. Сокон я водеше като на гости.

— Добре дошъл, Вангели. Седнете, ще ви наляя вино.

Вангел не очакваше такъв прием и в първия момент се сбърка. Едва смехът на лаза го върна в действителността.

— Не съм дошъл на гости!

— Знам, дон — продължи тя. — Казах на Исак: „Един ден Вангел Аваля ще ни удави в кръв!“ Ето този ден дойде. — Дарма се усмихна тъжно, мина зад гърба на архонта и положи длани на раменете му. Жестът ѝ беше нежен и чувствен, но гласът ѝ го изуми повече от всичко. — Дойде и нашият час, любов моя!

Исак кимна. Слабото му, умно лице беше спокойно, но в очите се четеше мъка.

— Аз изпратих Менон, Вангелис... Вземи такава цена, каквато отговаря на престъплението!

В миг Белия разбра, че няма да посегне нито на неговия, нито на нейния живот.

— Защо, Исак? — глухо, с чужд глас попита той.

— Ти беше пречка към върховната власт... Мечтаех за Велика Византия, а ти си твърде много пират, за да повярвам на Филип, че ще пролееш кръвта си за чужда слава.

Белия чуваше самата истина.

— Ако тогава ми беше казал тези думи, сега отношенията ни щяха да бъдат други!

— Възможно... но вече е без значение!

— Защо?

— Защото изпратих Менон!

Исак вдигна ръка, взе пръстите на Дарма, поднесе ги към устните си и целуна зелените им върхове. Белия дишаше тежко, пулсът го блъскаше в гърлото. Занизаха се мигове, дълги като години. Извърна се рязко, събори амфората, с гняв и ярост размаза гроздето по плочника, ритна картината на архонта и ревна, задушен от собствения си глас:

— Лаз! На борда!

До вечерта Белия лежа в каютата. Никой не посмя да го безпокои, макар Сокон да се страхуваше от атака на шхуните, а Влаха чакаше разрешение да отиде в града за питейна вода. Когато жегата падна и духна от морето, Вангел излезе, заля главата си с морска вода и викна:

— Влах, доведи Амин!

Старецът едва дишаше. Горещината в трюма беше нетърпима. Едно денонощие беше достатъчно да превърне в дрипа спеченото от вятър и слънце пиратско тяло.

— Седни, Амин. Искаш ли вода?

Пиратът кимна. Пи жадно, докато водата не започна да се лее по мършавия му стомах.

— Как мислиш, Амин, какво ще направя с тебе?

— Ще ме обесиш, дон! Като Махмуд Лудия.

— Защо?

— Посегнах на жена ти, на златото ти... И аз да съм, ще те обеса, дон!

— Като знаеш как се заплаща такава кражба, защо пипаш, куче краставо!

Това беше тежка обида и гордият сарацин не я преглътна. С извънредни усилия овладя гласа си и отговори:

— Аз съм пират, дон. От дете скитам по морето... сигурно приближавам петдесетте! От дете съм учен да посягам на чуждото. Знаеш какво е да си пират. Пиратът не зачита никого, ни аллах, ни дявола, ни баща си!

— Ще те обеса, Амин! — каза Белия, но знаеше, че няма да го направи. — Върви долу! Бързо!

Сарацинът се вдигна, взе веригата си и тръгна след Влаха. Вангел седя дълго, загледан в плоските покриви на Сидра. Не мислеше, не чувстваше, просто рееше празен поглед... Когато излезе от вцепенението, екипажът се беше взрял в него.

— Какво гледате, дяволи проклети! Веднага да измиете палубата! Влах, Сокон да доведе Тургут, а ти вземи един човек и върви за вода! Бързо!

Либиецът Тургут Сфакс изглеждаше по-зле от Амин. Силите му бяха по-малко, мъките по-големи, нервите скъсани. Трепереше от страх, от обида, от ярост... Той, либиецът, щеше да бъде обесен от чужда ръка на площада на либийския град!

— Защо ме викаш, дон? — злобно, съскащо попита той. — Амин ти е казал всичко!

Вангел скочи.

— Махай се... Лаз, махни това куче! Доведи Менон!

Белия влезе в каютата, наля стакан вино и излезе на кварталдека. Сокон го водеше.

— Свали му веригата, лаз! Така... Дайте му стол... това е шурят ми, дявол да ви вземе! Когато се върне Влаха, вземи лорчата и предупреди шхуните, че утре сутрин Вангел Дон де мар ще говори... Така им кажи: „Ще говори!“

— Как си, Меноне? — попита той.

— Зле, дон. Долу е нетърпимо.

— Знам. — Белия се усмихна. — Предупреждавах те, а не го правя с никого. Признай, предупреждавах ли те?

— Да, дон! Заложих на слабия кон... Бях сигурен, че Погонат ще ти види сметката!

— Искаш ли вино?

Менон кимна. Белия го остави сам, но когато се върна със стакан, шурейт му не беше помръднал от стола.

— Дадох ти възможност да избягаш, Меноне! Достатъчно беше да скочиш във водата.

Албанецът поклати глава, усмихна се тъжно, пое виното, отпи, по-скоро накваси устните си.

— Няма отърване от тебе, дон! Разбрах го след Янина!

— Знаеше, че ще те търся?

— Не само аз, и Погонат, и Амин, и либиецът... Всички знаехме, че един ден ще се появиш в Сидра.

— Защо не се скри... Свят голям.

— Не, дон! Малък е светът... Мислех да бягам, но разбрах, че ще ме намериш, където и да се дяна! Реших тук да посрещна съдбата си.

— Извърши черно предателство, Меноне! Да речем, че Погонат те е заставил да ме убиеш, макар и това да не те оправдава... Аз съм мъж на сестра ти! Двата ти племенници носят моето име! Аз склопих очите на брат ти, аз изведох Лазар и София далече от ръката на султана... Аз те направих моряк, капитане, дори дон де мар... За да доживея очна среща с Аян Янински! Кой те подтикна към такава мерзост, Меноне?

— Никой, дон. Знаех, че докато си жив, животът ми е в опасност!

— Не разбра ли, че не умирам лесно, момче?

— Разбрах, дон... късно.

— Тогава ще изтърпиш последствията!

— Свикнал съм с тази мисъл... Като те видях там, на вратата, вярвай ми, изпитах облекчение... Твоето появяване беше краят на един безкраен кошмар!

— Намерих Погонат, Меноне.

— И сега е мъртъв плъх? И той, и мавританката...

— Не.

— Защо?

— Не знам! — Белия допи виното и хвърли чашата зад борда. — Лаз — викна той, — свали го в трюма!

Менон не очакваше внезапната смяна на настроението му и ужасът изби на лицето.

— Пожали ме, дон — каза той. Шепнеше, готвеше се да моли, да стене, но лазът го грабна за врата и го отнесе.

На сутринта Влаха нахлу в каютата.

— Дон, дон... събуди се, дон! Ела!

Вангел скочи и излезе на палубата. Долу, на стапела, потръпваше черен жребец. Водеше го Исак Погонат. Животното беше самото съвършенство, стройно, изящно, буйно... Никога и никъде не беше виждал по-красив кон. „Диомед“ — паметта му върна едно старо обещание на архонта. Сега този жребец беше негов. Потомъкът на императорите се отплащаше и за любовта си, и за живота...

Кърк доведе хиляда и сто воители. Транспортните кораби ги бяха стоварили в порт Судан, на брега на Червено море. За един месец бяха успели да пресекат Либийската пустиня. В Сидра се появиа грохнали, измършавели, но подчинени на желязна дисциплина. Шон ги разпредели по корабите и обяви два дена почивка. Войниците изпраха дрехите си, обръснаха се, намазаха с мас ботушите и съсипаната банда се превърна в армия, пълна с чувство за собствена значимост, готова да мре, ако интересите на Британия го изискват.

Шотландците облякоха адмиралските си дрехи и Сидра онемя. Готвеше се нещо страшно, но какво, градът не смееше да мисли. На третия ден сутринта Шон вдигна „Юниън Джек“ на стенгата и бойните тръби възвестиха похода. „Белия дявол“ поведе флотилията по профила на брега. Дванадесет денонощия Вангел гледаше сивия, ерозиран скат, но когато приближиха Мароко, пейзажът се промени и сега плаваха покрай гъста растителност. Шон преустанови дневния ход, промъкваша се в пълна тъмнина. Нос Алмина беше силно укрепен испански форт и цел на атаката. Крепостта се наричаше Сеута, оръдията ѝ бяха истински кошмар за контрабандисти, пирати, дори за кралския флот на Франция.

Кърк Хоукинс свали войниците на петдесет левги от форта, в устието на кална, жълта река, и корабите се върнаха към нос Кабо Негро да изчакат придвижването към Сеута.

Повече от век по-късно, в 1704 година, Британия щеше да стане господар на Гибралтар, сега обаче започваше генералната репетиция на тази историческа битка.

На петнадесетия ден преди разсъмване Шон нападна крепостта от североизток. Атаката беше за отвличане на вниманието, акция за заблуда, лов на тигър с голи ръце, но защитният гарнизон средоточи вниманието си на брега и Кърк успя да вдигне стълби на кулите. Започна див, ръкопашен бой. Англичаните се укрепиха в южния квартал, не напредваха, но и не отстъпваха. Испанците раздвоиха

вниманието си на север, срещу корвета. На седемнадесетия ден под прикритието на нощта Британската флота свали главния десант. Защитниците се озоваха в блокада. Основните сили на Армадата бяха в Картагена, на стотици левги на север, и преди да се притекат на помощ, Форт Сеута се предаде. Англичаните защитиха южния бряг с кордон от кораби и издигнаха знамето над крепостта. Започна позиционна война на артилериите, но освен излишни жертви друг резултат нямаше. После короните се споразумяха по дипломатически път и Армадата отплава на север. Беше краят на април. Първата битка за Гибралтар беше завършена един месец по-рано от най-оптимистичните прогнози. Шон замина за Маракеш, на аудиенция при султана на Мароко, и Белия отново пое командването на корвета.

Готвеше се да отплува, когато получи покана за официален прием в крепостта. Поканата важеше и за неговите „капитани“. Белия остави флота на Сокон, избра моряци, облече ги в бели ризи, застави ги да обуйт испански ботуши и ги поведе.

„Ще ме познае ли?“ — беше въпросът, който го привличаше в крепостта, макар да знаеше, че го очаква награда, а може би и титлата „пер“.

Бившият щурман Дилейни, сега облечен в червена куртка със златни шнулове и капитански отличия на шотландския калпак, го посрещна учтиво, но студено, не го позна, макар че той го въведе в тържествената зала. Пред ниска ониксова маса се бяха събрали висши офицери, а в средата, нямаше съмнение, беше самият Смарт Смайли Бруукс. Кърк Хоукинс излезе напред.

— Господа офицери, това е капитан княз Вангел Авалов, приятел на Британия, героят от Сеута! — Шотландецът преведе речта си на френски и добави: — Аз ще служа за посредник, княже!

Смарт Смайли взе думата.

— Ваше превъзходителство, от името на нейно величество кралицата и за моя чест аз съм упълномощен да ви връча най-високото воинско отличие „Железният кръст на свети Джеймс“! Кръстът се присъжда за особени заслуги към Британия! Доставете ми удоволствието, княже, лично да го окача на достойната ви гръд!

Вангел пристъпи, наведе глава, но когато церемонията свърши и от него се очакваше да се оттегли, Белия се взря в очите на адмирала и попита на френски: — Не ме ли помниш, Смарт Смайли?

Лицето на англичанина се смръщи, но миг по-късно споменът възстанови подробностите.

— Залива на Агадир? — широко усмихнат попита той. Белезите от рани личаха още, макар че гъста червена брада се опитваше да ги скрие. Смарти протегна ръка.

— Господа, князът за втори път ми се притича на помощ! — После се загледа в лицето му. — Тогава носехте някаква източна титла... Или ме лъже паметта?

— Емир Ибн Мобарак! — Вангел се усмихна горчиво. — Мина много време, адмирале! Жив ли е капитан Уиндроуз?

— О, да! Радва се на нова жена... Шеста! — Офицерите избухнаха в смях. — Жив е старият бик и все така луд по морето! Една от най-скъпите вещи в неговия дом е златният ятаган, подарък от вас, княже!

Вангел погледна изумения Кърк.

— Господа, донесох вино от Беотия. Благоволете да пиете с мен. — Левантинците внесоха черешово буре и се оттеглиха с поклони. — Днес аз получих най-скъпото отличие в живота си, благодарността на Британия. — Белия напълни чашите и вдигна своята. — Господин адмирал, господа офицери, моля предайте на нейно величество, че на източния край на морето живеят християнски народи под гнета на ислямска Отомания! Помагайки ви да проникнете в Средиземноморието, ние, източните християни, вярваме дълбоко, че ни съчувствате и подкрепяте нашата борба срещу друговерците!

Офицерите пиха мълчаливо, но никой не се нае публично да ангажира британското оръжие срещу исляма.

* * *

— Още ли мечтаете за Велика Византия, княже? — попита Смарти. Обядваха в кръгла, проветрива зала, надвесена над морето. Оттук се виждаха и испанският бряг, и водите на Атлантика. На масата бяха Кърк Хоукинс и Дилейни. Вангел беше изпратил да повикат лаза и всеки миг очакваше появяването му. Смарти не беше забравил, че Сокон го водеше из бардаците на Агадир и тази нощ щеше да се реваншира. Фанатичните католици, създателите на йезуитския орден

„Христово братство“, поддържаха зад стените на Сеута истински гнезда на порока, наречени полусериозно — полуиронично „Ангелски люлки“. На „паметната нощ на победното веселие“ беше поканен и негово превъзходителство княз Авалов, кавалер на „Железният кръст на свети Джеймс“.

— Княже, — каза Смарти — Шон твърди, че държиш Филип Испанеца отговорен за провала при Коринт. Мадрид разтръби победата си по целия свят. Как да го разбирам?

— Безсмислено кръвопролитие, адмирале. Отомания загуби морето, но съсредоточи силите си на суша и не загуби и педя земя! Какво остана от тази победа, освен хвалбите на дон Хуан Австрийски?

— Турция е велика сила, княже. Наивно е да се мисли, че ще се сгромоляса от една битка, па макар и катастрофално загубена! Империята владее огромни земи, ползва неограничена човешка сила, поддържа търговски връзки с цял свят и за нея е детска шега да смаже шепа фанатици като моя приятел Филип!

— Ако хидрата получава кървящи, макар и не смъртоносни рани, ще започне да губи кръв, да се омаломощава и тогава... ако е рекъл господ, с едно последно, общо усилие ще рухне! Филип Ткон и аз я ухапахме при Лепанто. В Сирия, в Киликия, в Армения, Сърбия... непрекъснато кърви! Утре вие ще я раните в Иран, ще въстанат българи, гърци и когато целият Левант кипне, османовци ще паднат по очи пред своя аллах, за да не станат никога! Аз работя за този ден, адмирале! Това е и единствената причина днес да съм тук, сред вас!

* * *

Белия не отиде в „Ангелските люлки“. На другия ден левантинската флота щеше да отплува на изток, а той имаше да свърши още една последна работа — писмото до Ескориал. Всеки момент щяха да доведат преводач и писар, а Белия дявол вече пети час обмисляше текста. Писмото трябваше да бъде любезно, но твърдо; отмъстително, но честно да носи белега на страданието, без да е самоунизително...

„Ваше Императорско Величие“ — продиктува Вангел. — „Пиша Ви от форта на Сеута. Над главата ми плющи английското знаме и

последните остатъци от испанската армия, разоръжени и унижени, се товарят на транспортни кораби, които ще ги експулсират на северния бряг на пролива. Британия спечели битката за протока и получи своя така желан ключ за Средиземно море. Аз, бившият вожд на левантинската флота край Лепанто, предоставих на Британия своите кораби и улесних техния рейд на запад. В това писмо искам да изложа причините, които ме накараха да вдигна ръка срещу Испания.“

„Ваше Императорско Величество, православните християни, наречени от Светата инквизиция еретици, гинат с хиляди под азиатския вандализъм на Османовата династия. Когато корабите на Свещената лига тръгнаха срещу Христовия враг, призивът беше «Да освободим Светите места и християните от полуострова на Балканите!» Редом с Вашата беше и левантинската флота, която аз имах злочастната чест да командвам. Победихме, Ваше Величество, но не за свобода на угнетените и не за водосвет на гроба господен! Победихме в името на неугасващата Ви слава, победихме за радост на трубадури и бардове, които днес пеят възхвали за Вас. Светите места останаха осквернени, християните на Изтока продължават да гинат под свирепия ятаган на падишаха. Испания и католическите владетели се оказаха негодни воители и недостойни защитници на Кръста! Ето защо аз, левантинецът, известен на Високата порта под името Белия дявол, поех отговорността да осигуря на Британия и протестантските монарси достъп до затворените морета. Господ да съхрани надеждите ни!“

„Ваше Императорско Величество, Вие измамахте моите сънародници, затова с правото на законно отмъщение аз Ви нанесох тази рана в Сеута. Съзнавайки своето нищожество до олимпийското величие на Вашия трон, аз си позволявам да заявя, Ваше Императорско Величество — безсмислените жертви при Лепанто са отмъстени!“

Белия дявол се раздели с англичаните и тръгна на изток. Отново плаваше по профила на африканския бряг и отново нощем. Когато отмина Тунис, излезе в открито море и пое курс към Малта. Подмина острова нощем и нагази османската акватория. За един ден се отклони от пътя, прехвърли левантинците на две шхуни, отпрати ги на юг и прекоси Егейско море. Водеше две корита начело със Сокон и Влаха.

Петата шхуна беше получила пробойна при Сеута и остана на пристан там. Сокон и Влаха продължиха през проливите и Черно море за Татарбунари, а Белия хвърли котва пред Златния рог. Моряците къпеха Диомед с питейна вода. Чистокръвният араби се радваше като дете, цвилеше, виеше лебедовата си шия и беше толкова шумен, че вълкодавът, легнал на палубата с изплезен език, като че ли го гледаше с презрение.

— Красиво дете, нали, Сур? — викна Белия. Вълкодавът се вдигна тежко, качи се на кварталдека, легна в краката му и заспа. На изток блестяха златните минарета на Истанбул.

Белия дявол беше доволен. Беше пощадил враговете си и това му доставяше удоволствие. Жребецът беше върнат жест, Вангел му беше преотстъпил мавританката, така че Погонат продължаваше да му е дължен. И той, и Менон, и сарацините му дължаха живота си, но Вангел знаеше, че само на Амин може да се вярва.

— Защо ни подаряваш живота, дон? — попита старият пират. — Не те разбирам.

— Аз ви разбрах, Амин — отговори Белия. — За вас това е по-важно!

Сарацинът седя замислен, спокоен, посвоему горд, но вътрешно объркан. Тургут издаваше нетърпението си и гледаше час по-скоро да се махне от борда на корвета.

— Прости ли ни, дон?

— Да, Амин, върви си в мир!

— Отивам си, дон... Ако един ден изпиташ нужда от саби, обърни се към Амин! Животът ми ти принадлежи! Потрябва ли ти, твой е!

Да, Белия знаеше, че в Сидра има на кого да се опре... Единственият, на когото никога не би гласувал доверие, беше Менон.

— Знаех, че няма да ме убиеш, дон!

— Така ли? — Белия беше искрено учуден. — Кога разбра, че ще живееш, Меноне?

— Когато ми каза, че си пожалил Погонат и Дарма... Тогава разбрах, че си се задръстил от кръв!

Не за първи път Вангел откриваше, че Менон Шкодер не е глупак. Напротив, имаше и ум, и кураж, но беше подлец и развратен като уличница.

— Така е, Меноне, прав си... Нямам нужда от твоята кръв. Върви си!

— Искам да се откупя, дон! Ще ти изпратя теглото си в злато... Моля те да го приемеш.

Вангел знаеше какво значи този откуп, но искаше да го чуе от устата му.

— Защо, Меноне! Освобождавам те без условия.

— Не искам да бъда длъжник! — беше отговорът.

Няколко часа по-късно двама негри качиха на борда кован сандък. Вангел им каза да го внесат в каютата, но не го отвори. Вътре беше цената на Менон...

* * *

Джон Дърмънд беше видял корвета и очакваше появяването на княз Авалов.

Слугата го посрещна на входа и го поведе към резиденцията. Сур се сдрави с хрътките и докато се мъчеха да ги разтърват, Джон излезе на входа, изсвири остро и прекрати схватката.

— Да или не, княже?

— Да, милорд!

— Гибралтар е наш?

— Южната му част! Нося писмо. Шон Мърдок ти изпраща доклада си, милорд!

Качиха се в кабинета. Джон се зае да чете писмото. Лицето му не изразяваше нищо, но Вангел и не чакаше да гадае настроения по английски лица. Когато привърши четенето, Джон вдигна глава:

— Английското знаме победи, милорд... „Юниън Джек“ се вее над Гибралтар!

— Шон пише, че въпросът с твоето перство тепърва ще бъде поставен. Сега са ти връчили само кръста?

— Предостатъчно, милорд. Аз само пренесох вашите войски!

— Три години Адмиралтейството не намери ефикасен начин да стовари десант в Мароко! Не подценявай заслугите си, княз Авалов!

— Както и да е... — Вангел се изтегна в стола и натъпка лулата си с холандски тютюн, който беше започнал да му се услажда. —

Отсега нататък всичко е в ръцете на бога! Утре тръгвам на север, милорд! Имам една молба и едно предложение.

— Да чуем, Ранг?

— Бих искал да си доставя от този тютюн... Това е молбата.

Дърмънд се усмихна.

— Остави ми адреса си. Ще пиша на фирмата да те включи в списъка на клиентите. Да чуем предложението?

— Молдова е спокойна страна. Имам къща едновременно на два бряга — езерен и морски — и обширна земя, истинско царство на дивеча. Каня те на лов, милорд! Обещавам спокойствие и пълна почивка.

— А как ще стигна до твоя рай, Ранг?

— Ще изпратя корвета. На четвъртия ден ще акостирате на моя пристан.

Джон не отговори дълго.

— Мога ли да взема лейди Даяна?

— За мен ще бъде чест, милорд! А Яш е град с театри, казина, уреждат се конни турнири... Жена ми построи къща, в която лейди Даяна би намерила всичко необходимо за развлечение и почивка.

Дърмънд се засмя гласно.

— Кой те е учил на куртоазия? Ти не си само пират, Ранг!

— Престанах да бъда пират, милорд. Други ще пиратстват за мен. Жена ми иска да бъде княгиня, синовете ѝ да растат като аристократи. Няма да ѝ откажа тази измама, щом от мен се иска единствено да я финансирам, но аз, Вангел Аваля, ще обличам княжеска мантия само когато е абсолютно необходимо!

— Все по-често ще ти се налага, Ранг. Французите казват: „Благородството задължава.“

— Възможно е, но за тебе аз съм и трябва да си остана пират!

— Приемам предложението ти, Ранг! Ще ти гостуваме през август, дори и септември, но и аз имам едно условие.

— Кажи, милорд?

— Отсега нататък трябва да ме наричаш Джон!

* * *

Цялата сутрин Белия дявол прекара по пазарите за коне. Търсеше чистокръвни арабски кобили и щеше да купи колкото намери, на каквато и цена да му ги предлагаша. Яхнал Ром, той обходи десетки пазарища, но успя да купи само четири. Дори и в Истанбул чистокръвните коне бяха истинска рядкост. До вечерта моряците сковаха клетки за шестте ездитни коня, качиха каретата на борда, привързаха впрегатния екипаж за мачтите и „Белия дявол“ опъна ветрилата. На черноморската врата на Босфора два фелука му преградиха пътя, но офицерите, които се качиха на корвета, се сблъскаха с извънредното високомерие на капитан княз Авалов и след като надве-натри прегледаха документите му, побързаха да слязат в патрулната лодка.

„Белия дявол“ излезе в открито море и обърна рострата на север.

Близо година Вангел не беше виждал София и момчетата. Излезе на палубата и застана на руля. Сур се отърка в ботушите му. Изглеждаше възбуден. „Дали чувства, че се връщаме?“ — мислеше Белия, подложил русата си, започнала да побелява глава на вятъра, който гърците наричаха ливанти, турците драмодан, а пиратите — просто судесто^[1].

София с момчетата беше в Яш, но Лазар го посрещна в Скендера. Кеят беше готов, скован от клен и дълъг стотина метра. Буната беше два пъти по-дълга, от гранитен камък, спечен със специална жълта глина, затъпкана с пръст и трамбована като римски път. Белия върза корвета, пусна конете на воля и влезе в къщата. Имаше нова прислуга и в кухнята, и в стопанския двор, но на мястото на Мана все още никой.

— Каква работа свърши, Лазаре? — попита княз Авалов. Беше излязъл от парната баня, облечен в дълъг кашмирен халат, подарък от София след дългото ѝ скитане из Европа.

— Наех коне, коли и капарирах реколтата, княже. През август ще отида да следя товаренето на зърното и да се разплатя със земевладелците.

— Надявам се, че никой не знае какво се върши на север?

— Там е Украйна, княже. Там молдовската ръка е къса.

— Ясно... Как е сестра ти?

Лазар се намръщи.

— Неузнаваема, дон. Дама... Трудно се говори с нея!

Белия се усмихна криво.

— Ще се наложи да я смъкнем от облаците... Утре заминавам за Яш. Как върви строителството на конюшните?

— Котленеца се занимава с тях... Бях веднъж, привършваше ги... Втори път няма да стъпя!

— Защо?

— Не искам да срещам Мана!

Вангел изпита глупавото чувство, че е гол. Беше забравил и момичето, и неволната рана, която нанесе на шурей си.

— Как е тя... Мана, Лазаре?

— Чака дете — глухо отговори той.

Мълчаха дълго.

— Дон, защо я даде на Котленеца?

— Наричай ме княз! — грубо каза Белия. — Трябваше... Не ме питай, Лазаре!

— Не, княз Авалов! Моля те да ми отговориш! Верността ми към тебе ми позволява да питам: „Княже, защо ми отне момичето?“

Вангел знаеше, че трябва да отговори. Лазар заслужаваше истината, колкото горчива и да беше тя, макар че с нея щеше да се промъкне обидата, а верният албанец не беше длъжен да я понесе. Кафето му загорча, напареното тяло отново плувна в пот, прекрасната гледка към езерото, която допреди малко радваше очите му, сега му се стори банална, дори отегчителна. Белия дявол пое въздух и сложи длан върху единствената му ръка.

— Прав си, Лазаре, имаш право на истината!

София беше неузнаваема. Европа ѝ беше подействала и благотворно, и разхайтващо. Беше потънала в разкош. Коса, вежди, походка, нокти, всичко се беше изменило до такава степен, че ако не очакваше да види именно нея, не би я познал. София се хвърли на врата му и го повлече към спалнята.

— Ела, дявол такъв, пирате! — говореше на киркирски гръцки. — Ще полудея!

В леглото жена му беше същата фурия и Вангел бързо забрави обвиненията, които се готвеше да ѝ отправи.

— Изневеряваше ли ми, скот такъв! — задъхано шепнеше тя, впиваше зъби в устните му, дереше гърба му с нокти.

— Държиш се като слугиня! — каза Белия. — Трудно ще повярват в благородния ти произход!

— О, нещастен разбойник! Аз съм най-голямата дама в Яш! И най-богатата! А ти — загадъчният княз, който има свой флот и скита по далечни морета! Нищо не знаеш за мен, пирате! Тепърва има да се чудиш. Всички яшки домове са широко отворени за нас. Дори княжеското семейство иска да му бъдем представени! Чаках да се върнеш... Още тази седмица ще ни въведат в двореца!

— Утре се връщам в Скендера — каза Вангел. — Ще трябва да го отложиш.

София скочи.

— Не можеш да ми нанесеш такъв срам, Вангели! Обещах на госпожа вода Мойчан да те представя веднага, щом се върнеш? Воеводата също иска да те види, а той е един от най-богатите и най-влиятелните молдовци... Трябва да останеш поне утре.

— Мойчан? Този, който държи търговията със зърно?

— Един от тях — кимна София. — Другите са Бирлад, Залеу, Сигстул и Карей...

— И ти ги познаваш всички?

— Разбира се! Всеки петък жените идват у нас. Аз съм известна в Яш, Вангели, макар и не колкото тебе!

Вангел изтръпна. Последното нещо, от което се нуждаеше, беше популярност. Цял живот се беше старал да живее анонимно, а когато се беше прочувал, това никога не беше за добро. Ни за него, ни за тия, които държаха да повдигнат булото на тайната му.

— Аз... известен в Яш?

— Ти си легенда. Почакай, ще видиш сам... И още нещо, в нашия дом се говори само френски! Децата говорят свободно, ще ги чуеш. Цял ден прекарват с Бриджит... Константин пише...

— А румънски?

— Френският е по-важен. Цял Яш говори френски... Бях в Париж, Вангели... Господи, какъв град! И във Виена, и в Линц, и... Ще ти разказвам много... По цели нощи!

— Ела с мен в Скендера.

— Мразя тази къща, княже! Ако обичаш жена си, не я прави селянка! Няма да ти преча да се оттегляш там за лов, за почивка, но ние с децата ще останем тук. Синовете ти ще се сближат с

аристократите, ще научат всичко необходимо, за да станат истински князе! Ние... Ти им осигури богатство, но това не е всичко, скъпи! Благородникът трябва да усвои маниерите и знанията на своя кръг, а в Скендера това е изключено!

— И в Скендера живеят благородници — с каква мъка Белия произнасяше подобни думи и с какво отвращение играеше великосветската игра на жена си. — Запознах се с воеводите Кобадин и Неводари.

— Зная. Сега и двамата са тук. На тях дължиш част от славата си!

Истината се проясняваше. В желанието си да го привлекат за пиратския си проект, воеводите търсеха пътища към жена му и като че ли бяха намерили.

Белия дявол стана, облече се и излезе на балкона. Долу се виждаше площад „Галан“, заобиколен от красиви къщи, а в дъното започваше ларгото, извеждащо на площад „Балея“, където се намираше и княжеският дворец. Държавата гладуваше, селяните тънеха в беднотия, но в богатите квартали на Яш цареше охолство ако не като ориенталското, то поне имитиращо го.

Белия не изпитваше съжаление към бедния. В пиратските му представи за света бедни бяха неспособните, мързеливите, страхливите, а те не заслужаваха по-добра съдба, но прекомерната демонстрация на богатство беше нещо, с което не беше свикнал, а сега вече знаеше, че няма да свикне никога. Той беше богат. Сам нямаше представа за размерите на съкровищата си и щеше да ги увеличава, но не за да прекарва времето си със скучаещи аристократи, още по-малко с предвзетите им жени. Белия беше преустановил една дейност, но се готвеше да започне друга и нямаше време да скита по приеми дори ако те са кралски. От друга страна, разбираше, че не бива да отказва на София удоволствието да го представи на новите си приятели. Това щеше да я нарани, а и аристократите кой знае как щяха да изтълкуват нежеланието му да общува с височайшите им особи.

— Добре. — Вангел се върна в спалнята. — Ще остана и утре, ще се срещна, с когото искаш, а сега да видя момчетата!

Децата ставаха ангели. Облечени в костюми на хусари, високи и стройни, с меки руси коси, но с черните албански очи на майка си. Бриджит ги въведе в просторната приемна и остана до вратата.

Момчетата се хвърлиха на врата му. Не бяха го забравили и Белия позволи на суровата си вътрешност да се размекне. „Ще дойде ден, и той не е далече, когато само аз ще поема възпитанието ви — мислеше той и галеше белите им глави. — Само аз, синове мои, и ще бъда зъл като надзирател на зандан, за ваше добро и за моя гордост! Дотогава порадвайте се на детството си!“

— Елате, Бриджит! — каза Белия. — Седнете. Не се страхувайте. За вас не съм страшен. Ако синовете ми научат добре вашия език и всичко необходимо, за да живеят леко в средата си, аз ще ви направя богата жена. Разбирате ли ме, Бриджит?

— Разбирам, ваше превъзходителство — с пламнали бузи отговори момичето.

— Достатъчно е да ме наричате княз! Това исках да знаете, Бриджит, и още нещо... Не ги подкупвайте. Няма да питам дали ви обичат, това не ме интересува. Ще попитам: „На какво научихте синовете ми, Бриджит?“ — и тогава ще очаквам отговор.

— Ще положи усилия да научат всичко, което аз знам, княже.

Вангел се усмихна, стараейки се да изглежда ласкав и добронамерен.

— Тогава ще бъдете човек, който не познава липсата, госпожице! Белия се обърна към София.

— Имаш две ноци, жено! Прецени с кого искаш да ме запознаеш.

Потомственият дом на воеводите Мойчан не беше нито просторен, нито по-богат от неговия, ако можеше да се нарече негов замъкът на София, но имаше една много съществена отлика. По стените на приемната висяха маслените портрети на няколко поколения Мойчан, доказващи наследственото благородство на една от първите фамилии на княжеството, а в техния дом такива портрети можеха да се появят най-рано след сто години.

Разбира се, княз Авалов имаше едно безспорно предимство, беше богат като Крез, външността му създаваше смут и напрежение, а тайнствеността на личността му беше до такава степен окръжена с ореола на екзотиката, че не бяха малко тия, които се съмняваха в съществуването му. София беше казала, че ще прекарат вечерта у Мойчан, но нито тя предполагаше, нито самите домакини какво стълпотворение ще предизвика вестта, че семейството на Белия дявол

ще гостува в дома им. Когато лакеят извика „Княз и княгиня Авалови!“, Вангел чу тишината с интуицията на животно, което предчувства нападение. От входната врата беше уловил долитащ шум, напомнящ жужене на пчела, сега чу тишината на очакването.

В салона имаше повече от петдесет души и всички погледи бяха обърнати към него. Вангел хвърли едно око на София. Ни следа от смут, напротив, широка усмивка цъфтеше на устните ѝ. Към тях вървеше дребна двойка. „Домакините?“ — помисли и не се излъга. Все още не беше си позволил да хвърли поглед и на салона.

— Уважаеми, княже! — вода Мойчан му протегна ръка и Белия я пое внимателно. Имаше чувството, че пипа жаба. Ръката на воеводата не беше по-силна от тази на малкия му син. — Най-сетне сте сред нас! Милата София толкова ви чакаше. Тук сте сред приятели, княз Авалов. Всички ви обичат и очакват вашите разкази за далечни странствания!

— Благодаря, воевода! — Вангел се усмихна сухо. — Благодаря ви за грижите към жена ми!

Започна безконечно представяне. Разговорът наистина вървеше на френски, но трябваше малко време, за да схване, че владеят само салонната страна на езика. Представиха го на титулувани лица, някои от тях бяха зърнени крале, чиито имена вече беше чувал, тук бяха Кобадин и Неводари, срещнаха се като стари познати, тук беше и братът на Аурел, маршалът на гвардията княз Еужен Абруд, и Белия се задържа пред дребния високомерен рицар.

— Познавам вашия брат, княже! — каза той. — Бил е мой гост в Скендера.

— Моят брат е каналай! — Писклив, висок тенор и надменни подли очи — това беше маршалът...

— Вашият брат е весел мъж. Аз го уважавам! — Вангел отмина, но по лицата на обкръжението и по силните ръкостискания лесно разбра, че публиката е харесала отговора. Мойчан му посочи стол, прислугата му поднесе вино и той се озова срещу смълчана тълпа, очакваща задоволяване на любопитството си. Погледна жена си. София цъфтеше. Мъжът ѝ беше посрещнат като коронована личност и в особеното внимание към него тя виждаше повече от голо любопитство. Това беше фамилната премиера в обществото, а и в най-смелите си мечти не беше очаквала да види такъв прием.

— Доколкото разбирам, очаквате от мен да говоря? — Вангел се усмихна. — Пътуването по море е еднообразно и скучно, господа, понякога мъчително... Един ден, като се опознаем, може би ще ви кажа нещо повече. Наздраве на всички! Искрено се радвам, че съм сред вас!

* * *

Вангел се върна в Скендера, изпрати да повикат Котленеца и препусна към Исмаил. Завари Аурел брадясал, отчаян от скуката на глухата провинция.

— Завърна ли се, Вангел? Горд съм, че първо на мен се обаждаш... — Очите на Аурел блуждаеха. — Ще загина в тази пустош... ще загина от досада!

— Вземи три дни отпуск, Аурел. Каня те в Скендера. — Не днес, но утре, ако искаш, ще пратя каретата.

Аурел мислеше унило.

— Адютантът ще очаква каретата в моята квартира. Добре ли е?

Белия се усмихна.

— Добре е.

— Тогава ще заповядам да оседлаят коня! След пет минути тръгваме.

* * *

— Аурел, искам съвет от тебе... а може би помощ. — Вечеряха на свещи на брега на езерото. Нощта беше тиха, огласена от щурци и жаби. От време на време се чуваше откъслечният лай на Сур, който се забавляваше да вади лалугерите от дупките им.

— Слушам?

— Имам намерение да започна война, Аурел.

— От територията на Молдова?

— В Молдова трябва да подготвя конен отряд, да го обуча и да го поведе на набези в България!

— През границата?

— Не, но през границата ще се оттеглям!

— Как ще влизаш в Империята?

— По море.

— Сега разбирам смисъла на пристана... И колко време мислиш, че тези разходки ще останат в тайна?

— Докато имам твоето съдействие.

— След две години ще хвърля пагоните, Вангел. Изтече ли заточението, един ден не оставам в армията.

— Дай ми тези две години, Аурел!

Абруд остави храната и се облегна на стола.

— Разкажи ми плана си.

— Нямам готов план. Ще купя неколкостотин коня, ще събера българи в Килия... Когато узреят за набези, ще ги натоваря на корабите и ще потърся удобен бряг за десант.

— Като му дойде времето, ще ти дам карти... Разбира се дискретно.

— Благодаря, Аурел. Каква е опасността дворът на княз Батори да предупреди Високата порта, че се готви акция против нея?

— Голяма! Князът прави каквото може да угоди на султана. Молдова е малка страна, спомените от спахиите са още живи... Ние не искаме враг от юг!

— Аз няма да нападам от север.

— Но ще се оттегляш на север!

— Възможно ли е при дипломатически инцидент твоята застава да отговори, че нахлуващите конници са се пръснали и стопили в човешкото море?

— При настоящия комендант — не! Моята слава на авантюрист и скандалджия би направила без тежест всяко свидетелство против полковника.

Вангел очакваше подобен отговор.

— Да приемем, че ще потърся друг път за връщане. Какъв шанс имам струпването на хиляда въоръжени конници да остане незабелязано в Яш?

— Никакъв! Тук се знае всичко, а всеки опит за опазване на тайна усилва неимоверно апетита на любопитството.

— А ако разхвърлям хората на малки групи в различни селища?

— Същият ефект, брат!

— Да, така е! Как ще реагира Яш, ако ме залови в незаконно събиране на войска?

— Трудно ми е да предвидя. Плъховете домоседи ще завидят на енергията ти, жените ще бъдат във възторг, ще се превърнеш в героя на деня, но тези, които управляват, и съветниците на княза, ще поискат разтурване на частта и подвеждането ти под съдебна отговорност!

— Какво ще ме посъветваш, Аурел?

Аурел дълго не отговори.

— Не знам причините за тази война, но съм сигурен, че са сериозни... Ако ти кажа „Откажи се, Вангел!“, все едно че съм го извикал в кладенец!

Белия кимна.

— Мога ли да купя съгласието на княжеските съветници? Или поне мълчанието им?

Аурел не скри изненадата си.

— Имаш ли представа какъв разход е това?

— Аз съм достатъчно богат.

Офицерът отпи разсеяно.

— Не съм готов за такъв отговор. Ще пиша в Яш. Имам двама-трима приятели, с които мога да говоря откровенно... Трябва ми време.

— Имаш го, Аурел. Всички разходи поемам аз, но най-късно в средата на октомври моите конници трябва да отплуват от Скендера!

Аурел млъкна за дълго.

— Намери начин да се представиш на Сигизмунд. Ако той те хареса, проблемите намаляват наполовина.

Беше ред на Белия да потъне в мисли.

— Познаваш ли го?... Да познаваш един човек, значи да знаеш слабостите му.

— Сигизмунд е млад мъж... слабостите му не са по-различни от нашите... жени, коне, злато!

[1] Югоизточен вятър — Б.а. ↑

11

Корветът влезе в делтата на Дунава и тръгна срещу течението. Плаването нагоре по реката се оказа сложна работа. Вятърът духаше от запад на изток и корветът беше принуден да пълзи на зигзаг, напипвайки като слепец талвега на Дунава. Две денонощия му бяха необходими да се измъкне от каналите на делтата, но когато навлезе в същинското русло и ширината надхвърли една левга, пътуването тръгна по-леко.

Вятърът смени посоката, сега биеше от североизток и „Белия дявол“ заплава по-уверено. Брегът беше живописен и горист, нисък и заблатен във Влашко, висок и горист в България. Реката гъмжеше от рибарски лодки, от еднодръвки до ветроходи с кливерно платно, а те създаваха допълнителни пречки.

Целта на Вангел беше Виена. Щеше да се представи в банка „Братя Бернщайн“ и чрез агентите ѝ да осигури складове и пласмент на зърното. Операцията изискваше дискретност и появяването му в банката формално имаше друг повод. Княз Авалов щеше да депозира в сейфовете ѝ злато в крусадос и луидори, златни предмети на изтока, амфори, ибрици, ятагани и ханджари, които заемаха много място и бяха истинско изкушение за алчни погледи.

Празният корвет се бори девет денонощия с течението, а натежал, с пълни трюмове и избягващ десния бряг, пътуването до Виена щеше да му отнеме минимум двадесет.

Скитайки из столицата на свещената Римска империя, Вангел започна да разбира промените, настъпили у жена му.

За разлика от разгулното, диво богатство на Ориента тук, в сърцето на Европа, разкошът приличаше на майсторски нарисувана картина. Дворци, аристократи, парии и лакеи — всичко беше на точното си място. Виена беше най-чистият град в света, конете подстригани и вчесани, децата руси и ангелски чисти, слугите учтиви и сервилни, жените предизвикателни, отрупани със злато и скъпоценности и в неизменната коприна. За разлика от свирепите,

агресивни тълпи на Истанбул тук улиците бяха истинско удоволствие, хората ведри и усмихнати.

Императорската гвардия, по римски образец наричана Преторианска, освен пазителка на реда и короната беше онази велика прослойка, която създаваше спокойствието и беше мъжкият елит на града. В Истанбул тази роля играеха еничарските табии, а от сравнението на Белия му се повдигаше.

За разлика от София той си даваше сметка, че този град не е за него, че няма нито финесът, нито културата, за да заеме достойно място сред населението му, още по-малко сред аристокрацията — лелеяна мечта на жена му. Богатството можеше да го вдигне най-високо до нивото на евреина — лихвар и Белия благодари на бога и случайността, че го изхвърлиха на молдовския бряг. Децата обаче можеха да учат във Виена. Богати, титулувани, чужди на комплекси, непринудени да крият миналото си, те можеха да опитат климата на този град и ако жизнената им левантинска кръв устоеше на изпитанията — и да се сраснат с него. „Момчетата ще учат във Виена!“ — мислеше Вангел, търсейки адреса на банката.

Братя Бернщайн бяха дребни, хилави евреи, с дълги редки бради и семитски носове. По луничките и червените коси те спадаха към типа джиджи, или червен идиш, най-способната прослойка на еврейството. Княз Авалов беше клиент на молдовския клон на банката, затова и двамата братя излязоха да го посрещнат. За голямо неудоволствие на Белия не намериха общ език. Бено, младият брат, отиде да доведе преводач от френски. Още едни уши щяха да узнаят истинската причина за идването му във Виена, а това го изнервяше и го пълнеше с лоши предчувствия.

Появи се млад евреин, плешив, с болнав вид и трескави, шарещи очи.

— Ваше превъзходителство — каза на изящен френски той. Поканен съм да бъда посредник при разговорите ви с господата Бернщайн. Приемате ли ме за преводач, княже?

Вангел кимна.

— Кажете на господата, че нося два сандъка със злато, които искам да предам на съхранение. Предметите ще останат в сейф, но с монетите банката е свободна да оперира.

— С какви образи са монетите, ваше превъзходителство? — попита Ханс Бернщайн, големият брат и директор на сдружението на еврейските банки.

— Крусадоси и луидори.

— Лихвата на братя Бернщайн е процент и половина, ваше превъзходителство! Молдовският клон оперира с два процента и половина, но това е поради пазарни съображения и само за Ориента!

Вангел знаеше, че го лъжат, но и без лихва би депозирал златото, стига банката да подкрепи зърнената операция.

— Приемам господи! Депозитът е половината от причината да ви посетя...

Евреите едва потискаха радостта си. Златната инжекция на русия княз щеше да повдигне оперативния престиж на банката, а братята щяха да спечелят истинско състояние от процента, който отбиваха от лихвата.

— Банка „Братя Бернщайн“ се ласкае от мисълта, че всички финансови и търговски дейности на княз Авалов за в бъдеще ще минават през нейните кантори.

— Моето желание е същото! — кимна Белия. — Трябва да предупредя, че следващата операция се нуждае от дискретност... Поне на първо време.

— В нашата работа това се подразбира, ваше превъзходителство! Вангел се обърна към преводача.

— Вашето име, моля?

— Аарон Аса, ваше превъзходителство.

— Искам да ви предупредя, господин Аса, че трябва да забравите всичко, което ще чуете след малко!

— Аз имам лоша памет, ваше превъзходителство — лукаво и угоднически каза еврейният.

Белия дявол започна сделката с глупавото чувство, че тръгва бос по огън.

— Става дума за внос на зърно, господи! Огромна доставка. Моите кораби ще го доставят във виенското пристанище. Цената на центнер е с един шилинг по-малка от традиционния влашко-молдавски внос. От вас искам да наемете складове и да ме свържете с търговци на едро не мен лично, търговията ще се води от Иван Калудов Влаха и в

негово присъствие. Печалбата ще се превежда в молдовския клон на вашата банка. Ясно ли се изразявам, господа?

— Напълно, ваше превъзходителство! В нашите възможности е да уговорим и капарираме складове, да подготвим търговски транспорти, стига да имаме гаранция, че житото наистина ще пристигне на виенските кейове.

— Гаранцията съм аз, господа! Във вашите банки има достатъчно наличност, за да покриете разходите при неустойка.

— Тогава всичко е наред, ваше превъзходителство. Моят брат ще мине в съседната стая да изготви договор по тези клаузи, ако не възразявате.

— Не бързайте, господа, има още една сделка, която искам да обсъдим.

— Момент, ваше превъзходителство — по-старият брат го прекъсна учтиво, но безапелационно. — Преди да минем на друга тема, трябва да се споразумеем за процента от печалбата, който ще остане за банката.

Вангел знаеше, че такъв въпрос ще последва, и беше готов с отговора.

— Няма да има процент, господа!

— Как да ви разбирам, княз Авалов?

— Ще се задоволите с това, което отбивате от лихвата за златото! Сега беше ред Хану Бернщайн да търси отговор.

— Но това е традиция у нас, княже.

— Банките „Алкалай“, „Фаденхехт“, а и австрийците дават два процента и половина и в страната, и в чуждестранните си клонове. Ако не се споразумеем, ще се обърна към някои от вашите конкуренти.

Вангел импровизираше. Нямахше представа за истинското положение на нещата, но интуицията му подсказваше, че напипва същината, а лицата им го потвърдиха. Аса превеждаше с възбудена ехидност и това беше още едно доказателство, че блъфът на братята не е минал.

— Да приемем, че този въпрос търпи доуговорки, ваше превъзходителство? Ние нямаме практика да разочароваме клиентите си, но една банка оперира само при изгода.

— Знам, господин Хану, но и знам какво значи един процент върху милиони! В зърнената търговия вие ще участвате само като

посредници! Печалбата ви ще бъде запазването на клиент като княз Авалов!

Хано се поклони ниско и се обърна към брат си.

— Подготви договор за неустойките!

Бено излезе от стаята. Настъпи мълчание. Вангел знаеше, че за евреина е трудно да продължи сделката, след като клиентът го е заловил в измама, но все още не беше намерил начин да му помогне.

— Господин Хано — започна Белия. — Ако доверието между нас остане ненакърнено, и аз, и вие ще имаме само изгода.

— Разбирам, ваше превъзходителство. — Банкерът избягваше да среща тежките очи на княза. — Да мигнем към третата част на сделката.

Вангел кимна и се взря в лицата пред себе си.

— Това ще бъде най-деликатната мисия, която банката ще поеме, господин Бернщайн. Искам да ви предупредя, и вас, и господин Аса! Цената на недискретността ще бъде собственият ви живот! Това не е заплаха. Не бива да го приемате трагично! При запазена тайна не съществува никаква опасност нито за вас, нито за операцията!

Сега беше ред на Хано да набере предимство.

— Ние избягваме... Не, отказваме подобни операции, княз Авалов!

— С отказа си губите процента от златото! Или ще поемете трите операции, или ще се обърна към конкурентите ви. Още днес!

Хано се мъчеше незабелязано да трие потта си, но притеснението му личеше и Вангел беше сигурен, че в крайна сметка нуждите му ще бъдат задоволени.

— Ние сме евреи, ваше превъзходителство. Свещената империя ни е дала подслон и възможности за печалба при условие, че спазваме законите ѝ.

— Няма да нарушите законите. — Прекъсна го Белия. Бено се върна с документите, но усети напрежението и остана до вратата.

— Добре, ваше превъзходителство, ще се постареем да задоволим желанията ви. Бъдете любезен да обясните за какво става дума.

— Трябват ми хиляда мускета, сто бурета барут, барутни торби, ботуши, униформи и хусарски наметала. Бързо! След десет дни, най-

късно две седмици, трябва да тръгна обратно! В тази сделка, господа, вие ще имате своя дял!

Белия дявол получи документ за наемане на складове на името на Влаха, капарото на търговците на едро, които щяха да съставят зърнените кервани за Европа, и започна да чака сигнал за товарене на оръжието. Бездействаше, скиташе из града, ходеше на конни надбягвания, но спазваше анонимността и никой не чу името му. Вечер се прибираще на борда на „Белия дявол“ и гледаше как гасне пред очите му най-осветеният град на света. Сутрин тръгваше обратно. Обиколи най-скъпите лица, представяйки се за иконом на измислен трансилвански княз. Разучи възможностите на колегите. Константин и Филип отговаряха на всички условия да бъдат приети и в най-елитните от тях, но баща им избра хусарски пансион.

Виена дрънкаше оръжие. Интересите ѝ се сблъскваха с отоманските претенции за Унгарската пуста и войната щеше да избухне всеки ден. Конни полкове се придвижваха на изток, тежки унгарски коне мъкнеха артилерия, прашни пехотинци спяха в движение и въпреки веселието и жизнерадостта, най-привлекателните черти на този град, зараждаше се и нещо злоещо. Многократно надраснала стените си, Виена, уверена в силата и духа си, отдавна беше престанала да мисли за самоотбрана. Белия дявол обаче познаваше Отоманската империя по-добре от който и да е австрийски пълководец и ползвайки опита при Лепанто, не залагаше на австрийското оръжие.

Товаренето щеше да стане вечер, на тъмно, така че целият му ден беше свободен. „До какъв разцвет може да стигне един християнски народ!“ — мислеше Белия, бродейки безцелно по улиците. От сравнението му приляваше. Робията на българина беше противоестествена, неморална, безбожна!

На осемнадесетия ден братя Бернщайн изпратиха Аарон Аса. Товаренето трябваше да започне през нощта. Оставаха няколко часа. Вангел излезе на пазара. Скиташе да убие времето. Погледът му падна на няколко малки, уродливи коня, по-ниски от магарето, но на вид силни, дори могъщи. Белия избра четири животни, плати ги и ги поведе към корвета. Това беше подарък за момчетата. Два урода щеше да остави в Яш, другите да заведе в Скендера. Сур ги посрещна с

ръмжене, но след като опита силата на копитата им, престана да им обръща внимание.

Плаването по течението беше истинско удоволствие. Заповяда да оберат част от платната и „Белия дявол“ заплува леко като албатрос. Когато приближиха влашкия бряг, изведе корвета от талвега и докато не отминаха Гюргево, държеше борд на брега с риск да заседнат в наносите, но и с възможността да опитат силата на течението. Няколко пъти мореходният, дълбок за река кил задираше дъното, но пълноводният Дунав стоварваше масата си и „Белия дявол“ продължаваше спускането. На седмия ден излязоха от делтата и нагазиха в морето.

Беше краят на юни, най-спокойните дни за Понт и началото на истинското лято. На втори юли княз Авалов върза корвета на пристана в Скендера. Посрещнаха го Лазар и Влаха. Сокон беше останал в Килия, Котленеца беше зарязал бременната си жена и скиташе из Бесарабия да търси коне за армията на княза.

Белия се изкъпа на пара и излезе гол на слънце. Кръглата му къща имаше вътрешен двор, скрит от погледи, а пристройката на прислугата беше на половин левга на северозапад по брега на езерото. Подсъхна, облече халата и отиде на масата при езерния кей. Лазар и Влаха го чакаха с кафето и първата партида холандски тютюн, пристигнал по ходатайството на Дърмънд.

Белия обяви акцията. В началото на октомври Влаха щеше да се представи на братя Бернщайн. Щеше да пътува с корвета във Виена да го пребоядиса, да смени името му и да чака в складовете, докато Сокон преведе флота на три, може би дори на четири курса между Татарбунари и Виена. Когато житото влезе в складовете и шхуните отплават, Влаха щеше да върне името на корвета и да акостира в Скендера, промъквайки се нощем покрай Гюргево и Черна вода.

— Утре заминавам за Яш — каза Вангел. — Ще се бавя една седмица. Влаха ще извози оръжието при Котленеца и ще чака тук. Лазаре, ти идваш с мен? Тръгваме в зори... Уродите ще издържат ли?

— Яки са като биволи! — отговори шурейт му.

— Влах, настани моряците в Килия! Ще ми трябват в началото на август! Върви!

Влаха скочи.

— Отивам княже... Търсиха те воеводите Кобадин и Неводари... и княз Абруд. Молят те да ги навестиш, щом се върнеш.

— Добре, Влах. Благодаря...

Момчето хукна да изпълнява заповедите.

— Отдавна не сме се виждали, Лазаре!

— Отдавна, дон.

Белия чу обръщението, но не реагира.

— Сърдиш ли ми се?

Дълго и напрегнато Лазар Шкодер се вира в езерната повърхност.

— Грешката е моя. Трябваше да ти кажа... още тогава.

— И нямаше да ме нападне онзи сляп час... Никога!

— Знам, дон. Аз съм с една ръка... Жените не обичат сакатите, а това момиче... — Лазар въздъхна тъжно. — Ще мине, дон, ще забравя!

— Ти си мъж, Лазар Шкодер! Пират! Ние с тебе знаем къде загуби ръката си. Не искам да чувам думата сакат! Ти си богат, смел мъж и всяка жена ще бъде поласкана, ако ѝ обърнеш внимание!

Лазар продължи да отбягва погледа му.

— Мана не обича Котленеца, дон!

— Тя ли ти каза?

— Видях го в очите ѝ! Цъфнала от бременността, хубава... Стефан влезе за вино, тя седи през масата, сълзите текат от очите ѝ, а се усмихва... Горчиво, дон! Няма да стъпя там, не ме пращай! И направи казармата в моята къща!

— Тук ли оставаш?

— В Яш. Докато дойде време да тръгна за Татарбунари. Поблизо до децата. Самотата ме убива!

Вангел знаеше, че не може да остане нито миг повече насаме с шурей си.

— Ще видим, Лазаре, ще мислим... Оседлай Ром. Ще навестя съседите. Утре сутрин трогваме!

Белия препусна към Кобадин, но когато се отдалечи от Скендера, сви на юг и на кушия се понесе към чифлика на Котленеца. Когато скочи пред оградата, беше светло. Двама ратаи прибираха овцете в кошарите, кучето лаеше до скъсване, но Сур го държеше на разстояние. В открити навеси пръхтяха стотина коня...

— Добре дошъл, господарю! — Мана седеше под една върба и пъстрата ѝ рокля се сливаше с шарената сянка на дървото.

— Добре заварила. — Белия прескочи стола и седна срещу нея. — Къде е Стефан?

— По селата. Купува коне. Не се е връщал цял месец.

Бременността беше напреднала, лицето ѝ беше в кафяви петна, устните напукани, но очите все така дяволити и предизвикателни.

— Как си, Мана? Наближава ли освобождението?

— Наближава... — кимна момичето. — До седмица ще родя, господарю.

— Как живеете? — Вангел почувства необясним смут. — Красиво е тук.

— Живеем. Стефан работи... Като не работи, скита по селата, коне да търси.

— Разбирате ли се? Той е добро момче, патило. Знае да цени и добрината, и смирението.

— Не се познаваме, княже.

Вангел не повярва на ушите си.

— Не се познавате! Добре ли те разбрах, Мана?

Момичето кимна.

— Казах му всичко. Отдели ме в друга стая, не говори, мълчи и работи като роб!

— Детето? — Вангел посочи корема ѝ.

Мана хапа устни, въртя очи, после сълзите ѝ рукнаха.

— Твой плод нося, господарю!

Белия почувства цялата комичност на положението си.

— Сигурна ли си, момиче?

Мана продължи да кима през сълзи.

— Стефан знае ли?

— Не, господарю... Казах му, че е на един войник от Килия!

— Пазиш ли ме?

Бившата слугиня наведе глава и дълго стоя неподвижна.

— Искаш ли да те дам на Лазар, Мана?

— Няма да ме вземе... такава?

— Не сега, наесен! Ще говоря със Стефан. В началото на зимата, ако е рекъл господ, ще бъдеш при Лазар. Искаш ли?

— Боже, господарю, не знам как ще изкарам до зимата! — Очите ѝ отново плувнаха в сълзи, ръцете ѝ потърсиха неговата за целувка и поклонение.

Белия стана.

— Изпрати ме до коня! — Мана подпря ръце на корема и тръгна след него. — Лазар е мой шурей! Ако го направиш за смях, с тези две ръце ще те удуша, момиче! Запомни го! Станеш ли Шкодер, забрави мъжете!

Вангел скочи на гърба на Ром и потегли галоп. Ако се беше обърнал, щеше да види припадналата Мана, просната с цял ръст пред дворната порта.

В Яш го чакаше писмо от Шон Мърдок и покана да се яви в Британската легация. София отсъстваше. Бриджит му каза, че е на гости у вода Залеу и ще се върне след вечеря. В първия момент реши да пита за адреса, но чу щастливите крясъци на момчетата и се отказа. Лазар ги беше качил на уродите и яхнал Ром, ги предвождаше като гигант — армия джуджета. Кончетата бяха оседлани, стремената съобразени с дължината на краката им. Бриджит извика, уродите се подплашиха и побягнаха в галоп, но момчетата се задържаха на седлата, прекосиха площада и изчезнаха от очите му.

— Не се бойте, Бриджит. Синовете ми са в сигурни ръце! — Горкият Лазар беше еднорък. — Ще се преоблека и ще изляза в задния двор. Моля, кажете в кухнята да сварят кафе и елате да поговорим.

Вангел се преоблече и слезе. Французойката го чакаше. Край масата се въртеше слугиня в очакване на заповеди, каната с кафето беше сервирана, а той нямаше нужда от друго.

— Разкажете ми нещо за момчетата, Бриджит.

— Какво искате да знаете, княже?

— Всичко!

Французойката се усмихна притеснено.

— Не е лесно.

— Опитайте, Бриджит. Искам истината!

Отговорът ѝ струваше извънредни усилия и Вангел виждаше смута ѝ.

— Много са различни, княже. Константин по-бавно взема решения, но вземе ли веднъж — става спокоен и сигурен. Не, не е колеблив, разсъдлив е, а това го кара да изглежда бавен. В игрите е по-

силен и по-бърз от брат си... когато Филип беше на неговите години. Константин има дълбок сън, събужда се ласкав, усмихнат и веднага скача от леглото. Учи по-бавно от брат си, но това, което усвои, знае твърдо. Малкият има по-услужлива памет, но не се задълбочава в нищо и решенията му са по-скоро въпрос на каприз, отколкото на обмисляне. Ясно ли се изразявам, княз Авалов?

— Напълно, Бриджит. Продължавайте, моля!

— Константин зрее в по-големи обеми. Исква да покори моретата като вас, да бъде войник и рицар. С княгинята се отнася като с дама, която трябва да бъде покровителствана, с мен като приятел, поне близък човек, и винаги е готов на защита...

— А Филип? — неволно попита Белия.

— Казах ви, княже, децата са много различни. Филип е прибързан, има лош, нервен сън... Раздразнителността се дължи на тежко прекарани нощи. Може би ще изживее това състояние... Носи една вродена дързост, незачитане, което аристократите, извинете ме, придобиват в по-късни години. — Бриджит вдигна очи да види реакцията му, но Белия ѝ кимна окуражително и тя продължи с видимо облекчение. — Филип съзнава, че е княз, че е по-богат от другите, че всички наоколо са наети за негова прислуга и открито демонстрира положението си... На тези години той има по-господарски маниери от вас, княже, извинете дързостта ми!

— Говорете спокойно, Бриджит. Доволен съм от вас! Моля продължавайте.

— Те са момчета, княже, малки момчета... В игрите им се поражда съперничество, както между всички деца. В такива конфликти Константин е рицар, а Филип... Филип — княз!

— Искате да кажете подлец, Бриджит?

— Силна дума, не, княже, той все пак е дете, но мисля, че някой по-авторитетен от мен... равен нему, трябва да му обясни някои понятия! Доброта, великодушие... смирение, ако щете.

— Кой е той, Бриджит? Майка му?

Чуха конски тропот и крясъци. Дори басът на Лазар беше весел и възбуден.

— Не, княз Авалов! Княгинята, като всяка майка, е склонна да прощава. Вие!

Появи се Лазар, следван от племенниците си. Лицето на албанеца грееше, Филип висеше на единствената му ръка, пищейки от възбуда. „Той е по-красивият от двамата!“ — помисли Белия, прехвърляйки погледа си на другия. Константин вървеше от лявата страна на вуйчо си, усмихнат, но сдържан, гъвкав, а като че ли тежък, с весели очи, а с тежък поглед. Отново прехвърли вниманието си на Филип. Момчето имаше красивите, черни изписани очи на майка си, но поглед нямаше.

„Ранг“ — започваше писмото на Шон Мърдок. — „Консилиумът на лордовете отказа да те направи пер на Британия. Формалната причина е, че си чужденец и че не живееш на територията на островите. Въпреки това името и авторитетът ти са високи и заслугите ти при Гибралтар записани в специалната «Бяла книга» на Форийн офис, чест, която рядко се оказва на чужденец. Консилиумът на лордовете предложи на Адмиралтейството да те покани на английска служба с чин капитан-адмирал и да признае титлата «княз», която у нас се равнява на «дук» и е най-високата след титлите на кралското семейство. Ако не приемеш това предложение, заслугите към Британия ти дават някои извънредни права, които е редно да знаеш. На първо място, посолът на нейно величество във всяка точка на земното кълбо е длъжен да ти оказва съдействие, да се застъпва за правата ти пред короната и законите на страната, в която е аташиран. Второ — твоите кораби имат свободен достъп и са освободени от мито във всички наши пристанища, трето — твоята съпруга княгиня Авалова и нейните дъщери, стъпили на наша територия, влизат по законно право в контингента на придворните дами. Четвърто — твоите синове имат право да учат по избор в кой да е от лицееите, колежите, университетите на Англия, както и да постъпят във флота или в армията на нейно величество; и, пето, последно — в случай на смърт ти, кавалерът на «Железният кръст на свети Джеймс», имаш право да бъдеш погребан в Алеята на британските

капитани и спускането ти в земята да бъде придружено с артилерийски салют.“

„Извън пожизнените ти привилегии, ако някой ден решиш да посетиш Британия, Адмиралтейството е натоварено да подготви официалното ти представяне в двореца «Сейнт Джеймс» в присъствието на всички личности със значение, намиращи се в момента на островите.

Това е, Ранг, скъпи приятелю. Смрти Смайли замина за Лондон, Кърк Хоукинс получи губернаторството на Джамайка и титлата «сър», между другото и аз също, а това ни прави членове на Консилиума на лордовете. Ако имаш път към Гибралтар, ще се радвам да ми гостуваш!“

„Сър Шон Мърдок,
Губернатор на крепостта Провидънс, бивша Суета.“

София онемя.

— Ти имаш английски орден? — Вангел кимна. — Къде е?

— Виси на мускетите в каретата.

Жена му скочи и дръпна звънеца. Когато се появи слугинята, с нервен фалцет ѝ заповяда да донесе кръста.

— Ти си воювал за Британия?

— Правил съм услуги на флота ѝ.

— Срещу Турция?

— Срещу Испания.

— Испания? Познават ли те там?

Вангел се усмихна.

— Йезуитите ме проклинат от амвона! Не само мен, поколенията ми до девето коляно!

— Защо? — плахо продължи да пита София.

— Помогнах на Англия при Гибралтар.

— Къде е това?

— Входа за Атлантика...

София не разбра къде, но за нея беше без значение. По-важно беше официалното признание на най-великата сила в света. В яшките салони аристокрацията подражаваше на французите, но изпитваха

страхочитание към Британия като към нещо непостижимо, висше, поставено над всякакви уговорки, заедно с това опасно и безмилостно. В обожанието към англичаните имаше нещо от респекта на котката към лъва и именно затова София беше толкова поразена.

— Кралицата знае ли кой си?

— Кръстът е награда от нея.

— А аристократите... Тия, дето владеят морето, далечните страни?

— Простодушието ѝ беше толкова всесилно, че Белия беше склонен да ѝ прости прекомерното вживяване в „салона“.

— Заедно с тях атакувах протока — продължи да ѝ обяснява той, сигурен, че нищо не разбира.

— И ако отидем в Англия, ще ни посрещнат като видни гости? Ще ни представят на кралицата?

— Така уверява Шон.

— Кой е той?

— Губернатор... Пашата на Сеута.

— Знам какво е губернатор! — София се намръщи. — Кога ще заминем за Англия, Вангели?

— Не знам, някой ден...

— А защо не тази есен?

Белия поклати глава.

— До пролетта съм зает.

— Каква работа имаш?

— Моя, София!

— И аз, жена ти, не мога да я знам?

— Не.

София напълни очите със сълзи.

— Груб си!

— За да не бъда, никога не питай! Понякога... ето, сама разбираш — Белия хвърли писмото на масата и стана. — Изпрати слугата в легацията! Трябва да се срещна с посола.

— Ще отидем заедно, нали?

Вангел не очакваше такава претенция.

— Каква работа имаш в легацията?

— Аз съм твоя жена, Вангели! — кресна тя. — Когато си тук, ще ме водиш навсякъде!

Белия излезе на верандата. Долу под него Бриджит занимаваше децата. Три светли глави се бяха навели над книга с картинки, а звънкият глас на францужойката изливаше сладък елей в албанските уши на момчетата. „Ще ги пратя в английски колежи! Къде ще станат годни мъже? Там, където мъжките добродетели се ценят по-високо от салона! Трябва да говоря с Джон Дърмънд?“

Сър Кърнилиъс Кабот, посолът на Британия в Яш, връчи на Белия дявол официален меморандум на привилегиите, гласувани от Консилиума на лордовете. Церемонията се извърши в присъствието на първенците на княжеството. Тук беше градоначалникът на Яш, маршалът на гвардията, министърът на полицията, собственици на банки, притежатели на едри чокояти и жените им. Когато официалната част свърши, сър Кърнилиъс даде знак на прислугата да поднесе шампанско, взе Белия под ръка и го отведе на просторната тераса над градината.

— Как живеете в тази страна, княже?

— Нормално, милорд, започнах да свиквам.

— Вие имате нужда от поле за действие, господине. Молдова ще ви задуши със зловонието на безличността!

— Моята дейност е възможна само от територията на Молдова, милорд! Аз воювам с Отоманската империя.

— Знам, княже! — Сър Кърнилиъс извади писмо от джоба на сюртука си. — Лорд Дърмънд ще ви гостува в края на лятото.

Белия кимна.

— В писмото си негово превъзходителство описва подробно войната ви с Империята. Мога ли да ви окажа съдействие, княже? Имате ли нужда от помощ?

— В момента не, сър Кърнилиъс. Благодаря.

— Познавате ли княз Сигизмунд?

— Чувам, че е изказал желание да му бъда представен.

— Той е суетен и капризен... млад човек! Нерешителен, променлив... лесен за влияние и натиск. Съветвам ви, когато се явите пред него, да носите „Кръста“! Сигурен съм, че това ще му направи впечатление.

Вангел имаше намерение да разиграва този театър и наостри слух.

— Ще му говоря за вас, княз Авалов. Още утре Сигизмунд ще знае, че Британия ви признава благородните отличия и ви предлага да заемете място сред прославените й капитани!

— Благодаря, милорд! — Предложението му спестяваше някои обяснения, които можеха да минат за нескромност, дори за фарфаронска хвалба.

— Не ми благодарете, княже! Това е мой дълг.

Сър Кърнилиъс се обърна с лице към салона, сега светлината падаше на сивото му сбръчкано лице. Посолът беше прехвърлил шестдесетте години, но тялото му беше все така живо и стройно, очите му сивееха, оределите коси откриваха висок лоб, прекосен от упорити бръчки.

— Имате очарователна жена, княже! Ще бъда щастлив, ако се сближи с лейди Кабот и дъщерите й.

— Благодаря, милорд!

— Естествено вие знаете, че моят дом е винаги широко отворен за вас.

— Да, милорд! В редките си престои в Яш ще ви гостувам с удоволствие. Надявам се, господин посланик, че няма да откажете да ми върнете визитата?

Сър Кърнилиъс се засмя отривисто.

— Да премахнем протоколните учтивости, княже? Лорд Дърмънд ви нарича „мой приятел“.

— Джон наистина е мой приятел. В края на лятото ще ловуваме в Скендера. Чувствавайте се поканен, сър Кърнилиъс.

— Ще пристигне в Молдова? Как?

— Моят кораб ще го вземе от Истанбул. Него и лейди Даяна.

— Така ли? — Кабот изглеждаше възбуден. — Трябва да кажа на жена ми. Майката на лейди Даяна и лейди Кабот са родени в съседни имения в Йорк. Разбира се, фамилиите Дърмънд, Уотърбрийдж принадлежат към старото войнство.

Белия нямаше представа от английска история, но познанията му бяха достатъчни, за да разбере, че Джон Дърмънд принадлежи към най-старата аристокрация и че за Кабот ще бъде чест да ловува с него.

— Поканата се отнася и за лейди Кабот, милорд. Разбира се, ще бъда щастлив да посрещна и дъщерите ви, ако младите дами не сметнат, че компанията ще им бъде скучна.

— Напротив, княже, ще бъдат поласкани! Ще ви помоля лично да им отправите поканата.

София измъчваше френския си език в разговор с масивна матрона. Оказа се княгиня Абруд, жена на маршала и първа дама в свитата на младата княгиня Батори.

— Поздравявам ви с високото отличие, княз Авалов! — пискливо, с неприкрита похот каза тази планина от месо. — С княгиня Авалова уговаряхме гостуването ви у нас.

— Утре заминавам. Ще се върна след седем дни. Тогава, ако не възразявате, ще поднеса уваженията си на благородния маршал.

— Нашата господарка иска да ви види! — Маршалката не се предаваше. — Не можете ли да отложите пътуването?

— Съжалявам, не! Но след седем дни ще бъда на ваше разположение!

Вангел взе София под ръка и вежливо, но твърдо я отведе.

— Защо бързаме, Вангели? След малко ще започнат танците!

„Трябва да се подготвя за среща с княжеската двойка!“ — мислеше Белия. Пътуваха с ландото, макар да бяха на двеста метра от дома си и ако останеше на него, би предпочел да се разтъпче.

— Когато си сама, стой колкото искаш! — каза той. — Моите визити ще бъдат кратки! На границата на неучтивото!

— Защо? — искрено учудена попита София.

— Не знам. — Наистина не знаеше. — Така ще бъде. Винаги!

Децата, спяха, но Бриджит дрънкаше на клавесина, сигурна, че господарите ще се приберат сутринта.

— Искам, вино! — каза Белия. — Повикай Бриджит!... Ела и ти!

Вангел отиде да се преоблече. Чувствуваше се отвратително. Белия дявол от Янина, пиратът — фантом беше станал салонен лъв. Движеше се в общество, ласкаеше жени, правеше се, че не вижда похотта им, общуваше с мъже, криеци не породена от нищо, непредизвикана омраза, играеше на „опасен мъж“ и едва потискаше отегчението си. София си въобразяваше, че популярността е равнозначна на обич. Белия можеше да си представи какво говорят зад гърба на наивната му, простодушна жена. Не биваше да ѝ разбива илюзиите, напротив, трябваше да скрие недостатъците ѝ зад блясъка на ориенталски разкош. „Докато аз скитам из България, ще ги изпратя в Париж! С Бриджит и момчетата!“

Взел решение, Белия дявол излезе в градината. На масата между двете жени седеше Лазар.

— Ще ти преча ли, дон? — попита на лингва франка той.

— Не. — Вангел изпи жадно първата чаша. — Утре заминавам за Скендера, Лазаре. Ще дойдеш ли с мен?

— Не, дон.

— Имаш ли някакви поръчки?

— Остави ми Ром. Ще науча синовете ти да яздят.

Вангел кимна разсеяно, търсейки думи за гувернантката.

— Колко сте годишна, Бриджит?

— Двадесет и една, княже.

— Защо дойдохте в Молдова?

— Тук търсят гувернантки... Родителите ми имат малки доходи и много деца.

— Успяхте ли да спестите нещо, Бриджит?

— Пестя, откакто съм при вас, княже. Отделям всичко, което получавам.

— Ще се върнете ли във Франция?

— Нямам шансове там...

— С преподаване ли смятате да се занимавате?

— Докато събера достатъчно средства, да, княже.

— За какво пестите... Ако не е тайна?

Момичето се изчерви.

— Един ден ще отворя моден салон, ваше превъзходителство. Парижката мода залива света... Ако никой не ме изпревари.

— Ще шиете рокли?

— Ще моделирам. За шев ще наема жени.

Вангел наля вино на Лазар и на себе си.

— Вярвате ли, че ще бъде доходно?

— Надявам се, княже. Ще работя денонощно!

Белия се усмихна. Тягостното настроение от приема беше започнало да се разсейва.

— И на кого ще оставите синовете ми, госпожице? Без вас те са загубени!

Очите ѝ светнаха благодарно.

— Няма да ги изоставя, княже! Поне докато има какво да научат от мен.

Белия извади кесията, която беше приготвил.

— Това са сто луидора, Бриджит. Ваши. Моята оценка за вчерашния ви анализ!

— Княже, моля ви...

— Мълчете, Бриджит! — Белия обичаше да произнася името ѝ и не изпускаше случай да го направи, макар да не го съзнаваше. — След една седмица ще попитам: „Бриджит, какво да правя с Филип?“ — и ще очаквам същата прецизност!

В очите ѝ избухнаха сълзи, но Вангел предпочиташе да не ги види.

— Наздраве, Лазаре!

— Наздраве, дон!

— Ще подаря Диомед на княз Батори! — продължи на лингва франка той.

— Дон! — Лазар се задави. — Не... Моля те!

— На господар — господарски подарък! И на мен ми е криво!

— Тогава заплоди арабките. — Лазар не криеше отчаянието си. — Поне породата да запазим.

— Влаха се занимава с тях, Лазаре. Докато съм в Скендера, искам да поръчаш златни стремена, сбруя и шпори!

Лазар кимна замислено.

— Трябва да спечеля княза! Само Диомед е в състояние да го превземе!

Влаха беше заплодил кобилите. Изглеждаше отслабнал, но горд от себе си и пълен с желание да действа. Белия го изпрати да доведе Сокон от Татарбунари и препусна към Котленеца...

Стефан варосваше къщата си. Беше мрачен, зъл...

— Искам да видя конете! — каза Белия.

В откритите обори пръхтяха сто осемдесет и два коня. Всичките животни, които беше успял да изкупи от Бесарабия.

— Това е, господарю! — с болка на виновен изрече той. — Армията купува с предимство. Това е всичко, което успях да намеря.

— Добре, Стефане... — Белия не скри разочарованието си. — Викни хора да иззидат закрити обори и ела в Скендера... Утре на обяд да си при мене!

Белия тръгна през ливадите, но чувството му за недоизказаност го мъчи цяла левга, докато се сети, че не е виждал Мана. Обърна

кобилата и препусна обратно. Стефан отново беше на стълбата.

— Забрави ли нещо, господарю?

— Роди ли Мана, Стефане?

Стефан не очакваше такъв въпрос, изпусна четката, опита се да я хване, подхлъзна се и заедно със стълбата падна в краката на кобилата. Кучетата лавнаха, животното се вдигна на задни крака и Белия успя да я овладее при самата ограда. Чула шума, Мана излезе от къщата. Коремът ѝ беше празен. Погрозняла, изпосталяла... Състарила се беше, кучката му с кучка!

— Къде е детето, Мана? — попита той.

— Вътре — глухо отговори тя. — Родих син, господарю!

„Още един син“ — помисли Белия.

— Стефане, ще я взема с мене! Знам, че не живеете... Мана ми каза!

— Вземи я, господарю, за бога! Не я искам, блудница нещастна! Господ да ѝ е на помощ!

— Млъкни, Стефане! Исус е казал: „Който се чувства безгрешен, пръв да хвърли камъка!“

Котленеца се вдигна от земята и започна да засипва с пръст разсипаната вар. Вангел очакваше да добави нещо, но Стефан мълчеше упорито и избягваше да гледа и него, и момичето.

— Пригответи си нещата, Мана! Утре Стефан ще ги докара в Скендера. Тръгваш с мен! Ти и синът ти!

На лицето ѝ цъфна щастлива усмивка, тялото ѝ трепна възбудено и полетя да изпълни заповедта му.

— Благодаря, господарю! — промълви Стефан.

Седнала зад него на кобилата, Мана мълча през целия път. В Скендера пое задълженията си с вещината на стара слугиня и Белия я остави сама.

За чистокръвните му коне се грижеха като за благородни девизи, хранеха ги със смес от просо и ечемик, даваха им специална трева, която не надува, и масажираха мускулите с гладка кръгла тояга. Косъмът им лъщеше, копитата бяха обрязани и лъснати със свинска мас.

Вангел оседла Диомед и го яхна. Заседналото животно даде воля на енергията си. Носеше се като ураган из полетата, отминаха Кобадин, Неводари... Всеки момент щяха да стигнат покрайнините на

Татарбунари. Вангел избягваше градовете, не искаше никой да види коня, но не можеше да го поднесе в дар на княз Сигизмунд, без веднъж да е опитал галопа му.

Излязоха на плажната ивица и се понесоха обратно. Това не беше кон, това беше хала. Съвършенство на движенията, яростно гребане на разстоянията, дъх като на спящо дете, ноздри, клокочещи като вулкани. Отминаха Скендера по пътя за Килия, заобиколиха града и полетяха към Измаил, после заобиколиха гарнизонния град и свърнаха към Скендера. Когато слезе от гърба му и хвърли поводите в ръцете на коняря, косъмът на жребеца блестеше като янтар, но беше сух като слама. Диомед не се потеше.

Когато Мана влезе в стаята му, Белия заспиваше. Момичето остана до вратата. Беше облечена в бяла нощница, разпуснала коси, учестила дишането си...

— Какво търсиш тук?

— Дойдох, господарю...

— Помниш ли какво ти казах, нещастнице?

— Помня, господарю, но нали още не съм при Лазар? Вземи ме!
— изплака тя. — Цяла година мъж не съм виждала... Ще полудея!

— Ела! — глухо, прегракнало каза той.

На сутринта пристигнаха Сокон и Влаха. Лазът се зае да огледа корвета, а момчето отиде с каретата да събере моряците. По обяд дойде Стефан, но Белия го остави да чака. В два часа моряците бяха на борда и Сокон потегли за Истанбул. Отиваше да вземе лорд и лейди Дърмънд. След блудната нощ Мана се вдигна от постелята, видя Котленеца и запя, протягайки се с леност и предизвикателство.

— Марш в кухнята! — крясна Белия. — Ще влизаш в къщата само ако те повикам!

Момичето побърза да изчезне, но Стефан изглеждаше съкрушен, объркан до сълзи.

— Не й обръщай внимание, Котленец. Намери си жена да ти подхожда.

— Знам една, господарю... Зимъс ще ида да я искам.

— Добре, а сега намери Влаха и елате на езерния кей!

Стефан тръгна за Бесарабия, а Иван Калудов из отоманска България. Мисията им беше тайна и опасна. Белия дявол имаше нужда от сто осемдесет и двама българи, годни да воюват срещу султана.

„Малко! — ядно мислеше той. — Жалка шайка.“

12

Подаръкът за княгиня Батори наложи истинско насилие на фантазията. Между пиратските съкровища имаше различни накити, но нито един не изглеждаше равностоен на Диомед. Белия имаше нужда от съветник, а никой от близките не беше годен да направлява вкуса му. Знаеше, че скъпоценните камъни са скъпи, че имат измерение в злато, но нито ги различаваше, нито знаеше цената им. Въпреки това избра колие с брилянти и златна диадема със сини, зелени и червени камъни, яхна кобилата и тръгна да иска мнението на Абруд.

Завари го с тежко главоболие, посърнал, но започнал да изтрезнява и готов за нови изстъпления.

— Безценни бижута, Вангел! — каза князът заточеник. — Какво смяташ да правиш с тях?

— Избирам подарък за княгиня Батори!

Аурел отново се взря в скъпоценностите.

— Брилянтното колие сигурно е по-скъпо, но аз бих поднесъл диадемата. Това е кралски подарък, княз Авалов!

Белия нямаше нужда от повече уговорки. Тази оценка му беше достатъчна. Колието щеше да послужи за подарък на лейди Дърмънд.

— Вангел — Абруд имаше унижения вид на болен. — Загубих на комар... Много пари... Имам нужда от десет хиляди рубли... Ще ти ги върна!

— Утре заминавам за Яш! — Вангел беше започнал да не търпи чуждата зависимост, още по-малко благодарността, предизвикана от подаянието. — Ако ти трябва веднага, ела с мен в Скендера. Ако можеш да чакаш, ще ти дам парите в началото на август, и не ми говори за връщане!

— Благодаря, княже! — Аурел отпусна чертите на лицето си. Ще пратя ординареца! Ела да изпием по едно вино... Имам сведения за теб!

Конфликтът с Иран беше избухнал. Англичаните бяха подкрепили бунта на династията Каджар, но кризата беше сближила

Високата порта с Ескориал и сега дукът на Пинар и Овиедо беше главният съветник на падишаха. „Това значи, че моето писмо до крал Филип е известно на Дивана — помисли Вангел. — Битката при Лепанто, Янина, битолското клане и рейдът за Гибралтар вече са свързани и Соколлу паша знае, че това е работа на Белия дявол... От Шамир Перец знае, че Белия дявол се казва Вангел Аваля, от дон Родриго — как изглежда! С пълни подробности. Когато на територията на Империята се появят въоръжени конници, за властите ще бъде игра в русия предводител да разпознаят Белия дявол!“

Великият везир наистина беше направил своите заключения, а чрез дипломатическите си агенти беше започнал издирване на имперския престъпник в съседните държави. След установяването на личността и убежището му Соколлу беше повикал еничара Гюнеш, сърбин, майстор на ятагана и камата, трениран в дворцови убийства със стилета и гарота. Гюнеш бег беше предупреден да чака и вече беше започнал да губи търпение.

— Австрия е във война с Турция, Вангел. Или ако още не е, утре топовете ще загърмят! — каза Абруд. — Русия се бие с шведите на север, с татари и монголи на изток и юг. Германските княжества атакуват Литва, англичаните са във война с целия католически свят, така че ако султанът протегне ръка към Молдова, не можем отникъде да разчитаме на помощ!

— Искаш да кажеш, че ако започна действия срещу Портата, срещу мен ще се опълчи молдовската гвардия?

— Точно това искам да кажа, Вангел! Моят гарнизон първи ще получи заповед да те арестува!

— Да... така изглежда. — Вангел стана и подаде ръка на княза. — Прати ординареца, Аурел... Най-късно довечера...

Нагизден със златни одежди, Диомед приличаше на бога на слънцето. Почувствал необикновения миг, жребецът затанцува на място, опъна шия, нави я и позволи на публиката да го види в най-добрия му вид.

— Ваше височество — каза Вангел княз Авалов със смиреното почитание, дължимо на коронованите глави, но с вида си на „опасен мъж“, който правеше несериозен всеки опит за преклонение. —

Позволете ми да ви поднеса в дар този необикновен жребец. Неговото родословие може да бъде проследено сред василевските фаворити на влахернските конюшни.

Княз Сигизмунд не откъсваше очи от Диомед, гърдите му едва обемаха развълнувания му дъх, очите лъщяха възхитено и алчно.

— Каква порода е жребецът, княже? — попита Батори.

— Персиан, ваше височество. Породата е пречиствана столетия!

— Личи, княже! Красавец! Как се казва?

— Диомед, ваше височество.

— Неземна красота, княз Авалов! Благодаря! Никога подарък не ме е вълнувал така... Зарадвахте ме, княже!

Вангел се поклони, но очите му опипваха придворните и търсеха реакциите им. Публиката беше така прехласната в жребеца, че беше престанала да му обръща внимание. От очите на маршал княз Абруд се стичаха сълзи и дребното му тяло трепереше като ударено от треска.

— С мъка ли се разделяте с Диомед, княже? — попита Батори.

— Не, ваше височество, този жребец не подхожда на обикновен простосмъртен!

Батори го погледна с изненада.

— Думи на голям благородник, княже! Няма да забравя този ден! Вие ме направихте щастлив, господине!

Вангел се поклони още веднъж, но не прекали нито с дълбочината на поклона, нито с времетраенето. Сигизмунд приближи жребеца и прекара разтрепераната си длан по шията му, потупа го по гърдите, разгледа златните стремена, златния мундщук, обкованите със златни пирони поводи.

— Княз Абруд! — Сигизмунд се обърна към маршала. — Обявете официален лов! Аз ще яздя Диомед! — Маршалът се счупи в кръста и остана така, докато говореше господарят му. — Вие, княз Авалов, ще яздите от лявата ми страна! — Вангел се поклони трети път. — А сега, господине, какво мога да направя за вас? Днес не съм в състояние да ви откажа нищо!

Вангел смекчаваше колкото можеше остротата на гласа, на очите си, но в това отношение можеше малко и го видя в погледа на монарха.

— Моля да ми позволите да изразя уважението си към нейно височество!

Сигизмунд се усмихна снизходително, всъщност фалш и злоба беше изражението, което постигна, но Белия дявол се задоволяваше с малко. Ако княз Батори не изпитваше подозрение към личността му, за него щеше да бъде достатъчно.

— Скъпа — каза той, — княз Авалов моли да се поклони на ваше височество!

— Княже! — Гласът на унгарката беше звънък, висок, но топъл, очите също. — Вие зарадвахте моя господар и аз ви благодаря от сърце!

Вангел протегна ръка и слугата на София сложи в дланта му завитата в пурпурна коприна диадема.

— Ваше височество, ако думите ви са искрени, моля приемете този малък дар от княгиня София и мен.

Белия ѝ подаде пакета и наведе глава. „За кой ли път, дяволите да ви вземат!“

— Зиги. — Беше ред на княгинята да се задъхва от вълнение. — Погледнете, скъпи, това е диадемата на Теодора?

Вангел наостри уши.

— Помните ли стенописа, господарю? В параклиса на княз Влад Дракула. Изображенията на Юстиниан и Теодора? Същото преливане на камъните... Ето рубин в гнездо, около него сапфири... Няма съмнение! Ето тук смарагд с брилянти... Княз Авалов, откъде имате тази диадема?

— Права сте, ваше височество! Това е диадемата на императрица Теодора — каза Белия, напълно убеден, че ако това е истина, то е най-случайно съвпадение. — Монасите от манастира „Памакаристос“ разпродаваха съкровищата на василевсите, за да наберат средства за борба с династията на Османовци... И диадемата, и жребеца купих на търг!

— Благодаря, княже... и на вас, княгиня Авалова! — Унгарката постави диадемата на височайшата си глава и придворните я поздравиха с ръкопляскане. Поредния поклон Вангел извърши машинално, затова формално и недостатъчно почтително.

Ром беше добър, бърз и издръжлив кон, но далече от класата на Диомед и Белия се отказа да препуска редом с Батори. Унгарските коне на свитата с нищо не превъзхождаха руския жребец, така че придворните яздеха групово, ориентирайки се по лая на княжеските

гончета. Маршалът, който изнемогваше на висока, червена кобила, го представи последователно на някои висши офицери и аристократи, но Белия запомни само Карей и Залеу. Това бяха самоуверени мъже, добри ездачи, които предпочитаха дискретността на деловата атмосфера пред празната парадност на унгарската династия. Вангел получи покана и от двамата, а те — обещанието му да ги посети на следващия ден.

Поднесоха обяда в ловната резиденция, на тридесетина левги от Яш, в ниски, гористи планини, сред езера, заобиколени от гигантски мури. Въздухът миришеше на здравец, беше красиво, но Белия предпочиташе и пейзажа, и къщата си в Скендера. Сигизмунд беше убил два глигана, свитата — сръндаци, сърни, зайци... Вангел не беше стрелял нито веднъж, макар че имаше и възможност, и доверие в ръката си.

Сигизмунд го покани на своята маса, сложи го от лявата си страна и даде знак да сервират. Изгладнелите дворяни се нахвърлиха на дивеча, циганите опънаха лъковете на цигулките и пиршеството започна.

— Как мислите, княже? — Попита Батори. — Има ли по-бърз кон от Диомед?

Вангел обмисли отговора.

— Ваше височество, аз съм живял къде ли не... Бил съм в сред сарацините на Берберия, познавам някои от най-могъщите велможи на Отомания, все народи, които обожават коня и знаят да ценят породата му... но жребец като Диомед никога и никъде не съм виждал!

— Това не е кон, това е птица, княже! Аз го въздържах. Ако му бях позволил да покаже истинския си бяг, свитата щеше да ни изгуби! Изумително животно! Едва днес си дадох сметка за истинската му стойност! — Сигизмунд се замисли. — Възможно ли е да създаде потомство?

С кожата си Белия разбра, че откровеният отговор е съдбоносен. Батори се беше влюбил в жребеца и щеше да бъде по женски ревнив с всичко, свързано или произхождащо от него.

— В Истанбул купих четири чистокръвни кобили араби, ваше височество. Диомед ги заплоди, но ще трябва да изчакаме до жребенето. Резултатът не може да се предвиди.

— Колкото и да са чисти... все пак кръв се смесва... — Батори го погледна остро. Като че ли едва сега проумя отговора. — Как ще

постъпите с поколенията на Диомед, княже?

— Зависи от резултата, ваше височество! Ако е задоволителен, ще чакам вашите заповеди!

Сигизмунд хареса отговора. Острото му, зло лице се разпусна.

— Дръжте ме в течение, княже! С нетърпение чакам да видя потомството му!

Обядът беше свършил, князът се беше оттеглил за почивка, свитата се беше разпръснала по стаите. Излегнат удобно в плюшено кресло, свалил ботушите си, Вангел чакаше да дадат знак за връщане и рееше по обраслите с иглолистни гори планински масиви. Почука се. Беше майордомът. Батори го канеше в покоите си.

— Влезте, княже! — В салона присъстваше млад духовник с поддържана брада и умен поглед. — Седнете, чувствайте се удобно. — Сигизмунд все още беше в ловен костюм. — Вино?

Озадачен от присъствието на монаха, Белия се задоволи да кимне. Батори лично му наля чашата, поднесе му я и се обърна към духовника:

— Да ви представя главата на нашата църква негово светейшество кардинал Валерий! Негово светейшество е мой брат и най-довереният ми съветник!

„Защо никой не ми спомена за кардинала?“ — трескаво мислеше Белия.

— Как е истинското ви име, княже? — попита плътен, школуван баритон.

— Това, което знаете, ваше светейшество! — неволно остро отговори Белия.

— Извинете. — Очите на духовника за миг не изразиха смут, напротив, бяха все така натрапчиво опипващи. — Вие сте православен... както наричате тази ерес! Нали, княз Авалов?

— Да, ваше светейшество. — Вангел отпи от виното.

— Нямам сведения, че сте ревностен посетител във вашия храм.

— Бог е навсякъде! — хладно отговори Белия.

— Вярно е, бог е навсякъде! — Кардиналът стана и с гъвкави крачки тръгна из салона. — Защо се заселихте в Молдова, княже?

— Избрах красива, цивилизована и мирна страна, управлявана от просветен монарх! — беше отговорът.

— Разбирам ви, княже! — продължи кардиналът. — Ценя вашите съображения... Бих искал да знам, ако сте любезен да споделите, преследва ли ви законът някъде по широкия свят?

— От значение ли е това, ваше светейшество — попита Вангел, — след като във вашето княжество нямат претенции към личността ми?

— Не се сърдете, княже — обади се Батори. — Днес ние се запознаваме с вас.

— Воювам с Отомания, ваше височество! — Белия умишлено адресира отговора към Сигизмунд. — При Лепанто се бих заедно с флота на крал Филип Испански, подклаждах бунтове на християните в Янина, на остров Корфу... Високата порта определи награда за главата ми!

— Чувам, че познавате висши гръцки духовници? — отново кардиналът взе думата.

— Познавам е силна дума, ваше светейшество. Воювах рамо до рамо с византийския архонт Филип Ткон Македонец, който е племенник на вселенския патриарх. С посредничеството на друг благородник, потомък на династията Погонат, влязох във връзка с монасите от „Памакаристок“, откъдето купих диадемата и жребца.

— На каква цена? — продължи да пита светейшият брат.

— Извинете, това засяга само мен!

— Прав сте, княже! — Батори се намеси отново. — Британия ви е предложила служба, потвърждение на титли и отличия? Кралицата ви е наградила с „Железният кръст свети Джеймс“... За какви заслуги, княз Авалов?

— Все същите, ваше височество. Воювах срещу Отомания, затова предоставих корабите си на кралицата за десант на южния бряг на Гибралтар!

— Това значи ли, княже — обади се монахът, — че смятате Испания за недостатъчно усърден враг на падишаха и затова залагате на Британия?

— Позволих си да направя този избор, ваше светейшество!

— И вярвате, че Британия ще изтласка неверниците от християнските земи?

— Турция и Британия вече се сблъскаха в Иран...

Височайшите братя се спогледаха.

— Този конфликт все още е поверителна информация, княз Авалов! — не криейки изненадата си, каза Батори. — Засега сведенията вървят само по дипломатическата поща.

— Аз имам интереси в тази част на света, ваше височество, а моите капитани — заповед да докладват всичко, що се отнася до Отомания. Особено в неин ущърб!

Сведенията на Аурел Абруд бяха верни, а осведомеността на Белия дявол щеше да увеличи достоверността на всяка негова дума.

— Разбирам, княже! — Батори доля чашата му с вино. — Вашият живот буди извънреден интерес в Яш. Това е причината ние с брат ми да пием вода от извора! Изпитвам искрени чувства на симпатия към вас, княз Авалов. Мой ред е да попитам, мога ли да се реванширам?

Белия дявол не познаваше дворцовия етикет, не знаеше колко променливо е благоволенieto на монарсите, затова опита да облекчи тежката криза на единствения молдовец, с когото се беше сблизил.

— Да, ваше височество — започна той. — В Измаил се запознах с един смел и благороден офицер, който е имал лошия шанс и неблагоприятното да заслужи вашето неодобрение. Ако молбата ми не е нахална, ваше височество, помилвайте Аурел Абруд!

Сигизмунд скочи и нервно тръгна из салона.

— Този каналай? Човек, който не зачита нищо, освен пороците си! Това е новият Дракула, княже! С какво този негодник спечели уважението ви?

С разкаянието си, ваше височество! — Белия разбра, че е сбъркал, но нямаше място за отстъпление. Молбата беше отправена и или трябваше да бъде приета, или отхвърлена.

— Аурел Абруд разкаян? — възкликна кардиналът, без да крие иронията си.

— Дълбоко, ваше светейшество! По християнски! — „На лукавия е лукавство!“ — Князът отправя горещи молби към бога да му върне благоволенieto на неговия господар!

— И смятате, че това е искрено? — с лошо прикрито удоволствие попита Батори.

— Убеден съм, ваше височество!

Кардиналът се намеси отново:

— Моят височайши брат беше снизходителен с развратния княз, господине! Наказанието беше минимално! Княжеските съдии поискаха Аурел Абруд да бъде осъден и имуществото му конфискувано!

— Знам, ваше светейшество! Князът изкара три от петгодишното си заточение в смирен разговор с бога и покаяние...

Вангел намрази духовника от пръв поглед и едва въздържаше желанието си да го стисне за гушата. Затова изпитваше истинско удоволствие, когато можеше да хвърли в лицето му откровен цинизъм със същото коварство, с което кардиналът го подлагаше на разпит.

— Ще помисля, княз Авалов — каза объркан, а може би дори затруднен Батори. — Утре ще имате моя отговор!

На другия ден не, но на третия княжеският отговор наистина пристигна. „По ходатайство на моя приятел княз Авалов Ние, Сигизмунд Батори, княз на Молдова и Трансилвания, опрощаваме вината и анулираме заточението на княз Аурел Абруд, възстановяваме воинския му пагон на полковник от княжеската гвардия и отменяме забраната да се появява на територията на нашата столица Яш. Сигизмунд.“

— Готова ли сте с отговора, Бриджит? — попита Белия.

— Обядвах под сянката на дърветата. На масата бяха София и Лазар. Веднага следобед Вангел тръгваше за Скендера.

— Да, княже — отговори момичето. — Ако ги пратите в лицей, трябва да пренебрегнете разликата в годините!

Белия разбра отговора, но искаше да се увери в здравия му разум.

— Да разчитам на конкуренцията, Бриджит? Мислите, че усилията, които малкият ще положи, ще затиснат някои черти от характера му?

— Неминуемо, княже! Заетият човек няма време да се възхищава от себе си.

— Ще помисля, Бриджит... Момчетата заминават в началото на октомври. Не съм решил къде. Когато дойде времето да ги изпращаме, искам да ми покажете проекта си за моден салон. От утре можете да търсите подходящо помещение, да спазарите жени и да започнете покупка на всичко необходимо... платове, материали...

— Това струва много пари, княже!

— Открих ви кредит в банка „Братя Бернщайн“ — прекъсна я Белия. — Лазаре, тръгвам за Скендера! Ще дойдеш ли с мен?

— Не.

Белия отбягваше погледа на Бриджит, Лазар — неговия. „Боли ли, албанец? — тъжно мислеше той. — Тази жена не заслужава нито верността ти, нито благородството ти, нито чувствата ти...“

— В Скендера те чака изненада, шурей. — Белия мина на лингва франка.

Лицето на Лазар се оживи.

— Кобилите родиха?

Белия поклати глава.

— Мана се върна.

Лазар мълча дълго.

— С детето?

— Родила е син... Пее и те чака.

— А Стефан?

— Мана не беше жена на Стефан... Никога!

Албанецът избърса устата си и стана.

— Дай ми Ром, княже. Тръгвам веднага!

— Вземи го, Лазаре.

Когато копитата на жребеца заглъхнаха, Белия вдигна глава.

— Разбирате ли този език, Бриджит?

Момичето се усмихна тъжно.

— Достатъчно, за да разбера, че сте благодетел, княже... Вие сте ангел! — Очите на момичето плувнаха в сълзи.

„Аз, ангел?“ — помисли разсеяно Белия дявол, хвърляйки кос поглед на жена си. София мълчеше сърдито. Левантийският пират отново нямаше време за височайшите ѝ приятели.

— Вангел, ти си магьосник! — възкликна Абруд. — Ти накара този позьор да подпише амнистия? През главата на кардинала?

— Защо не ми каза нищо за Валерий?

— Не подозирах, че ще се сблъскаш с него! Той е най-големият подлец в Молдова!

— Ако князът ме беше приел сам, щях да го запозная с плановете си!

— Имал си шанс, че не е бил сам! Сигизмунд не поема никаква отговорност без съветите на кардинала и брат ми... Докъде стигна с подготовката?

— Ще разбере в Килия. Моите хора тръгнаха да набират войска...

— Идвам с тебе... — каза Аурел.

Тридесет и осем души го чакаха в чифлика на Котленеца. Тридесет и един беше вербувал Влаха и седем Стефан. Бяха мъже от всякаква възраст, но до един приличаха на скитници. Страдаха от инфекции по очите, от кожни заболявания, но ръцете им не бяха селски и мускулите им не бяха печени на открито.

Вангел заповяда да се изкъпят, подстрижат и да се явят при Влаха за дрехи.

— Откажи се, Вангел! С тридесет и осем души не можеш да минеш границата!

Вангел не искаше да си признае отчаянието и не мислеше за него. Фантазията му виждаше хиляда конници да летят по селата, да възбуждат духовете, да осветляват с историческа гордост потъмнелия от робство българин. Липсата на коне сведе този отряд до сто и осемдесет души, а сега реалността го правеше по-малък от четиридесет.

— Ще премина, Аурел! Хората трябва да видят, че някой мисли за тях! Да пробуди гордостта им, да даде воля на трупаната с векове жажда за мъст!... Тогава те сами ще се стекат да воюват за страната си!

— Грещиш, Вангел! Аз познавам тези хора... Ти разполагаш с четиридесет крадци, скитници, лентяи... От тях войска не става! Все едно да събереш конница сред циганите в Измаил!

— Ще ги обуча! От днес до първите дъждове на октомври дните им ще минат в стрелба, езда, във въртене на сабя, в нападения из засада, в галопна сеч... Ще ги направя по-свирепи от еничари!

Аурел сви рамене и взе чашата си.

— Бог да ти е на помощ, брат!

Влаха се зададе начело на наемниците. Чисти, облечени в сюртуци, с ботуши на краката, сега те изглеждаха по-добре, но бяха далеч от оная войска с дух и фантазия, която Вангел мечтаеше да поведе срещу Султана.

— Който язди, да мине надясно! — каза Белия. Никой не мръдна от мястото си. — Не сте ли яхали конски гръб, момчета?

Посрещна го тъпо, мъртво мълчание.

— Влах! — ревна Вангел. — След три дни да минат на галоп през Скендера! — Скочи бесен, сърцето му биеше лудо, давеше го срам и гняв. — Хайде, Аурел! Тръгваме!

Лазар излезе да посрещне каретата, Сур скочи вътре и положи главата си в нозете на Белия.

— Как са имотите, шурей? — разсеяно попита Белия.

— Наред, дон. Кобилите са трудни... Още! Всеки момент ще се жребят. Прегледах стапела, кея... наред са. Гората пращи от дивеч, езерото от щука... Това е. Добре дошъл, дон!

— Аурел, това е Лазар Шкодер, дясната ми ръка!

Князът се поклони. Слугите поеха каретата, а тримата мъже влязоха в къщата.

— Къде е Мана? — попита Вангел.

— В моя дом, господарю! Венчаха ни в Килия, по християнски. Сега Мана ще върти моята къща и ще ражда моите деца!

Вангел положи усилия да сдържи нервния си смях.

— А ти защо си тук?

— Чаках те, дон! Искях да го чуеш от мен. Сега си отивам... Завинаги!

Белия кимна.

— Върви, Лазаре. Ако съм ти причинил мъка, било е неволно.

— Знаем, дон... Служих ти честно.

— Така е, Лазаре, благодаря!

— Дай ми една от кобилите, дон.

— Вземи... По избор!

— Сбогом! — тихо, но твърдо каза албанецът.

— Сбогом, Лазаре.

— Случило ли се е нещо? — попита Аурел. Разговорът се водеше на лингва франка и князът не беше разбрал нито дума.

— Не, Аурел! Ще празнуваме! — Вангел гневно удари камбаната. — Вино! — кресна той на онемелия слуга. — Впрегнете каретата и доведете унгарките от Измаил... Колкото има, толкова доведете!

Към Скендера се движеше конен отряд. Предвождаше го Влаха. Вангел излезе да приеме парада. Сториха му се малко. Преброи ги, бяха двадесет и един конници и едва се крепяха на гърбовете на животните.

— Къде са другите, Влах?

— Избягаха, господарю! — беше отговорът.

Вангел мълча дълго, чувствайки с гърба си съжалението на Аурел.

— Добре, Влах! Сутрин езда, следобед ще ги учиш да стрелят... В гората западно от Килия... Върви, Влах, имаш хиляда лири за верността и старанието!

На десетия ден бяха останали девет души, но... най-добрите.

Навръх Илинден „Белия дявол“ акостира в Скендера и княз Авалов, придружен от жена си, излезе на брега да посрещне Дърмъндови. Морето беше бурно, от три дни духаше мелтем — лош буреносен и продължителен вятър, незначителен в океана, но постоянен и вълнотворен в затворените морета.

Вангел беше изпратил човек да повика семейството му и София вече цяла седмица от сутрин до вечер му демонстрираше омразата си към Скендера. Прозяваше се, гледаше в една точка, нито един път не излезе от къщата, въпреки че Бриджит и момчетата я канеха на разходки в езерото или на кон из „от бога сътворената местност“. Децата беснееха от сутрин до тъмно, гласовете им ехтяха щастливи и волни, а Бриджит хълцаше от възторг и искрено се удивляваше, че някой може да мрази този рай. Влаха остави четата в ръцете на Стефан и замина по зърнените дела. Върна се с добри новини. Житото беше започнало да се стича в складовете. Беше време да започне транспорта по Дунава. Белия го остави да преспи и го върна в Килия. Шхуните трябваше да започнат рейдовете.

Лейди Дърмънд изглеждаше зле. Морската болест я беше изтощила до крайност, но Джон сияеше, морето му понасяше и настроението му беше отлично. Щом съобщиха, че на хоризонта се виждат платната на корвета, София се преобрази. От скуката ѝ не остана помен, преоблече се, накичи брошки и браслети, заповяда да

изкъпят и вчешат момчетата, да изметат двора, да измият плочника около къщата.

Лейди Даяна едва гледаше от умора и неспане, но въпреки това седна на масата. Вангел покани Бриджит и Сокон Мехия, така че на трапезата се събраха шест души. За децата беше сервирано отделно.

— Никога не бих се сетил да построя такава къща, Ранг! — каза Дърмънд. — Ти ли измисли проекта?

— На юг има подобни.

— Мястото не може да се сравни с нищо, княже — обади се отмалелият глас на лейди Даяна. — Поздравявам ви за избора!

— Благодаря, милейди! Радостта ми би била пълна, ако и жена ми го харесваше!

София не очакваше такъв удар и се впусна в обяснения.

— Не е вярно, милейди, Вангел се шегува... Момчетата трябва да живеят в столицата, да общуват с децата на нашите приятели...

Белия се усмихваше лукаво и получи убийствени погледи. „Не очаквах такава подлост!“ — говореха очите ѝ.

— София се чувства затворник в Скендера — продължи да я дразни той.

Слугите донесоха сърната и думите потънаха в миризмата на печеното.

— Всеки ден ли ще ни храниш така, Ранг? — попита с пълна уста лордът.

— Ще се постарая, Джон... Ако жена ми не ви отвлече в Яш.

София беше нащрек и с него, и с англичаните, с които толкова искаше да се сближи, че едва се въздържаха да не увисне на вратовете им.

— Сър Кърнилиъс Кабот ще пристигне утре — каза София. — Лейди Кабот била близка с вашата майка, лейди Даяна?

Вангел беше достатъчно навикнал с нравите на аристокрацията, за да си състави мнение по неволни жестове, дори по незначителни изменения на лицето. Лейди Дърмънд трепна едва забележимо, кожата около финия ѝ малък нос се сгърчи за миг и Белия вече беше сигурен, че за близост между двете дами не може да се говори, въпреки че отговорът твърдеше обратното.

— Моята покойна майка ценеше лейди Кабот.

Джон се притече на помощ на жена си.

— Вие сте францужойка, нали? Добре ли разбрах, госпожице?

— Да, милорд.

— Били ли сте в Англия?

— Не, милорд. Нямах средства да пътувам.

— Надявам се, че сега под покровителството на моя приятел княза финансовото ви положение се е променило коренно?

— О, да, милорд! Сега аз съм богата... Приятелството на княза е истинско богатство!

— Благодаря, Бриджит — каза Белия, но от дъното на масата проехтя басът на лаза:

— Искате ли да пътувате, Бриджит?

— Да, капитане.

— Тогава омъжете се за мен.

— Това е абордаж, лаз! — през смях каза Белия.

— Сериозен съм като валия, дон! Бриджит, аз съм моряк, богат... Е, не колкото княза, но повече от много местни чокои, а те минават за богаташи! Утре тръгвам на път, но като се върна, ще се оженя за вас!

Бриджит се усмихна притеснено.

— Не се шегувайте, капитане. Преди един час се видяхме за пръв път!

Сокон взе чашата и я вдигна.

— Дами и господа, каня ви на сватба! Ако желаете щастието на Бриджит и Сокон Мехия, да прием до дъно!

— Чакай, лаз! — обади се София. — Ти все още нямаш съгласието на Бриджит!

И тогава се случи чудото.

— Има го, госпожо княгиньо! — отговори францужойката.

Лазът скочи, грабна момичето, вдигна го и шеметно го завъртя във въздуха. Загубила посока и нападната от световъртеж, Бриджит затвори очи и лазът впи устни в нейните. Миг по-късно ръцете ѝ обвиха врата му.

Лейди Даяна извика възхитено и започна да ръкопляска. София и Джон я последваха. Пиратът държеше францужойката с лекотата, с която подмяташе шапката си. Поклони се ниско, без да я изпуска от ръце, каза:

— Ще се видим на вечеря! — и с широки, гъвкави крачки я отнесе в къщата.

— Полудяха! — каза София. — Това е лудост!

— О, княгиньо... — Очите на англичанката светеха в романтично опиянение. — Беше толкова красиво! Господи, дай им щастие! — Лейди Даяна се прекръсти.

Вангел беше изгледал тази сцена с раздражение и ревност. „Лазът мина четиридесетте, а тя е само на двадесет и една!“ — потърси аргументи за неудовлетворението си, но не ги намери там, където очакваше. „Харесвам ли тази жена?“ — попита себе си Белия и отговорът беше „Да!“. Дивият, кървав лаз до тази изящна, фарфорна статуетка?

— Какво има, Ранг! — попита Дърмънд. — Уморен ли си?

— Премадох.

— И аз — обади се лейди Даяна. — Ще ми разрешите ли да се оттегля?

— Ще ви изпратя, милейди. — София стана рязко и изгледа мъжа си със старата киркирска ярост. — Влюбен ли си в нея, Вангели?

— В кого... Аз? Иди да си починеш, скъпа! — с добре възпроизведено отегчение каза той. — Аз ще бъда кум на твоята гувернантка и на моя капитан!

Очите на София се отпуснаха, сърцето ѝ повярва — „О, света простота!“ — и когато поведе лейди Даяна към къщата, гласът ѝ звънтеше щастливо. „Да, жено, влюбен съм в това момиче!“

— Грижи ли имаш, Ранг?

— Кой няма, Джон? Няма да говорим за грижи. Какво става в Истанбул?

— Положението се измени коренно. Сега аз съм нежелан гост в Илдъза.

— Иран? — Джон кимна. — Очакваш ли широк конфликт?

— Ние сме малоброен народ, а човешкият ресурс на Отомания е неизчерпаем. Сухопътна война без силен съюзник е невъзможна, Ранг!

— Имате ли го?

— Търсим го. Ще подкрепим възраждането на Иран!

— А следващата стъпка ще бъде Египет?

— Вероятно. — Джон се усмихна. — Ще участваш ли в десанта при Александрия?

— Ако се наложи.

Сур излезе от гората и лениво тръгна към масата.

— Вълк?

— Вълкодав. Най-смелото куче в света.

— Защо е изменил на вида си?

— Човешката воля го е заставила... И, защото изпитва нужда от любов...

Джон отмина без внимание тези думи, но Вангел почувствува, че нещо се скъса в гърдите му... „Бриджит ще се отдаде на лаза! — трескаво мислеше той — Сега, в този момент, те се любят!“

— Испания печели кредит пред Високата порта. Твоето писмо до Филип оневини султана в Ескориал. Сега дон Родриго е по-близък до Селим Втори от Мехмед Соколлу, великия везир.

— Не без наша помощ, Джон!

— Да — кимна Дърмънд, — дано не сме извършили фатална грешка!

— Времето ще покаже!

— Да, времето... Чувствувам се уморен, Ранг. И аз бих се оттеглил, ако не възразиш.

— Моля, Джон... Ще се видим за вечеря.

Когато остана сам, Вангел свирна на Сур и тръгна към гората. Искаше да бъде сам, да не вижда никого, да събере мислите си, да провери истинската дълбочина на чувствата си. „Как се получи така, бели дяволе? И кога? Довечера ти не забелязваше това момиче!“ Не! И това не беше вярно. Вангел обичаше да говори с нея, да чува гласа ѝ, да произнася името ѝ, да ѝ отказва правото на благодарност... И тя го предаде в първия удобен момент! Какво предателство е това? На какво можеше да разчита Бриджит? Освен на помощ и приятелство... Разбира се, на нищо! Тогава за предателство, е смешно да се мисли! Но защо се хвърли на врата на първия, който ѝ направи предложение... и то несръчно! Какво видя в пирата Сокон Мехия? Лазът беше едър, силен, строен мъж, черните му очи светеха като на котка. Целият му вид говореше за опасно, страшно минало, а и настояще... Жените обичаха екзотиката, а лазът приличаше на тигър, излизащ от джунгла...

„Бриджит го превъзхожда във всяко отношение. Какво ще си говорят?... Какво ще говорят ли? Достатъчно беше да ѝ разказва живота си, за да държи вниманието ѝ напрегнато с години! А Сокон можеше да разказва повече, включително и неговото появяване на

борда на «Емир»... Или за обрязването в Мобарак? — Белия потръпна гнусливо. — И Бриджит ще слуша, слуша, слуша...”

Свечеряваше се, когато се върна в Скендера. София сричаше над някаква френска книга, децата изчезнаха в облак прах на гърба на уродите по пътя за Килия. Дърмъндови още спяха, Сокон и Бриджит ги нямаше. Лазът беше впрегнал ландото и отпътувал за Арциз.

По пътя се зададе ездач и Белия разпозна Неводари. От срещата си с Карей и Залеу все се канеше да посети чокоя и все нещо отвличаше вниманието му.

— Обмислихте ли предложението ни, княже? — попита Неводари от гърба на коня.

— Да, воеводо. А вие процентното равенство?

— Приемаме го, господине.

— Похвално! — Умът му беше ангажиран с нови грижи и беше далеч от мисълта да се церемони с воеводата. — Тогава догодина можем да опитаме късмета си.

— Догодина? Защо не тази?

— Защото реколтата е изкупена.

Неводари приличаше на човек, глътнал жаба.

— Откъде имате тези сведения, княз Авалов?

— От Карей и Залеу.

Имената бяха достатъчно тежки, за да бъдат подминати с лека ръка.

— А те... — Неводари не довърши въпроса. Фактът, че яшките зърнени тузове протягаха ръка на изток, обричаше на провал всеки опит за вмесване в техния периметър. Чокоят се поклони, смушка коня и препусна към имението си.

— Защо не го покани? — попита София.

— Бързаше.

— Но аз не го познавам... Това беше вода Неводари, нали?

— Да...

Вангел се съблече и легна. Не му се спеше, но имаше страшна нужда да бъде сам.

— Ожених се, дон! — щастливо усмихнат каза лазът. — Бриджит заминава за Яш. Ще купува къща. Дай каретата. Като се върна, тя ще

има своя.

— Да я вземе... Бриджит ми трябва, лаз!

— Знам, дон. Няма да изостави момчетата. Знам и какво си направил за нея! До гроба ще ти бъда признателен!

— Избери си подарък за сватбата, Соконе.

— Шхуна, дон?

— Имаш я, но от април до октомври си на мое разположение.

— Шест месеца?

— Да! Шест. Докато не разкрият зърнената авантюра! Във Виена предай корвета на Влаха и избери кораб... Къде ще го държиш на пристан?

— Нагоре по Прут, дон... Напролет ще заведе Бриджит във Франция! Ще я накарам да се чувства кралица! Не ляхме кръв залудо, дон! И деца ще имам... много!

— Добре, лаз... Вдигай котвата!

Сококон тръгна към пристана, а Белия яхна Ром и излезе да чака Джон. Когато заобикаляше къщата, пердето на един от прозорците се размърда. Беше Бриджит. Светлината на вътрешния прозорец очертаваше силуета ѝ, макар тя да мислеше, че пердето я крие. Стоеше права, с отпуснати ръце, с коса, разпиляна по раменете... и гола. Тръгвайки на път, Сококон Мехия беше упражнил съпружеските си права.

В разгара на вечерята Аурел долетя на кон от Яш. Илдъзът беше разпознал в лицето на княз Авалов врага на Империята, известен под прякора „Белия дявол“, но Сигизмунд Батори беше отклонил молбата на Индериман паша за екстрадирането му. Чрез своите агенти в Империята братът на Аурел, маршалът, беше научил, че Диванът и лично Мехмед Соколлу паша беше изпратил нарочен човек за изпълнение на смъртната му присъда. Знаеше се, че е офицер от еничарските табии и че вече е на територията на княжеството.

— Какво ще правиш, Вангел?

Белия се усмихна кисело.

— Ще чакам. Щом е еничар, ще го позная от сто левги.

— Имаш ли нужда от помощ?

— Не, Аурел. Предупреденият е въоръжен... Ела да те представя на Дърмъндови!

Задаваше се опасност, но само действието и агресията можеха да мобилизират за живот Белия дявол, да го измъкнат от дълбоката апатия.

Зърненият удар покри всичките разходи на семейството от преселването му в Молдова, но предизвика буря в Яш и Белия се принуди да укрие корабите. Сокон отведе своята шхуна по Прут, приток на Дунава, Влаха запечата складовете в Килия, издърпа шхуната в камъшите на делтата и с корвета отплува за Истанбул. Дърмънд се връщаше на поста си. Следите изглеждаха заличени. Белия изпрати писмо на „Братя Бернщайн“, с което се отказваше от един процент от молдовската лихва. За евреите това беше нова печалба. Предателството можеше да дойде от едно-единствено място — Аарон Аса. Белия написа писмо и до младия еврейин. Предлагаше му пълномощия по бъдещите сделки с жито, процент от печалбата и редовна заплата през мъртвия сезон. Аарон Аса отговори, че приема с благодарност. Следваха ласкателства и клетви за вярност.

Белия яхна Ром, свирна на Сур и тръгна към Килия. С първите зимни дъждове щеше да поведе малката си чета към България. Беше останал съвсем сам. София и децата заминаха за Лондон с преференции от Джон и Даяна и с официално потвърждение, че на островите е стъпило семейството на княз Авалов, кавалер на „Железният кръст на свети Джеймс!“

Наемният убиец се бавеше. Нямаше го вече трети месец и Вангел беше започнал да не вярва в съществуването му. Изпращането на езекутор не беше в отомански стил. Бабаитлъкът се ценеше високо, но вероломството — не! Това беше византийски или йезуитски похват, но малко вероятен за воините на исляма.

Лазар беше издигнал висок зид около къщата си, наел прислуга и започнал отглеждане на коне, въпреки че никой не беше го виждал извън имението... Нито него, нито жена му, нито сина й. Бриджит устройваше новия си дом в Яш, подготвяше модния салон и беше толкова заета със себе си, че едва ли се сещаше, че някъде на юг, в Скендера, вегетира бившият й господар Белия дявол.

— Защо, Бриджит! — попита той. Сокон беше заминал да търси удобен кей, а францужойката изпращаше княгиня Авалова на дългия ѝ път до Лондон. Когато ландото изчезна от погледа им, Бриджит вдигна очи и го погледна със смесица от вина и любопитство.

— Неприятно ли ви е, княже? — И двамата знаеха за какво говорят.

— Да!

— Мислех, че Сокон е ваш приятел?

— Това не ми пречи да попитам: Защо взехте това лекомислено решение?

Бриджит сведе очи.

— Ще ми предложите ли кафе, княже?

Бриджит отиде в кухнята, Белия запали лула, разхлаби връзките на ризата и седна в салона. През стъклената веранда видя как конярят доведе оседлания Ром. Слугите се чувстваха по-добре в негово отсъствие, а новият иконом изглеждаше толкова печен крадец, че Вангел се питаше дали да го изхвърли, преди да е потеглил за Скендера. Това значеше да наеме друг, а нямаше нито желание, нито нерви да се занимава с прислугата. Бриджит се върна с подноса.

— Ще пътувате ли, княже? — Белия кимна. — Не можете ли да го отложите?

— Защо?

— Започнахте да избягвате името ми, княже.

Белия се усмихна кисело.

— Не знам как да ви наричам... Може би госпожа Мехия?

— Бриджит! За вас не се е променило нищо... Не ми отговорихте на въпроса.

— И вие, Бриджит! Защо?

— Защото имам нужда от защита и защото не мога да се омъжа за вас!

— Да... — Това беше отговорът и Белия го знаеше предварително. — Вярно е... Знаеш ли, момиче... навремето, когато видях София, аз я поисках с тялото си... Беше красива, гъвкава, хищна...

— Княгиня София е красива и сега!

— Кой? Да... разбира се. В известен смисъл по-красива оттогава!

Вангел млъкна, отвлечен от мисли. Видя покривите-тераси на Киркира, босите крака на албанката, лактите, подпрени на кръста, чу езика ѝ...

— Слушам ви, княже! — Бриджит разся будните му сънища.

— Това беше отдавна, на един остров в Ионийско море...

— Киркира, знам, дон! — Момичето натърти тази дума. — Знам всичко за вас.

— Така ли прекарваш нощите си, Бриджит?

— Сокон говори по мое настояване, княже!

— Аз не съм княз, Бриджит.

— Знам, дон... Ти си най-великият мъж... — Гласът ѝ звучеше дрезгаво, през сълзи.

Белия я погледна.

— Обичам те, Бриджит!

— И аз... Сокон знае!

— Какво ще правим, момичето ми?

— Не знам! — Сълзите рукоуха. — Не знам наистина...

Мълчаха. Вангел пушеше, отпиваше от кафето, но го вършеше машинално и като че ли с физическо усилие.

— Сокон и аз минахме през огън и кръв, Бриджит... Морабак, Агадир, кръв, бягства, пиратски набези... После Нова Франция, Молукските острови, Минданао, Янина, Сидра, Гибралтар... Лазът е повече от мой брат, Бриджит, той е мой приятел.

Сълзите течаха по лицето ѝ, но очите ѝ светеха и, кой знае защо, Вангел виждаше щастие в тях.

— Обичам те, Вангел — шепнеше французойката. — Сами сме... Целуни ме за бога!

Белия разбра смисъла на разпятието. Съзнанието е чисто, мисълта тече, но тялото е неспособно да се движи. Заковано е тялото...

— Трябва да пия, Бриджит! Моля те, донеси ми вино!

Момичето скочи и изтича в кухнята. Беше красиво, ефирно, леко...

— Отпратих слугата, дон! — Бриджит наля чашата и остави кана вино пред него. — Отпратих слугите... Сега сме сами... в къщата, в Яш, в целия свят...

— Не, Бриджит! Седни да пием.

— Какво ще правим, Вангели? — Така го наричаше София и обръщението остро подразни слуха му. Ром цвилеше нетърпеливо, Сур дращеше с нокти по вратата.

— Не знам, Бриджит... Трябва да замина!

— Ще те убият, скъпи! — Бриджит се бореше със сълзите си. — Сокон ми каза... Отиваш да воюваш със султана! Да бягаме, Вангели, София и децата са осигурени, богати са... Ще те забравят, скъпи! Да идем някъде, където не те познават. Където не са чували нито за емира на Мобарак, нито за дон де мар, за Белия дявол, за княз Авалов.

— Защо отиде при Сокон, Бриджит?

— За да имаме равна вина, скъпи! Така и двамата ще престъпим съпружеската клетва.

— Но аз ще престъпя още един закон, момиче!

— Щом го извърши с шурей си, ще го направиш и със своя капитан!

„Дали и София знае — вяло помисли Белия. — По цял свят слугите са едни и същи!“

— Онова беше друго...

— Това е любов, дон! — отчаяно каза момичето. — Любов, скъпи! В името на любовта си хората извършват и по-страшни престъпления!

Белия тъжно поклати глава.

— Обичам те, Бриджит! — Французойката сервира закуска в хола. Беше рано сутринта. Белия нахрани Ром и вълкодава и се върна вкъщи. Бриджит спеше в креслото.

— Спи ми се, скъпи! Има ли смисъл да ходя на тази среща! — Уговорката беше с някакви търговци на платове.

— Заминавам за България... — Вангел с усилие преглътна залька. — Трябва, Бриджит!

— Не, Вангели, не трябва! Когато му дойде времето, твоят народ ще се освободи и без тебе! Ще умреш в България, скъпи! Султанът те търси по целия свят! Да идем някъде, далече...

Белия стана.

— Сега не... Ако се върна, ще говоря със Сокон!

— Той ще те убие... Ще опита поне... Колкото и да благоговее пред името ти!

— Ще ме разбере, Бриджит! И той, и София, и децата... Почакай да се върна, тогава ще знам какво да правя!

Останал сам, Белия изпадна в паника. И въздухът около това момиче му беше нужен. Въртя се из къщата, пи кафе, но съклетът го преследваше навсякъде. Бриджит щеше да дойде следобед, а дотогава имаше много часове.

„Аз, княз Авалов“ — започна завещанието си той, — „намирайки се в добро здраве и в пълно съзнание, смятам за необходимо да оставя писмената си воля в случай на нещастие или внезапна смърт, която може да сполети всеки простосмъртен по божия свят. Аз, княз Авалов, по произход българин, завещавам състоянието си на жена си София и на синовете си Константин и Филип, като от общата сума сметка — трябва да се приспадне един милион рубли в злато, които подарявам на българина Иван Калудов за вярна служба и с искрена благодарност. Състоянието ми е в банка «Братя Бернщайн» във Виена, с кредити в клоновете на Яш и Килия. Имението Скендера завещавам на първородния си син Константин, кораба корвет «Белия дявол» — също. На първородния си син завещавам също националното си съзнание на българин, горестта си от отчаяната съдба и поруганата чест на моя народ, мъката на роба и гордост от славната му история. Завещавам на Константин Авалов свещената мисия да се бори за свободата на своя народ, да подкрепи материално, морално и с оръжие в ръка борбите му, ако такива започнат, ако не — вменявам му дълг да ги предизвика, каквото и да му струва това, включително живота. За свободата на родната земя никаква цена не е прекомерна. Бог да те благослови, Константин Авалов! Баща ти беше горд с тебе. Живей така, че безсмъртният му дух да не се черви от срам!“

„Софийо жено, Пандоро албанска, лош съпруг бях, отсъствах, с години те карах да чакаш. Намирам утеха в съзнанието, че обикна живота, който ти създадох, и намери мястото си сред хората, с които общуваш. Повери имотите на Иван Калудов (Влаха) и се мъчи да направиш достойни мъже от синовете си. Ако имаш нужда от съвет, помощ и утеха, търси или моите приятели англичаните, или княз Аурел Абруд. Ако можеш, подкрепяй брат си Лазар и пази Филип от подлост, от коварство и от срамна страст по момчета. Един ден ще

разбереш защо ти обръщам внимание върху тези пороци. Поддържай връзка с банка «Братя Бернщайн» — продължавай да финансираш «зърненото дело» на Влаха, докато той каже «стига»! Десет процента от печалбата трябва да бъдат негови и един за евреина Аарон Аса, който е на служба и заплата при мен. Сбогом, София! Аз те обичах.“

„Филипе, синко, заветите към брат ти важат и за тебе, но ако предпочиташ живота на княз, отглеждай коне — облагородяват човека и правят живота му смислен. Завещавам ти чист арабски разсад и възможността да ползваш моите заслуги към Британия. Живей в мир с брат си, уважавай майка си и бъди първо човек, а после и княз, ако искаш!“...

Белия препрочете завещанието, запечата го, депозира го в банката и се върна да чака Бриджит. „Какво да правя? Търси изход, Бели дяволе. Дявол да те вземе!“ Духът му блуждаеше. Той, човекът на действието, на светкавичното решение, изведнъж се беше озовал пред духовна пропаст. На дъното ѝ блещукаха вини към деца, пред жена, приятели, на повърхността се раждаше любов, а над всичко това в небесния свод грееше звездата на отмъщението, жаждата за изкупление и ярост срещу раздвоението, което превръщаше и най-устойчивата личност в жалка дрипа!

Бриджит се върна по обяд.

— Имаме ден и половина, скъпи! Ден и половина за избор между щастието и смъртта!

Вангел ѝ посочи стол и седна срещу нея.

— Не, Бриджит, имаме много време... До пролетта!

— Ще ме върнеш ли при Сокон, Вангели?

— Ти самата отиде при него... Трябва да изтърпиш до пролетта!

— Заведи ме някъде... В Новия свят, на Минданао... където искаш! Остави им цялото си кърваво богатство! Кръвта носи нещастие... Искам само тебе, дон!

Белия се вдигна тежко и тръгна към изхода на къщата.

— Не се бой от грях, Бели дяволе! — виеше Бриджит. — Плюй на греха, пирате!

Вангел Аваля вървеше упорито, тъпо, безволно... Върна се на разсъмване. Бриджит спеше на леглото му. Белия я зави и се върна в салона... Един час по-късно пред „Галан“ спря каретата на вода Карей. Белия дявол излезе да го посрещне.

— Заповядай, воевода — каза той. — Жена ми е на път, прислугата разпусната... За жалост нищо не мога да ви предложа.

— Не се безпокойте, княже! Отбивам се пътьом... да седнем някъде. Няма да ви отнемам време.

Вангел го покани в салона, предложи му тютюн и търпеливо зачака да чуе целта на ранната му визита.

— Княз Авалов — започна Карей. — Знаете ли кой ръководи износа на зърно в Молдова?

— Вангел не очакваше толкова директно начало, макар и да следеше внимателно житната паника. Знаеше, че ударът е тежък за понасяне, знаеше още, че някаква част от подозрението ще падне върху него, но не вярваше, че някой от „тузовете“ ще го прояви открито.

— Чувал съм вода... Петте фамилии, една от тях е вашата.

— Откъде знаете това, господине?

— От няколко места... От чокоите Кобадин и Неводари, от жена ми, която има честта да е по-близка на вашето семейство... Може би и от други източници... Не помня, вода. Защо?

— След малко ще разберете! Кобадин и Неводари... Получихте ли предложение да вземете участие в удар срещу зърнения монопол?

— Вангел се усмихна.

— Не, вода Карей, но и да бях, нямаше да ви призная!

Карей кимна.

— Моите сведения са други!

— И какви са те?

— Кобадин и Неводари са ви предлагали акция против нас!

— И аз какво съм отговорил, господине?

— Отказали сте под предлог, че житото на Украйна е вече изкупено.

— От кого?

— Дали сте да се разбере, че ние сме извършили сделката.

— На кого съм внушил това?

— На чокоите Кобадин и Неводари.

— А го е изкупил, кой?

— Вие, княже!

— Аз? — Вангел успя да се засмее звънко, открито, да вкара веселие в гласа си. — С каква цел, господин Карей? Това трябва да е

огромно количество!

— Не се превземайте, княже! Много добре знаете точното количество, точната печалба, точния начин на извършване на сделката! За ваш малшанс аз също съм осведомен, господине!

Вангел се намръщи и заби сините си очи в него.

— Любопитно! С удоволствие ще чуя версията ви, но ви моля да спазвате учтивия тон и да въздържате нервите си. Иначе с цялото си уважение към вас ще бъда принуден да ви изхвърля!

— Княз Авалов! — Карей скочи. — Вие сте в Молдова, господине!

— Да, воевода, и мисля, че разговарям с един от най-достоините представители на този народ!

— Тогава мерете си думите или ще платите скъпо за тях!

— Преди малко ме обвинявахте в лицемерие, сега ме заплашвате... Това говори зле за вас, вода Карей! Готов съм да отговарям за всяка своя дума и ако се наложи, да платя за нея! Седнете, господине! С крясъци и обиди доникъде няма да стигнем!

Карей седна колебливо, но нито гневът, нито подозренията му бяха се разминали.

— От нарушаването на монопола ние понесохме големи загуби, княже! Ще се наложи някой да поеме разноските.

— И решихте, че това трябва да бъда аз? Само защото предполагате, че съм по-богат... примерно от Кобадин?

— Княз Авалов, вие сте наели складове някъде из Украйна, закупили сте зърното и подбивайки цените, спечелихте виенския пазар. Ще докажа това пред съда на княжеството!

„Щом не знае, че складовете са в Килия, не знае нищо!“ — помисли Белия.

— Тогава ще се срещнем пред съда, воеводо.

— Има само един изход за вас, княз Авалов!

— Изход? От какво?

— Чака ви конфискация, разорение и затвор, господине! Нима не го съзнавате?

Вангел се усмихна.

— Не.

— Не сме деца, княже! Само вие имате кораби. Само вие имате средства да изкупите реколтата! Това е ясно за всеки!

— Кога е станало това, господине?

— От средата на август до средата на октомври...

— Ако ви интересуваше истината, щяхте да знаете, че точно в този период имах гости от Истанбул.

— Лорд Дърмънд! Знаем, княже... Лично вие за миг не сте напускали княжеството. Това вършеха вашите капитани!

Вангел опита да възпроизведе и ирония, и досада.

— Според вашите сведения кои са моите капитани?

— На първо място вашият шурей, едноръкият.

— Момент!... — Вангел го спря властно. — Лазар Шкодер — едноръкият — наистина е мой шурей, но точно в посочените месеци встъпи в брак и построи ограда на къщата си!

— Значи, не приемате изхода, който ви предлагаме?

Белия стана.

— Любопитно, какво считате за мой изход?

— Да изкупите нашата реколта по старите цени и да подпишете декларация, че никога повече няма да се бъркате в работата на монопола!

— Не декларация, клетва мога да дам, но вашето зърно не ми трябва нито на старата, нито на нова цена! Довиждане, господине! Предайте моите уважения на госпожа Карей!

Воеводата стоеше объркан в средата на салона.

— Съдът ще бъде разорителен, княже! Може да се наложи да поканим свидетели от Отоманската империя.

Това беше добре пресметнатата заплаха.

— За да докажат какво, воеводо?

— Че сте пират, че не сте никакъв княз, че сте държавен престъпник, известен под прякора Белия дявол, че на съвестта ви тежат окървавени глави!

Карей се задъхваше, но настроението на Белия ставаше все по-ведро.

— Няма смисъл от свидетели, господине! Вашият княз знае всичко това... с изключение на някои маловажни подробности.

— Признавате, че сте Белия дявол от Янина?

— Никога не съм го крил! Негово височество го чу от собствената ми уста! Моят живот, господине, е нескончаема война с падишаха! Естествено е през такъв живот да текат потоци кръв! А що

се касае до моя произход, той засяга само мен и не е от компетентността на никакъв съд! — Вангел отвори вратата. — Ще се срещнем в съда, Карей, вашето зърно не ми трябва!

Когато остана сам, Белия се върна на масата. Ставаше все по-зле и все по-малко тайни оставаха тайни. По неясни, неведоми пътища и най-мрачните дебри на личността му излизаха наяве. Клупът се затваряше около грешния му врат. Най-разумно би било да послуша Бриджит и да потънат вдън земя...

— Вангели? — Бриджит седеше на стъпалата боса, по риза, с отпуснати ръце и лице, смазано от умора. — Сокон и ти... Вие ударихте монопола, нали?

Белия кимна.

— Могат ли да го докажат?

— Не.

— А ако Сокон проговори?

Вангел се усмихна.

— Не познаваш мъжа си, момиче!

— Обидата ще го направи предател!

— Лазът е пират, Бриджит!

— Да бягаме, Вангели...

Белия дълго не отговори.

— Чувала ли си за Жан Марс... Твоят велик сънародник?

— Сокон ми разказа всичко, скъпи!

— Това не е могъл да ти каже. Марс обичаше да повтаря „Мъжът е хомо луденс“! Играещ човек. „Играещ с всичко, включително и с живота! Само тогава може да оцени, че е жив!“

— Ти ще се явиш на този съд?

— Ако ме призоват.

— Какво ще спечелиш от това?

— Ще спечели „хомо луденс“, Бриджит, а това значи, че Белия дявол все още е жив...

— Не разбирам, Вангели.

— Няма нужда да разбираш, Бриджит... Достатъчно е да чувстваш...

Прекараха още един ден в разговори, в плач и истерии, в обяснения и клетви, но масата през цялото време остана между тях.

Бриджит грохна от умора и отиде да спи, а Белия си наля вино и се върна в салона... Събуди го Абруд.

— Вангел! — викаше той. — Събуди се, княже! Знам, че си тук!

Белия го пусна вътре, но дълго остана в банята. Трябваше да измие умората, да съживи мисълта си и да влезе в деня с ясно съзнание. После направи кафе, распечати пури и влезе в салона.

— Добро утро, Аурел. Извинявай, че те накарах да чакаш.

— Сам ли си?

Вангел се поколеба, преди да каже:

— Не.

— Ще ме представиш ли?

— Може би друг път.

Пушиха, пиха кафе, гледаха се в очите и мълчаха.

— Главният прокурор на княжеството е издал заповед да съберат улики против тебе! Ще те съдят, Вангел!

— Вчера Карей ми го каза лично.

— Карей?

— Опита заплахи, доводи, обиди, обвинения...

— Могат ли да докажат нещо против теб?

— Не.

— Сигурен ли си?

Вангел кимна и по лицето на Абруд заигра усмивка.

— Тогава всичко е наред! Сигизмунд е заявил, че ако не докажат зърнената спекула, няма да позволи да се даде ход на делото!

— Благородник! — Вангел даде воля на иронията си. — Заминавам, Аурел.

— България?

— Да.

— И нищо не може да те спре?

Вангел не отговори. Горе, в спалнята на албанката, спеше единственото същество, което можеше да го отклони от пътя, ако „хомо луденс“ не го тласкаше така неудържимо по тъмните, кървави, друмища на България...

Ром го носеше далече от мъката и изкушението. Вятърът свиреше в ушите му, тялото му се подчиняваше, но сърцето биеше

трескаво, тревожно и буцата, този смок удушвач, заседнал в гърлото, все някога щеше да го сдави смъртно. „Няма да мисля! — стенеше вътрешният му глас. — Дойде време да действам!“

Белия строи четата и провери уменията ѝ. Сториха му се задоволителни. Стефан имаше по-твърда ръка от Влаха и напредъкът на конницата беше по-голям от очакванията му. Преспя в къщата на Котленеца, сутринта оседла Ром, заповяда да бъдат готови за поход в първата дъждовна нощ, върна се в Скендера и седна да чака. Лазар знаеше, че е тук, но не идваше да го види, а и Влаха се бавеше... Белия го беше изпратил да търси чистокръвни араби на истанбулските тържища... Време беше да се връща! Къщата беше пуста, готвачката идваше сутрин и се измъкваше, преди да е станал от сън.

Ширна се дълго и сухо циганско лято. Дните се нижеха един след друг еднообразни и лепкави. Слънцето изгряваше в аквамарина на небето и потъваше на запад в отровназелените кленови гори. Вангел спеше, пиеше кафе, пушеше, търсеше с очи ветрилата на корвета и отново се хвърляше в постелята. Мисълта му не забравяше Бриджит... Ако не знаеше, че Сокон се е върнал и е заел мястото си, би захвърлил всичко, но... „Защо, Бриджит? Не от равни вина, от равни възможности имаме нужда, момиче!“

Когато спеше, не мислеше, затова гледаше да спи колкото може повече, но и сънят като всичките му близки бягаше...

В неделя следобед чу конски тропот и отвори очи. Това можеше да бъде Лазар, но можеха да бъдат и Кобадин и Неводари... Вангел лежеше облечен с брич и ботуши, в бяла ленена риза, но докато навличаше сюртука, в мисълта му отново изплува Бриджит... Ездачът можеше да бъде Сокон Мехия. Възможно ли беше Бриджит да му е говорила за любовта си?

Белия се огледа. Оръжието държеше в склада към езерния кей, но над огнището имаше ятагани, вързани на кръст за украшение. Вангел прекоси стаята, откачи единия и отвори вратата. Пред портата на двора стоеше висок и як непознат мъж. Беше облечен като офицер в тъмносин сюртук, гологлав, в ботуши и с кървава роза, захапана между зъбите...

— Кой си ти? — извика Белия. — Ако идваш с добро, заповядай да хапнем каквото дал бог.

Офицерът извади розата от устата си и я хвърли зад оградата.

— Ти ли си княз Авалов? — попита на лош български той.

— Аз, господине. Добре дошъл в моя дом.

— На тебе ли правоверните викат „Белия дявол“?

— „Правоверните?“ — Вангел вече знаеше кой е гостът. Това беше еничарят ексекутор.

— На мен, Гюнеш бег! Ела да хапнем. Ще говорим на софрата!

— Откъде знаеш името ми, княз ефенди?

— Шпиони има навсякъде, бег! Заповядай, влез.

Гюнеш върза коня и тръгна през ливадата с твърда крачка, но когато видя ятагана, спря и измъкна своя.

— Така ли посрещаш гости, Бял дявол бей?

— На гости ли ми идваш, Гюнеш бег?

— Не, ефенди, идвам за главата ти... По заповед на великия везир и с благословията на стамбулския валия! Ти знаеш защо, твоя милост, излишно е да ти казвам!

Белия кимна.

— Чаках те, Гюнеш бег! Как предлагаш, веднага ли да започнем клането, или да хапнем първо?

— Нямам ти вяра, Бял дявол бей! Я отрова ще ми сипеш, я някой куршум ще ме стигне от засада... Въоръжен си, защитавай се! Гюнеш бег деца и беззащитни не коли!

Еничарят замахна, Вангел отскочи, вдигна ятагана и боят започна. Биха се мълчаливо, без ожесточение, по-скоро с любопитство, а не след дълго и с взаимоуважение.

— Кой те е учил да въртиш ятагана, княз ефенди? — попита Гюнеш, бършейки челото си с ослепително бяла кърпа. Това беше бялото на Мобараците...

— Един французин, бег.

— Пират?

— Пират и голям мъж, дъонме ага!

Гюнеш изръмжа диво. Такава обида се понасяше трудно.

— Сега виж как ни учат нас, еничарите от Бурса!

Ексекуторът предприе бясна, но лека и вихрена атака. Вангел парираше ударите, отстъпвайки по тревната площ към езерото. Един „превод“ разпра сюртука му, но не почувства болка, болката дойде от удар в и без това болящото го ляво рамо. „Внимавай, Бели дяволе! Тоя еничар ще те свърши!“ Почувствува болка и в корема. Лезвието беше

срязало коремните мускули... Вангел напрегна тялото си, но придаде на лицето си вид на умирающ. Наивният еничар падна в трапа. Сигурен, че Белия дявол има нужда единствено от доубиване, Гюнеш се отпусна, „разхлаби“ вниманието си, Вангел избра мига и с приз де фер заби ятагана в сърцето му.

Белия свали сюртука и огледа раната. Ударът беше разпрал корема от край до край и червата всеки момент щяха да рухнат в скута му. Болката се усилваше, кръвотечението също. „Умирам“ — без паника помисли той. Смъкна ризата, уви я около кръста и я стегна колкото можеше. Това щеше да задържи червата в корема, но кръвотечението с нищо не можеше да бъде спряно. „Имам един час. После ще настъпи отмалата, а с нея и краят! Ще ме намерят вмирисан... Храна за мравки и червеи!“...

Не, това не! Не знаеше какво да прави, знаеше обаче, че трябва да направи нещо... Бавно, залитайки, стигна до обора, оседла Ром... Напълни две шаячни торби с камъни, завърза гърлата им и ги хвърли на седлото... Внимателно излази на гърба на коня и го подкара ходом... Вече знаеше къде отива. Стигна морския бряг, стегна шенкела и принуди Ром да влезе във водата... Подкара го навътре, докато усети, че жребецът плува... Тогава чу лая на Сур. Вълкодавът беше закъснял... Вече нищо не можеше да спаси господаря му. Вангел продължи да насочва Ром навътре в морето. Когато реши, че се е отдалечил достатъчно, взе торбите, върза ги за китките си, измъкна тосканската кама от ботуша и преряза гърлото на жребеца. „Сбогом!“ — каза той. Не мислеше за хора, не виждаше лица. Вангел Аваля Дон де мар си взимаше сбогом със света, преди да се отдаде на морето...

Издание:

Христо Калчев. Белия дявол

Първо издание

Рецензент: Венко Христов

Редактор: Красимир Дамянов

Художник: Божидар Икономов

Художествен редактор: Петър Тончев

Технически редактор: Емилия Дончева

Коректор: Стефка Бръчкова

Издателство „Български писател“

ДП „Димитър Найденов“ — Велико Търново

Формат: 84/108/32

Тираж: 30 112 екз.

Подвързия: 2112 екз.

Брошура: 28 000 екз.

Печатни коли: 19

Издателски коли: 15,96

УИК 16,95

Дадена за набор на 21.XI.1986 г.

Излиза от печат на 20.IV.1987 г.

Цена подвързия: 2,02 лв.

Цена брошура: 1,77 лв.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.